

CIncipunt opera super cōstitu-
tiones provinciales & Othonis.

Auctor primus. De summa trinitate et fide catholica.

Concordia sacerdotum et infra. Ne quis per ignoratiam

se excuseret qui sciret articulos fidei: quod omnes ecclesie ministri scire tenent eos summarie (ut sequitur) propter summa breuitatem. **S**ecundum est septem esse articulos pertinentes ad ministerium trinitatis: quorum quartus primus ad diuinitatis intrinseca tres vero primus est unius divine essentie in trinitate. **T**ertius est credere patrem effectus. **P**rimus est credere patrem filium unigenitum trinitabilem est credere patrem filium unigenitum nec genitum nec igitur. **Q**uartus est credere unigenitum creatum a deo in celo et terra. **H**oc est omnis visibilitas unius trinitatis. **S**extus est satisfactio ecclesie per spiritum sanctum et gratie sacramenta et terra omnia in quibus conicitur ecclesia christiana. In quo intelligit se ecclesia cum suis sacramentis et legibus per spiritum sanctum omni homini tumquam predicto sufficit ad salutem quam extra ecclesias non est salus. **S**eptimus est communio ecclesie per gloriam eternam in carne et anima veraciter suscitande. et non oppositum intelligit damnatio eterna reproborum. Ita aliis septem articuli pertinet ad Christi humanitatem. **P**rimus est incarnationis seu vera carnis assumptio et sola per spiritum sanctum virginem gloriosa. **S**ed est vera incarnationis dei natuitas et virgine in corrupta. **T**ertius est veri Christi passio et mors in cruce sub tyranno pilato. **Q**uartus est descendens Christi ad infantes in anima quiescente corpore in sepulchro ad spoliationem tangari. **Q**uartus est vera Christi resurrectio. **S**extus est vera ipsius ad celos ascensio. **S**eptimus est ipsius venturi ad iudicium certissima expectatio.

Condemnatio.

Altissimus et infra. Attendant sacerdotes quod cum munitione sacramenti porrigitur simplicib[us] type paschalium vel alio sollicitare eos instruant sub panis specie eis simul dari corpus et sanguinem domini immo Christum integrum vivum et deum quod est sub specie sacramenti. Doceant etiam eosdem quod

49

De constitutionibus

Id quod eis dē tribus i calice ppinatur nō est sacramentū sed vinū purū eis hauriendū traditū vt facili^r sacramētū glutiant qđ ceperunt. Solis enī celebrantib^r sanguinez sub specie vini cōsecreati sumere in huiusmodi minoribus eccl^sis est cōcessum. Instruat etiā eos dē sumptū ope sacramentū nō nimis dentibus g̃minuet; sed tritū modice sorbere pfecte: ne pticulā aliquā eueniat in dētiū intersticis vel alibi remanere.

¶ De cōstitutionibus. ¶ Ibidē.

Quia icōtinētie virtutē et infra. Cōstitutionē dñi octo boni ztra zcubimarios editā: p̃cipim^r iuolabilitet obceruari. Omnidibusq; i singulis coēpis suffraganeis nostris in virtute obediētie et sub pena suspensionis ab officio et b̃nificio quā in ipso scrimus si spōte circa hēc fuerit negligentes firmiter inūgendo mandam^r quatin^r cōstitutionē predictā faciat i quattuor anni p̃ncipalibus captiulis ruralib^r p se: ṽl p eoꝝ officiales: ṽl saltē p deconos rurales vel gerētes eoꝝ vices distincte i apte corā toto capitulo: exclusis laicis recitari. Quā recitationē p monitionē habere volum^r vt libert^r ztra oēs viciōsos hmōi p̃cedi valeat: ne causari possint cū ad executionē priuatiōis in eos late fñialiter i zstitutionē predicta pcessū fucrit: seminatos nō fuisse. Si q; aut̃ predicte zstitutionis recitationē maiuctose ipedierit ercōdicatiōi subiaceat ipso facto. Si q; s̃ vero neglererit eā recitare vel decan^r vel gerēs vice ei^r omni sexta feria i pane i aqua ieuunare tenet (nisi infirmitas impedit) donec in sequenti capitulo ipsaz recitaue rit seu fecerit recitari.

¶ Johānes Stratforth:

Exterior habitus i infra. Ductoritate consuli p̃cipiū finis: vt locoꝝ ordinari q̃bus de subditoz excellibus spectat inquirere in locis sue iurisdictioni subiectis per se vel alios annuatim inquirant sup obseruatione constitutions per nos edite de habitu clericali. Et contra eos in hac parte cōstitutionē ipsam per penas in fado in iumentas diligenter cautelā faciant obseruari.

¶ Idem.

¶ Alio

De consuetudine.

Huius autē cōsilii cōstitutiones & pūsa remēdia p̄cī-
pīmus vt nēa pūncia cātuariensi futuris t̄pibus in
tūo' abiliter obseruari. Mandantes n̄is coēpis et suffra-
gancis vniuersis: vt ipas cōstitutiones p̄ se vel p̄ alios vt
iūs exigit publicēt & faciēt publicari: ac in publicā notio-
nē deduci: ad vtilitatē cōem laudē et gl̄iam noīs iēsu xp̄i.

De consuetudine. **S**ymon langham

Statutū & infra. Q̄d h̄i occāsione statuti inter
rectoꝝ eccliaꝝ & parrochiaros suos lites quas ex-
tinguere cupimus frequentius oriunt̄ illud durim⁹ sp-
neodali interpretatiōe declarādū: vt videlicet si deceđēs
tria vel plura cuiuscūq; gñis i bonis suis habuerit aialta
optima:cui de iure fuerit debituz: reseruato ecclesie sue: a
qua sacramēta recepit dū viueret:sine dolo fraude seu cō-
tradictiōe qualibet p recōpensatione subtractionis deci-
maz personaliū necnō et oblationū: scđm melius aial re-
fruct̄ post obitū p salute anime sue ecclie sue hmōi libe-
rādū. q̄ si duo tm̄ in bonis deceđētis extiterint auūmalia
de māsuetudine ecclesie exactio que libet nomine mortu-
aru remittatur. Quodq; si mulier superstite viro obierit
ad solutionē mortuarii minime coherēat. H; si post obi-
tum mariti i domo cū familie regimine vidua p annū su-
guicerit/ iuxta formā superi⁹ scriptā ad mortuariū obli-
getur. Hac autē interpretatione s̄uetudini laudabili su-
per mortuariis i nostra p̄ouincia aliter obseruate. nolu-
imus preiudiciuz generari: quin si deceđēs numerū h̄nōi
aialiuꝝ habuerit: seu habuerit vir ve aut droz prius aut
post deceſſerit: super p̄statione mortuarii cōsuetudo ecce-
siastica obseruet. **A**d solutionē autē debiti de iure vt cō-
suetudine mortuarii reuerētes: volumus per locoꝝ ordi-
narios censura ecclasiastica coartari. **E**dmundus.

Nullius rectoꝝ decimas ecclie sue nōdū p̄ceptas vēde-
rec p̄sumat aī ānūciationē b̄tē marie xgnis: a quo
die fruct̄ de s̄uetudine cōdere debet: ad ipoꝝ rectoꝝ;

Liber primus. De pauperibus ordinandorum
Si ante huius fructuum perceptionem decesserint: debita
vel legata persoluenda.

¶ Idem Edmundus.

Eos qui non de legitimo matrimonio nati sunt: et absq[ue]z
dispensatione sufficienti ordinati fuerint: eos etiam q[ui]
non suis epis propter licentiam suorum eporum seu prelatorum ad
sacros ordines promoti fuerit: ab executione ordinis sic
suscepti suspediti: donec dispensationis gratiam fuerint
consecuti. ¶ Item decernimus q[ui] hi qui in conscientia pec
cati mortalis per perpetrat: vel propter quatum tempore
tatum sacram ordinem suscepserint: officium suum non
exequantur: nisi prius a peccato huius per sacramentum
penitentie fuerint experti.

¶ Idem Edmundus.

In primis te infra. Omnes qui irregularitatem in ordi
nne suscepto: vel ante vel post ordines susceptos erat
concessisse. Nisi cum eis dispensatum fuerit expresse pro eos qui
cum eis dispensare poterint: ab officii executione denunci
mus esse suspensos: donec cum eis super hoc legitime fuerit
dispensatum. Irregulares quo ad promissa intelligimus
homicidas aduocatos in causa sanguinis symoniacos in
teruentores symoniacarum pactionum. Et qui a labe illa i
fecti scienter ordines suscepserunt: ab hereticis scismaticis
vel novati excommunicatis scienter ordinatos. ¶ Itet bigamos
corruptarum nuptios: deo sacrazarum virginum violatores ex
communicatos et furtive ordines suscipientes sortilegos et eccl
esiarum incendiarios: et qui alii huiusmodi erissent.

¶ De temporibus ordinandorum. Ricardus.

Quidam et infra. Episcopi iurisdictioni discretus q[ui]
scienter clericum vel pochianum alterius episcopi ordinauerit
sine ipsis episcopi licentia speciali: ab ipsius collatione ad quem tam
suscepserit vel ordinauerit: usque ad condignam satisfactio
nem se nouerit esse suspensum.

walterus.

Allum quanta et infra. Prohibemus ne quis abbas vel
prior monachus vel canonicus suos ab alio capitulo q[ui] loci
diocesano faciat ordinari: nisi cum litteris dimissoribus ipsi

Liber primus. **De scruti*n*o o*r*g*f*a.** **De sacra vocatione.**
us epi: vel in eius absentia vicarii sui generalis,

De scrutinio in ordine faciendo.

Idem.

Cum quanta i*m*fera. Nullus ad ordines accedat ut
admittat: nisi canonice fuerit examinat. Minores
cleric*i* ad i*st*eriores gradus non admittantur: nisi idoneos
habeant presentatores: i*n* per testimonium eorum admit-
tantur. Nullus etiam symoniacos / homicida / excommunicatus /
usurarius / sacrilegus / incendarius / vel falsarius /
vel aliis habens canonicum impedimentum ad quoscum-
que ordines presumat accedere: vel ad eosdem presentet:
aut quomodolibet admittatur.

De sacra vocatione.

Edmundus.

Panni chrismales non nisi in usum ornamenti eccle-
sie couertant. Similiter alia ornamenta ecclesie q*u*
Pontificalem accipiunt benedictione nullo modo i*n* p*ro*p*ri*ha-
b*it*us usus deputentur. Et archidiaconus in sua visitatione
an hoc seruetur diligenter inquirat.

walterus.

Sacerdos i*s*fra. Adule*r* 2firmandus p*ro*sacerdot*e* loci
ut prius 2firmitate admone*d*^r est: i*n* sic postea 2firmet: i*n*
ad 2firmatione veniat iejunus ob reuerentiam sacramenti
frequenter etiam monent pat*e*tes p*ro*sacerdotes ut paruu-
los baptismatos ad 2firmatione ducant: nec diu expectet
aduictu*e* epi. Sed p*ro* 2firmatione pueros ad c*u*duc*a*: ubi
c*u* p*re*p*ar*e adesse audierit post baptismu*m* q*u*c*u* potuerit se-
c*u*q*u* fas*ci*as siue ligaturas defer*e*t 2pet*e*tes. Paruuli q*u*z
confirmati tertia dic post 2firmatione deportent ad ec-
clesiam i*n* frontes eor*m* p*ro* manus sacerdot*u* in baptisterio:
pp*ar*ter reuerentia chrismati abluantur: i*n* ibid*e* ligature
eor*m* tunc insul concrement. It*e* ad 2firmatione nullus
puer teneatur a patre vitrico: vel matre nouerca. Et volu-
mus q*u* hec p*ro*hibitio sepe per sacerdotes i*n* ecclesias publi-
cetur ut sciant parentes ac alii qui pueros tenent ad co-
firmandum q*u*spirituale vinculum in hoc sacramento ita
contrahitur ut in baptism*o*.

Idem.

De sacra unctione.

AUIM magna reverentia deferatur oleum infirmorum ad infirmos: et ipsos iniungant sacerdotes cum magna denotione & orationu celebritate que ad hoc sunt ordinatae. Moneat populu sepe sacerdotes cum magna deuotio: eos saltē q̄ sunt etatis. xiiii. annor ut supra: ad extre me unctionis sacramentū recipiendū. Et q̄ post sacramentum suscepit licite possit reuerti ad opus coniugale. Effectus enī istius sacramenti patet ex verbis apostoli Iaco bi dicētis. Si infirmae q̄s ex vobis inducat presbyteros ecclie ut orēt sup illū: vnḡtes cū oleo sc̄to in noīe dñi. Et oratio fidei saluabit infirmum: & alleniabit eum dñs. Et si in peccatis sit dimittentur ei.

CPeccam.

AUIM sacri chris̄matis confectio de anno in annum p̄ loco p̄ ep̄os sui agenda iuxta sacra canonū sanctio nes: & ipsum chrisma per eosdem confectū annuatim fidibus sit tradēdū: et vetus seu qđ superest de veteri chris mate sit i sacris ecclesiis p̄cremandū. Presbyteri quoq̄ q̄ presunt ecclesiis aut p̄ se aut p̄ diaconos aut subdiaconos a loco p̄ ep̄is: anis singulis ante pasche solēnitatē: vel q̄ci tius fieri poterit sacrū chrisma a singulis ecclesiis petere teneant adeo: ut si q̄s de alio chrismate q̄ de isto nouo qđ p̄pria c̄pi largitione seu p̄cessione accepit baptisare vel baptisatū i vertice vngere: nisi p̄occupāte morte) tētau erit ip̄e in se dānationis manifestatur p̄tulisse suam. Quis dā tñ ignorātia crassa ducti: q̄ dolo dī esse vicina vel sp̄m p̄tumaci sacris in hac p̄te canonib⁹ reluctantēs qđ a cri mune idolatrie seu p̄ctō atriolādi nō multū abhorret: bet chrisma alicubi p̄ bienniū: alicubi p̄ triēniū et eo amplius reseruātes eodē in baptismate et aliis sacrificiis dānabi liter abutunt: nouū ab ep̄is loco p̄ de anno i annū nec p̄tētes. Qđ ne fiat de cetero districte p̄cipimus sub pena suspensionis ferimus in contumaces contrariū facientes. Quod idipsum de sacro cathecumeno: oleo sane accipiē dum credimus intellectu.

CItem.

Dicitur

De sacramentis iterandi vel non.

Confirmationis et infra. Contra negligentes confirmationis suscipere sacramentum statuimus: quod nullus ad sacramentum corporis et sanguinis domini admittatur extra articulum mortis nisi fuerit confirmatus; vel nisi a receptione confirmationis rationabiliter fuerit impeditus.

De sacramentis iterandi vel non. walterus.

Sacerdotes et infra. Laueant diligenter parentes ne parvulos suos perferant iterato confirmandos: cum et ipsi parvuli per ipsum sacramentum iteratum efficiant irregulares: si masculi fuerit. Et ipsi parentes ex tali negligencia graui secundum canones subiaceant ultioni. **I**dem.

Sacramentum extremeunctionis anno elapto: potest licite iterari: ut videlicet quilibet anno semel deferatur in graui infirmitate de qua metus mortis imminet egroti. **P**echam.

Quod in constitutione et infra. Si forte contingat pueros propter mortis periculum a laicis baptisari: caueant sacerdotes ne baptismum legitime factum audent iterare. **I**dem.

Temperie sacerdotum et infra. Septem sunt genera sacramenta quorum dispensatores sunt ecclesie prelati. Quorum qui ab hominibus dominum recipi christianis: ut potest baptismus / confirmationis / penitentia / eucaristia suo tempore et extrema unctionis: quod tamen illis dari debet: quod grauissima infirmitatis indicis videntur mortis appropriate periculo quibus si fieri potest: cum sunt copotes metus et rationis. Et si contingat eos frenesi vel alia qualiter alienatione metus laborare. Si autem alienationem erat de salute sua solliciti. Consideramus nihilominus hoc sacramentum eis fiducialiter ministrati. Credimus enim et experimetus didicimus quod tum cumque frenetico (si tamen praedestinatio nis sit filius) ipsius susceptione vel ad habendum dilucidum interualium vel saltuum ad spumale quodammodo: ut potest ad augmentum generis futuram. Sunt et alia duo sacramenta scilicet ordinis et matrimonii. Quorum primus perfectus conuenit secundum vero noui testamenti tempore solis genuit imperfectus: et in ipsis

Liber pmo. De filiis presbyterorum. De cleri pegrinis.
Ex vi sacramenti credimus largiri gratias si sincero animo co-
trahatur.

¶ De filiis presbyterorum. Idem.

Alum a tuta sit inhibitum ne absq; dispensatione aptica
preficiantur filii rectorum aut presbyterorum in ecclesias i-
nibus ptes eorum immediate seu primo ministrarunt: et restet
ipsa beneficia vacare. Si 2trarium de facto fuerit attēpta-
tum/precipimus ut prelati de ecclesias sic vacatibus dili-
genter inquirent: iuxta iuris exigentiam de eis non diffe-
rat ordinare. Lautius precauetes de cetero ne tales ad
huius beneficia villo titulo admittantur: nec 2tra iusticia; he-
reditati crucifixi per surreptionem locus successioi pateat.

¶ De clericis peregrinis.

walterus.

Alum quanta et infra. Ordinati in hibernia, wallia/
seu scotia, sine litteris ordinarioꝝ suorum commenda-
titiis, vel dimissoriis non admittantur a quocumque infra pue-
ciam nemam ad ordinis sic suscepti executionem: nisi magna
necessitas inducat: et tunc quod cum eis auctoritate sufficien-
ti fuerit dispensatum super executione ordinis memorati: vel
alias a suis ordinariis ordo sic susceptas ratificet. Provis-
so nihilominus quod nullo modo admittantur: nisi prius consti-
terit de eorum legitima ordinatione, vite mundicia, pariter
et letatura. Itē precipimus ne sacerdotes ignoti (de quorum
ordinatione non restat) ad diuinorum celebrationem deseruen-
do ecclesias admittantur: nisi de licetia episcopi dioecesani: cum per
litteras testimoniales, ut testimoniū bonorum virorum eis de-
eorum vere constiterit ordinatione: et sufficenter fuerit fa-
cta fides.

¶ Thomas arundel in consilio Dronien.

Badmittantur ad celebrandum in aliqua dioecesi nre Lan-
casiensi pueri: in qua ordinatus sive ordinatus non fuerit:
enī deservat secundum leges ordinum suorum atque leges comedatitias
dioecesani sui. Et nihilominus aliorum episcoporum sive in quorum dio-
cesibus interim per magnum tempus conuersatus est. In
quibus expresse caueri volumus et mandamus de mori-

Resalba

Libet p̄tius. **D**e officio archidiaconi.

bus et conuersatione eiusdem: et an sit dissimilatus de
super aliquibus novis opinionibus in fide catholica, au
bonis moribus male sapientibus: vel sic de eisdem oīn
similis. alioquin tam ipse celebzans q̄ ipm sic celebrat
p̄mittens acriter puniatur.

De officio archidiaconi. **S**tephanius

Tarchidiaconi scđz apostolū. Nō que sua sūt qui
rant: sed que iesu r̄pi in sua visitatiōe p̄uideāt q̄ ca
non misse emēdēt: et q̄ sacerdotes rite nouerit verba ca
nonis p̄fere & baptisnat̄: & q̄ i hac parte sanum habe
ant intellectum. Doceāt enī laicos in qua forma baptisa
te debeāt in casu necessitatis: ut salte hoc sciant facere in
aliquo idiomate. Preuideāt quoq̄ diligenter archidiaco
ni m iusta formā ḡhalis p̄silii eucharistie christina & oleum
sc̄m. Maluo sub clauibus fideli custodie recōdant depu
tata. Habeāt etiā archidiaconi in scriptis redacta oīa oz
namēta et vtensilia ecclesiar̄. Vestes quoq̄ & lib̄ros que
singulis annis suo faciant conspectui presentari: ut vide
ant q̄ fuerūt adiecta p̄ diligētiā psonar̄: vel q̄ tye iterme
dio p̄ ip̄ar̄ maliciā vel imperitiā deperierunt. Item pui
deant de possessionibus: ut ita singulis annis proficiant:
nec ecclesia suo iure defraudatur. **P**echam.

EIdē etiā t̄pibus et infra De publicatione articulo
rum sic dā: quibus sentētia excoicationis sc̄rritur
ip̄o facto archidiaconi diligēter iquirāt. Et quotiēs p̄zel
byteros iuenerit instructionē mortale: videlicet. riū. ar
ticulor̄ fidei/decē mādator̄ decalogi. duor̄ p̄ceptoꝝ euā
geliū/septē oper̄ mie/ & septē pctōꝝ criminaliū cū sua pro
genie/septē virtutū p̄cipaliū/ ac septē sacramētoꝝ ḡte
seu excoicationū snias statutis t̄pibus populo minime p
dicasse seu publicasse: totiens eos arguāt: et pena canonī
castrigando supplere cōpellant: quod tenere admiserūt

Sint ecclesiar̄ rectores & infra. Pro- **C**walterus.
S uideant archidiaconi ut luntheamina & alia ornamenti

De officio archipresbyteri.

s de ea in altatis sicut dicitur sunt honesta. Et liberos habet ecclesia
ca/au doneos ad psallendum pariter et legendum: et ad minus
in omni duplia sacerdotalia vestimenta: et ut honor debitus sit
ebzat minis officiis in omnibus impendatur. Præcipimus etiam
ut qui altari ministrat suppellio induatur. **I**dem.

Archidiaconi et infra. In iungimus archidiaconis et
eorum officialibus ut in visitationibus ecclesiasticis
faciendis diligentem adhibeat considerationem ad fabri-
cam ecclesie: et maxime cancelli si forte indigeant reparati-
onem: et si quos intenerint defectus huiusmodi: certum sub-
pena præfigat terminum infra quem emendentur vel sup-
pleatur: per se et suos inquirant: si in parochia in qua offici-
cium visitationis impendunt in rebus vel personis aliqd
diaco fuerit corrigendum et excessus si quos ibidem iuenerint
oleus depu vel tunc vel in proximo capitulo corrigantur.

De officio archipresbyteri. Peccatum.

Ignoratia sacerdotum et infra. Præcipimus ut quilibet
sacerdos plebi præsidens: quater in anno: hoc est semel
in qualibet quarta anni die una solemniter vel pluribus: per
se vel per aliū exponat populo vulgariter absq; cunus libet
subtilitatis textura fantastica. xiii. fidei articulos: decez
madata decalogi: duo precepta euangelii sc; gemine cha-
ritatis: septem opera mie: septem pœnitentia sua cum proge-
nie: septem virtutes principales: ac septem gracie sacramen-
ta. Et ne quis a predictis per ignorantiam se excusat: et post
tis. xiii. fidei articulis sub titulo pugnanti cetera sub qua-
dam: ut sequitur per strigimus. summaria breuitate. De
tem enim madata præcepta veteris testamenti: tria ordi-
nantur ad deum: que dicuntur madata prima tabule:
septem vero ad proximum: que dicuntur madata secun-
de tabule. In primis prohibetur omnis idolatria: cuius dicitur
Non habens deos alienos coram me: in quo implicite pro-
hibentur omnia sortilegia et omnes incantationes cum
superstitionibus characterum et huiusmodi figuris.

De officio archipresbyteri.

In secundo mandato cum dicitur. Non a sumis nomen
dei tui in vanu prohibet principaliter heresis vniuersa;
et secundarie ois blasphemia et irreuerens dei noitatio;
precipue i perjurio. In tertio mādato cū dī. Memēto ut
sabbacū sanctifices/ precipit cultus religionis christiane
ad quē indēxiter clerici et laici obligant. Vbisciendū est q
obligatio ad feriandū in sabbato legali scđm formā vete
tis testamenti exprimavit omnino cū ceteris i lege cerimo
nīis: sufficit in nouo testamento modus vacandi diuino
cultu diebus dñicis et ceteris diebus solēnibus: ad hoc au
toritate ecclie deputatis: quibus diebus modus vacādi
nō est sumēdus a superstitione iudaica: sed a canonicis fīti
tutis. Primum scđe tabule mandatū est/patrē et matrē ex
plicite equaliter et spūaliter honozare/ implicite aut et scđa
rio ois homo p merito sui gradus ex eodē mādato intelli
gitur honozādus. In hoc mādato autē intelligit nō solum
pater et mater carnaliter/ verūetā spūaliter: vt pater sit
pr̄elat⁹ ecclie mediat⁹ vel immediat⁹/ mater autē ecclia
cuius sunt filii catholici vniuersi. Scđm est/ non occides
in quo explicit et inhibet illicita persona alicui⁹ interēptio cō
sensu verbo opere et fauore. Implicite vero ois iusta ali
cui⁹ persone lesio inhibet. Spūaliter vero occidunt qui nō
deficiunt indigentes. Similiter occidunt q detrahunt vel qui
īnocentes opprimunt et 2fundunt. Tertiū mandatū est/
nō mechaberis: i quo explicitē inhibet adulteriū/ implici
te vero fornicatio q explicitē prohibet in Deut. xiii. vbi dī.
Non erit meretrix de filialib⁹ israel/ nec scopator de filiis
israel. Inhibet etiā i eodē mādato ois p̄mītio viri et mu
lieris: quā bona matrimonii nō excusant. Dis etiā nō vo
lūtaria pollutio quocūq modo studiose vel voluntaria p
curata. Quartū mādatū est. Nō furtū facies. In quo ex
plicite prohibet clādestina contractio rei alienae inuito dño
Implicitē vero ois iuriosa/ seu p fraudē/ seu per usurā/
seu p violentiā/ seu p metū rei usurpatio alienae. Quintū;

Liber primus. De officio archipresbyteri.

men mādatū est. Nō loqueris 2tra fratrē tuū / siue p̄mā fal-
ersa: sūz testimoniu. In quo explicitē phibet falsa testificatio-
nē: ad notēdū. Implicitē autē falsa testificatio ad idignū cō-
tra merita promouendū. In hoc etiā mandato oē mēda-
tum: sed p̄nicio sum p̄cipue 2demnat. Hētū mandatū
est. Nō concupisces domū proximi tui: supple cū eius iuu-
ria. In quo mādato implicitē prohibet cupiditas posses-
sionis immobilis catholici p̄cipue cuīscēq;. Septimū
mādatū est. Non desiderabis vrozē proximi tui / neq; ser-
uū / neq; ancillam nō bonē / nō asinū / nec omnia q̄ illi° sunt
i quibus oīs cupiditas possēsōis alienē / q̄tū ad res mo-
biles 2demnatur. His autē decē mādatis superaddit euā-
gelīū duo videlicet dilectionē dei + primi. Deū dilit qui
p̄dicta mādata ex amore + nō timore bñ custodit. Proxi-
mū autē debet quilibet diligere sicut seipsuz: ubi hec parti-
cula sicut nō dicit equalitatē: sed conformitatē / vt videlz
Diligas p̄mū tuū ad qđ teipz: hoc est ad bonū + non ad
malum / + quō teipm: hoc est spūalit et nō carnaliter scdm
q̄ carnaliter dicit viciū. Itē q̄tū teipz: hoc est i p̄speri-
tate et aduersitate / sanitate et infirmitate . Item q̄tū
teipz respectu tpalium p̄ tāto et plus diligas oēm hoīem
+ singulos: q̄ oēm affluentia tpalem. Itē sicut teipm: p̄
tāto + plus diligas primi tui aim siue aīe salutē eternaz:
q̄ p̄opriā tuā vitā tpalez: sicut etiā aīe tua vitam: debes
preponere vite carnis tue. Itē qualiter teipz: vt videlicet
omni homini i necessitate subuenias: sicut tibi velles i ne-
cessitate cōstulitter subueniri. Hec enī oīa intelligunt cūz
dicil. Diliges p̄mū tuū. **T** Hēc autē mie sunt opera
q̄ ex euāgeliō Mathei patefūt: q̄ sūt. Patescere famelicū
Potare sicut rē. Hospicio recipere p̄grinū. Vestire nudū
Visitare ifirmū. Consolari carceri mācipatū. Septimum
ex tobia colligil: qđ ē sepelire corpa mortuorū. **T** Septez
vērō p̄ctā capitalia sūt: luxuria / inuidia / ira / odiū / accidia /
auaricia / gula / luxuria. Et est luxuria amor excellētie p̄o

Liber prim⁹. De officio archipresbyteri

pris de qua oīiūl iactantia/ostēatio/poeris/ſcismatis
et ſimilia. Inuidia vero eſt oīiū felicitatis alienae: de qua
oīiūt detracitio/murmuratio/diſſenſio/puerla iudicium/ideam
et ſimilia. Ira eſt appetitus vidiſte et nocumēti alieni qui quā ſi n
cū pſuerat i corde fit oīiū: de q̄ oīiūl perſecutōes/vi
bōz et factōz plague/homicida et ſimilia. Accidua eſt tediū
boni ſpūalis ex quo homo nec in deo/nec in diuinis laud
bus delectatur. Ex qua ſequit̄ ignavia/puſillanimitas/d
ſperatio/et ſimilia. Auaritia eſt immoderat⁹ amor mobi
lis vt immobilis affluētie: vel illicite acquirēdo: vt illicite
detinēdo. Ex qua oīiūl fraus/furta/sacrilegiū/ſymoniu
et oē turpe lucr̄. Gula eſt imoderatus amor delectatiōis
ſedm gustū in cibo et potu. In qua quīupliciter peccat. vi
delicet i tpe qñ comedit numis manē vel numis tarde aut
numis aſſuete. Itē i qualitate qñ querunt̄ cibaria numis
delicata. Itē in quantitatē: qñ numis comedit aut bibit: qđ
eſt vilissimum genus gule: et numis i cibo et potu qñ corp⁹
aggrauat vel qñ ipedit ſenſū iteriorez aut exterioze; ſeu
qñ ledit corporis ſanitatē. Itē in audiāte et vorcitāte
et ultimo in curioſa alimentoz p reparatione p gule delici
as excitādis. Que quinq̄ cōtinētur in hoc verſu. P̄pete pro
pere laute numis ardenter studioſe. Luxuriā non oportet
notificare/cuius ifamia aerem inficit universū. Septem
virtutes principales ſunt. Fides/Spes/charitas: que ordi
nātur ad deū: ideo theologice appellantur. Prudentia
temperantia/iuſticia/et fortitudo: per quas ad ſeipſum et
proximū homo ordinatur. Et eſt act⁹ prudētie bonū eli
gere. Actus iuſticie recte facere. Actus autē tēperantie nō
impedire deliciis. Actus fortitudinis nō dimittere bonū
agendū p ro angustiis aut moleſtis quibuscumq; Et dicunt
he quattroz virtutes cardinales: hoc eſt principales: qz i
eſis quattroz plures alie ſunt ſubiecte de quibus/qz p ro
ſimpliſibus laborez: ad p̄nſ ampli⁹ nō tractant⁹ de. vñ.
ḡtē ſacramētis ſupradictum eſt in ſuo loco. Edmundus.

De officio vicarii. **D**e officio iudicis ordinarii.

Tē cōmoneant sacerdotes mulieres p̄gnantes de pa-
rochia: ut eis ipsa partus instare intellexerint sibi pro-
videant q̄ aquā p̄mptam i paratam habeant p̄o par-
tū qui nūsi immiscat necessitas baptisando: q̄ ppter immīnēs
vētērīculūm cōfiteant sacerdoti: ne subito p̄coccupate nō
edū possint cum voluerint copiam habere sacerdotis.

Stephanus in consilio Oroniensis.

Presbyterorum + infra. P̄esentis consilii distinctione
districte duximus iniungendum: vt rectores + vica-
rii plebes sibi commissas pabulo verbi dei: secundū quod
fuerit eis iſpiratum: informare procurent: ne canes mu-
ti merito iudicētur: cum latratu salubri/ a causis domini-
nis lupoꝝ spiritualium moſsus non expellunt. Istud etiā
euāgelii memoriter retinentes q̄ in nouissimo examine
visitatores infirmorꝝ premio remunerebunt eterno quo-
tiens fuerit accessiti: celeriter accedāt + hilariter ad egro-
tos.

De officio vicarii.

Idem.

Qum hostis + infra. Statuimus vt nullus ep̄por pui-
cie n̄cē quemq̄ ad vicariā admittat: nisi velit i ecclē-
sia i qua ei vicaria ſceditur: pſonaliter ministrare. De ta-
lis exitat q̄ ifra breue tempus valeat in p̄esbyterꝝ ordi-
nari. Quod si admissus fuerit aliq̄s + noluerit in p̄esby-
terum ordinari vicarii beneficio spolietur.

Idem

Qminus redditus quiq; mar; har; assignet: q̄ ſc; p qui-
q; marcis ſolet dari ad firmum: niſi forte in illis partibus
wallie ſit: i quibus propter tenuitatē ecclēsia p minori ſi
pēdio vicarii ſint contenti. Prouideat quoq; diocesanus
episcopus pensata ecclēſie facultate: utrum vicarius one-
ra ecclēſistica ſubire debeat aut persona: ad ea ſimil de-
beat conſerte utriꝝ. Prouiso tamen q̄ archidiaconus lo-
ci ſive ab illis aut altero eoꝝ debent prouocari: una tan-
cum procuratione ſit contentus.

De officio iudicis ordinarii.

Idem,

De offō iu. or. De maio. et obe. De treu. et pa. De trāfie.

Statum auctoritate p̄ntis gl̄iliū vt plati singuli eleemosynarios honestos habeant. Et vt ipsi plati iuxta capitulum sint hospitaleſ: et hōris cōpetentib⁹ et paupeſ audiendos: et iugiciā exhibēdo suā in publico exhibeti presentiā p̄curēt: in pſonis p̄p̄nis xſſionibus audiēdis interdū intersint et penitētus iūgēdis. **C** Bonifac⁹.

Tem statuum q̄ epi in synodis et aliis convocationibus: et singuli archidiaconi in suis capitulis: et capellani ecclesiar̄ parochialū in suis ecclesiis ter i anno dēnū tient oībus qui clericali p̄ivilegio gaudere voluerint: q̄ habitū clericale necnō coram tonsurā patenter i locis debitis deferāt compotentem: et maxime coram suis ordinatis in ecclesiis: et in congregationibus clericorum.

De maiopitate et obedientia. **R**obertus.

Presbyteri et infra. Capellan⁹ ad celeb̄zandū in qua cūq̄ ecclesia noſtre p̄uincie receptis: debet iniūgi in virtute obediētie: vt ſunt p̄ntes in dieb⁹ dñicis et festiuis ac aliis q̄n et ubi matutine miffē et alie hōre cū nota dicūtur/ canentes/ legentes/ et psalmodiſantes: ſup quibus ab eis i ipſor̄ receptione iuramentū recipi volum⁹ et preſta ri. Itē; p̄ſbyteros h̄mōi iuramento volumus aſtrangi: q̄ rectoribus et vicariis et p̄ſidentib⁹ ecclesiar̄ seu capellaſ i quibus celeb̄zauerint non detrahent: ſed q̄ eis ſumiliter parebunt et debitam reuerētiam faciāt et impendēt.

De treuga et pace. **E**dmundus.

Magna nobis et infra. Diſtrictione p̄cipimus: qua tinus rectores et vicarii: ac alii ecclesiar̄ curati: pacem (inquitū in eis eſt) cū oībus habētes parochianos ſuos inoneāt vt i unitate fidei et pacis vinculo vni corpus ſint in xpo. Inimicitias ſi exorte fuerint i parochius diligenter ſedantes/ amicitias copulantes/ discordantes ad concordiā reuocantes: et q̄ptū in eis eſt non pmuttentes q̄ ſol occidat ſuper iracundiā parochianor̄ ſuorum.

De transactionibus. **S**tephaniq;

De postulando. **De procuratoribus.**

Ceterū dicitur duximus habendum archidiaconū
vñ eorū officiales aut alii iudices p bono pacis si quā
discordātes se sibi inuicem volunt cōcordare aliquid eri-
gant: sed licentia petita liceat partibus a lite per compōsi-
tionem discedere quā docunq; voluerint: si tamen hīs com-
positionem admittat: nec propter hoc penam aliquāq; eis
infligantur: nisi eis de iusticia actoris vel rei constipuit.

De postulando.

Idem.

Quoniam per aduocatos multotiens matrimonia tur-
bant. Statuim⁹ ut sententia lata pro matrimonio
aduocatus qui contra illam steterit hoc ipso per annum ad
uocatione p̄imatus existat: nisi uideret cum in ipsa senten-
tia propter iustū mērorē vel probabilem ignorantia ex-
p̄esse habeat excusatum. **C**hōnnes pecham.

Deloceſ ad audiendum et iſra. Nullus de cetero p̄t-
mittatur aduocationis officiū publice exercere niſi
prius ad minus per trienniū audierit ius canonicum et
ciuile cum debita diligentia. Huius aut̄ rei fidē & ubi nec
de cōdigna apparet testimonio: nec p̄ facti euidentiam pro
p̄io faciat iuramento. **De procuratoribus.** **Idem.**

Exhortenda & iſra. Statuumus ut nullus decanus
scu archidiaconus vel er⁹ officialis ep̄i sigillum ali-
cui procuratori apponat: niſi hoc ab eo p̄petatur publice ī
iudicio vel extra iudicium: ubi is qui procuratore ī constitu-
it: & quē constat esse ver⁹ dñm p̄nis personaliter hoc requi-
rat: de fraude quelibet excludat. Quicūq; vero decan⁹ ar-
chidiaconus vel eius officialis ep̄i et certa malitia contra
rū fuerit p̄ trienniū ipso facto ab officio & bñficio sit suspē-
sus. Quicūq; etiā aduocatus factū vñ falso procuratori
siet p̄curauerit: suspēsus sit p̄ trienniū ab officio aduocā-
di & inhabilis sit ad beneficium ecclesiasticum obtainendum.
Qd si sit uxoratas aut bigam⁹: reconciliationi subiaceat ipso
facto. Et id qd per talē factū vñ falso procuratore actū fue-
rit vel procuratū: modis omnibus p̄fecto r̄: putetur.

Liber secundus. **De iudicis.**

Procurator aūt ipse totius falsitatis inceptor: ab oī actu legitimo perpetuo repellatur. Et hī oēs nichilomin' si su per hoc conuinci valcent parti ad interesse & restituenda damina omnia teneantur. Amen in nomine dñi.

Explicit apparatus primi libri.

Incepit secundus. **De iudicis.**

Stephanus archiep̄e i consilio Dronien̄.

In causis et infra. Statuum' vt decani rurales nullā cām matrimonialem de cetero audire p̄c suniat: sed eā exāminatio non nisi discreta viris cōmittat: q̄bus assistentibus si cōmode fieri poterit postmodum p̄nuncetur sententia. **Johēs pecham.**

Quodā ruraleū & infra. Statuimus vt nulli tradatur certificatoriū vel alias concedatur sub sigillo alicuius decani ruralis consignatum: nisi prius i aliquo die solemni: intra missarē solemnia in ecclesia: ubi citatus fouet lare in vici amplius conuersatur: publice reticetur. Hoc ad iuncto moderamine: vt citatus sufficiētes habeat iudicias ut dic & loco sibi prefiris competēter valeat comparare. Quod si aliquo casu tñ t̄ps artet: q̄ dilationi locus nō patet citatione facta publice corā testibus detur certificatoriū in ecclesia vel in vna loco publico corām testib⁹ fide dignis: ita q̄ dies citationis et locus in ipso certificatio nio exprimant̄. Et sic nullo modo certificatoriū ante citationem factam. Et hoc turēt decani rurales fideliter se faciuros in ep̄ali synodo omni anno. **Symon mephā.**

Item oēs illi & infra. Ut imunitatis ecclesiastice violatores: qui videlicet de domibus maneris/ grangis aut aliis locis ad archiepiscopos/ episcopos/ vel alias personas ecclesiasticas seu ad ipsas ecclesias pertinētibus q̄c̄ preter voluntatē aut permissionē dñorū vel eōq̄ q̄ sunt hīmōi rc̄ custodes depurari: abstrahere/ consumere/ contractare ve p̄sumperint abstrahi consumi vel cōtracta ri fecerint seu hīmōi abstractionē consumptionē vel ḡtra

De iudicis.

ctionē sub nose: vel a familiaribus suis faciant tātum hz:
buerint occasione difficultatis citationis eorūdē nō e:ri:
tent sicut pluries fieri consuevit ne contra eos ea occasio:
ne procedi valeat vt deberet de fratrū nostrorū: et totius
consilii cōsensu et assensu decernimus quēcūq; violatores
hīmōi si personaliter inueniri et tute adiri valeat psonale
ter forte vocādū. Si vero nō inueniri vel nō tute adiri va
leat: tū in domicilio si quod habeat citari tute quo possit
Si vero in domicilio qđ habet citari tute nequeant: tunc
in ecclesia parochiali ipsius domicilij: vel si nullū habeat
vel non constet eū habere domiciliū: tū in ecclesia cathē
drali loci quo immunitas ecclesie dī esse lesa: et nichilomis
nus in ecclia parochiali eiusdē loci: si tute fieri possit: cita
tionē decernimus forte faciendā: huiusmodiq; citationēz
in domicilio vel in ecclia publice vt p̄mittitur factam
Volumus non solum in casib; supradictis: sed etiam in
omnib; casib; constitutionis dñi Octoboni quondam
apostolice sedis legati in Anglia: que incipit. Id tutelam
sic artari citatum/ ac si esset per citationem personaliter
apprehēsus: eusdemq; citationis virtutē contra eum pos
se procedi ad oēm effectum ad quem posset si citatus per
sonaliter extitisset. Prefatos etiam et quoscumq; alios ec
clesiastice libertatis seu immunitatis violatores decerni
mus in loco delicti: etiam si ibidem non inueniantur: tam
ex officio iudicis qđ ad partis instantiam posse conueniri.
Utq; aut hīmōi violatores ecclesiastice libertatis seu im
munitatis inueniri seu tute adiri valeant domicilium ve
labeant vel nō: volumus in dubio hārt certificatio: il
lus cui mandat citatio facienda. Et vt i p̄missis casib;
et aliis triuriā pasci iusticiā debitā facilius aſſequātur di
stricte hoc est approbatē consilio gñali p̄cipiū: vt oēs
iudices ordinari nēi cantuarie, p̄uincie se inuicē sine ali
qua difficultate iuinet i citationib; et executionib; facien
dis ac q̄buscūq; mādas līcīt exēquēdig. ¶ Stratforch,
25.II.

Liber secundus de foro competenti.

Ecclisis et infra. Quod episcopi et archidiaconi et eorum officiales et alii ordinarii eorumque commissarii citatiōes primariae pro correctionibus delinquētiū fieri per rectores vicarios seu parochiales sacerdotes demandat ipsi frequentiter imponit; super his quibus fit citatio confessioes citoꝝ occultas in foro anime eis factas peruerse reuelant. Quapropter in ipsis scandalis tantur tunc pater: et illis extitunt parochiani p̄tā renuunt confiteri. Statuumque huiusmodi citationes primarie dictorum ordinarioꝝ siende auctoritate per rectores aut alios predictos de cetero non mandantur; sed siāt per officiales apparitorum decanos aut illos ministros eorumdem. Si vero huiusmodi citationes primarie rectoribus vicariis aut presbyteris demandantur: ipsi super his patente minime teneantur: sed citationes ipse primarie facte per eos ac exinde subsecute censura vel processus sint ipso iure irriti et inanes.

De foro cōpetenti. Bonifacius archieps.
Contingit aliquātū quod clerici sine delectu personarū quādā in factō non fuerint apprehensi nec quieti tanq; facinorosū vel suspecti de criminis seu delicto vel iniuria personali capiuntur per potentiam laicā et in carcere detruduntur; nec redunt ordinarii eos regrentib; scđm canones libere iudicādi. Et si clerici quibus crīa imponuntur eorum iudicib; secularib; vocati non separuerint foris bāniuntur a regno. Quod vero in hoc libertas ecclesiastica profundit cū clericus a laico iudicātur. Statuumque si clerici sic capti noti fuerint: et honesti capiētes ipsos et crīam detinētes: et extra requisitionē ordinarii reddere recusantes per locorum ordinarios publice excōciati nūcierint. Loca ctiā in quibus detenti fuerint et terre capientiū et detinētiū supponātur ecclesiastico interdicto: donec ordinarius eorum reddantur; et super huiusmodi excessu satisficerit spetēter. Illi autem qui eis taliter falsa crimina imposuerint seu maliciose perfuderint sententia vel fraudes ppter quā capti fuerint et iniuste detēti: excōciati simuliter nūcierint. Cū sum excoicari auctoritate quilibet duxi. ipso facto. Licti-

De foro competenti.

et vero vagi et ignoti capti ex causis aliquibus et detenti si in possessione clericatus inueniti fuerit: pro locorum ordinarios re quirant a domino rege/vel ab eo quod hinc potestate reddendi eos debet ipsos restituat per ecclesiam liberale iudicados. Et si denegetur procedere contra resistentes et detentores per penas superius recitatas. Quod si clerici ecclesie redditii per transgressionem aliqua personali amerciati fuerint a iudice seculari prelati ad homines amerciamenta exsolue da predictos clericos non expellat cum a non suis iudicibus fuerit condemnati. Et si propter hoc prelatos distingui aut attachiari contigerit: scilicet defendat contra homines attachiationes vel distinctiones per remedia antedicta. Itē siat quotiescumque fuerint amerciati viri ecclastici per iudicem secularē per his quod ad foro ecclesiasticum mere pertinere noscuntur.

Excerpta ex rationibus regis.

Circunspecte agatis et infra. De negocio tangente Morwincen episcopi et eius clerū non puniendo eos si placitum tenuerit de his que sunt mere spūalia: videlicet de correctionibus quas prelati faciunt per mortali pctō ut puta per fornicationem/adulterio et homini: per quibus aliquis infligitur pena corporalis: aliqui pecunaria maxime si coniunctus fuerit de homine liber homo. Itē si prelatus puniat pro ecclesia non facta cymiterio non clause: ecclesia discoperta vel non decenter ornata. In quibus casibus non potest ligari pena alia quam pecunia. Itē si recto petat a parochianis suis oblationes vel decimas debitas vel consuetas/vel si recto contra aliū rectorem agat de decimis maioribus vel minoribus: dummodo non peccat quarta bonorum alicuius ecclesie. Itē si recto petat mortuarii in partibus ubi mortuarii dari posuerit. Itē si prelatus alicuius ecclesie/vel aduocatus petat a rectore pensionem sibi debitam: nam oīs pensiones huiusmodi petendae sunt in foro ecclesiastico. De violēta etiā manuum injectione in clericū: et in causa diffamatiois placitum tenebit in curia xpian iustis: dummodo ad correctiores peti agatur: et petat pecunia.

Johannes Stratford.

344.

Liber secundus. De foro competenti.

Dixit in maleficiis malitia et infra. Cum nostre potest
nonnulli alii malignari conentes brevia regia de
compto seu transgressione: vel alia contra illos quibus no-
natur desiderat: ad extrancos comitatus in quibus non
erunt aduersarii nec praetulerunt vel deliquerunt ibidem bona
de administraturi inibi cuiuscumque fraudulenter et mali-
cioso impetrare presumunt et adeo contra eos ignorantes clam
prole quoniam in illis prelegant vel foris bannunt de regno
Vnde cum processus et sua contra ignorantes et taliter indefen-
sos habiti a iure merito reprobentur: ne sit malicus homi-
nus indulgedium. Statuum ut quicunque clerici vel laici in nota
potestia talia surrepticie fraudulenter vel maliciose de ce-
rero ut premitur impetrantes et prosequentes facientes et
procurantes seu ad ea impendentes scienter priscilium auxiliu
vel fauorem: aut ea rata habentes suo nomine facta maiorum ex-
cooperationis suam incurvant ipso facto.

¶ Idem.

Ecclisis et infra. Considerantes ex eo quod quidam epo-
tum archidiaconi et aliorum ordinariorum officiales
sua consistoria sessionis et capitula de tribus in tres vel de
quattro et quattuor septimanis annis singulis celebrantur
per varia loca suorum iurisdictionum et decanatum nec
potestia illuc frequenter quo virtualia venalia cum difficultate
obtinere valeant declinantes rectores et vicarios ec-
clesiarum in locis quibus huiusmodi sua celebrent consisto-
ria: sessiones seu capitula vel vicinis similibus sumptibus
querant excessus: ac scandali calumnie materiae suscitant
gravissimus. Quod si per rectores et vicarios ecclesiarum hu-
iusmodi diebus illis splendide non procurentur ad votum
iplos laboribus vexantes: quecumque coloribus et causis co-
ficiuntur festant graviter et molestam. Propter que et alias
injustas causas: presentis statutum deliberatione consi-
litur huiusmodi consistoria singula sessiones et capitula in
ecclesiis iurisdictionum et decanatum predictorum magis in signi-
bus vel saltem in quibus virtualia communiter valentius

De feris.

miti benalisa de cetero celebretur. Quodq; officiales & ceteri ordinarioz ministri suorum sumptibus dñoru; tam i his iusmodi celebratione consistorioz sessionū & capituloz p̄ in aliis actibus: quos p suis exercent dominis faciant que inueniuntur. Litigationes autem & consistoria sessiones & capitula huiusmodi i aliis locis q̄ expressis superi° celebratā & processus quos in eis contigerit impositū fieri ipso iure decernim° fore nullos: ac officiales predictos pro suo: rum dominorū expediendis negotiis sumptus a multis subditis exigētes seu ipos occasione nō prestationis sum: ptuum huiusmodi infestantes eipso ab officio & ingressu ecclie suspensos volumus remanere.

¶ De feris.

Symon Mephanius

A primarū saluti prospicere cupientes iniciū ordinatur de fontibus salvatoris. Statuimus itaq; et ordina: mus: vt dies illa sc̄tā parastēues qua saluatorz noster dñs iesus xps pro salute hominū preciosam aiā suam post mul: ta flagella posuit in cruce. Secōdū ritū ecclie in lectione cū silentio: in oratione cū ieiunio / in compunctione cum la: chyris festiue celebretur. Auctoritate etiā presentis cō: filii districti° inhibem⁹ ne de cetero quispiā seruilibus ipsa die itendat operibus vel queuis alia exerceat que pietati cultu fuerit aliena: per hoc tamen legem pauperibus non imponimus: nec diuitibus prohibem⁹: quin ad agri culturā pauperū: promouēdā: suffragia consueta charita: eis intuitu subministrent.

¶ Idem.

Ad hec. Q; iter oēs sc̄tōs memoria beatissime virginis marie matris dñi eo frequētius agit atq; festiuus quo maiore ḡam apud dñū qui ei⁹ receptionē p̄edestima tam ad unigeniti sui: tpalem originē & omnī salutē veraci: ter ordinavit et dñs iuēnisse vt p̄ hoc salutis nēc: q̄uis re: mota primo dia i q̄bus deuotis occurrit m̄tibus spūali: um materia gaudet & denotionē oībus augeant & salutē. Venerabilis anselmi predecessoris nēc: q̄ post alia quedā

25.iii.

Liber secundus.

De festis.

Ipsius antiquiora solemnia receptionis solemne superadditae
re dignum duxit vestigia inherentes. Statuumque firmiter
precipiendo mandamus: quatinus festi conceptionis pre-
dicti cunctis ecclesiis nostre cantuarie. prouincie festi
ue et solemniter de cetero celebretur. ¶ Symon islepe.

Et scripturis et infra. De fratribus nostroz consilio dies
festos p[ro]ntibus inserere durum quibus ab universis
teruitibus operibus etiam reipublice utilibus per nationem can-
tuariet. pruinciam fuerit regulariter abstinentem. In primis
sacri die dñicu ab hora diei sabbati vespertina inchoantem
non ante horam ipsam preueniendo: ne iudicemus professionis parti-
tipes videamur. Quod etiam in festis que suas vigilias habent
obseruer. Itē festum nativitatis dñi. Sancti stephani. Jo-
hannis euangeliste. Innocentiu. Thome martyris. Cir-
cunctionis dñi. Epyphanie dñi. Purificationis b[ea]te marie
virginis. Sancti mathei apli. Annunciationis b[ea]te marie vir-
ginis. Pasche cum tribus diebus sequentibus. Sancti marci euā-
geliste. Philippi et iacobi aplorum. Inventionis sc̄te crucis.
Ascensionis dñi. Pentecostes cum tribus diebus sequentibus.
Corporis Christi. Fatiuitas beati Iohannis baptiste. Petri et
Pauli aplorum. Translatio sc̄ti thome martyris. Sancte
Marie magdalene. Jacobi apli. Laurentii martyris. Illū
ptionis b[ea]te marie. Sancti bartholomei. Fatiuitas sc̄te ma-
rie. Exaltationis sc̄te crucis. Sancti mathei apli et euangeli
Iacobi sc̄te michaels. Sancte luce euāgeliste. Symonis et Ju-
de aplorum. Diz sc̄torum. Sancti andree apli. Sancti nicholai. Co-
ceptionis b[ea]te marie. Sancti thome apli. Solenitas dedica-
tionis ecclesiarum parochialium et sc̄torum in quo honorate ecclie:
sie parochiales dedicantur. Vilia festa que in singulis dioceſib[us]
dictae pruicie per locorum ordinarios ex certa scia peculiariter
inducunt et infra. Reliq[ua] eiusdem sc̄torum festiuitatibus impune
poterint operari consueta.

¶ Henricus chichile.

Tremendabilis et infra. Nos qui dei laudem in sc̄tis suis
in quibus gloriosus existim[n]e a prouincia cupimus am-

De feliis.

phari regis et regni icolarum ad hoc hortatibus excitari. co-
fratrūq; nōcōp et cleri pūincie nōe ducti q̄silis quinimo et
nōi pūincialis q̄silis roboze ac decreto suffulti antiquorū pa-
trum pū erga sc̄tōs dei deuotionis affectū prosequentes.
Festū beati Georgii martyris sub officio duplici et ad mo-
dū maioris duplicis festi tā per clericū q̄ p populū dicte
pūincie per vñiversa ecclesias ciudē de expresso cōsensu
nōcōp fratrū cleri antedicti. Molumus statuimus et preci-
pimus ānis singulis perpetuis futuris temporib; solē-
niter celebzari: et in ipso festo ab omni seruuli opa per oēs
tiuitates et loca ipsius pūincie: sicut et put in festo natalis
dñi precipimus feriari quo magis in ipso festo plebs fide-
lis ad ecclesias conueniant: deū laudēt: et ipsius et omniū;
bōz patrocinia deuotius implorēt et p rege ac regni sa-
lute instēt frequētius et exorēt. Ad hec dicti pūincialis cō-
silii auctoritate discernim⁹ et etiā statuimus q̄ p̄fites q̄ fe-
sta sc̄tōrū David et Cedde ep̄or et weneſtre de virginis de-
cetero p totaz pūnciā nōam antedictam suis t̄pibus vide-
licet sc̄ti David primo: sc̄ti Cedde sc̄do mēlis Martii die
bus/weneſtre aūt tertio die Novembris cu; regimine
choz et nouem lectionibus perpetuis futuris temporib;
etiam celebzrentur.

¶ Idem.

Anglicane ecclesie et infra. De fratrū nostrorū et cleri-
ci in presenti consilio p̄fici voluntatibus et assensu
et nichilominus ad t̄pianissimi principis et regis nōi insta-
tiā specialē sc̄tissimi confessoris et pontificis Johannes de
benerlaco memorā ubiq; per nōam pūnciam votuvis et
deuotis affectibus duximus ad exaltandā. Statut⁹ igi-
tur et de predictorū fratrū nostrorū consilio et assensu p per-
petuis futuris temporibus ordinamus q̄ festū depositio-
nis dicti sc̄ti: qđ septimo die Maii: videlicet i crastino sc̄ti
Johānis aī p̄ptā latinā dūnoscit̄ etingere ad modū festi
vnius xfessoris et p̄tificis paschalis t̄pis cū regimine cho-
ti sc̄dm usum sanꝝ ecclesie per pūnciā nōam antedictam

Iliber. ii. De seq̄estratio[n]e possessionis & fructu[n]. De s[an]ctu[n] futuris t[ri]bus p[ro]petuo celebraz[em]. Ceteru[rum] q[uod] i festo translatio[n]is eiusdem: qd. xxv. die mensis Octobris etiam annuaci[on]e contingit de sc̄tis Crispino et Crispiniano secundūm usum Sarac[en] eccl[esi]e predicto gloriuit: quasi p oēs eccl[esi]as p[ro]vincie p[re]dictate celebrari: et seruitu[n] fieri ab antiquo. Ne vnius festi introductio diminutio alteri exsistat: sed magis sub una celebritatis leticia: dicti martyres una cū p[ro]fato p[ro]fessore sacrificio pariter honorentur. De fratrū nostrorū & cleri predictorum concensu unanimi statuimus decernimus et ordinamus q[uod] de cetero singulis annis dicto dies. xxv. octobris ubi q[uod] p p[ro]vinciā p[re]dictā cū. ir. lec. celebris habeant. Qua[rum] tres prime e[st]t de p[ro]uinciate sc̄torū Crispini & Crispiniani tres in die de translatione sancti Johannis predicti: et tres ultime de expositione euangelii plurimorum martyrum cu[m] seruitio secundūm usum Sarac[en] in talibus fieri consueto.

C De seq̄estratione possessionis & fructu[n]. Straforth.
E Requēs pueroru[m] & infra. P[ro]nuntiis statuum delibera-
tione q[ui]slu[m] q[uod] i p[ro]vincia nostra violatores seq̄estro-
ru[m] p ep[iscop]os aut vicarios suos g[ra]m[atica]les ipso ut officiales p[ri]-
cipales et causis iustis & veris i bonis ecclesiasticis aut ali-
is in casibus ture p[ro]missis interpositoru[m]: post et p[er]tra publi-
cationē debite faciā in locis q[ui]bus bona sic seq̄estra cōsi-
lūt maioris excoicationis suiam ipso facto incurrit. Si
tū a seq̄estro fuerit appellatum: et appellatio legitime pro-
secuta ea pendente possessores bonorum seq̄estratoru[m]
et alii libere et impune vrantur eisdem.

C De presumptionibus. Stephanius i q[ui]slu[m] D[omi]ni.
D E lep[er]a & infra. Inhibemus ne quis eccl[esi]e sue renu-
ciās a sibi substituto recipiat vicariā eiusdem cū ve-
hemēter possit presumi q[uod] talia fiant per illiciā p[ro]actionē
quod si secus ab aliquo p[re]sumptum fuerit: ille vicaria et
altis personatu p[ro]uinciatur. **C** De iureuando. Idem.
D Iesenti statuto dissimilatus est p[ro]p[ter] eo q[uod] p[re]tatus si
bi fuctu recipiat uitamētum q[uod] p[ro]p[ter] p[ro]lationē;

De iure in rando.

Nullam nec p̄misericit nec dederit aliqd p̄ntati: nec aliquā p̄pter hoc inuerit pactionē: maxime si p̄ntatus ip̄e semp hoc suspectus fore verisilicet vide af. ¶ Bonifaci⁹ archidiaco.

Envenit ⁊ infra statuimus q̄ laici vbi de subditozum ap̄petatis ⁊ excessibus corrigitur per p̄relatos ⁊ iudices ecclesiasticos iquiritur ad p̄testādum de veritate di cenda iuramentum per ecclōcationis sententias: si opus fuerit compellātur. Impediētes vero ne huiusmodi iuramentum p̄stetur: per interdicti ⁊ excommunicationis sententiam arceantur. ¶ Robertus wynchese.

Presbyteri stipendinarii ⁊ infra. Presbyteri p̄dicti die dñica vel festiva post admissionē suā iurabūt co ram rectoribus dicarū vel eorū vices gerētibus itra mis sāx̄ solemnia alioquin corā locorū ordinariis apertis corā ipsi⁹ sacroscris ⁊ inspectis q̄ ecclēsia vel capella parochia libus i quibus diuina celebzent: earūq̄ rectoribus vel dicarū ac iporū loca tenētibus: vel eis quorū interest: nullū oīno iferent dānnū seu p̄ejudicū: circa oblationes/ pos tiones/ obuētiones/ denarios per questos tricēnaria: seu iura quecūq; quoēūq; noīe censant/ immo quaten⁹ in eis est eosdē seruabūt indēnes in p̄missis ⁊ singulis p̄missorū. In rēt etiā sp̄cialiter dicti sacerdotes: q̄ odia/ scādala/ cr̄tas/ ⁊ p̄tētiones inter rectoz⁹ ⁊ parochianos nullo modo suscitabūt/ sustinebūt/ aut aliquo modo fauebūt: sed qua tenus in eis est: p̄cordiā nutriēt ⁊ seruabunt inter eosdēz. Nolumus insup ac firmiter iniūgendo mādam⁹ quatin⁹ presbyteri supradicti diuina non p̄sumūt i ecclēsia seu capellis hmōi celebrare p̄iuslī p̄esūterint sub forma p̄e dicta iuramentū. Di tñ rectores vel dicarū aut ceteri sūt p̄adicti voluerit et potuerit sic iurari decernētes q̄ si q̄ uis presbyteri hmōi ztra p̄hibitionē hanc in loco sic eis i terdicto celebrare p̄sumperint: eoipso irregularitatēz incurvant preter alias penas quas canones sacraꝝ consti tutionū violatores ordinant infligendas. Mō si p̄dicti

Liber tertius. **De vita & honestate clericorū.**

capellani sic ut premittit iurati corā iudice cōpotēti sup
violatione iuramenti hmōi p̄ p̄bationes legitimas fuerit
quicci/ aut sup hoc diffamati s̄ purgare ne quiverint om̄ni-
mo amoueant: tāq̄ giuris iter dical eis diuinorū celebra-
tio in p̄uincia n̄a donec cū eis sup hoc canonice fuerit di-
sp̄satū: et infra. Dicti vō rectores vel vicarii seu eorū lo-
co tenentes dāt benigne recipere iuramenti predicta: et de
premissis ac aliis in hac parte statutis habebunt copiam
conscriptam in ecclesis suis.

C **De appellationibus.** **Johannes Stratforth.**

H **E** **Requens personarū et infra.** **Di ob interpositione**
sequestri fuerit appellatum / et appellatio legitime
prosecutaria pendēte possessores bonorū sequestratorū et
alii libere & impune vtantur eisdem. **C** **Dymo mephā.**

I **A** **consilio Oroñ.** quod das dī esse emanasse statutū
quo iter cetera prohibet q̄ a nullo graua mine iudi-
ciali ante diffinituam senten̄iā fruole appelle. Quod:
q̄ omnes aduocati & procuratores illius consistorii ad ob-
seruationem huius statuti astringi debeant vinculo iura-
menti: et alius in ipso statuto contentis (si contra illud ve-
nerint affligendi) s̄ros hmōi statutū: quod sit colo: verbō: p̄
superficialiter pallietur ad auferendū tum oppressi: ap-
pellationis remedū extitit realiter introductū. Et quic
quid ex eo velob id fuerit subsecutum penitus reproba-
mus. Et om̄nes illos qui ad huiumodi obseruationem sta-
tuti presliterit iuramentum absolumus ab eodem.

C **Explicit liber secundus.**

C **Incipit liber tertius.**

C **De vita & honestate clericorū.** **Stephanus i zfilio orofī.**

U **C** **lericalis ordinis honorū debitus obseruet:**
p̄ntis zfilii auctoritate decernim̄ ut tā archi-
diaconi q̄ decani & om̄ns alii i p̄sonatibus & di-
gnitatibus zstituti. Itē oēs decani rurales et presoyerū
dec̄ter incedat in habitu clericali/ et cappis clavis vtant-

De vita & honestate clericorum.

Idem quoniam obseruet officiales ipsorum archidiaconorum cum fuerit in consistorio. Et nec ipsi nec alii clerci comam nutriant sed honeste tonsi & coronatiuenienter incedant nisi forte iusta causa timoris exigerit habitum transformati. Ac caput la quoque & ebrietate & aliis que honestatem eorum deformant oculi oino clerci abstineant. Et vigilanter ad hec omnia studiosius obseruanda secundum formam generalis consilii a suis superioribus districtus compellantur.

¶ Johes Pecham.

Omnis religionis et infra. Statuto adherentes domini Octoboni quondam in anglia apostolice sedis legati Ordinamus & districte precepimus: ut quilibet clericus constitutus in sacris ordinibus vestem exteriorem gerat dissimilem militari vel laicali: ut pote anterius & posterius non bypass ratam / vel saltem ex forma sua militari vel laicali congrua honestate dissimilem. Et qui secus facere presumperit deinde formam gerare habitum tulerit ab ingressu ecclesie suspeditatur. Et quod predictus legatus contra clericos portantes insulas & tenas copiam prelati aut copiam populi publice deferentes statuit. Ut si moniti minime se emendauerit ipso facto ab officio suspensione incurvant in qua si per tres menses persistent: ex tunc a beneficio sunt suspensi: a qua suspensione absolvi nequeant nisi data sexta parte ecclesiasticorum bonorum suorum per manus episcoporum pauperibus eroganda. Nullus penitus aliis puniendi ad arbitrium prelatorum. Nos hinc statutum aduententes modice efficacie hacten extitisse pro ea quod minores plati hinc clericos molestuosos monere non audeant: propter quod in penas a dicto legato statuto dividetur pusillanimitatis sue merito incidisse, & raro clericis hinc episcoporum aspectibus se presentant. Statuumus ut omnium monitione cessante cum clericos iuris ignorantia non excusat & predicti clerci sue proterue merito quotiescumque publice coram populo vel prelatis hinc insulas portauerint nisi forsan in itinere penas omnes incidat supradictas. Nam damus insuper ut imposterum de talibus per decanatus

Liber tertius. **De vita et honestate clericorum.**
Singulos stia*e* inquisitio specialis. Et cuiuscumq*e* s*unt* gra-
dus vel excellentie: contra ipsos in forma canonica proce-
datur.

Johannes Stratfor*th*.

Exterior habitus et infra. Hoc sacro approbante consi-
lio statuimus et pr*ecipimus*: q*uod* quicunq*e* obtinentes
beneficia ecclesiastica n*ostre* p*u*nicie i*n* ordinibus sacris poti-
sime constituti vestes et tonsur*a* clericales defera*t* suo sta-
tui competentes. Si qui aut*e* clerici nostre p*ro*uincie pu-
blice inceder*t* in eavestre superiori brevi aut stricta nota-
bilit*e* aut c*um* longis et latis excessione manicis cubitus cir-
cumqua*cum* non tegentibus: sed pendulis crinibus int*er*olis
barbis ve*p*roliris: aut anulis suis vtatur digitis publice
Alii q*uod* quibus ratione dignitatis et honoris hoc congruit
seu i*n* p*remissis*: vel aliquibus p*remissor*i*s* superius exp*ressi*
satis exesserint: nisi infra sex menses a t*er*e commissi exces-
sus h*m*oni*ti* moniti se correxer*t*: et effectualiter h*m*oni*ti* dimit-
t*at* excessus ecclesiastica habentes beneficia: post p*redicto*
rum lapsum sex mensum: ipso facto ab officio suspensi*o*ne*s*
incurrant*e*. In qua si per tres menses sequentes sceterint
et suis ext*er*ic*um* beneficis nulla requisita monitione alia sine
ipso iure suspensi*o*ne*s*. Nec ext*er*ic*um* per suos diocesanos quibus
eorum absolutionem presentis auctoritate c*onsilii* reserua*re*
mus prius ab h*uiusmodi* sententia absolu*re*ntur p*ro* quin-
tam partem p*ro*uentum b*n*ius anni su*o* beneficior*um* ec-
clesiastico*rum* persoluant*e*: per diocesanos ep*iscopos* in quo*rum*
dioecesis h*uiusmodi* beneficia obtinent pauperibus in
locis beneficior*um* su*o* degentibus infra tres menses post-
modum fideliter erogandam. Et suspensionis h*uiusmodi*
durantibus: diuinis seu administrationibus dictorum be-
neficior*um* se ingesserint vel miscuerint sicut prius ext*er*ic*um*
dictis beneficis eo ip*o* priuati. Pro beneficiari vero cleri-
ci publice et communiter pro clericis se gerentes si in pre-
dictis exesserint vel eoz*um* aliquibus nisi moniti infra sex
mensum sp*acium* se correxerint cum effectu: coipso sunt i-

De cohabitatione clericorum & mulierum.

habiles per quatuor menses ad beneficium ecclesiasticum obtinendu. Et preter hec in universitatibus dicte prouicie studio litterarum vacantes et pro clericis se gerentes: si se a preventissimis effectualiter non abstineant ad quoscunqz gradus ecclesiasticos & honores in ipsis universitatibus ipso facto reddantur inhabiles: donec suis moribus atqz gestu maturitate exhibeant honestis scolaribus competentem saluis penis aliis editis extra huiusmodi delinquentis. Presenti tamen constitutione noluimus prohibere quin clerici pertis et patetibus super tunicis vel alias mensalibus nuptiatis cum manicis copertibus locis & temporibus oportuniis ac etiam itinerantes, pro eo duxerat tempore (quo per patrem iter faciuit) breves & strictas vestes sibi assumere: et illis uti valeant prout eis videbitur expedire. Verum cum fratre liberacertos redarguere nequeat episcopi: si seipos & domesticos proprios non corrigan in parte. Statuimus quod episcopi nec prouicie venustatem in tonsuris vestibus & ceteris superdictis obseruent et a suis clericis commensalibus faciant obseruari.

De cohabitatione clericorum & mulierum. Hoc in ultimo exponit.

Clericalis ordinis & infra. Clerici beneficiati aut in sacris ordinibus constituti in hospiciis suis publice tenere concubinas non audeant/ nec etiam alibi cum scandalo accessum publicum habeant ad eas. Et si forte eorum concubine monitione publice premissa ab eis non recesserint ab ecclesia dei (quam sic infaniare presumunt) expellantur/ nec admittantur ad ecclesiastica sacramenta. Et si nec sic duxerint abstinendum: excommunicationis mucrone percellantur. Et tunc deinceps contra eos inuocetur brachium seculare. Ipsos autem clericos per substractionem officii & beneficium canonica monitione premissa volumus exerceti.

De clericis coniugatis.

Ricardus.

Si qui clerici et infra subdiaconatum constituerint matrimoniū præparerint ab uxoriis suis nisi de summi

Liber tertius. De clericis coniugatis.

consensu ad religionē transire voluerint: ibi in dei servi
tio permanete nullatenus separantur: sed cū uxoribus viue-
tes ecclesiastica beneficia nullo modo percipiāt. Qui autē
in subdiaconatu vel supra ad matrimoniū quolauerit: mu-
lieres remittentes iuritas relinquit. **H**ēricus chichele.

AQui ex eo q[uod] clerci coniugati bigamus necnon laici iu-
risdictionē ecclesiasticā exercere: ac de criminib[us] + ex-
cessibus ad forū: + coheretionē ecclie pertinetibus iter-
num suo / interdū sub alieni noīs umbra seu velamine in-
vestigare + inquirere eaq[ue] punire et corrigere: ac exco-
ditionum lēas + suspensionū decernere presumunt: ac nego-
ciorū correctionū h[abitu]m scribere et registrari: ac registrorū
exordiū custodes existunt: nō modicū patiā ecclia scan-
dalum: ac ecclesiastica vilescat auctoritas pariter et celsu-
ta. **N**os igitur h[abitu]m scādalū occurrere volentes: + ecclie ho-
nestati decoriq[ue] pudore cupientes: auctorū imitando vesti-
gia canonū. P[ro]fici auctoritate consilii ordinamus + statui-
mus q[uod] nullus clericus coniugatus bigamus / sive laicus/
quouis ex quo colore sub suo vel alieno noīe: infra nēam
cantuarie[n]t. p[ro]uincia de cetero iurisdictionē spūalez exer-
ceat qualēmūq[ue]. **N**ec in causis correctionū sc̄z cū ad cor-
rectionē annue: vel ubi ex officio iudicis procedit scriba/
aut registri aut registri correctionem h[abitu]m custos quo
modolibet erit. **N**ōq[ue] quicūq[ue] ordinariū epo inferiorū
seu iurisdictionē obtineat ecclesiasticā clericū coniugatū lai-
cum vel bigamū ad premissa vel eorū aliqd assumere vel
recipere: vel post duorū mensū spacū: a tpe publicationis
h[abitu]m constitutiōis in officio iurisdictionis h[abitu]m tolerare sci-
ter seu retinere presupserit: vel admissum vel imposterū
admittēdū realiter nō admouerit penā suspēsionis ab ex-
ercitio iurisdictionis h[abitu]m: necnā ab ingressu ecclie incur-
rat ipso facto. Litigationes insup processus sentētie acta q[ue]
geset[ur] querūq[ue] per eosdē clericos coniugatos laicos sive biga-
mos habitas sive facta in premissis / vel aliquo premissorū

De clericis nō residentibus.

pet modū superi⁹ exp̄ressatū: snt nulla cassa irrata ⁊ iāna
ipso iure. Idēq; clerici cōiugati bigami siue laici premissi:
vel eorū alicui xtra pñctis pñhibitionē consulit se īgerētes
sua maioris excōicationis incurraut ipso facto.

De clericis nō residētib⁹. Stephan⁹ i ḡilio Drontess.

Statuimus et infra. Ep̄i in ecclesis suis cathedrali-
bus residere procurēt in aliquibus maiorib⁹ festis
et salte; in alqua parte quadragesime: prout anime sue
salutem viderint expedire. **I**dem.

Cum hostis antiquis et infra. Solerter cauendū est
ne talib⁹ cura gregis dñicis 2mittat q; aut negligūt
aut ignorāt custodie sibi 2misce (vt decet) intēdere vigiliā
ter. Statuimus itaq; vt null⁹ ep̄or ad vicariā quēq; ad-
mittat: nisi velit i ecclesia (in qua ei vicaria 2cedit) perso-
naliter ministrare ac talis existat qui infra breue t̄ps ba-
leat i presbyterum ordinari. Quod si admissus fuerit ali-
q; et noluerit i presbyterū ordinari vicarie beneficio sp̄-
lietur. Et qz ihonestū est vt ecclesie ppter minores reddi-
tus pastoribus maneāt desolate. Presenti de certo statui-
mus: vt ecclesie que in redditibus ultra quinq; marchas
nō habēt: nō nisi talibus personis 2ferant: que resideāt i
eisdē: i in ppria psona ministrēt. Qd si forte tales ad nūl
si fuerint q; r esidere noluerit: aut etiā ecclesie ministrare
(cū nō nisi labozātib⁹ paupis dñicis sit largiēdus) ecclesias
ip̄is premissa admonitione bebita per diocesanū episco-
pum spolietur.

Johannes Pecham.

Reteres ⁊ ifra. Statuimus vt rectores qui in ecclē-
sus nō faciunt residentiā corporis alieni: nec habent vt
carios per i conomos suos hospitalitatis gēam exhibeāt
iuxta quod sufficiunt ecclesie facultates adeo vt salte pa-
rochianorū pauperuz necessitati subueniat extreme: ⁊ vt
qui ibidem veniūt transeuntesq; p̄dicant verbum dei
necessaria recipiant corporis alienamenta: ne ecclesiæ ipsorum
inopie violencia a p̄dicatibus merito deserantur. Di-

Liber tertius.

De prebendis.

gnus enim est operarius cito suo ne quisq; tenetur propri
as stipendiis militare.

¶ Johannes Stratforth.

In decimis & infra. Huius approbatione consilii statui
mus q; religiosi in nostra prouicia beneficia ecclastici
ca obtinentes sed; beneficior; hmoi facultates annis sin-
gulis pauperibus parochianis beneficior; eozude certa ele-
mosyne q; titatem ordinario; ipsorum locorum moderandam
arbitrio p; ipos ep;os distribuere &pellantur p; penam seque-
strationis & subtractionis fructuum & puentium beneficio-
rum hmoi: donec in premissis paruerint competenter.

¶ De prebendis. Stephanus in consilio Droniefi.

Quia iuxta sanctiones canonicas & infra. Statutum
& sacro approbante consilio districtius inhibemus ne
deinceps ecclesia aliqua plurib; rectoribus (quorum uterque
sit persona) committat regeda. In ecclesia autem plures
personae existunt statutus: ut singulis decentibus accre-
scat viuentibus portio decadentis donec ad plures ad unum
solum istius ecclie personat; puerit. Nec de cetero plu-
res vicarii in eadem ecclia substituant illis ecclesiis ab hoc ita-
tuto exceptis: que ab antiquo diuise fuerunt. ¶ Pecham

Et dissimilis & infra. Decernimus iuxta formam generalis
consilii: dia beneficia cura aiaq; habentia: que de facto
obtinet hi qui dispensatione apostolani sup pluralitate bene-
ficiar; hmoi non habet per beneficii receptione qd ultimo
recepit ipso iure vacare. Et licet iuxta rigorē constitu-
tiōis dñi Octoboni sic q; recipiens plura beneficia ultio-
apo iure sit priuatus: cu; scdm eandem decernatur institu-
tio iuxta ipso iure. Preccauere tñ volentes ne rigorē videa-
tur coaceruari rigori mentisq; substitutionū: tam consilii ge-
neralis q; etiam dñi Octoboni clarius adiarentes quaq;
neutra i prebentis: et ultimo simul priuat cu; consilii ge-
nerale solū auferat potesta: ultimū tñ reseruat. Constitu-
tio vero Octoboni institutionem i ultimo beneficio decer-
nat iuxta ipso iure precepto tñ ipso iure non priumat, nos.

De institutionibus et commendis.

miam cū rigore miscentes permittimus ut his qui pluta
beneficia curam aīaz habētia absq; dispensatione aposto
lica fuerit assecutus: ultimum beneficio sic obtentor iurta ge
neralis cōsilii tenorē sit 2tentus: nisi forte ex temeritate
cōtenderit etiā preobtentū improbe retinere. In quo ca
su ipsū nec primo nec vītimo dignū: unū nec medio nec
aliquo iudicam^r. Sed potius ea ipso iure vacare qd^r om
nibus quatenus de facto eadē detinet occupata. Lēsen^r
perpetuo spoliandum + infra . Decernimus etiam et per
petuo stabilitate firmamus ut quicq; imposuerū plura te
neficia curā aīaz habētia: seu alias incōpatibilia absq; se
dis opostolice dispensatione recipērit vel assecut^r fuerit p
modū institutionis vel 2mende seu custodie. Vel vñū tū
lo institutionis / aliud titulo cōmende seu custodie: preter
modū illū quē 2stitutio gregoriana edita in cōsilio lugdu
nenſi. Permittit eo ipso sit priuatus oībus sic obtētis be
neficia ipo facto sīnam excoicationis permaneat innoda
tus a qua nō nisi per nos aut successores nostros vel sedē
apostolicam absolutionis gratiam valeat promeretc.

¶ De istitutionibus + 2mēdis. Stephan⁹ archieps.

¶ Uia iuxta et infra. Statuimus ne prēlatus aliquis
Q cum eccliam aliquā contulerit vel prēbendā fruct^r
 eiusdem ecclie vel prēbende nondum collectos sibi p̄su
mat aliquatenus usurpare: vel p̄ institutione vel missiōe
 i possessione: vel carta super hoc facienda aliquid audieat
 extorquere / vel ab officialibus suis vel archidiaconis suis
 aliquid sustineat extorqueri. ¶ Idem in eadem.

¶ Uim scđm apostolum + infra. Statuimus ut quis ad
 eccliam aliquā nullo contradicent p̄ presentetur ca
 nonice. Eps p̄ presentatum ipse (dū tñ idoneus sit) ne qua
 ḡ admittere dixerat vīta duos mēses. Alioquin quicq; d
 ex eadem ecclia post factā p̄ presentationē fuerit forte p
 ceptū illi cū institutus fuerit restituāt: quatenus frucus
 illi ad ep̄m p̄uenierunt. Idez ab archidiacono occuel si

Liber tertius. **D**e iſtitutio. & cō. **D**e rēcessio. p̄e.
per eū ſteterit quo minus canonice p̄eſentatus iſtra p̄e-
dictū tempus fuerit admittus. Nisi cāam rationabiliē co-
ram ſuo ſuperiore dicerit aſignandū: cū ſup hoc fuerit re-
quisitus ab eo. Quare videlicet eū nō admiserit iſtra t̄ps
in hoc consilio diſſinitū. **C**onſtitutio Johānis pecham

Ex ſolito cuſu cauſarū et iſtra. ſtatuumus vt vnuſ-
quisq; eph clerico quē ad ecclēſiam admitti litteras
patentes ſuper ſua admiſſione concedat inter alia cōtinē-
tes. In quo conſiſtat ordine etiam quo titulo ad huiuſmo
di beneficium admittatur. **J**ohannes Stratforth.

Item q; archidiaconi & iſtra. Hacro approbante cō
ſilio ſtatuumus: vt hi qui admissos ad beneficia ecclē-
ſiaſtica ad mandatū ſuperioris tenent̄ inducere: p idictio-
ne hmōi facienda: ſumptibus contentātur moderatis. Ut
delicet ſi archidiaconus iducat. xl. denarii: ſi ſuus officia-
lis duorū ſolidorū perceptione p̄o ſingulis ſuis & ſuorū ex-
pensis p̄ dicta penitus ſit extensus. Ipsiſ ſi inducti vt p̄
mitiē opinione ſeruata an in hmōi q̄titate pecunie ſiue
in aliis neceſſariis ipſum inductare et ſuos voluerit pecu-
tare. Si quid vero ultra hoc ab iductorib; occaſione p̄e-
mifionē recipias vel recipiant quicq; amplius ppter indu-
ctionē faciendā p̄ ipas vñ inductionū certificatorias lcas
facere & inductis tradere exquiritis ve colozib; diſferre
illios extingat indebitē culpabiles in hac parte ſuſpensionē
ab officio & ingressu ecclēſie tam diu incuurrere volumus
ip̄o facto: donec hec cōtra recepta ſoluentibus reſtituant̄
et leſo ſua culpa ſatiſfacent in premiis.

De rēceſſione p̄bende. **S**tephan⁹ in ſilio Opoñ.
NElep̄ra & iſtra. Illud absurdum reputamus omni-
deſcenſu illius perſone aliquid conſeratur in eadem ecclia i
noīe perſonatus: niſi perſona p̄ploz ecclēſiam totam p̄i-
us ſimpliciter duxerit resignādā. Item ſtatuumus q̄ nō
liceat alicui aliquid in ecclēſia aſsignare & uiḡ nomine ve-

De concessione prebende:
neficis: quasi hoc liceat obtinere cum alio beneficio cui cu-
ra annexa fuerit animarum.

Concordia Bonifacius.

Hostris maiorib^o et infra. Statuimus quod clericis pau-
peribus que benedicti beneficia transferantur. Et quod i-
ter rectores et vicarios ecclesiarum et suos parochianos sup
collatione huiusmodi beneficiorum lites nonumquam audiuiimus suscita-
ti quos sicut cordi nobis est amputare debemur decernere
do statuimus ut idem rectores et vicarii: quorum magis est si-
re qui ad huiusmodi beneficia existunt idonei: tales clericorum in
predictis beneficis preficere studeant: quod iuxta corda eorum
sciant et valeant in diuinis officiis sibi congrue deseruire
et suis velint obtemperare mandatis. Quibus si parochia
ni malicie subtrahere velint elemosynas etuetas ad ipsas
larginendas sibi sollicite moneantur. Et si opus fuerit per
quascumque censuras ecclesiasticas districtius compellantur

Concordia Johannes Stratforth.

Esurientes auaricia et infra. Primitus consilii priuilegium
statuimus ut quicunque clerici ad dignitas personarum
officia vel prebendas: aut alia beneficia ecclesiastica quecumque
plena: et occupato de facto se pertinari: seu ea sibi conferri per
quemcumque de cetero procurantes si directe vel indirecte vir-
tute breuium: quare non admisit vel quare impedit. Et
similius tacito in dictis breviis de beneficiorum possessoribus
et eis vocatis rite non amotis ettra episcopos seu alios in secu-
lari curia prosequantur: nisi de causis vocationum presalarium ad
ordinarios mandata inquirent et possesseores per iudices ecclie
siaisticos competentes canonice primitus amoueri faciant
maioris excommunicationis solum incurvant ipso facto: et tanquam
sic excommunicati ad beneficia talia nullatenus admittantur: sed
inhabilis ad ea perpetuo tenseantur. Si vero contra hec
quispiam in occupato beneficio instituantur vel admittantur
de facto institutio seu admissione huiusmodi omni iuri effectu ca-
reat. Et quicunque sic instituens vel admittens iure proprio
vel delegato taliter presentatus vel collatarum in obtine-

L.iii.

Liber tertius. De rebus ecclesie non alienandis.
eo per aliū beneficio ipsius possessore sufficienti auctoritate
in foro ecclesie sententia litera primaria non amoto ab of-
ficio et beneficio tam diu nouerit se suspensum dicit benefici-
arii possessori resarcereat ut conuenit offere damnum. Et isti
fatos taliter vel admissus si se in occupato per aliū beneficio
contra hoc patiat induci censem intrusus: penas intru-
sionis in constitutione Octoboni que incipit amoris pppur
contentas: necnon alias a canonibus et sanctis patribus
inflictas ipso facto incurrit. Per premissa tñ non intendi-
mus ordinarioꝝ potestati quin beneficia ad eorum collatio-
nem spectantia quovismodo de facto occupata non de iu-
re conferre poterit derogare: nec eorum collationes bene-
ficiorum admittentes constitutions huiusmodi coartari.

De rebus ecclesie non alienandis. Stephonus.
Ecclæsiæ indenitatis & sulere cupientes pñtis cõ-
silii auctoritate duximus statuendis: ut null' abbas
vel prior: nullus oīno archidiaconus vel decanus nec alii
habentes personatum seu dignitatem. Hoc nec clericus
inferior: possessor: vel redditus dignitatis vel ecclesie si-
bi commissæ consanguineis vel amicis suis vel quibuscumqz
aliis vendere impignorare infendare de novo vel quols
bet modo alienare presumat: nisi forma coronis obseua-
ta. Si qz autem contra hoc venire presumperit et qd in hac
parte presumptuꝝ fuerit viribus careat: et presumptoꝝ di-
gnitate vel personatu vel ecclesia (quem sic habet) per suuꝝ
superioruꝝ spoliat. nisi qd alienauerit infra tps a suo su-
periori p̄fixu sine dāno ecclesie suis sumptibꝝ duxerit re-
uocandum. Is quoqz ecclesiastica bona receperit de cete-
ro & monitus ea presumperit detinere excoicationis sen-
tentia percellat: donec restituerit ea nullatenus absoluē-
dus. Idem etiā & prelati maiores obseruent. **I**dem.
Escom canonicas sanctiones et infra. Volamus ut
prelati domorum religiosarum ecclæsia vel superpendis
clericis vel laicis nō vendant nec gratis concedant impor-

De locato & conducto. **D**e pignoribus.

petuum vel ad tempus: nisi vrgens necessitas exposcat &
diocesani accedat assensus.

De locato & conducto. Stephanus in 2silio Droniefi.

Tere videamur & infra. Statuimus ut ecclesie certis personis deputate: nulli datur ad firmam nisi iusta causa subfuerit: et a suo epo approbata: ut cum de eius consensu alicui persone ordinate dentur ad firmam de quibni uersaliter presulm debeat: quod fructus ecclesiaꝝ in bonos usus conuertat. **J**ohannes pecham apud lambeth.

Tentes et infra. Ecclesie ad firmam nullis dentur: nisi personis ecclesiasticis sanctis & honestis quas locorum episcopi libere valeant cohercere. Drouiso etiam ut pauperibus parochianis de firmis huiusmodi pinguis porti iure colona/ sed m arbitriu episcopi assignet sub testimonio quattuor fide dignorum parochianoꝝ eisde; fideliter eroganda. Et ut ab huiusmodi firmis & tractus imaginarius subducat: quo in personis clericorum falso suppositis / vel sub nomine baniatus ecclesie ad firmam laicis conceduntur sacro approbante consilio ordinamus: ut si quis clericus in tali veritate repertus fuerit: puniatur secundum statutum sancte memorie dñi Octoboni: & gravius si prelate viderint expedire.

Johannes Stratforth.

Iacet bone memorie et infra. Hoc provinciali consilio approbatæ constitutionibus prius editis adiiciendo statuimus quod quotiescumque ecclesiasticum beneficium nomine prouicie clericuꝝ & laico ad firmam et nunc dimissum fuerit vel instrumentis super huiusmodi firmarum dimissione effectus nomine laici non clerici nomine a modo seratur vel clericuꝝ firmiter fore firmari cuꝝ non sit. Heu si laici fructus redditus & prouentus dimissorum beneficiorum ad firmam suo nomine colligat & eos directe in suos usus uertat huiusmodi tractus non teneatur nec ex eis aliquis obligetur alteri. Sed si ex nunc huiusmodi beneficia tradentes et recipientes ad firmam partis tertie prouentus beneficii sic dimisi

Liber. iii. De pignoribus De donationibus.

Vel estimatiois ipsi si ambo sint soluedo coiter aut tradere tñ si soluedo recipies non existat fabrice ecclie cathedra his loci solueda pena plecti volum appositione nois clerti non obstante. Et qz religiosi et alii beneficia ecclesiastica nce puicis in proprios usus tenetes se predictis constitutioibz afferunt non ligari. Propter approbatione zulii statuimus: qz si ipsi beneficia hmoi vel suas quaq deute appropria tioidis in eis decimam: aut puentum percipiunt portiones: ad firmam traderit clericis non obteta diocesani licetia vel laicis quoquis modo: seu alias qualitercumqz contra pntem aut alias constitutionu tenore exercerint pena predicta de cetero percellantur.

De pignoribus. Edmundus.

Inhibemus ne pignus retinere quispiam contendat postq de fructibus sortem perceperit deductis expensis quoniam usura est.

De donationibus.

Johannes stratforth.

Cordis dolore concutimur et infra. Presentis deliberatione consilii omnes et singulos in nca puicis qui mortis vicine conjecturam verisimilem obtinentes: ex malitia sine fraude universa bona seu quantitatem eorum tam notabilem etiam iter viuos donare seu aliter alienare presumperit: sic qz ecclesia rex sive alii creditores: quibus sive donantes suis alienates efficaciter tenebant suis iuribus. Propterea sive liberi eorum suis portionibus de consuetudine vel de tute ipsis debitibus irrecuperabiliter defraudatur. Illustreret super languentibz in extremis et aliis hmoi donationes seu alienationes fieri gultentes et temere pertinet ipsos laguentes et alios zulius aut fussionibus perfractis a voluntate testardi neqz auertates: et qbus liberamente factione impediti ecclesias et alios supradictos suo iure non abigitur maliciose pritiari. Dicteqz fraudis sive malicie conscientes ac si donata sive alienata recipientes et ad hoc consilium dantes auxilium vel favorem maioris explicationis suam incurtere volumus ipso facto: dona-

De periculo clericorum.

teris insuper bona sua huiusmodi in ipsa prouicia aut ea taliter alienantes sui grauitatem excessus, non obstatem quacunq; ab solutione impensa a predicta sententia ecclesiastica careat sepultura. Leterum ne probationis fraudis et malicie in hac pte difficultas hanc permissione reddat inutilem statutum q; quotiescumq; aliqui dicte prouincie sua bona omnia sic ut profertur donauerit: aut alias quouis titulo aliena uerint: seu in dignitate tam notabili qd appareat de residuo ecclesius vel creditoribus aliis de suis debitibus/ uxoribus et liberis de suis portionibus superdictis non posse satisfieri sicut decet: donatio seu alienatio huiusmodi per maliciam sive fraudem eisipso fieri censetur / malicie sive fraudis probatione vltiori minime requisita.

De peculio clericorum.

Stephanus.

Quia pleriq; et infra. Salubri prouisione decernintur que clerici beneficiati fructus ecclesiasticos in laico feodo reponant domos ve aut possessiones laicas ad opus concubinarum vel filiorum emere presumant. Nec ad opus eorum domos construant in feodo laicali. Nec etiam pecuniam subministrant: ad huiusmodi emenda ad opus eorum ut sic ille subtrahatur occasio malignandi. Si quis autem super hoc habeatur iusta ratione suspectus nisi ad arbitrium superiorum se purgauerit: ipius superioris arbitrio puniatur.

De testamentis.

Idem.

Testamentis clericis et infra. Licet legitima testamenta clericorum beneficiatorum decadentium velimus observari: nolumus tamen q; concubinis suis aliquid in testamento suo relinquat: q; si de cetero factum fuerit totum illud arbitrio episcopi queratur in usum ecclesie quam rexit defunctus.

Idem.

Cum viris religiosis non licet possidere propria; qui scilicet et sua pariter in ipso religionis ingressu domino dedi cauerunt presentialiter distinctus: ut nulla persona in regulari ordine constituta concedere testamētum presumat

Liber tertius. **De testamentis.**

cum nichil suum temporale habeat: quod transferri valcat in dominum alienum. **C**ahannes Pecham.

Beligiosa sinceritas et infra. Statuto de Lambeth, quo est prouisum salubriter ne aliqui religiosi cuiuscumque professiois existat sint executores testamētorū nisi de licētia ordinarioz & voluntate. Adiūcio duxim⁹ statutū q̄ nullas religionis p̄mittat executoz exsistere alicui⁹ testamēti nisi superiori sacerdoti caueat pro suo religioso habitu modi q̄ sufficiēter crequitur et fideliter redat et integrē rationem de residuo sive que fuerint de dannis si quid p̄ ipsam emiserit loci ordinario absq̄ difficultate qualibet exhibebit. Et nō nulli religiosi habitum differētes: iacet nō sunt executores tamē distributores efficiunt bonorum defūcti temeritate propria: vel in prudētia alienacē quo magnam p̄uenire vidimas bonorum huiusmodi lesionem. Idē circa huiusmodi distributionem p̄cipimas obseruari quod circa p̄missionē executionē superi⁹ & p̄misū ne aliter executioi vel distributioni huiusmodi se immisceant sub pena anathematis inhibētes. Unū qui sufficiēter cadere nequeunt: sciāt se tam ab executione q̄ a distributionē bonorum huiusmodi p̄nitis distinctione zulū p̄petuo elongatos. **C**lymon Mepham

Tem q̄ locoꝝ ordinarii circa insinuationē testamētorū et commissionem administrationi bonorum per canellas exquisitas & tra huiusmodi executores testamētorū: ut ab eis eos citi⁹ pecuniā extor queāt: se vt dī hac tenus reddiderūt onerosos. Statuimus q̄ p̄ pro insinuatione testamēti pauperibus cui⁹ inuentarium bonorum censum solidos sterlingorum nō excederit: nihil penitus extinguator. **Johannes Stratforch.**

Statutum bone memorie. Bonifacii quondam Lanstuarī. archiepi predecessoris uti circa bona intestatoꝝ & ascriptioꝝ aliorūq̄ servulis conditionis hominū vultus: mas voluntates quod incipit. Leterū ztingit interdū. &c. a multis in dubium resocati nouiter recenctes quibus-

De testamentis.

dam ad id additis & aliis ab eo subtractis sub verbis in-
transcriptis. Decernimus sic impostex firmiter obserāduz
ceterū ptingit inter dñi q latcis & clericis diuino iudicio de-
cedētibus intestatis dñi fendorū nō permittūt debita de-
fūctorum solui de bonis mobilibus coquidem nec in usus
vrox suaꝝ liberorū vel parētum: vel aliter per dispolatio-
nem ordinarioꝝ bona predicta p ea portatione q scdꝝ cō-
suetudinē patre defūctos ptingit: pmittūt distribui p eis-
dem. Illi siquidē ascriptioꝝ et aliorū seruiliſ 2ditionis
hoīm: necnon solitaꝝ et coniugataꝝ mulierū et suaꝝ pro-
priaꝝ vrox vel etiaꝝ aliorū impeditū vt impediri pcurat
factionē liberā testamenti et ipsi⁹ executionē & dictorum
testantū volutatē ultimam tam ptra iura q̄ consuetudi-
nes ecclesie hactenus approbatas i diuine maiestati offen-
sam & lesionem uris ecclesiastici evideſez. Unde nos ppe-
sentis auctoritate p̄silii oēs & singulos in his vel i eōꝝ ali-
quo de cetero delinquētes maioris excoicationis sua for-
decernimus inmodatos. Testamētis insuper coam ordinariis
locorū ad quos pertinet pbatis & approbatis hmoī
testamētorū pbatio & approbatio: nisi ratione laicalis feo-
di si id in testamēto aliquo legari contingat nullatenus a
laicis requiratur. Nec impediāt clerici vel laici cuiusvis
conditiones hoīes seu impeditre procurent quominus te-
stamēta & voluntates ultime defūctorū procedant & cō-
sequanč effectū in his q̄ legari possunt de cōsuetudine vel
de iure. Si vero sunt qui contra hec venire p̄sumperit
in futurū sciant se p̄ntis auctoritate cōsilii maioris excoi-
cationis sententia esse inuolutos. Ac contra eos & alios in
premissis ne quiter excedentes tanq̄ ptra violatores et p-
turbatores ecclesiasticaꝝ liberatū gladium spiritualeꝝ de-
cernimus exercendū. Inhibemus etiā ne cuiq̄ executoři
testamēti cuiuscūq; administrare pmittat de bonis alicu-
tis testatoris: nisi prius fiat inuentariū fidele de dictis bo-
nis sumptibus funerarū: et circa confiunctionē inuentariū

Liber tertius.

De testamentis.

huiusmodi apponēdis dūtarāt exceptis. Inuictarū vero hīmōi locorū ordinariis tradi volūmus: ifra tps eoz arbitrio moderandū. Et p̄sib⁹ eozā ordinariis iuxta mox probatū fuerit testamētū nō emittat aliqbus ī bonis hūiūsmodi etecutio seu administratio: nūsi talib⁹ qui debitā administratiōis sue possint: si oporteat sufficiēter caueāt ac fideliter p̄mitrāt reddere rationē: cū sup hoc per locorū ordinarioz congrue fuerint reqlsiti. Itē statuimus presē: tis auctoritate 2siliū ne aliq religiosi cuiuscūqz professiōis exsistāt: sūnt executores testamentoz: nūsi hoc de ordinario tūm volūtate: licētia 2cedat: q̄ de portione cōtingente defunctū etiā parochialis ecclia ius percipiat consuetuz. Statuimus p̄terea q̄ nullus executor aliqd sibi applicet vel appropriet de bonis defuncti: cuius testamentū extē: tur titulo emptionis vel aliter: nūsi qđ fuerit sibi a testato re donatū iter viuos: vel in suo testamēto: siue in vltima volūtate relictū: aut qđ p̄ ipsius executoris labore ordina: tū arbitrio fuerit ordinatū: vel si quid fuerit sibi debitū a defuncto aut p̄ moderas expēsis sue administratiōis sub pena suspēsionis ab ingressu ecclie: quā contra faciētes incurritē volūmus ipo facto: cuius absolutionē nō obtinc: ant: donec applicata vel approbata sibi sic iudebite restitue: tit: et ecclie cathedralis fabrice cuius defunctus erat sub: ditus dupluz: sic opprobatorū vel applicatorū sibi p̄pis solue: tint de p̄p̄riis suis bonis. Dia vero: singula supradicta mādamus per ecclias singulas nostre cantuarieh. p̄uin: tie bina vice annuatim solemniter publicari. **I**dem.

Ta quoqū dam: et infra. Statuimus q̄ epi: et alii infe: riores ecclesiastici iudices nēc cātuariēh. p̄ouicie de: bonis clericorū beneficiatorū quos testari posse 2stat de cō: suetudine regni anglie seu aliorū testantū quoqūcūqz: p̄: terq̄ in casib⁹ expresse permisis quouis quesito colore nul: latēnus se intromittant: sed executores testamentoz ipo: tum libere p̄mitrāt disponere de eisdem. Necnon ab in:

De testamentis.

testato dece dētiū solutis debitis eozūdē bona qui superūt
in pias causas & personis decedentiū cōsanguineis serui-
toribus & propinq̄s: seu aliis p defunctoꝝ aīaꝝ salute di-
tribuant & conuertant. nihil inde sibi retento. nisi forſā
aliqd rationabile p ipoꝝ ordinarioꝝ labore fuerit retinē-
dum. sub pena suspensionis ab ingressu ecclie quā ecclesia
sticos iudices in 2trariū faciētes incurrere volumus ipo
facto: donec de p̄missis satissicerint cōpetenter. ¶ Ide
A Deo quoꝝdam & infra. Statuimus vt probatōe ap-
probatione seu iſinuatione testamētoꝝ quoꝝcūq̄s
nihil per ep̄os seu alios ordinarios capitū oīno p clericos
et scribētes iſinuationes hmōi sex denarios dūtarat re-
cipi permittimus p labore. Qd si aliqd inuentariū bonoꝝ
cūlscūq̄s defuncti 2poto triginta solidorꝝ summā repertia
tur excedere: qd tñ ad centum solidos minime extendant
pro 2poto & agendis oībus circa ipsum acquietantiarūq̄s
litteris seu aliis quibuscūq̄s ep̄i aut ordinariū seu deputati
ab eis: et audientes 2ptū vel ministrī alii compotis hmōi
itendentes ultra duodecim denarios non recipere presu-
munt. Si vero centum solidorū summā aut ultra: minus
tñ viginti libris dicta contineant inuentaria compotis i-
tendentes & alii prediciti pro ipsoꝝ labore ac acquietan-
tiarum litteris & aliis sup̄ascriptis trium solidorum per-
ceptione penitus sunt cōtentī. Sed si viginti libras aut ul-
tra: minus tñ sexaginta libraz̄ summā habeant ultra qui
q̄ solidos p̄o labore litteris & scripturis aliis non admittāt.
Si vero quadraginta libraz̄ aut amplius: minus tñ
centum librarum summam attingat huiusmodi inuenta-
ria decem solidos p̄o p̄missis recipiant & non ultra. Si
vero summam centum libraz̄ vel amplius dicta contine-
ant inuentaria: minus tamē centum quinquaginta libris
summam contineant ultra viginti solidos p̄o predictis
recipere nō presumant. Dicq̄ ab ulteriora ascendendo si
uc procedendo p̄o singulis quinquaginta libris ex crescē

Liber tertius.

De sepulturis.

Et ius: p̄ter & ultra dictos vīginti solidos: alios decez solidos recipiant & nō amplius. Cleritus tñ p̄o singulis ac: quietantia & litteris quas scribunt in hac parte ultra p̄missas sex denarios accipere p̄mittimus p̄o labore. Si vero quemq̄ in aliquo casuum p̄dictor̄ ultra summam p̄teratam quavis cautela in pecunia numerata seu rebus aliis contingat recipere: dupluz eius quod receperit ultra: fabrice cathedralis ecclesie loci infra mensez redde: te teneatur. Alioquin epi extinc duplum ipsum utra p̄dictum tempus restituere differentes: sciant ingressuz ec: clesie eis esse interdictum. Inferiores vero ab officio & be: neficio nouerint se suspēlos: quo usq; de duplo huiusmodi dictis cathedralib; ecclesias plenariam satisfactiōnē im: pēdant. In ipsa vero p̄batione approbatione vel iurisua: tione testamētorū quorūcūq; vel postea a nō administratio: nis comp̄otor̄ redditōes fideliter factas acquietatiarum littere testamentor̄ executorib; nullaten° concedantur sub pena suspensionis ab ingressu eccliesie per sex menses quam contra facientes incurtere volumus ipso facto.

¶ De sepulturis.

Johannes Stratforth.

Quia sepe & infra. Statuimus in n̄a p̄uincia q̄ p̄era: ctis a viris ecclesiasticis mortuoz̄ memorus: nulli in p̄uatis domibus in quibus mortuoz̄ corpora usq; ad se: pulturam frequēter requiescant de cetero receptent ad consuetuas nocturnas vigilias peragendas: defūctor̄ am: cis & propinquis & his que psalteria forsan pro defunctis dicere voluerint dumtaxat exceptis: sub pena maioris ex: communicationis: quam contra p̄missa vigilias facien: tes huiusmodi & receptores taliter vigilantiū non immi: rito poterunt formidare. **¶ Robertus wynchelsee.**

Quia inter rectores ecclesiarum & parochianos suos: lites cupimus extinguere que frequenter oriuntur. Statuimus q̄ si decedens tria ad minus vel plura cuius: cumq; generis in bonis animalia habuerit optimo cui de:

De parochiis et alienis parochianis.

sunt fuit debitu reseruato ecclie sue a qua recepit sacra
menta dum viveret: melius post optimum rescriuetur.

De parochiis et alienis parochianis. Stephanus langton.

Ad istar patris familias euangelici plures operarios
in vineam suam mittentis. Ut quod unus non valet
explicere saltem sollicitudo perficeret plurimorum. Dentem
cialiter disciri ut in singulis parochialibus ecclesias qua-
rum est parochia diffusa: duo sint vel tres presbyteri: podo-
sata pariter magnitudine parochie et ecclesie facultate/
ne forte (quod absit) egrotate uno presbytero vel debili-
tate: parochianis inservit atque ac diuinis officiis volen-
tibus interesse officia diuina subtrahentur vel negentur
sacramenta ecclesiastica. **J**ohannes Pecham.

Altissimus de terra et infra. Nullus communione; pre-
beat dioecesano alterius sacerdotis: sine ipsius licetia
manifesta. Quia ordinatione non intenduntur ad peregri-
nantes extendere nec necessitas casui derogare.

De decimis et oblationibus. Symon mepham.

Quia quidam maledictis filii in nubentium solenis
purificationibus mulier mortuorum exequis: et aliis
in quibus ipse dominus in ministeriis suo personis solebat ob-
lationum libamine populariter honorari: ad unius denarii/
vel alterius modice quantitatis oblationes; populi devo-
tionem restingeri sunt moliti: residuum oblationis fideliū
suis per libito vel alienis usibus multoties applicates. Illi
vero non attendentes quod dominus omnipotens est terra et pleni-
tudo eius: et universi qui habitant in ea. Decimas in signum
universalis domini sibi reddi preceperit et per suo cultu easdem
clericis assignauit. Alioquin maliciose impedirent impedire ne
faciunt vel procurant viros ecclesiasticos: ad quos spectat
perceptio decimatum: eorum et servitorum: quomodo liberum
ingressum et egressum in predia et a predictis de quibus homines
decime proueniunt habere possint pro ipius decimis colli-
gendi custodiendis vel etiam quo voluerint abducendis

Liber tertius. De decimis & oblationibus.

Militia nisi prius certe hece vel calige seu q̄c̄ aliquid eis
dantur seu promittantur decimas huiusmodi asportant
& consumunt asportari ve faciunt et consumi: seu aliquod
damnum inferunt inferri ve faciunt in eisdem. Pro sigil
peruersorum damnabilibus consiliis salubre remediū un-
ponere capiētes: nihil nouū statuētes: sed antiquos & cano-
num statuta in mediū deducentes: vniuersos & singulos
huiusmodi instigatores impedidores & alios supradictos
per quos nephandas machinationes ecclesias: vel eā re-
ctoribus dicariis aut ministris quicq̄ dāmni infertur aut
subtrahitur honoris: aut commodi consueti. Presentis de-
claratione consilii declaramus et pronunciāmus omnes et
singulos in p̄missis vel eorum aliquo impostaꝝ delinqn-
tes vinculo maioris excommunicationis uiolui reserua-
ta loci diocesano eorū absolutione: preterq̄ in mortis arti-
culo. quousq; ipos ministerio in contrarium laborantiū
ecclesias fuerit popularis deuotio efficaciter restituta ac
viris ecclesiasticis sis leuis de huiusmodi excessibus plena-
tie fuerit satisfactum.

Johannes Stratforth.

Excoxis damnabilis deuio erēcati suarum animarū
excidia non devitant: dum frugum suarum decimā
garbam soluētes p̄o labore metentibus ea minime com-
putata nō absq; errore calculi p̄o decima vndecimā fol-
lunt garbā &tendētes se marcennariis de frugibus non
decimas posse p̄o autumnali labore potissime ante deci-
mationē soluere mercedē noui testamēti et veteris impe-
riū &tēnentes. Quoniam etiā laicorū supersticiosa ma-
licia non iter adinuenit: qđ cū garbas aliquas decimales
non tamē signatas p̄o decimis in suis terris dimittunt
inservientes viroꝝ ecclesiasticoꝝ garbas aut alias res de
decimis sic dimissis noīe decime abducentes et asportan-
tes sceleratos exclamant: eosq; arrestari seu attachari fa-
ciunt sicut fures: ac ipos & ipsorum dños propter asporta-
tionem & abductionē decimā h̄mōi infestat et multiplici-

De decimis et oblationis.

citer inquietat. Ipsi etiam aliqui per eo quod garbas et feni seu rex alias decime per solum eorum dicunt viros ecclesiasticos et eorum ministros in foro seculari implicant et gravibus fatigant laboribus et expensis. Alii preterea vias et itinera in predia et a predictis per que decimas oportet seu ipse consueuit abduci difficultia et per longos circuitus exhibent et per ea tamen decimas ducentes sinunt trahire: seu duci vel hicula difficileer contra ecclesiasticam libertatem. Quidam insuper garbas expositas et assignatas pro decimam permittunt suis terris abduci: quod diu in illis quicquid de bladis remanet eorum undem. Sed ipsos scienter tollerant a suis et aliorum animalibus conteri et consumi / ac circa decimatum prestationem collectionem et abductionem earum impedimenta multa inferunt et inferri faciunt ac procurant in libertatum ac iurium ecclesiasticorum violationem et prejudicium manifestum suarumque periculum animarum. Nos igitur peruersorum huiusmodi conatibus et ausibus damnabilibus salutari remedio cupientes occurtere omnes et singulos ex nunc in premissis vel aliquibus eorum in nostra provincia cedentes et illicitu superadicta vel eorum aliquod fieri mandantes seu etiam procurantes nois vel suo facta: rata habentes et accepta quoque nephadis machinationibus. Iuri seu consuetudini approbate ac liberalitati ecclesiastice quicquid subtrahitur et aliquid iniurie damni vel molestie infetur contra ecclesiasticam libertatem: presentis declaratione consilio pronunciamus vinculo maioris excommunicationis involvi. Eorumque absolutionem diocesanorum locorum: preterque immortis articulo specialiter reseruamus.

C. Idem.

Quiaque ex soluentibus benedicimus deus frugum omnium abundantiam et possessionum promiserit libertatem: tamen dolentes referimus quod nonnulli nostre provincie extra testamenti veteris atque novi doctrinam de silvis suis ceduis et lignis arborum ceduanorum excisis: circa que minoremque circa frumentorum agrozum labozis impendunt decimas deo et ecclesias.

D. 4.

Liber tertii. **De decimis & oblationib⁹.**

quisbus debetur notorie: propter hoc qđ in preteriti⁹ sp̃as nō dederunt soluere & tradicunt: qđ estimat idcirco licere qđ legē moris de lōga inualuisse consuetudine arbitrantur en dubiū etiā reuocates qđ silua cedula sit censenda. Nos igit̃ aduertētes qđ si sua portioē ecclia sit defraudata diutine etimē ppter ea nō minuit sed auget. Ac fames & penuria omniūq; rex egestas/ opprimūt bene decimas nō soluētes. Huiusmodi declaram⁹ p̃uisione consilii siluā ceduant illam fore qđ cuiuscūq; g̃he arbor⁹ ex̃is i hoc habet ut cedantur: que etiā successa rursus ex stipitibus & radicibus renascitur. Ac ex ea decimā ut pote realē & pedialem parochialib⁹ & matricibus ecclesis p̃solueādā: necnō siluan⁹ possessores huiusmodi ad p̃restationē decimar⁹ lignor⁹ ipor⁹ excisorum i eis: sicut feni & bladoꝝ omni censura ecclesiastica fore canonice compellandos.

¶ Idem.

Emōderate temeritatis et ifra. Pr̃sentis delibera-
tiōe cōsilii quoscūq; laicos oblationes in ecclēsiis vlt capellis aut cuiusvis eaꝝ p̃rticulā cimiteriis seu quocūq; loco diuino intuitu: in nostra factas seu faciēdas p̃uiciā: occupantes/ auferentes/ seu disponētes: quo uisimodo de iphis p̃retextu etiā cuiusvis op̃is consuetudinis alio ve-
colore: nisi de cōsensu ecclesiasticarum personarū ad quas oblationum huiusmodi perceptio pertinet: & ex causa suffi-
cienti & legitima per ep̃z loci primitus approbāda: ipso fa-
cto maioris excommunicatiōis sententie decernimus sub-
iacere.

¶ Robertus wynchelsee.

Quoniam ppter diuersas cōsuetudines in petendo de-
cimas per diuersas ecclēsias iter rectores ecclesiaruz
& parochianos suos rite et contentiōes scandala et odia
maxima multoties oportet. Volumus & statuim⁹ qđ in cum-
ctis ecclēsiis per cantuarieñ. p̃rouinciaz constitutis vnitoz
mis sit petitio decimar⁹ & puentiuꝝ ecclesiar⁹. In primis
volum⁹ qđ decim⁹ de frugibus nō deductis exp̃cis litigez
& sine aliqua dūnūmptiōe soluātur: & de fructib⁹ arbor⁹ & de-

De decimis & oblationibus.

semīnib⁹ obib⁹ & de herbis hortorū: nūsi parochiāni ppetē
tem fecerint redemptionem p talib⁹ decimis. Volum⁹ &
statuim⁹ ctiā q̄ decime de fenis vbiq̄ crescent siue i ma-
gnis: siue i parvis pratis: siue in chuminis exigantur: et p-
ut expedit ecclie persoluātur. De nutrimentis autē ani-
malium scz de agnis statuimus q̄ p̄o sex agnis & ifra: sex
oboli dēetur p̄ decima. Si septē sint agni i nūero sepi-
mus agn⁹ detur p̄ decima rectori. Ita tñ q̄ rector ecclie
qui septimum agnum recipit tres obolos i recompēsatio-
nem soluat parochiano a quo decimam illaz recepit. Qui
octauū recipit det denariū. Qui vero nonū: det obolū pa-
rochiano: vel expectet rector usq; ad aliū ānū donec plena
rie decimū agnī possit recipere si maluerit. Et qui ita ex-
pectat: semp̄ exigat scdm agnū meliorē vel tertū ad min⁹
de agni secudi anni: & hoc p̄ expectatiōe p̄imi āni. Et ita
intelligēdū est de decima lane. Sed si oves alibi in hyeme
et alibi i estate nutriantur: diuidenda est decima. Simili-
ter si quis medio tpe emerit vel bēdiderit oves: & certam
sit a qua parochia ille oves venerint: carūdem deuidenda
est decima: sicut de re que sequitur domicilia. Si aut̄ icet
tum fuerit: habeat illa ecclia totā decimā ifra cui⁹ limites
tempore tōsionis inueniunt̄. De lacte vero volumus q̄d
decima soluatur dum durat. Videlicet de caseo tpe suo.
Et de lacte i autumno & hyeme: nūsi parochiani velit p̄ ta-
lib⁹ facere ppetentē redēptionē: & hoc ad valorem deci-
me & modū ecclie. De puentibus aut̄ molendinorū: vo-
lunt̄ q̄ decime itegre soluantur et fideliter. De pasturis
autē & pascuis tā cōmūnib⁹ q̄ non cōib⁹: statuimus q̄
decime fideliter persoluātur: et hoc per numer⁹ animalium &
diep̄ ut expedit ecclie. De piscationibus et apib⁹: sicut de
omnib⁹ aliis bonis iuste acquisitis: que renouantur p̄ an-
num: statuim⁹ q̄ decime soluantur & exigantur debito mo-
do. Statuim⁹ etiam q̄ decime personales soluantur nec
nō debito modo exigant̄ de artificib⁹ et mercatorib⁹. l. 28

Liber tertius. **De decimis & oblationibus.**

lucro negotiatiōis. Similiter de carpentariis/fabris/ce-
mentariis/territoriis pandectaricibus, & oībus aliis str-
ipēdinariis & cprariis ut videlicet dēt decimas de stipēdi-
is suis. Nisi stipēdinarii aliqd certū velint dare ad opus
vel ad lumen ecclie: si rectoꝝ ipsiꝝ ecclie placuerit. In pe-
titione aut̄ principalis legati volumus q̄ cōsuetudo pro-
vincie cū possessione ecclie obseruet: ita q̄ rectoꝝ ecclie si
fuerit vel vicarius in petitiōe sua: vel capellanus annus
deū i petitiōe illa habeat p̄e oculis. Sed q̄ finiūniūtur
multi decimas spōte dare nolentes: statuimus q̄ parochia
ni mone anē p̄imo scđo & tertio: ut decimus deo & ecclie
fideliter soluant. Nd si se nō emēdanerint p̄mo ab ingres-
sa ecclie suspēdant: & sic demū absolutionē decimaꝝ per
censurā ecclesiasticā si necesse fuerit cōpellant. Si autem
dicte suspēsidis relatare vel absolutionē petierint ad
ordinariū loci mittant absolue di & debito modo puniēdi
Rectores aut̄ eccliarꝝ seu vicarii aut capellani anni qui
predictas decimas p̄dicto modo propter formidinē ho-
minum seu fauorē timore dei postposito (ut p̄dictum est)
cum effectu non petierint: pena suspensionis innodentur
donec dimidiā marcam argēti p̄o sua inobedientia ar-
chidiaconi loci persoluant.

¶ Idem.

Q uoniam vt audiūimus super decimas & nati-
men-
tis aīaliū inter eccliarꝝ rectores propter amotiones
peroꝝ ad diuersarꝝ parochiarꝝ pasturas diuersas anni tē-
poribꝫ & tētiones multimode oriuntur. Nos viam pacis
p̄parare volentes statuendo diffiniūmus et diffiniendo
statuimus q̄ ad ecclias in quaꝝ parochiis oves a tempo
re tonsionis usq; ad festum sancti martini in hyeme con-
tinue pascuntur & cubant. Decima lane lactis & casei eius-
dem tgis:licet postea amote fuerint ab illa parochia & ali-
bi tondantur integrē persoluatur. Et ne fraus fiat in casu
p̄missio precipimus q̄ anteꝝ oves amoueantur a pastu-
ris vel etiā detrahantur eccliarꝝ rectoriis sufficiēter de-

De decimis & oblationibus.

Soluēdā decima caueat. Quod infra predictū tempus ad diuersarū parochiarū pasturā trāfferentur quilibet ecclia prata temporis portione decimā percipiet earūdēminōti trigita dieꝝ spacio in ratiū tpiis minime computando. Si vero per totū tps predictū cubant in vna parochia et pascantur continue i alia: inter ipsas ecclias decima diuidatur. Quod si post festū sc̄ti martini dicnatur ad pascua aliena & vloꝝ ad tps solutionis in vna vel in diuersis parochiis sive in propriis pasturis dñorū suorū sive alterius cui iuscumq; pascātar: habita ratiōe ad numerū oviū pascua estimētur: & secundū estimationē pascuorū: ab eorū dñis erigātur decime. Decima vero lactis & casei de vaccis & capris proueniēs: ubi cibant et pascuntur: ibi soluatur. Alioqui si cibant in vna parochia & pascuntur in alia parochia: decima iter rectores diuidatur omnino. Igno vero vituli/ pulli/ equini: & alii fetus decimales habita ratione ad loca diuersa ubi gignuntur orūntur & nutriuntur: & ad motam quam traxerint in eisdem particulariter decimāetur quid vero pro decima debeatur ubi lac propter paucitatem vacarū vel oviam ad caseum faciendum non sufficit & quid pro agnis/ vitulis/ equis/ velleribus/ auctis: aut aliis huiusmodi de quibꝝ propter eorum modiciratem decima certa dari non potest: consuetudini locorum durim⁹ relinquendum. Itē p̄cipit⁹ q̄ si post festum sc̄ti martini oves occiderit: vt si oves quouis casu fortuito moriantur decimā legitimā parochiali ecclie souere nō postponant. Et si oves extraneae i alicui⁹ parochia tondēantur decima ibidē tradet rectori ecclie: nisi sufficiēter doceri posset q̄ p̄ decima alibi satissimū: ut solutionem ibidem facienda; modo legitimo valeat impēdere.

¶ Idem.

Sancta ecclēsia et ista. Cum sacro eloquio iuente de oībus que nouant̄ per annū nullo tpe excuso decime sunt cum omni integritate et absq; diminutione soluēde. Li ceatorū vnicuiusq; capelliani rectori / sive vicario

Liber. iii. De tñatib^o & trñatib^o ad regiōnē.

parochianos suos per cēsuram ecclesiasticam ad solutiō-
nem decimā spellere. Omnibus & singulis rectorib^o vi-
caris & capellans parochialibus: & eccliax parochialis
turatis per nōam pūiciā p̄stitutis virtute obedientie mā-
damus fieri m̄iter inūgentes: quatinus diligēter moneant
et efficaciter inducāt: q̄libet ipsoꝝ i parochia sua manē-
at & inducat q̄ predicti parochiani p̄fis et singuli integre
& sine diminutiōe decimas inferi^o annotatas ecclesias suis
persoluāt scz decimā lactis a p̄mo tpe sue nouatiōis tā mē-
se augusti ꝑ i aliis mensibus. De puentibus etiā boscoꝝ
pānagiis siluaꝝ: & ceteraꝝ arboꝝ si vendantur/ vinario-
rū piscarioꝝ: fluminū/stagnorū/arboꝝ/pecorū/columbaꝝ
semīnū/fructuū/ & bestiaꝝ warēnaꝝ/aucupicū/oxorū cur-
tilagioꝝ/lane/lini/vini/ & grani/turuꝝ i locis quibus fa-
bricant & fodisi&/cignoꝝ/caponū/aucapū/ & anatū/duoꝝ/
thenecū/agroꝝ/apū mellis & cere puentū/molēdinoꝝ:
venationū/artificioꝝ/negociationā/ne trō agnoꝝ/ditu-
loꝝ/pullorū/equoꝝ scdm coꝝ valoꝝ: & oīm puentū rep-
aliaꝝ de cetero satissaciāt p̄petēter ecclesias q̄bus de iure
tenent nullis expēsi ratiōe p̄statiōis decimā deduci
seu extinēt: nisi tñ de p̄statiōe decimārū/artificioꝝ & ne-
gociationū. Qd si monitiōib^o suis parere. & tempserint: p̄
suspēsionis exēcūtiōis & interdicti sentētias eos ad p̄ze-
cutionē predictaꝝ decimārum hmōi compellant.

C De r̄latib^o & transēutib^o ad religionē. Stephanus.

Q uia vero nōnunq^o i infra. Monachi infra. xviii. an-
num nō recipiātur: nisi vrgc^s vel euidēs necessitas
vel virilitas aliuīnd inducat. **Johannes pecham.**

Sancimoniales plurime i infra. Moniales que daz
intātū decipiūt: vt cū fuc rint etatis legitime & do-
h capaces postq^o ultra annū iter moniales monastice vi-
xerit: putant se nō esse professas ac sibi licere redire ad se-
culuz: p eo qd b̄dictionē episcopalem cū solēnitate voti
epuissi minime receperūt: nos hmōi erroꝝ excludētes p̄c-

De voto et voti redēmptione.

Etis auctoritate p̄siliū declarām̄ eas ip̄o facto professas
existere reputādas: postq̄ ultra annum vitā sponte in co-
legio duxerint regularē adeo: ut ad seculum redire nulla
tenus permittant: nihilomin⁹ ab ep̄is cum solemnitate de-
bita cōsecrandas suo tpe vel velādas. Item etiam quan-
tum ad professiōis vinculum censemus de monachis: & re-
ligiosis aliis quibuscumq; quibus nihil obſtitit canonici⁹
& eos si ultra annū religionis habitū in monasterio spon-
te detulerit: et ipso rejecto ad seculum redierint: esse sicut
apostatas ab ecclesiasticis beneficiis repellēdos: & ad re-
tēda sua monasteria secūdum iuris exigentiā compellen-
dos. De quibus fiat diligēs inquisitio per archidiaconos
quoniam multis huiusmodi sub ouino vellere: lupinū
animū nouimus palliare.

De voto & voti redēptione. **S**tephanus.

Quia iuxta scripture testimoniu⁹ vota n̄a tenemur
deo salubriter reddere que vouemus. Decernimus
annectendum: ut epi formam pfessiōis in sua cōsecratiōe
platam bis in anno coram se legi faciant diligēter: ut tā-
to mēl⁹ sponsionis p̄prie recordetur: quanto sepius fue-
rit eorum auribus inculcata. **E**dmundus.

Recipim⁹ ut sacerdotes sepe moneāt populu⁹: & mā-
xime niulic̄: me faciant vota sua nisi cum delibe-
ratione: & de consensu virorū suorū & p̄silio sacerdotum.

De statu regularium. **S**tephanus.

Trect⁹ gerant dia si exterior⁹ administratio clau-
straliss respōderit vite quieti. Statuimus ut tā obe-
diētiales terl⁹ monastetti q̄ prelati maiores quater vel
bis ad munus in anno coram fratribus a conuētu ad hoc
deputatis vel coram superiorib⁹ iurta monasterii cōsue-
tudinem reddant de receptis et expensis omnib⁹ rationē
Ad hoc aut illos prelatos ex ista consuetudine nolumus
obligari: qui posselliōes habent a monachis vlt canonicis
regularibus separatas.

CIdem.

D.iii.

Liber tertius. De statu regularium.

Quia non sūcū serpēs antiquis qui fugiter sedet i insiduis sc̄tis viciis p̄t omagis eos inuenit solitarios et absq̄ consolatione mutua cōuersantes tanto facilius eos interdum suis isolib⁹ ob⁹nat ⁊ confundit. Prouida de liberatiōe statuum: vt tā monachi q̄ canonici regulares et moniales in uno dormitorio pariter dormiāt ⁊ descant singulis personis singulis lectr̄is assignatis. In uno etiam refectorio simul edāt: neq; p se cotilibet: sed cunctim oīb⁹ victualia p̄parētur nec singulis eorū p̄ vestibus denarii tribuātur: sed talia p certas psonas ad hoc deputatas puta camerarios suos ⁊ camerarias suas diligenter expediātur: qui vel quesicu bona facultates domus sustinuerint: idumcta ministrēt. Et cum noua tradūt vetera ab eis recipiant indumenta: que in usus pauperū ve alias necessitates de consilio abbatis vel abbatissie queruntur. Camerario aut̄ vel camerarie non liceat alicui monacho vel canonico vel moniali dare denarios vel aliquid aliud p̄ vestimentis. Sed nec monacho vel canonico vel moniali licet aliquid recipere: si fecerint ⁊ camerariis ab officio deponatur ⁊ monachus vel canonicus vel monialis anno illius nonis careat indumentis.

Idem.

Ad hec qm̄ sexū mulierē p̄tra versutam antiqui habuerit communiri. Decetnumus vt moniales ⁊ ceterae mulieres diuino cultui dicate: velum vel peplūz sericū nō habeant/nec in velo acus argēteas vel aures audeāt de portare. Nec ip̄e nec monachi nec canonici regulares habent zonassericas: vel auri vel argenti ornatū habentes/nec burneto vel alio panno irregulare de cetero vt ant̄ Merciantur etiam iuxta dimensionem corporū uestes suas ita q̄ longitudinem corporū nō excedat: sed pede sicut decet super tecto sufficiat eis: cum Joseph ueste idui talari. Et sola monialis consecrata defecrat anulum: ⁊ uno solo sit cōtentia. Si quis autē contra hanc prohibitionem ve-

De statu regularium.

nitr̄ presumpserint & commoniti se non copt̄ exerint regu-
lari subiaceant discipline.

¶ Idem.

Et scdm canonicas sanctiones: abbatibus et quibus
minores vitē di normam habēt assumere super ho-
nesta cōversatione testim copiositas suffragetur: decer-
nimus vt epi capellanos suos vel aliquem illorū singulis
mutēt annis. Qui autem habent vnum tantū: illam mu-
tet similiter: nisi necessaria causa subfuerit: quaten⁹ si de
vita eorum (quod absit) scandalum oriatur: tanto plares
innocentie sue habeant testes: quanto eorum vita plari-
bus innotescit.

¶ Idem.

Tribib⁹ ne moniales infra septa domoꝝ suarum
preter necessarias seruicētes ad cohabitandum mo-
lieres seculares recipiant: nisi epi diocesani accedat assen-
sus. Item tam a monachis q̄ a canonicis regularib⁹ mo-
nialibus silentium precipimus obseruari in locis et tib⁹
stitutis: nec viris aut mulieribus absq; licentia superio-
ris egredi liceat septa domus nec sine certa causa & hone-
sta egredi eis licentia cedat. Ita q̄ nulli claustraliz
cā recreatiōis aut visitādi parentes pateat aditus exē-
di: nisi talis forte fuerit de quo nihil sinistrū possit acit de
beat suspicari. Qui etiā semp collegā secū habeat. Et quo
tiens alicui exēdi licentia concedit certus dīes eidē in
quo redire debeat prefigat. Hoc quoq; volum⁹ obserua-
ri: & ubiq; ppter excessum alicur⁹: si viderit efs vel ab-
bas vel p̄tior⁹ quentialis nō hñs abbate: expedire vt quis
ad tfs alibi moze ad domū aliā religiōis eiusdem in eo
dē ep̄atu trāsferat / vt si necesse fuerit ad aliū etiā ep̄atu
dirigat: & per diocesanū xp̄ellatur admitti: qui ibi in om̄i-
bus subiaceat regulari discipline. Ita vt si ex moze ipius
ecclesia fuerit grauata i qua morat: vice versa mittat ali-
quem de suis collegis: q̄ iterum mozā faciat in monasterio
delinquentis. Nec p̄tius rediens ille qui deliquit in domo
sua recipiat: q̄ si plene de cōmissi penituerit: et tūc per suū

Liber tertius. De religiosis dotibus.

superiore reuoceſ. Si autem monasteriū i quo moratur deſ
quēs neminē versa vice muttere voluerit ad monasteriū
deliquētū monasteriū a q̄ venit ei vestes ministeret. ¶ Idē

O ut cib⁹ aliter vni q̄ alteri p̄pareſ: sed q̄ preceſt pro-
deat: ut ſibi interdū talis p̄parentur: de q̄bus alioꝝ debi-
litas vel iſermitas prout viderit expedire valeat releua-
ti. Dia autem victualia religiosis apponēda ſine subtractione
aliq̄ eis apponātur: tā i quentu q̄ alibi vbi reficitur. Et
de oībus appoſitis totū rēſiduū ſine diminutiōe aliq̄ cedat
eleemosynā p eleemosynaꝝ egētibus ſimul erogādum. Ita
q̄ nec abbas nec p̄ioꝝ nec eleemosynari⁹ poſſit extra hoc di-
ſpēſare. Et q̄cumq; ſtatutū iſtud vñ' aliuad de indumentis ad
mittere vñ' obſeruare noluerit: ſi ſacerdos fuerit a celebra-
tione diuinorꝝ: ſi minoris ordinis vel monialis: a coicatio-
ne coꝝp̄is xp̄i vñq; ad plenā ſatisfactionē firmiter ſuſpeda-
tur. Itē phibent⁹ ne alque moniales ſingulariter i refe-
ctoriū coimedāt carnes i qb⁹ nō ſolēt coiter carnes come-
dere. Ad hec p nullā ſocietatē vñ' rūderatiōe; admittat mo-
nachus i alteri⁹ monasterio ad morā faciēda; miſi cū lēis
ep̄i ſui: vel abbatis: vel p̄ioris quētualis non hñtis abba-
tem. Idē inter canonicos regulares i moniales volum⁹
obſeruari. Prouideāt etiā ep̄i q̄ moniales i oīb⁹ ſuis ne-
ceſſariis ſuſtētari poſſint de bonis monasteriis. Nec ſuſtie-
ant vñtra numerū illū aliquę; admitti. Nec etiā recipiat
aliqua poſtq̄ redacte fuerint ad numerū illū. Et hoc fir-
miter ſtatuum⁹ auctoritate pñtis ſuſili. Si autem de cetero
contra hanc formā aliquā 2tingat admitti: tam abbatissa
q̄ p̄iorilla depnaf. Idē de magistris i p̄ioribus monia-
les cuſtodiēntib⁹: ſi contra hanc formā moniales admis-
ſent durimus ſtatūdum. Conſiteant etiā moniales ſa-
cerdotib⁹ ſibi ab ep̄iscopis deputatis. Clerici autem vel
laici frequentez nō habeant aſſeſſum ad clauſtri monia-
lium ſine rationabili cauſa. ¶ Idem,

De statu regulorum.

Quoniam iter alia vicia impetus gule solet non medio-
criter viros precipue religiosos infestare decernim⁹
ut nec monachi nec canonici reglares: nisi horis statutis
potationi aut commissationi vacare presumant. Si vero si
timet impetrata licentia reglariter refectorium intro-
eant: et sic necessitati subueniat non ut consulant volupta-
ti. Ab hoc autem generalitate infirmos excipimus. et eos
qui sunt in obsequiis prelatorum. Ad hec statuimus: ut cum
per debilitate ut alia iusta de causa monachi seorsum in sua
genua: semper habeant secum duos ad minus seniores:
quod aliorum levitates debita correctio compescat: et quod post
modum in capitulo testifcentur qualiter misericorditer fue-
rint querenti. Ide iter canonicos regulares et moniales
volumus obseruari. ¶ Johannes pecham.

Sanctimoniales plurime in vagationis vicio delecta-
tes digni vagantis exceptio in consimili corruptionis
scandalum: immo longe perniciosius assidue plorabuntur. Lui
periculo puidetis: magis optates carum saluti consulete
quod vanis carundem desideritis complacere: sub pena excomu-
nicationis inhibemus ne qua illarum: etiam cum socia nedum
sola apud parentes ut affines quantumcumque propinquos: ne
dum apud extraneos quantumcumque fame: ut eminentie:
ut religionis existat: ultra tres dies naturales cum recrea-
tionis perhedenare seu per quamcumque necessitate ut occasio-
ne: ultra sex dies cessante infirmitate genui: presumant:
nisi locorum epis aliquoties ex causa necessaria videatur
de quo cum conscientia in tremendo iudicio onerari. Hanc autem
ordinationem ad illas non extendimus: quod exteris coniunctis
medicare ubi necessaria dum mendicant.

De religiosis domib⁹. Johannes pecham.

Plures inuenimus religiosas dom⁹ ordinis Sancti Au-
gustini: que pro eo olim quibusdam matricib⁹ eccle-
sias ultra marinis adheserant quod modo in non iam etiam
cum diuitiis tempore separate noscuntur occasione

Liber.iii. De rebus domib. De iure patronat.

quatuorde ceremoniarum a dictis matricibus domibus receptatum quod quas discrepat a ceteris eiusdem ordinis domibus in cantuarie puericia constitutus non veniunt cum ceteris in capitulo generali singulis trienniis iuncta consilium generale celebrando. Et quod turpis est pars que non venit suo toto statuimus ut de cetero omnis homini dominus salua ceremoniarum sua obseruantia specialiter moneantur per locorum episcopos ut convenienter cum aliis canonicis in capitulo generali de regimine et reformatione ordinis concorditer tractentur. Vel inter eos quantum ad substantialia religiosis sue sit notabilis diversitas: sibi quis separatum constituant capitulum generale. Alioquin hoc facere per censuram ecclesiasticam concellant.

Edmundus.

Quoniam religiosum immunitates diueratas graue in ecclesia dei confusione inducit. Precipimus quod volunt domum hospitale seu monodochium fundare de novo regulam et institutiones a loci ordinario accipiatur: secundum quam vivant regulariter et religiose. Ad hoc districtius inhibentur ne inclusi vel inclusi constituantur alicubi sine licentia loci diocesanis speciali pensatis locis moribus et personarum qualitate: unde debeant sustentari. In domibus etiam eorum personae seculares nullatenus habentur sine causa honesta et manifesta.

De iure patronatus.

Stephanus.

Cum secundum apostolum et infra. Hoc merito durumus adiungendum: ut si duo ad unam et eandem ecclesiam fuerint presentes neutri eorum per debet lite custodia remittantur. Sed ad episcopum conferendi talem ecclesiam auctoritate consilii deuolutum: cum presentatio sit inter duos patronos: quorum utrumque clericum suum presentat: cujus ex episcopi collatione nulli patrone cum qui postea eviterit ius patronatus preiudicium debet generari. Statuimus ut episcops neutri illo eorum qui presentati fuerint ecclesiam illam conferat illa vice: nisi de vtriusque patroni consensu ne saltem aliquale preiudicium alteri pa-

De censibus et procurationibus.

tronorum videatur generari: si forte postmodum ius eius
erit patronatus.

Bonifacius.

Si aliquo cuiuscentrum ius patronatus extra aliud in foro
regio: scribat rex episcopo vel alteri ad quem institutio per-
tinet: pro pretitatu ab illo qui cuiuscentrum admittat: si beneficiu[m] va-
cauerit ne patrono fiat iniuria: et aliud nihil obstat cano-
nicus admittatur libere pretitatus. Si vero non vacat hu-
iusmodi beneficiu[m] a domino regi vel iusticiarius habet nunciare
prelatus excusando se. quod tale beneficium non vacat non
potest mandatuum regium adimplere. Liceat tamen patrono ite-
rum si voluerit presentare possidente: ut sic ius cuiuscentris
patroni imposterum declararet. **J**ohes Pecham.

Per nos: pauciam et infra. Statuimus et perpetuo or-
dinamus: ut nullus decanus seu quisquis prelatus ali-
us: exceptis personis episcoporum quoque hac ordinatio[n]e autorita-
tas non artat: iquisitione faciat de presentationis alicuius ad
beneficiu[m] ecclesiasticu[m] negotiorum in pleno loci capitulo: eo
cui possessio ecclie icumbit vocatio legitimo sub tanti tem-
poris spacio quo possit sibi prudenter virorum consilio consilere
et defensioni status sui de sufficienti remedio prouidere.
Quicquid autem de cetero contra hanc normam ordinatione fuerit
attemptatus: decernimus penitus non tenere ad satisfac-
tiendu[m] nichilominus de damno omnimodo quod idem posses-
sor processus fuerit: per decanum vel prelatum alium: taliter clausa
destine iurantem pretitis sanctio[n]e conosili condemnamus
abiciendum ipsum ab ipso officio sic neq[ue] ter ambito excluden-
tes perpetuo nichilominus eundem ab omni obtento alterius
beneficii ecclesiastici per triennium suspendentes.

De censibus et procurationibus. Stephanus.

Tut singula ecclesiastica officia in ecclia dei rite cproce-
dant. Statuimus ne archidiaconi numerum grauus
ecclesias sibi subiectis exigant districtus inhibentes ne sta-
tutum in consilio generali electionis numerum exceedat
sed visitatio[n]is nomine debitam sibi recipiunt procuratio-

Liber. iii. **D**e sensibus & purgationibus.

mem. Nec ad eam purgationem venientes extraneos: ut secum
veniant invitare presumant. Si tamen pro honore archidiacono
ni eccliarum rectores velint aliis invitare: hoc nullatenus
prohibemus. Sed ipsi archidiaconi nullum inuitet: ne forte
qui per suum aductum ecclias non grauaret: in grauaret per invita-
tos. Unde ut eis subtrahatur necessitas invitandi: prohibe-
mus ne archidiaconi die visitationis sue apud ecclesiam quam
visitat capitulum celebrat: nisi forte in burgo vel civitate ec-
clesia sit constituta. Ad hec archidiaconis districtus inhibemus
ne aliquo modo purgationem recipiat sine causa rationabili: nisi
illo die quod personaliter visitat ecclias purgationem nec redem-
ptionem per visitatione extorquere presumant. **I**dem.

Archidiaconi & istra. Archidiaconis decanis & offici-
cialibus eorum districtus inhibemus: ne in subditos suos exac-
tiones vel tallias per se vel per alios exercere vel ex-
torquere presumant.

Bonifacius.

Tem contra grauamina & excessus que per apparitores
archidiaconorum & decanorum subditis inferri didicimus
remedium adhibere volentes. Statuum ut cum per faciem dis-
cretionis aut aliis necessitatibus ad hospitia rectorum
dicatorum seu capellanoꝝ vel aliorum presbyterorum seu clericorum
vel religiosorum eos declinare contigerit: nihil omnino
rōne purgationis vel alterius seruitii exigat ab eisdē. Sed
cum genitrix actiones recipiētes ea que eis ab hospitiis appone-
tur illis contenti existat. Neque per nūcios & subbedellos: sed
per seipso discretiones faciant preceptorum. Sedelli vero quod
contra hoc fecerint & onerosi subditis dominoꝝ suorum: seu ini-
riosi iuuenti fuerint: grauiter puniātur: et grauatis duplū
restituere tenentur. **Johannes Statforth.**

Seu & miserabilis cupiditas adiuenit: ut per litteris
stitutionum clericorum ad beneficia ecclesiastica amissio-
nem & hanc ordinem per scripturarum labores ac sigillis: fiat mul-
titudines exactiores immense id reprobante canone dicente op-
erari non debet episcopum manu impositione vnde recita nec mis-

De sensibus et procurationibus.

nistrum calamū vensidare archidionorū quoq; & suorum
officialium neenō & aliorū clerici certificatorias lēas inqui-
sitionū sup beneficis vacātib; factas tradere eenuit p̄re-
sentatis: nūl p̄t' excessuā in nimis summā pecunie habe-
ant p̄ scriptura. Nos igitur hūc abusum abolere volētes
p̄ fitis deliberatiōe 2sili duximus ordinandū: q; p̄ scriptu-
ralēa p̄ inquisitionū iſtitutionū vel collationū & 2missionū;
ad inducendum: vel certificatoris t̄ba p̄ i bñficiis ultra
duodeci denarios: p̄ lēis vero cuiuslibet sacri ordinis ultra
sex denarios dicti clericū p̄ se vel per alios nō recipiat quo-
vis modo. In ceteris vero ordinariis suis teneatur muni-
bris stipendia 2stituere quib; debeant merito contetari
p̄ sigillatiōe vero litterāz hmōi aut matiscalis p̄ in-
troitu seu ianitoribus hostiariis vel barbitōsorib; ep̄oꝝ
a clericis minorib; vel maiorib; ordinib; decoratis
nihil omnino erigi volum vel persolui: nec cuiusvis specie
vel amnis solutio p̄ sigillis litterāz vel introitu supzadi-
ctis in questum damnabilem querant. Et ne temeritas
pusa remedia violās pretereat impunita: si 2tra p̄emis-
sa quicq; recipiat ab aliquo duplo. Sic recepti reddi p̄re-
cipim̄ ifra mensem. Alioquin clericū beneficiati recepto-
rum per ip̄os inique duplum restituere differentes ab of-
ficio & bñficio mouerit se suspensos. Clerici vero nō bene-
ficiati & laici ingressum ecclesie sibi nouerint interdictum:
quousq; de duplo satisfactionem impenderint soluentib;
competentem.

¶ Idem.

Quāuis lex nature et ifra. p̄ presentis auctoritate cō-
siliu inhibent: ne quis p̄ curationem ratione visita-
tionis solueādam ab aliqua p̄sumat recipere ecclesia: ni-
si visitatiōis officium eidem diligenter impenderit: scri-
tatis personaliter & inspectis per ipsuz cū effectu que fue-
rit indagāda. Si quis vero plures visitare voluerit ecclē-
sias uno die procuratione vnica in virtualibus vel pecu-
nia ad quam omnes etiā s̄ singulas sic die unico visitatas

Liber. iii. De censibus & procurationibus.
proportionabiliter faciat contribuere: prout traditum cano-
nes sic contenus. Et si nocte precedente visitatione; in qua
vis ecclesia facienda; ad sumptus rectoris seu vicarii vissi-
tandi: seu die visitationis in praedio steterit: cum eisdem veram
estimationem sumptuum huiusmodi in procuratione: si eam in pecu-
nia visitans licite dixerit exigendam comptitare seu allo-
care vel pro ea in toto studeat compensare ita quod nec ultra
sumptus huiusmodi solidam procurationem in pecunia nec am-
plius deductis eisdem sumptibus de procuratione in pecu-
nia exsolueda supererit: presumat recipere vel exigere quo-
uismodo. Si quis autem taliter fecerit donec indebita re-
cepta restituerit: ab ingressu ecclesie nouerit si suspensum
Verum quia plures archidiaconi et alii ordinarii hono-
ris prerogativa vel nobilitate generis decorati: in suis vi-
sitationibus incidentes familiarium et vectuarium statu-
tum in canonibus numerum excedunt: sic quod procurantes
eosdem in virtualibus excessiue et indebita oneruntur ultra
estimationem procurationis que in pecunia solet solvi. Pro
huiusmodi visitatis an in pecunia quantitatis solite vel
in virtualibus visitantes eosdem voluerint procurare optionem
reservarunt. Et si visitata insuper ecclesia capillas ha-
buerit dependentes ab ea. Si atavis quod pro ecclesiis suarum
quae capellarum huiusmodi visitatione / procuratione que p-
vna ecclesia prestari solet: in diocesi cuius est ecclesia: vi-
tates archidiaconi & alii ordinarii sunt contenti sub pena
suspensionis ab officio & beneficio: quam ipso facto incur-
runt: donec duplum illius quod ultra procurationem huiusmodi
unicam receperint sue ecclesie soluerint cathedrali. Item
quia visitantes archidiaconi & alii ordinarii: tam in ecclae-
sis quae in opnam etatis eorum & cypiteriorum clausuris mansoribus
domibus reperiuntur defectus ipsos sub pecuniariis penis p-
cipiunt reparari: & a non parentibus censuris extorquent
penas huiusmodi quibus dicti defectus debite poterunt emendari:
ide suas bursas cum iactura pauperum his diebus oppresso-

De homi. De furti. De cle. Vena. De eo q̄ fuit. op. ec.

Solos in domibus ubi ignis fuerit: vel solos iuxta aquā
sine custode non relinquant: et hoc omni die deminico ei:
dicatur. **D**e homicidio. **I**dem.

Si mulier mortua fuerit in partu: et hoc bene constitute
sit scandatur: si ifans vivere credatur: procurato tam
en q̄ os mulieris apertum teneatur. **I**dem.

Sicut prouisione cōsilii statutū est q̄ si patroni aduo
cari aut feudatarii seu vice dñi/ rectorē ecclie bīcatiū
vt clericū ipsius ecclie: per se vel q̄ alios occidere vel muti
lare ausu nephario p̄sūmptūt patrōni patrōnatum/
aduocati aduocatia; /feudatarii feudum/ vice dñi vice do
minati; p̄op̄sus admittant: + posteritas talium in colle
gium clericorū usq; ad quartā generationē nullatenus
assumatur / nec in regularibus domib; alicuius prelati
assequatur honorē: + hoc volumus sepius in ecclesiis de
nunciari. **D**e furtis. **S**tephanus.

Probibemus sub ierminatione anathematis ne q̄s
clerones ad latrocinium faciendū in seruitio suo re
tineat/ nec eos scienter in terris suis habitare permittat.

De clero venatore. **B**onifacius.

Scaruimus ut si quis clericus de transgressiōe fore
ste aut parti alij cuius diffamatus fuerit + corruptus
legitime coram ordinario suo vel confessus eidem p̄ suū
diocesanū: si bona habeat p̄o qualitate transgressionis
graviter redimatur. Et illi cui dāmnu; vel iniuria est il-
lata vel nota/ h̄mōi redemptio assignatur. Si autē nō ha-
beat bona quis ep̄s ip̄s p̄out culpa poposcerit gravitē pu-
niat in personāne propter impunitatis fiduciam p̄ceat
p̄sūmptorib; licentia delinquendū.

De eo qui fuit in ordines recepit. **J**ohānes specham.
Cum sc̄b; doctores theologos militia clericalis septē
annuntiant ordinib; singulōn c̄aracterib; l̄ quāna
c̄olignatis per singulos etiam accipiens augmentum gra-
tie: illi ordinari facti ordines recipiunt: seu criminē iactati

Go. 1

Liber quintus. **D**e excessibus prelatorum.
expedit plurimum ipsos ordines minime recipere iurata-
tos: quia inculcatio reuerentiam minuit et gratiam: per con-
sequens que per irreverentiam percuditur ab ingratis.
Contra dignitatem igitur tam reverendissimi sacramen-
ti fore dimicatur: quia simul quatuor scilicet ordines non
sacrosu[m] uno sacro alicui domini exhibere. Unde in nonul-
lis priuatis alicui quatuor minores ordines non faciliter
simul conferunt: ut ascendentis clericorum ad Christi ministeriorum
quasi canticu[m] graduum concuentes cui probati extiterint
in minoribus officiis graduum denum proficiant ad ma-
iora. **N**isi igit[ur] ex singulis ecclesiis que pia et religiosa queque
honestiora sunt tenemur eligere: et ea tanquam fasciculu[m] an-
gelorum meneibus colligare precipimus: ut enim in his sequan-
tur canonica sanctiones minores etiam ordines: qui id po-
scunt fieri bono modo per sacramenti reuerentia dentur saltem
aliquoties combinari. Et recipientes eos seu simul seu sin-
gillatim in vulgari lingua publice instruantur de distri-
ctione ordinum officiorum et carnetem ac de prospectu gratie que
in singulis ordinibus sunt: et digne accedentibus augme-
tatur. **D**e excessibus prelatorum. **E**dmundus.

Monemus rectores ecclesiarum ne capellanos annuos si-
ne causa rationabili studeant amouere marie si ho-
neste fuerint conuersationis et laudabile de sua conuersa-
tione habeant testimonium. Sed si de incontinentia pa-
rochialis sacerdotis scandalum ortum fuerit: cum circa hoc
vigilans debet esse rector ecclesie: et si per famam vel in-
quisitionem episcopo de hoc prius constiterit quod per recto-
res denunciationem: tunc rectores tanquam conscius puniatur
delitio superioris. Et similiter de vicarius est censendum:
et tam rectores et vicarios quam annuos sacerdotes grauiter
puniendos esse decrevimus: nisi super denunciatione ex-
cessum et precipue incontinentie in quibus notabiles clie-
tici inuenti fuerint in suis parochiis fuerint vigilantes,

Deparvilegii. **J**ohannes peccatum.

De priuilegiis. De purgatione canonica.

Sacramentū pnie & infra. Sunt p̄terea nonnulli q̄ preteritū quorundam priuilegiōꝝ generaliꝫ; a se de applica obtēptōꝝ ritā intentionē applicantur; dantis priuilegiū sp̄eta auctoritatē p̄tificiali ipsoꝝ pontificiū irreq̄sito b̄sp̄laciōꝝ & assensu īgerunt se subditōꝝ eoꝝdēm cōfessionib⁹ audic̄dis. Quoꝝ presump̄tiones volentes ce p̄sumere vt tenemur. Prohibemus sub pena excommunicatiōis ne quis de cetero absq; epi licentia expressa vel probabilit̄ presumpta confessiones audiat subditōꝝ suox: nisi in audiendis confessionib⁹ a iurisdictione ordinaria & diocesano & metropolitica expresso tenore sui priuilegiū sit exemptas. Et qui contrariū fecerū presump̄serint: procedatur contra eos sicut contra priuilegiōꝝ temerarios abusores. **C** De purgatione canonica. Stephanus.

Cetero & infra. Districtius duxim⁹ inhibendis ne archidiaconi vñ' cozuꝝ officiales aut iudices aliquē ad suggestione; p̄conii suor̄ ad purgationē compellantur si apud bonos & graues fuerit infamatus nec ī sua causa presun̄t ant esse iudiccs & actores: videlicet cum in dubio; venerit utrum qđ ab eis exigitur debeatur. Bonifacius.

Sicutuimus & infra. Id hec si clerici se canonice purga uerit super sibi impositis & obiectis: & laica potestas nichilomin⁹ bona occupet vel occupata detineat; eop̄dē occupates & detinentes bona huiusmodi: ad restituendū ea per censuram ecclasiasticam compellantur.

C Johannes peccati.

Alerici pro suis criminib⁹ detēti a publica p̄tate tamdem p̄p̄o punctis ecclie restituui nō faciliter liberentur nec p̄functorie p̄ eis purgatio admittatur: sed cū omni iuris solēnitate & tā p̄uida maturitate oculos merito offendere non debent regie maiestatis seu quoꝝlibet aliorū qđ exaguntur studium equitatis. **C** Johannes Straßopech

Tem licet & infra. Sicutuimus qđ de cetero diffamati de criminib⁹ seu excessib⁹: & de eis se purgare volit.

Liber quintus.

De penis.

tes de uno decanatu in alium: seu ad loca ruralia ubi non inueniuntur victualia venalia et vite necessaria nullatus pertrahantur. In indicenda vero purgatione diffamatis homini episcopi archidiaconi & ceteri ordinarii aut eorum officiales ultra sexte manus pro fornicatione seu simili criminie. Pro grauiori siquidem ut pro adulterio vel maiori uictima. manus copurgatorum numerum non imponatur: sub pena suspensionis ab officio quam contra facientes iurare voluntus ipso facto.

De penis.

Bonifacius.

Eterne sanctio voluntatis & infra. Cum sepe contingat archiepiscopos episcopos & alios prelatos inferiores per leges domini regis ad seculare iudicium euocari: ut ibi renderant sup his que mere ad ipsorum officia & foro ecclesiastico pertinere noscunt: ut si forte clericos ad ecclesias & capellas vacantes seu non vacantes admiserint vel non admiserint rectores instituerint vel non instituerint in eisdem subditos excommunicaverint excommunicatos denunciauerint interdicerent ecclesias dedicauerint ordinates celebraverint de causis mere spiritualibus cognoverint: ut puta de decunis & ablatis libris lunitibus parochiarum & similibus que non pertinet ad seculare foro aliquatenus pertinet: sive etiam cognoverit de peccatis subditorum & eorum excessibus: sicut de giurio / fidei transgressione / sacrilegio / violatione: aut perturbatoe ecclesiastice libertatis: praesertim cum ipsi violatores necnon libertatum perturbatores per cartas domini regis anglie ecclesie concessas in suam excommunicationis intendant ipso facto. Et si inter clericos suos agnoscatur vel inter laicos & quacumque & clericos defendentes in personalibus actionibus super contractibus vel quasi delictis: vel quasi etiam su personas ecclesiasticas ad mandatum domini regis in foro seculari americiatos non compleuerint ad amerciamenta homini solueda seu ipsa non soluerint per eisdem si iurisdictionem suam in ecclesiis vel capellis eparchibus seu monasteriis annexis per mortem prelatorum: aut cessione vacantibus exercuerint canoniam & consuetudinem. Si qua homini fecerit vel

De penit.

non fecerint pertinetia ad officia orundem. Statimius
auctoritate p̄fatis consiliis q̄ archiepi et ceteri prelati non
veniant p̄ h̄mōi spūalibus euocati. Cum iudicandi r̄pos
dñi nulla sit laicis attributa potestas apud q̄s necessitas
manet obsequēdi. Ut tñ honorū regio deferatur: maiores
prelati dñm regem adeant vel sibi scribant q̄ h̄mōi māda-
tis regis parere nō p̄nt: absq; piculo sui ordinis. Et si for-
te dñs rex i suis attachiationibus prohibitionibus moni-
tionibus nō de decimis: sed de iure patronatus / nō de fide
mētita seu periurio: sed de catallis: non de sacrilegio vel q̄
turbatione ecclastice libertatis: sed de transgressione sub-
ditorū suorū et balliuorū quorū correctiōes ad se afferit pti-
nere fecerit motionē: tunc intiment ei prelati predicti q̄
non de patronatu catallis seu aliis ad forū ipius p̄tuenti
bus cognoscunt vel cognoscere itēdūt: sed de decimis pec-
catis et aliis mere spūalibus ab officiū et iurisdictionē eorū
pertinentib⁹: ad aiā p̄ salutē monēdo et rogādo q̄ p̄ ipos non
impeditat p̄ premissis. Et nihilominus ep̄s dñm regē ade-
at: et iterato moneat ut sae aīo salutē ḡsulat: et h̄mōi māda-
tis omnino desistat: et si non desisterit: tunc ad denūciatio-
nem ep̄i archieps̄ quocatis duobus ep̄is vel trib⁹ vel plus
ribus quos duxerit euocandos si in p̄uincia extiterit: alio
quin Londoniē. ep̄s tanq̄ ep̄orū decanus duobus ep̄is v̄l
pluribus sibi adiūctis dñm regem adeant: et ipm moneat
diligentius requirētes q̄ mādatis supledeat supradictis.
Et si dñs rex sp̄retis h̄mōi exhortationib⁹ et monitionib⁹
et attachiationes h̄mōi vel distinctiones per se vel q̄ alios
processerint: tunc vicecomites et alii quicūq̄ balliuī ep̄os at-
tachiantes et distingētes p̄ loco p̄ diocesanos in forma in-
cis per excōicationis et suspensionis s̄rias arceantur. Idez
fiet si vicecomites aut balliuī ad attachiationes et distinc-
tiones processerit pendentibus supradictis monitionibus
dño regi taliter faciendis. Et si vicecomites vel balliuī ut
sua dūcīa perseverauerint: loca in quibus committant

G. M,

Liber quintus. **De penis.**

Si terre eoz quas habent i p[ro]vincia cantuarie[si]. per locorum
diocesanos ad denunciatione[re] diocesani in cuius ep[iscopatu]m tales
sunt districtiones interdicto ecclastico p[ro]pt[er]is auctoritate
consilii supponant. Et si raliter attachiantes clerici fue-
rint i beneficiati ab officio suspendatur. Et si in eoz ma-
dicia perseverauerit ad desistendum et latissimum per
subtractionem p[ro]ouentuum beneficiorum suorum arceatur. Non
beneficiati vero per quinquennium si ad beneficium ecclia-
sticum i p[ro]vincia cantuarie[si]. presentati extiterint minime
admittant. Clerici vero qui brevia h[ab]endi attachiationum
seu distinctionum dictauerint scripsierint signauerint co-
silium aut auxiliu dederint seu adh[er]uerint canonice pu-
niciaturate aliqui p[re]missorum certa ratione suspecti ad ali-
quod beneficium ecclasticum obtinendum: donet sup his ca-
nonice se purgauerint admittantur. Et si d[omi]nis res p[re]teren-
ter momentus / vt alia secularis potestas h[ab]endi attachiatione-
bus non reuocauerit ep[iscop]o qui districtus fuerit terras vicos
villas et castra: que d[omi]ns rex vel alia secularis potestas i suo
ep[iscopatu]m obtinet ecclastico interdicto supponat. Et si rex vt
alia secularis potestas i sua duricia p[re]seueret: ceteri coepi
districtione h[ab]endi quasi coem in omnibus etiam coem iniuriam
ecclie reputantes: iunates terras d[omi]nas burgos/ castra/
et villas ipsius regis vel alterius potestatis in suis ep[iscopati]-
bus ex his p[ro]pt[er]is auctoritate consilii ecclastices suppo-
niant interdicto. Et si nec sic infra. xx. dies postmodum at-
tachiations et districtones h[ab]endi rex reuocauerit aut ob hoc
manu[m] extra eccliam aggrauauerit archieps[icop]us et ep[iscop]i suas dio-
ceses ecclastico supponant interdicto. Ide fiat de terris ca-
stris burgis regalia habentibus in p[ro]vincia memorata.
Et si aliquis ep[iscop]us i hac parte inuentus fuerit negligens/
aut remissus per suum metropolitani graviter arguat
et si perseverauerit in sua negligentia canonice puniatur
per eundem. Et nihilominus sua diocesis omni p[re]latorum
et sua auctoritate et consensu in presenti consilio exhibitis

De penis.

ecclesiastico subia ceat interdicto. Et si forte ab aliquo epo
vel iudice ecclesiastico vel inferiori prelato compulso per
distinctiones vel spontanee comparente coram dno rege
vel iusticiariis suis ut allegat prius legum formulis i causa
a iure permisso ut eos moneat ut a predictis desistant ut
sunt: exigatur acta processus sui: ut per ea appareat utrum
contra prohibitionem regiam in aliquo predictorum casu
vel consimilium processerit vel petantur super his iutame-
ta excusationes vel purgationes nullo modo exhibeat acta:
vt iuret cum instrumenta homini possint a partibus vel aliquat
partium si necesse fuerit exhiberi. Et si clericus fuerit qd p-
pter hoc fuerit arrestatus: dioecesanu taliter arrestati vel ipse
titi clericu: vel archieps aut eps londoni. tamq; eporum decanus
cum aliisbus epis sibi associatis: sicut si fuerit eps arrestatus
reqrat eum et puniat detentores. Et si necesse fuerit in hoc casu
supercedat ad penas superius annotatas. ¶ Idem.

Ad hec et infra. Quod frequenter accidit qd nonnulli cleri-
ci per laicu: ptatem ecclesias occupant parochiales vel pre-
bendales etiam curam aiay habentes: et in eisdem absq; aucto-
ritate ecclesiastica intrudunt. Statuimus qd clericu: sic per se
vel per laicam ptatem intrusus in ecclesia vel prebenda ser-
uata ipsis forma excommunicetur: et excommunicatus per locum diocesanum de-
nunciet: et illo beneficio impetu careat ipso facto. Et si post
latam suam in se intrusione homini aio perinaci per duos men-
ses plateritur per locorum diocesanos ubi hz; alia beneficia ecclesia-
stica ad denunciationem illius episcopi in cuius diocesi se intrusus
sem procuravit se intrudicetur cuiusque monitione et excommunicatione; ge-
dictu tempore et implerit puentus illorum beneficiorum quo usq; co-
grue satissimum ei subtrahant omnino. Et si per annum idem
intrusus in homini excommunicationis sua pleuerauerit: et tunc ad
aliquid beneficium ecclesiasticum in priuicia cattaricen. minime ad
mittatur. Si vero per procurationem clericu: fuerit intrusus
contra eundem procuratore modo sibi procedatur: et penus subia-
ceat supradictis. Si vero talis procurator laicus fuerit i

Liber quintus.

De penis.

Forma iuris excoicetur: et excoicatus publice nuncietur: dñs aut absens citetur: q si sparens ratificauerit factū cuiuscumq procuratoris sui: hac parte penis subiaceat p̄libat. Si vero per contumaciā se absentet per spacium triū mensū expectatus si sit in regno: maioris excoicationis sua innodetur: et penas nihilomin⁹ p̄tataas incurret mātētum sacrilegio inobedientiā adicerit et temptuz. Si vero fuerit extra regnum cōtra ipm̄bocatum post dilatio nes trāsmarinas modo simili pcedatur. Et eccl̄ia seu p̄benda in qua facta fuerit talis intrusio supponatur eccl̄ia s̄ico iterdicto. Fautores aut et cooperatores hm̄oi intrusiones: si clerici fuerit p̄fatas penas cōtra clericos edicas icurrant. Et si laici fuerint penis plecten̄ contra laicos alias annotatis. Loca vero et terre hm̄oi intrudentiū si intra vīnum m̄csem non satisfecerint supponantur eccl̄astico iterdicto. Si vero hm̄oi i trusiones facte fuerint ex re ḡia potestate p̄ loci diocesanū i voneant dñs rex q̄ eas faciat i f̄s tempus competēs reuocari: alioquin terre et loca que dñs rex habet in illa diocesi in qua facta fuerit intrusio eccl̄astico supponantur iterdicto: scđm formam su perius annotatā. Si vero per aliuz magnatē seu potesta tem fiat talis i trusio: per interdicti et excoicationes s̄nias ut supias arceat. Et si per duos menses sustinuerit hm̄oi s̄nias propter hoc in se latas: extunc terre et loca que obtinet in alia diocesi per loci diocesanū eccl̄astico interdicto supponantur: nec relaxentur s̄nie p̄fate donec de iniuria inobedientiā ac temptu satisfecerint p̄petenter. ¶ Idem.

Si aliqui clerici per laicalem potestatem capti fuerit tonsuram et clericatus habētes: si tempore medio ab rati maliciose fuerit et suspensi aut alio modo puniti abzētes vel suspendentes aut alio modo punientes cosdez: et ad consilium aut auxium impēdentes: penis subiaceant supradictios. Foris vero bannentes hm̄oi clericos: si milibus penis percellantur. ¶ Idem.

De penis.

Enitenit et infra. Statutumus quod laici ad exsolutionem quacumlibet penas tam corporales quam pecuniarias canonicas per platos suos eis inflictas precise per excommunicationis sentiam compellantur. Impediunt vero ne pene homini exsoluantur per interdicti et excommunicationis sentias arceantur. Et si propter hoc ad distinctiones prelatorum processum extiterit contra distingentes per penas in ea parte dictatas procedatur.

Idem.

Tem statutumus quod quolibet episcopus habeat in suo episcopatu**m** unum vel duos carceres ad clericos flagitosos deprehensos in criminibus vel coniuctos iuxta censuram canonicam detinendos. Et si clericus aliquis adeo maliciosus et incorrigibilis fuerit et consuetus ad flagitia commitenda: pro quibus etiam si laicus esset secundum leges seculi ultimum deberet pati supplicium: talis clericus perpetuo carceri adiudicetur. In illis autem qui non ex voluntate vel propositi sed casu fortuito vel iracundia: aut forte insania commiserit antiqua iura decernimus obseruari.

Johannes pecham

Dicitum in alio detestandi lubricitatis enorimatus/ ut quida nec legibus / nec canonibus ad castitatem sanctimonialium excitandam editis deserentes. Cum eis sacrilegium et in celum committere non formidant: cui horum tenuerunt flagito remedium apponere cupientes: omnes tam clericos quam laicos homini turpitudinis perpetratores: maioris excommunicationis sententia inmodum. Solus episcopum homini personis absolutionem sententie recruciantes: excepto mortis articulo in quo sic absoluimus valeat a quolibet sacerdote: sic ut si coualuerint peccatum suum homini teneantur sub pena anathematis infra spacium trium mensum propius episcopis confiteri: aut sede episcopali vacante custodi spiritualitatis aut decano ecclesie cathedrali.

Johannes stratford.

Quoniam reus et infra. Statutumus pro delicto notorio in recidivo concubatio diutius sedata vice non reci-

Liber quintus. De penitentis & remissionibus.

platur pecunia vlo modo sub pena dupli pecunie restitu-
tiōis 2tra hoc recepte infra mēsem post receptionē eius-
dē fabrice cathedralis ecclesie applicande: ac suspensionis
ab officio q̄ taliter recipientes pniām: nisi eius duplum i
fra mēsem restituerint incurere volumus ipo facto. In
commutationibus etiam pniārum corporalium pro pecu-
niā quas absq; magna & urgente causa fieri phibem⁹ lo-
torū ordinariū taliter moderetur q̄ delinquētibus pniās
corporales graues & publicas non imponant adeo excessi-
tas vt causatiue & p obliquū cogant redime: suas pniās
pecuniaria gravi summa. Sed cōmutatiōes hmōi cū faci-
ende imposet videantur: sic fiant modeſte q̄ rapac non
iudicetur accipiens & dans ip̄e nimium non graviter sub
penis predictis superius annotatis.

C De penitentis & remissionibus. Stephanus.

Quoniam nonnūq; ob defectū confessōrū: q̄ decani rura-
les: & persone erubescūt forte & iteri suo prelato im-
minet periculus: aiarum volentes huic morbo mederi sta-
tutus vt certi cōfessores prudentes & discreti per singu-
los archidiaconatus ab ep̄o loci securantur: qui confessio-
nes audiāt decanoꝝ ruraliꝝ personarum & presbytero-
rum. In cathedralibus autē: ecclesias ubi sunt seculares
canonici: cōfiteantur ipsi canonici ep̄o vel decano vel ce-
teris personis ad hoc per episcopum vel decanum & capi-
tulum constitutis.

Bonifacius.

Cum sacramentum cōfessionis & pnic scda post nau-
fragiꝝ tabula: ultim⁹ humāne nauigatiōis portus
ac finale refugiuꝝ sit vnicuiꝝ pctōri pernecessariū ad sa-
lutem: sub pena extōicationis districte prēcipimus ne ali-
q̄s psumat impediti: qn hmōi sacramētū pnic vnicuiꝝ pe-
tēti libere impēdat: & spaciū libeꝝ cōfitēdi qd p̄tissime p
pter icarceratos suadet qbus hmōi sacramētū sepius in
humaniter ne dicam⁹ fideliter denegat. Et si interdū cō-
fite di spaciū eis datur: hoc eis ita b̄uenū & importune p-

De penitentiis & remissionibus.

ditat q̄ cedit p̄m̄ miseris i desolationis ac desperationis
periculū q̄ solationis gaudiū spiritualis. ¶ Edmundus.
¶ Si confessione audiēda habeat sacerdos vultū humili-
tēs & oculos ad terrā dimissos: nec facie respiciat con-
fiteētis: & maxie mulieris: et patiēter audiat q̄cqd dixerit:
& in spū lenitatis sup̄portet eā: & tū p̄ posse suadeat: & pluri-
bus modis q̄ integre cōfiteatur: aliter vero nō est cōfessio
Peccata inquirat vñitata: insitata autē nō nisi a longe: et
q̄ circūstātis. Et exptis del̄ modis & fitēdi: & in exptis nō
detur occasio del̄inquendi. Personarū noia cū q̄bus pecca-
uit cōfitens nō inquirat sacerdos: sed post confessionē po-
test inq̄rere utq; fuerit clericus vel laicus monachus vel
sacerdos vel diacon⁹ existat: & semp̄ maiora crimina & pre-
cipue notoria maioribus reseruētur. Sunt autē illa maio-
ra homicidia/sacrilegia/pctā & trā naturā/incestus/ Scappa
virginū & monialiū/infectiōes manū in parētes:nec non
& in clericos/vota fracta & hmoī. Sunt autē casus i quibus
nullus nisi solus papa h̄z p̄tātem absoluēdi vel eius lega-
tus. Absolutio tñi talū in mortis articulo nulli est negan-
da. H̄d saltem erit cōditionalis: videlicet si cōualescant
apostolico aspectui se p̄senteat. Philominus tñi talū re-
mittēdi sunt ad ep̄z vel eius pniarium. Semper autē q̄ mit-
tūtur deferant secū lēas cōtinentes genus pcti: & circūstā-
tias sufficiētes: vel ipse sacerdos veniat personaliter cum
eis. Alioquin non recipiantur. ¶ Edmundus.

¶ De penitētia p̄cipimus q̄ diacomi penitentias da-
re non p̄suadant: nisi his casibus cum sacerdos nō
potest vel absens est/ vel stulee vel indiscrete non vult: et
mors imminet egroto. ¶ Richardus.

¶ Uim aīa lōge p̄ciosior sit corpore sub interminatio-
ne anathematis phibemus ne q̄s medicorum p̄ salu-
te corporali aliqd suadeat egroto qđ in periculum aīe cō-
uertat. Neq; cū ip̄z ad egrū votari p̄tigerit: egrū ante om-
nia moniat efficaciter & iducat vt medicos inuocet aiariū

Liber. vi. De penitentis et remissionibus.

Alio postquam fuerit affirmo de spirituali promissum medicamenta ne ad corporalis medicinae remedium salubritas procedatur. Transgressores autem homini constitutionis penam vel consilio statutam non evadant. ¶ Robertus Wynchelsea.

Resbyteri stipendiarit et infra. Statuimus ut presbyteri predicti non audiatur confessiones parochianorum vel capellorum in ecclesiis in quibus diuina ministrauerit nisi in casibus a iure permisssis. Quod si contrarium fecerit crimen sacrilegi incurvant: nisi de licentia vicepresidentis hoc fecerint petitam ei obtenta. ¶ Walterus.

Sacerdos in penitentia triungenda diligenter attendat circumstantias criminis qualitate personae et genus delicti tempus et locum et modum in peccato factam devotionem animi penitentis. Et his consideratis et diligenter pensatis ac discere maiorem vel minorum penitenti triungat penitentia; Item sacerdos ad audiendum confessiones coem sibi locum eligat: ut coiter ab oibus videri poterit in ecclesia. Et in locis absconditis non recipiat sacerdos alicuius: et maxime mortalibus confessionibus: nisi pro magna necessitate aut infirmitate penitentis. Item nullus sacerdos alterius parochianorum admittat ad pnia; nisi de licentia sui presbyteri vel opere. Item sacerdos talis pnia; triungat proximi ut viro suo non reddat suspecta de aliquo crimine occulto et enormi. Idem de marito est obseruandum. Item de furtu rapina usura symonia et fraude et matre de decimis detectis seu subtractioe aliqui iuris ecclesiastici diligenter sibi caueant sacerdotes ne aliquibus triungant pnia; nisi cum restituzione et satisfactione facienda iniuriam vel dannum passum: cum non dimittat peccatum nisi restituat ablatum. Item in maioribus criminibus et atrocioribus dubius sacerdos consulat episcopum vel alium quod vices eius gerit aut priuctos et discretos quorum consilio certificatur sciat quos et qualiter ligare possit et absoluere. Et ne quod absit penitentes in desperatione cadat: moneat ipsum diligenter interim ut quicquid boni facere possit faciat: ut de cor suum illustret ad

De penitentia & remissionibus.

pniam. Et hoc idem faciat de eo qui pccati cōfiteat: et tñ ab eo monit⁹ nō vult abstinere: quo casu manus absolutis ei dē nō poterit imp̄di cū venia nō legat cōcessam⁹ se corrigēti. Itē caueat sacerdotes ne pccāta penitētib⁹ inquirat aut noia psonaz cū q̄b⁹ peccauerūt: sed circūstātias tñ et qualitatē pccati: cū scriptū sit: de vita meā annūciavit sibi ⁊ nō alteri⁹. Et ppria dī esse cōfessio ⁊ nō aliena. ¶ Idem.

Prohibem⁹ q̄ nullus sacerdos lapsus i mortale pccati ad altare presumat accedere celebraturus anteq̄p cōfiteatur. Nec putat vt quidā errat credētes q̄ mortalia delent⁹ per confessionē gñalē. Itē nullus sacerdos ita odio / metu etiā mortis audeat detegere quovismodo alicui⁹ cōfessionē signo / metu / vñ verbo generaliter vel specialiter. Et si sup hoc cōvictus fuerit sine spe reconciliacionis non immerito debet degradari. ¶ Idem.

Cum sepe contigat q̄ rectores eccliarū ac etiā nōnulli sacerdotes ⁊ i sacris ordinib⁹ xp̄ntes: eo q̄ nullis vt eis videat quo ad for⁹ penitētiale sunt subiecti: vñ omnino nō existent: vel ad quosdā accedunt q̄ nullā h̄sit i ipos p̄tatem ligādi vel absoluēdi. Statut⁹ vt p singulos archidiaconat⁹ vñ vel duo presbyteri p̄donei preficiant singulis decanatibus p̄petētis lēcature ⁊ pbat: opinionis ad cōfessiones talium audiendas: ⁊ pnias eisdem iniungendas: qui bus p loci diocesanū vñ vicē eius gerentē auctoritatē volūm⁹ imp̄tiri p̄hibētes firmiter ne religiosi monachi vel canonici / anachorite / heremite / vel subditum alicuius au deant ad pniā admittere. ¶ Johannes pecham.

Cum salubriter sit statutum: vt p̄lati indulgentiis ferēdis. cl. die⁹ numer⁹ nō excedat: ne claves ecclie ptemniant: quib⁹ cū thesaurus mysticus p̄mittit dispēlādus. Caueat alii quicquid ne p multiplicatas indulgentias p̄elator⁹ sibi p̄quisitas deder: faciat p̄elati ecclie su poza ipso i suis p̄dicationib⁹ indulgētias infundēdo ne qui clavis h̄sit subuci cas faciat vilipēdi... ¶ Idem.

Liber quintus. De penitentiis & remissionibus.

Sacramentū pnie naufragantū remediū singulare p
quorūdā insipientiā sacerdotū debito fructu caret.
Et illi qui credant a fluctibus emergere pniciosus in dā
nationis pelagus demergunt: dū de facto absoluunt pluri
mos: quos de iure absoluere nequeunt diuileates: vt au
pphera ppter pugillū ordīni & fragmē panis aias que non
vnuūt de pote absoluētes de facto excoicatos a iure: & preci
pue ab otoñ. & filio ppter lesionē aut perturbationē et eccliaſti
ce libertatis: vel ppter & filia sceleris in eodē & filio cōliti pe
na dānata seu absoluētes de facto excoicatos decimas vel
alia iora eccliaſtica detinētes: quib⁹ obſtētes vt se ducto
ribus aia⁹ & puluillo⁹ & suētibus sub cubitis reproborum
Dib⁹ cantuarien⁹ pnuincie confessozib⁹ sub nobis & n̄c̄is
coepis & ſtitutis diſtrictis ihibemus ne decetero manus
audeat extēdere ad se deuenidos hm̄bi p absolutiōis signa
culum qđ nouam⁹ ſine dībīca ſatiſfactiōe & ſpeciali & mīſſio
ne archiepi vel epi nō tenere dū ſint in suis ſceleribus p
tinaces exiſtimātes nihilomin⁹ hm̄bi nō tān & feſſor es &
ſouear⁹ diaboli cōfessores peccare etiā grauissime cū qui
cantur ſaltem tacite eisde; ſceleribus consentire & ſcelero
dos i ſua perfidia conforſtare. Ihi caue ant ipi ne in eode;
eū talib⁹ excoicatiōis laquo inuoluant. Cū inſup nos du
dū pluralitatē bñficioz ſacrilege vſurpatā cohibere volē
tes ihibuerim⁹ ſub pena excoicatiōis ue h̄s de facto ad ta
les i ſuis furtis & ſacrilegiis & tumaces manus extēderet
absoluēdos. Quidā ſacerdotes baal poti⁹ qđ dñi ſaluator
contrariū facere p̄ſumpſerunt occidentes aias epi ſan
guine redemptas et euertentes eccliaſticam disciplinam
Ib̄os igiū quāli vulpes demolientes vineam dñi veraci
ter reputantes ſub pp̄ſtina diſtrictione p̄cipimus itera
to quatinus a talibus absoluēdis de cetero abstineant &
eos ad renunciandū beneficis obtentis illicite vel reten
tis ſollicitē inducant. Alioquin ſciant ſe certissime diuine
maledictionis fulgete ferendog;

Capitulum

De penitentia & remissionibus.

Preterea cum iurta sacros canones per gratiam praemissa ut si
cessus et similia que quasi vulgarissima suo scandalo
totum ignorare cuitate sunt solenni pena castiganda. Quo-
rumdem tamen negligentia agente homini pena videlicet quasi in ob-
ligatione tradita et creuisse quod sequitur audacia homini facio-
na horre da et flagitia perpetrari. Quo circa precipium ut
homini pena solennis de cetero imponat secundum canonicas san-
ctiones absolutionem etiam ab homicidio voluntario tam
publico quam occulto solis epis reservamus extra necessitas
articulumque quod minor intendimus refrenare audaciam et non
malorum reverentie in aliquod derogare. ¶ Idem.

Dicit a scitis patribus iam pridem fuit ordinatus ut in
quilibet decanatu sit unus rector vel vicarius lege
sufficientis instructus et illustratus genere formaque lauda-
bilis assignatus ad confessiones rectorum vicariorum aut alio-
rum sacerdotum ac ministrorum ecclesie audiendas iniungendas
quam penas ut sit mare fusile in templi introitu iurta templi
episcopi sacramenta. Hoc tamen non fuit hactenus cleri moribus vili-
tatem non sine multis de iuriis et sacramentorum ministratio-
nibus et missarum celebrationibus quam exortationes potius di-
cerens. Ordinatores ergo predictam dissuetudinem renouantes
precipimus ut ipsa immutabilitate de celo obseruantur. Ex hoc tamen mi-
nime ibi hanc istud quoniam possint practicari voluerit ad alios
coes priarios dum tamen id est per sancto patre quolati. Sudbuti

Confessiones mulierum extra velum templi audiuntur
et in propatulo quodcum ad vsum non quodcum ad auditum.
Monentur etiam laici statim in principio quadragesime con-
fiteri et si cito post lapsu ne peccatum suo potestere ad aliud tra-
hat. Itē nullus sacerdos nomine penitentia totalis per partialis mis-
tas presumat iniungere: resuere tamen potest. ¶ Idem.

Tra confessionibus et predicationibus sepius laicis incul-
cetur et precipue in maioribus solemnitatibus quod ois
comixtio maris et femininitatis per matrimonium excusatetur est
moralis peccatum. Et si in denunciatione huius salubris doctri-

Liber quintus. **De sua excommunicationis.**

ne sacerdos inuentus fuerit negligēs tanq̄ fornicator; vt
consentiens fornicationibus canonice puniat. **C**Idem.

Ad confessiones ter i anno audiant: ter i anno cōicari mo-
neant: videlicet i pascha / in penthecoste / et in natali
dñi. Prīus tñ p̄parent se per aliquā abstinentiā de cōsil-
lio sacerdotis facienda. Quicunq̄ vero semel i anno ad mi-
nus p̄prio ḡfessus nō fuerit sacerdoti: et ad min⁹ ad pascha
sacramentū eucharistie non perceperint: nisi de cōsilio sa-
cerdotis duxerit abstinendū: et viuens ab ingressu ecclie
arceat et mortu⁹ xp̄iana caret sepultura. Et hoc frequē-
ter i ecclie publicet. **C**De sua excommunicationis. Stephan⁹

Auctoritate dei patris omnipotētis et beate marie vir-
ginis et oī; sc̄tōꝝ et p̄sentis consili excoicamus oēs
illos qui ecclias suo iure maliciose priuare presumunt: aut
per maliciam libertatis eozūdem infringere vel pturba-
re extendunt. Itē oēs illos excoicationis innodamus sua
qui pacē et tranquillitatē dñi regis et regni iniuriose ptur-
bare presumunt: qui iure dñi regis iustite detinere con-
tendunt. Ad dicimus oēs etiā illos simili sua innodatos q̄
scienter falsum testimoniu⁹ perhibent et perhibere peurāt
vel etiā qui tales testes scienter pducūt vel suborūnt in
cā m̄imoniālī vbi sc̄t agit contra m̄imoniū vel vbi agit
ad alicuius exhereditationem. Itē excoicamus oīs illos q̄
ḡta lucri odiū vel fauoris vel alia quacunq̄ de cā alicui ma-
liciose crimē imponūt: vñ infamatus sit apud bnos et gra-
ues vt sic salte ei purgatio indicat vñ alio mō graueit. Ad
iudicatos quoq̄ excoicamus oēs q̄ in causis m̄imoniālībus
maliciose exceptiōes opponūt vel oponete peurāt ne m̄i-
monia vera debitū sociant effertū: vel vt contra iusticiā;
processus cause diuti⁹ suspendaat. Pr̄eterea oēs illos sua
excoicationis innodam⁹ qui vacāte ecclia maliciose oppo-
nūt vel opioni peurant patronatus questionē: vt vñ pa-
tronū illius ecclie collatione saltem illa vice defraudent.
Excoicamus etiā oīs illos qui ḡta lucri odiū vel fauoris;

De immunitate ecclesie

scendi vel imperadi prohibet auctoritas: falcē in messe; mītūtūr mittere alienā: exēdicatorūq; sic liberatoꝝ indebitē
cōione nephāda tā vicecomites & ballivi liberantes eosdē
q̄ ceteri populares variuꝝ fideles cōicantes hmōi pestis
re masculatur: aiaꝝ inde grauia pericula tumulant̄. Lō
tra q̄ prouidere zelātes statuum⁹ q̄ exēdicatori capti in n̄a
puicia sic erunt̄ a carcere ztra libertates & cōsuetudi
nes ecclie anglicane ad ipozū maiopē p̄fusionē & ruboz̄
solēniter i locis insignibus pulsatis cāpanis: cādelis accē
sis: exēdicatori publice denūciant̄: ac ipsoꝝ cōmerciū ad eoz
zmodū & fideliū cōio ihbeat oīno. Lōicantesq; cū eisdē il
licite cēsura ecclastica sine deletu acrit puniant̄.

Quia diuinis & seculi legib⁹ prohibetur: ne de reb⁹
ecclasticis disponendi laicis sit facultas: usurpati
onis illius contumelia longeius nostri depellēda: qua qui
dem nostre prouincie eccliar⁹ parochiani sue p̄tatis igno
rantes terminos limitatos: seu arrogāter potius non ser
uantes: arbores ac herbas in eccliar⁹ ac capellaꝝ n̄e pro
uicie cymiterii crescētes sue voluntatis arbitrio p̄ber
nentes ac etiā euellentes seu metentes preter et ztra do
lūtātē rectoꝝ aut vicarioꝝ eccliar⁹ aut capellaꝝ hmōi seu
custodū depuratoꝝ per ipsoreas suis aut eccliar⁹ vel alio
rum usib⁹ ausu sacrilego applicare noscunt̄: vñ & anima
rū pericula ztētiones et scādala grauia inter eccliar⁹ p̄c
latos & parochianos eoꝝ quasi quotidie suscitant̄. P̄fatis
auctoritate consiliū declaramus: temerarios hmōi ztēpto
res maioris exēdicationis sentētiis latis tā in ztētatione
Octoboni quondā apostolice sedis legati in anglia: que in
cipit ad tutelā pmulgata q̄ in zulio Octoñ. cōtta violato
res ecclastice libertas existere iuolutos. Quos post usur
pationē i his de cetero fac̄ā illicite exēdicatoros fore p̄ceti
pimus rite et canonice publice nunciari p̄ rectores aut di
carios qui ecclesiā suas offēsas s̄enserint ex p̄missiō
usurpatoꝝ p̄dictos in eorum confusione & rubore;

Liber. iii.

De immunitate ecclie.

in communione fidelium decernimus repellendos: donec pro premissis effectualem emendam offerant et fecerint competenter.

Ex responsionibus regis.

Si quis aetate dudum et infra. placet domino regine districtiones de cetero fiat in feodo ecclesie nec in via regia nec in fundis quibus olim ecclie sunt dotatae: in possessionibus non a personis ecclesiasticis perquisitis possunt fieri districtiones predictae. Item clericus pro feloniam fugiens ad ecclesiam pro immunitate habenda: asserens se esse clericum non expellit regnum a durare: sed legi regni se reddens gaudet ecclesiastica libertate iuxta laudabilem consuetudinem regni hactenus usitatam. Item appellatorum in forma debita tamquam clero per ordinarium petitio libertatis ecclesiastice beneficium non negatur.

Stephanus.

Quid viris religiosis et infra. Decernimus ut nec monachus nec canonicus regularis ecclesiam manerium praedium vel quodlibet aliud ecclie sui audeat ad firmam retinere. Districtius etiam inhibemus ne alii monacho vel canonico regulari qui non sit alias obediens custodia manetu committatur: itaque ex ipsius longa mora vel concusatione scandalum oriatetur: quod si contra presumptum fuerit per superiorum emendetur. Item viri religiosi non capiant ecclesiam ad firmam: in quibus aliquid iuris vendicant saltem post mortem persone: quod si fecerint superioris arbitrio puniantur.

Idem.

Presenti de cetero statuimus: ne clerici beneficiati aut i sacris ordinibus constituti villarum procuratores admittantur: videlicet ut sint senescali aut ballivi talium administrationum: occasione quarum laicos in reddendis tatioinus obligentur: nec iurisdictiones exerceant seculares presertim illas quibus iudicium sanguinis est annexum. His quoque durimus adiungendum: scilicet iudicium sanguinis in locis sacris tractetur in ecclesia videlicet in cimiterio. Auctoritate quoque consilio districtius inhibemus ne

De sponsalibus. **D**e despensatione impuberum.
quis clericus beneficiatus vel in sacris ordinibus constitutus litteras pro pena sanguinis infligenda scribere vel dictare presumat: vel ubi iudicium sanguinis tractatur ut exerceatur iterum. Noverint enim homines se ecclastica protectione idignos: cum per eos ecclesia dei per talia presumpta scandalum generetur.

ExPLICIT liber tertius. **S**equitur quartus.

De sponsalibus et matrimonio. walterus.

Matrimonium sicut alia sacramenta cum honore: et reverentia de die et in facie ecclesie: non cunctis iusto et ioco et contemptu celebretur. In matrimonio quoque contrahendo semper tribus diebus dominicis vel festiuis et se distatibus quasi tribus edictis pquiringant sacerdotes a populo de immunitate sponsi et sponsae. Si quis autem sacerdos huiusmodi edita non seruauerit penam nuper in consilio super hoc statutam non euadat. Prohibent etiam presbyteri frequenter matrimonium contrahere volentibus: sub pena excommunicationis condemnant si in fidem mutuo de matrimonio contrahendo: nisi in loco elebri coram publicis et pluribus personis ad hoc conuocatis.

De despensatione impuberum. Edmundus.

MSi non est consensus utriusque non est coniugium. Igitur qui pueris dant puellas in cunabulis nihil faciunt nisi uterque puerorum postquam venerit ad tempus discretionis consentiat. Iuvenis ergo decreti auctoritate inhibente de cetero aliqui quozum uterque vel alter ad etates legibus constitutam et canonibus determinatam non peruenierit coniungantur: nisi virgente necessitate pro bono pacis talis coniunctio toleretur.

De clandestina despensatione. Symon mephan.

Milia ex contractibus matrimonialibus absque bannorum editione prehabita initis nonnulla pericula incedunt: manifestum est idies pronenire. Nobis et singulis

Liber quartus. De clandestina despolatione.

suffraganeis n̄c̄is precipitumua statuendo q̄ decretalez cū inhibito quā prohibet ne q̄ matrimoniū contrahant bānis non premisis in singulis ecclesiis parochialibus sive dio- cesis pluribus dieb⁹ solemnibus cū maior⁹ populi affuerit multitudo exponi faciant in vulgarē et eā firmiter obser uari q̄busvis sacerdotibus etiā nō parochialibus q̄ tractib⁹ n̄c̄imontialibus aīn solemnē edictionē hanoꝝ initis presumpserit interesse: pena suspensionis ab officio p̄ triē nū ifligendo: t̄ hmōi contrahētes etiā si nullum subiit impe dimentū pena debita p̄cellēdo. Quius etiā sacerdos sive secularis sive regularis extiterit q̄ solemnisationē m̄timo nii extra eccliam parochialē absq; ep̄i diocesani speciali li cencia celebrare presumpserit aut eidē interesse p̄ annū ite grum ab officio sit suspensus.

C Joh̄s Stratforth.

Hūmana cōcupiscentia t̄ ifra. P̄ntis auctoritate consiliū statutum q̄ ex nunc matrimonia contrahentes: et ea iter se solemnisiari facientes: quecumq; impedimenta canonica i ea parte scientes aut presumptionē verisimilem cozūdē habentes. Sacerdotes quoq; q̄ solēnisationē ma triniorū phibitorū hmōi seu etiā licitorū iter alios quā suos parochianos imposte p̄ sciēter fecerint: diocesanorū vel curatorū ip̄oꝝ contrahentiū sup hoc licēria nō obtēta. Clandestina etiā matrimonia ecclesius oratorius vel capel lis solemnisare vi vel metu imposuerū facientes: ac matrimonioꝝ predictorū hmōi solēnisationi interessentes consiliū premissoꝝ maioris ercōicatiōis sniam incurat ipso facto. Et q̄ quater annis singulis i genere ercōicati publice nū crientur: penisq; aliis etiā celebzantes matrimonia bānis non c̄ditis vel alias clandestine statutis a iure nihilominus arceant. Hane q̄z existutio bone memoriie Symonis mephā quōda cātuarien̄. archiepi p̄decedoris n̄c̄i primi q̄ ictipit. Itē q̄z et tractibus iuxta verborū suorū corticē op̄i niōne multorū in sui fine videlic dubia seu obscuræ: ipsa cōstitutionē reddere p̄ futuro cupientes in dubiā sā sic intel

De accusationibus. **D**e symonia.

Sigismundus hoc approbante consilio declaramus: quod quicumque sacerdos secularis vel regularis qui solemnisatio matrimonii extra parochialem ecclesiam vel capellam habentem tuta parochialis sibi competitia ab antiquo iteresse presumuerit penam in ea latam subeat ipso facto.

Et hec de quarto libro. **S**equitur quintus.

De accusationib⁹ inqūsitionib⁹ & denūciatiōib⁹. **E**dmund⁹.

Sint in quolibet decantu duo vel tres viri deum habentes pre oculis: qui excessus publicas prelatorum & aliorum clericorum ad mandatum archiepiscopi vel eius officiales ipsius denunciant.

De symonia. **S**tephanus in consilio Dromien.

Himitem inhibemus ne cuique pro aliqua pecunia degeneretur sepulta: vel baptismus: vel aliquod ecclesiasticum sacramentum: vel etiam matrimonium contra hendum impediatur. **M**isi si quid pia deuotione fidelis consuecum fuerit erogari super hoc postmodum volumus pro ordinarii loci ecclesias iusticiam fieri: sicut in generali consilio expressus est statutum. **I**blsonū etiam iudicamus quod de cetero pro christinatate & olio aliquid erigatur vel erogetur: cum totiens hoc prohibitum reperiatur. **S**i quis ve- to contra hoc facere presumuerit anathemate sit inno- datus.

CIdem.

Preterea statutimus consilio presenti approbante: ut nullus de cetero pro receptione alicuius in religionis domini pecuniam vel aliud quicunque ab eo extorquere possimat adeo ut si pro paupertate domus ingrediens debeat vestire seipsum preter tuum vestrum nihil ultra iustum precium ab eo penitus recipiatur.

Edmundus.

Preterea venalitate missarum districte inhibentes presumimus ne pro annibus vel tricennialibus missarum faciendis laici vel alii quicunque dare: vel legare presumant in testamento. Et ne super hoc aliqua pactio vera vel sub aliqua specie palliata a sacerdotib⁹ ut alius meditatorib⁹ fiat

Libet quintus. **N**e prelati vices suas.

prohibeatur. Et ne superflua multitudine ratiōnā analisi q̄n-
q̄ se onerēt sacerdotis: ad q̄ explēda honeste sufficere non
possunt: et ppter que op̄z ipsos sub certo precio ducitios
habere sacerdotes v̄l'ea v̄cdere aliis faciēda ut se exone-
rēt. Id de cetero fieri pena suspensionis inhibetur. Idem

Domi licet eccliam noīe dotalitatis ab aliquē trā-
ferre v̄l' p presentatione alicuius personae pecunia
vel aliquid aliud emolumētū pacto interueniente recipi-
te. Quod si quis fecerit: et in iure convictus fuerit vel cō-
fessus ap̄m tam fregia q̄ nostra fregi auctoritate patrona-
tu eiusdem ecclie imperpetuum priuat i statutum.

Cre plati vices suas ab ānuo cēsu recedat. Stephanus.

Tomis cupiditas: avaricie cultus expellitur ab ec-
clesie dei ministris. Statutum ut archidiaconatus
vel decanatos vel aliquid officium quod in spiritualib⁹
mere cōsistit nulli detur ad firmam. Si vero certus redi-
tus huic officio sit annexus: ille de superioris licētia da-
re possit ad firmam sicut de aliis beneficiis est statutum.
Si quis autem cōtra p̄cesne statutum nostrum venire
presumperit archidiaconus v̄l' decanus homoi ve officiis
habens: super hoc canonice fuerit convictus per eph̄m su-
um a tali officio suspēdatur per annum: et aliis interim
constitutas q̄ discrete gerat vices illi⁹.

De magistris: potestate docendi. Thomas arondel.

Beuendissime synodo: infra. Humiliter id quod ca-
pit noua tēsa inueterata sapit. Statutum et ordina-
mus q̄ magistri sive quicq̄ docentes in artib⁹ aut grā-
matica pueros seu alios quoscunq; i primis scientis
inſtruētes de fide catholica sacramēto altaris: seu aliis
sacramētis ecclie: aut materia aliqua theologica p̄tra de-
terminata eccliam se nullatenus introuētant inſtruē-
do soldē nec de expositione sacre scriptore nūl i exponēdo
tertiū p̄t antiquus fieri p̄suerit. Nec p̄mitat scolares sa-
cs sive discipulos de fidē catholica seu sacramentis ecclie

De magistris.

publicē disputare etiā vel occidente: et rariū aut faciēs ut fau-
tor errorum et scismatū per loci ordinariū: graviter puniatur. Idē,

Quia isuper noua via frequentius se ducit quod antiqua
volunt et ordinamus quod nullus libellus sine tracta-
tis per Johannem wyclif aut alium quemcumque tpe suo vel
extra nouiter compositus sine imposterum componentibus
enimmodo legatur in scolis aulīs hospiciis sine aliis locis q-
buscūq; ista nostra provincia antedicta siue secundum ipsum do-
ceatur. nisi per universitatē Oronieh. aut Cantabrigie
sive saltem per. xii. personas et eisdē quas cedem universi-
tates aut ipsarum altera sub nostra successorum de nō-
ruin discretione laudabili duxerint eligendas primitas et
annuntiantur et examinatus unanimitate per easdem. Deinde
per nos seu successores nostros expresse approbetur: et
universitatis nomine et auctoritate stationariis tradat-
ur copietur: et facta collatione fideliter patentibus vendat-
ur a prelio detur originali in cista aliqua universitatis ex-
tunc perpetuo remanente. Quod si quis libellum aut tra-
ctatum huiusmodi in scolis aut alibi: vi supervalegerit: sive
secundum ipsum docuerit contra formam supradictam: ut
seminator scismatis atque sautor heresis: prout delicti qua-
litas flagitabitur puniatur.

CIdem.

Periculosa res est testante bto Hieronymo textum sa-
cre scripture de uno in aliud ydiomā transserere: eo quod
in ipsis translationibus non de facilis idē sensus in oībus re-
tinetur: put idē bto Hieronymus / et si insipratus fuisset
se in hoc sepius fatigatus erasse. Statuum igit et ordinamus
ut ne in deinceps textū aliquę sacre scripture auctorita-
te sua in lingua anglicana vel alia transcerat per viam libri vel
libelli aut tractat. Nec legat aliquid hīm ī liber libelli aut
tractatus ita; nouiter tpe dicti Johannis wyclif circa com-
positus aut imposterū respondens in parte vel in toto publice
vel occulte sub pena maioris excommunicationis: quosq;
per loci dioecesianū seu si res epigerit per ziliū provinciale ipa-

Liber quartus. **D**e hereticis.

translatio fuerit approbata. Qui vero p̄tra hoc fecerit ut
fautor heres̄is vel erroris sit punitur. **I**de in eodē.

Preterea cum terminis philosophicis aut aliis huma-
nitatis adimientis cōcludi nō poterit oīn terminato
cum beatiss̄ Augustinus veras conclusiones que religio
sancti aurū fucrant sepius renotauit. Hacatumus i sub ob-
testatione diuini uide dic̄ inhibem⁹ specialissime ne q̄s vel
qui cuiuscūq; gradus status aut conditionis existat cōclu-
sionis aut propositionis de fide catholica aut bonis mori-
bus aduerso sonantes: p̄ter necessariā doctrinā faculta-
tis sue in scolis aut extra disputando aut cōicando p̄testa-
tiōe p̄missa v̄l nō p̄missa assertat vel p̄ponat etiā si qua-
dā verbōp̄ aut terminop̄ curiositate defēdi possint. Nam
teste b̄to hugone de sacramentis sp̄ius qđ bene dicit non
bū intelligit. Si q̄s ait post publicationem p̄ntium h̄mōi
exclusiones aut p̄positiones quietus facit sc̄iēter p̄posuit
se seu asseruisse: nisi monitus se correcrere infra mēsē au-
toritate p̄ntis cōstitutionis maioris exēcutionis suiam
incurrat ipso facto: i p̄ exēcūto publice nūciet: donec i lo-
co ubi sic p̄posuit aut asseruit publice suū delictū fatea-
tur: et vetū catholicū intellectū eiusdem exclusionis seu p̄posi-
tionis ad arbitriū ordinarii publice p̄dicauerit in una
ecclia aut diversis: p̄out ipsi ordinario videbit̄ expedire
De hereticis i scismaticis. Thomas arōdi i q̄silio orōn.

Bimus et ordinamus: q̄ nullus secularis aut regularis
ad p̄dicandū verbum dei a iure scripto minime aucto-
risatus p̄vilegio ve speciali munitionis officiū sive exerciti-
um p̄dicationis eiusdem verbi dei in se assumat populo
ve aut clero quovismodo p̄dicit in latino sermone sive
bulgari in ecclia aut extra nisi p̄mo diocesano illius loci
in quo p̄dicare sic nuti se p̄fiteret i examinationē subeat.
Hucq; dcinde tam moxibus p̄ scientia repertus ydoneus
p̄ ip̄m diocesanū ad p̄dicandū mittat ad aliquā certā pa-

¶ De hereticis.

tochii vel ad plures, put eidē ordinario scđm qualitatē q̄
sone videāt expediēs. Nec etiā alijs p̄missorū p̄dicare p̄
sumat nisi de missione aut auctorisatione sua p̄mo fiat fi-
des in forma p̄petuita videlicet ut ille q̄ de iure scripto au-
torisatus est veniat in forma limitata ī eo: et qui de priu-
ligio speciali venire se assertunt: p̄m p̄m privilegiū rectori aut
vicario loci ubi p̄dicat realiter exhibeāt: q̄ vero p̄ loco p̄
diocesanos se missos fore p̄tēdunt ipsius diocesani litte-
ras sub sigillo suo magno ad hoc sibi q̄fectas similiter ostē-
dant. Curatū vero p̄petuum missum intelligimus a iure ad
locū et populū cure sive. Si tñ p̄missorū quisq; ppter er-
rores aut hereses quos ante p̄dicasse assertuisse aut docu-
isse p̄tēdix p̄ loci diocesani alii ve superiorē a p̄dicatio-
ne hmōi suspensas fuerit sive prohibitus extūc de p̄dicā-
do alicubi in nēa p̄uincia ante dicta nullaten⁹ se intromit-
tar: dōec ad ip̄ius suspendētis sive prohibentī iustū arbitriū
defectū sicut purgauerit: et ad p̄dicādū legitime fuerit
restitutus: sup quo lēas testimoniales ip̄ius restituētis ad
locū quemcūq; in quo postea p̄dicabit secū deferte: mo-
do supradicto realiter exhibere teneat. Sacerdotes vero
parochiales seu vicarii tpales et non perpetui ī forma su-
p̄adicta nō musi in ecclesiis illis in quibus hmōi officia ge-
runt: illa sola simpliciter p̄dicent vna cū precibus q̄sue-
tis q̄ in q̄stitutione p̄uiciali a bone memoie. Johāne p̄re-
dicto nō bene et siccē supplicationē ignorātie sacerdotū
edita que incipit. Ignorāntia sacerdotū. Et. Lōtiment ex-
p̄esse quā in singulis nēc cātuariēn p̄uincie ecclesiis ifra-
tres menses publicationē p̄ntiū haberi volum⁹. Et. prout
ip̄a; postulat annis singulis t̄pib⁹ per ip̄os sacerdotes ef-
fectualiter declarari. Et ne hoc salubre statutū rōne ex-
actionis pecunie difficultatis ve alterius tēdere videatur
ad morā. Volumus et ordinamus q̄ examinatio p̄sonarū de
qua superius fit mētio: ac lēe diocesani faciēde eisdē līne
aliq̄nali exactione pecunie q̄ ip̄os quoq; intererit: et ad quos

Liber quartus. De hereticis.

Spectate & pertinere dinoſcū celeriter expediantur & gratias difficultate quacumq; remota. Si q; sit hoc erexituū noſtrū uris antiqui statutū post publicationē eiusdem ſcie-ter violate p;reſumpſerit: etia formā i; eodē deſcriptā ſua temeritate p;ppia p;redicādo: ſniām maioris excoſicationis icurrat ipo facto: cuius abſolutionem nobis et ſucceſſori-bus n̄is tenore p;ñtū ſpecialiter reſeruam: q; ſi p;redica-torz h̄mōi hoc ſalubri ſtatuto 2tēpto: ipazq; maioris excoſicationis ſniām minime p;oderis ſe ſchō ingeſſerit p;redicādo/ dicēdo/ aſſerādo p;tinaciter ve vbo aut ecclō inuīdo nō poſſe p;eccliam in plonis prelatop; eiusdē ſic ſtatua ſnia excoſicationis p;dicta p; ſupiores locoz agraueſ etia eos de-bito & inhibeſt eisdē ois 2mūnio xp̄iſideiū ac ſug hoc legi time ſuictiuiſi re ſipſcant et abitauerit in forma ecclie ſlueta per loci ordinariū p; hereticis declarentur: etiū p; hereticis & ſcismaticis ab oib; reputentur ad oēm iu-ris effeſtū: heccſiſq; & ſcismatis penas in iure expreſſas in-currat ipo facto: p; preſertim vt bona cozundē ipo iure ce-ſeanſ p;fiscata & ab illis quoq; int̄ eſt occupēt. Ipozq; fau-tores/ receptores/ deſenlores: ſi per ſupiores ſuos i; hac parte legitime moniti nō deſtituerint: inſra menſem ſug hoc conuicti ſimili penz in oib; percellantur. Preterea nullus cler' aut populu; i cuiuscumq; parochie aut loci n̄e cātuarien;. p;umcie aliquē in ecclia cymiteriū aut aliis locis quibuscumq; ad p;redicādū admittatnisi prius aucto-riſatione p;rivilgio aut in miffione eiusdē auſta formā p;re-dictam facta fuerit fides. Alioqui ecclia cymiteriū aut lo-cus quicūq; i quo ſic p;redicādū fuerit. p;o facto: ſubiace at eccliaſtico interdicto. Sicq; maneat interdictus quoq; ipi ſic admittētes ſeu p;redicare p;mittētes ſe p;grue emen-dauerit: & p; diocesanū ſeu aliū ſupiorē ipm interdictus obtrineat i debita forma uris relaxari. Inſuper ſicut bo-nus pater familias triticū diſpergit in terrā ad hoc dispo-ſitā ut fructū plus afferat. Volumus & mandamus vt p;di-

De hereticis:

catorum verbi dei venies iuxta formam superius annotata in
predicando clero seu populo secundum materiam subiectam honeste
se habeat: spargendo semine secundum suavitatem subiecti audi-
torum clero presertim predicas de vicis pullulantibus in
ter eos: et laicis de peccatis inter eos ceteris usitatis: et non econ-
tra. Alioquin sic predicas secundum qualitatem delicti per locum or-
dinarium canonice et acriter puniatur. **I**dem.

Tem quod turpis est pars que non convenit suo coto. De
cermuntur et ordinamus ut nullus predicatorum verbis
dei aut alia quevis persona de sacramento altaris matris
momo peccatorum confessione alio ve quocumque sacramento ecclesie
seu fidei articulo aliud doceat prediceret aut obseruet quod
per secundum mentem ecclesiam reperitur discussum. Nec veritas
in dubium quod per accusationem deteriatum fuerit aut decisum. Nec
verba scandalosa circa eadem proferat scienter publice vel oc-
culte: neque secte aut specie hereticis quacumque prediceret doceat
vel obseruet extra sanam doctrinam ecclesie. Qui autem contrarium
post publicationem penitentie scienter et patinaciter attestare possum
asserit: ex predicationis suam incurrit ipso facto a qua excepto
mortis articulo minime absoluatur: nisi abiuratio promissa
de heresi generaliter vel simpliciter in forma ecclesie con-
sueta ad arbitrium ordinarii in cuius territorio sumicetur de-
liquisse se coquerebit: et de hac per commissis penitentiem recepe-
rit salutarem ipsi secundo se ingesserit sicut residiuauerit vel re-
lapsus fuerit resurrectus legitime per hereticum et relapso sciente-
tialiter declarebit: et ipsum bona per confiscatis habeatur: et ab il-
lis quorum interest occupetur. Penitentiem vero de qua sit me-
tio superius volumus esse talē quod si quis contrarium determinatio-
nibus nostris provincialibus sive quacumque hereticis speciem sive
sectam publice vel occulte docuerit predicauerit seu assertue-
rit: in ecclesia parochiali ipsius loci in quo sic predicauerit do-
cuerit seu assertuerit: uno die dominico vel alio sole ai plurib⁹
ve ad ipsum ordinarii loci arbitrii pug magis aut minus

Liber quintus   **De hereticis.**

condicere delinquisse. Ipsaqz predicata docta sive affirmata reuocabit expresse infra missarum solenitatum maiorum affuet populi multitudo: et ipsa determinata per ecclesiam predicabit docebit et recitat et effectualiter sive fraude: vteriusqz punicet iurta sui demeriti qualitate: quatenus distinctioni ordinarii videbitur expedire. **I**dem.

Dillus quoqz de articulis terminatis per ecclesiam put in decretis detretalibus et constitutionibus nostris provincialibus sive locorum synodalibus continetur: nisi ad habendum verum intellectum eorumdem publice aut officio disputare presumat: aut auctoritatem eorumdem decretorum decretalium et constitutionum provincialium protestari ve condentis eadem in dubium reuocet: sive contra determinationem eorum doceat: et presentim circa adorationem crucis gloriose: ymaginum sanctorum: venerationes seu peregrinationes ad loca aut reliquias eorumdem: aut contra iuramenta in vitroqz foze ecclastico: videlicet tempore in casibus consuetis et more solito prestada: sed ab omnibus deinceps doceatur communiter atqz predicitur crucem et ymaginem crucifixi ceterasqz ymagines sanctorum in iporum memoriam et honorem quos figurant: ac iporum loca et reliquias processionibus/ genuflexionibus inclinationibus/ thurificationibus/ deosculationibus/ oblationibus/ luminarium/ accensionibus/ et peregrinationibus: ne non alius quibuscumqz modis et formis: quibus nostris et predecessorum nostrorum temporibus fieri consuevit venerari debet: ac iuramenta tactis sacrosanctis dei euangelio et super ipsis in casibus in iure permisso et expressis in vitroqz foze visitatio ab omnibus quorum inter est legitime foze prestanda. Contrarium aut assertens docens predicans aut pertinaciter inruens: nisi resipiscat sub modo et forma alias per nos statutis: et abiuret ut ibi cauetur: penas heresis et relapsi in coenitum incurrit et pro tali ad onus iuris effectum finiacter declaretur. **I**de.

De hereticis.

Enaliter quia de novo + insolite emet gunt nouo +
maturo indigent auxilio. Et ubi maius periculum
estibi caurus est prouidendū et fortius resistendū. Nec
intus minus nobile discente absconditur: ut quod nobili
et perfectius nutritur. Considerantes igitur + dolenter
referentes quomodo alma vniuersitas Oronie: que sicut
vitis abundās suos palmites fructuosos ad honorem dei
multiplicetq; profectum: + protectionem ecclesie sue dif-
fundere consuevit. Nam partim versa in labrūscas duas
acerbas gignat: quibus dudum indiscretē comedis a plu-
ribus in lege: videlicet dei reputantibus se peritos detes
obstupescunt filiorum nostrorum prouincia variis + infe-
tuosis doctrinis inficitur: ac novo damnabili lollardie no-
mine maculatur: i ipsi vniuersitatis scandalum non mo-
diū ad partes eretas + temotas cruentium + pfecti-
tum i eadem per maximum tedium: necnon ecclie angli-
cane que per virtuosam doctrinam eiusdē tanq; mero in-
expugnabili defendi solebat: iam scissis et diuisis lapidi-
bus nisi celerrimū occurrat: secundoz verisimile damnū
irrecuperabile. Ad supplicationez igitur procuratorz toti-
us cleri nostre cantuariensis prouicie de consensu + assen-
su omnium confratrum et suffraganorum nostrorum et
aliorum prelatorum in hac cleri conuocatione presentiuz
+ procuratorz absentium: ne purgato riuulo maneat fons
infestus: + aquam ab eo currentem non sinat esse clarum
Volentes honori + utilitati sancti matris ecclie: et vniues-
titatis predicte salubriter prouidere. Statuimus + ordi-
namus q; quilibet gardianus + prepositus seu custos col-
legii aut principalis aule vel introitus cuiuscunq; vniuer-
sitatis prefate semel singulis mensibus ad minus inquirat
diligenter in collegio aula vel introitu cui preest: an alijs
scolaris uue inhabitans in colligio aula sive introitu hīmōi
aliquam cōclusionem sive propositione: n aut opinionem
in fidei catholica: aut bonis moribus male sonentem con-

Liber quintus. De hereticis.

Ex determinationem ecclesie: preter necessariam doctrinam seu facultatis assertorit/tenuerit/defensauerit: seu aliquo modo proposuerit. Et si super hoc aliquem suspeccum aut diffamatum reperiatur: ipsius moneat effectualiter ut desistat: et si postea contra admonitionem huiusmodi iterato radem / vel consumpta reassumat: preter penas alias per nos statutas: maioris excommunicatiois sententiam incurrat ipso facto. Et nichilominus si scolaris fuerit quis sic reassumperit quicquid extunc in eadem universitate fecerit. non sibi pro forma. Et si doctor magister aut bacalarius fuerit eo ipso ab omni actu scolastico sit suspensus: et in utroque casu ius quod habet in collegio aula vel introitu amittat ipso facto: et per ipsos guardianos custodes prepositos principales sive altos ad quos hoc spectat realiter expellatur: et statim via legitima substitutus catholicus loco suo. Et si ipsi guardiani propositi sive custodes collegiorum aut principales aularum sive introituum in quibus degunt homines personae suspecte detecte aut distincte negligentes fuerint circa inquisitiones et executiones predictorum per decem dies continuos a noticie tempore vere vel presumptae publicationis presentia eo ipso sententiam maioris excommunicationis incurrant. Et nichilominus omni iure quod in ipsis collegiis sive aulis sive introibus se habere pretendunt ipso facto sunt puniri et ipsa collegia aule vel introitus effectualiter vacent. Et facta super hoc legitima declaratio ne per ipsos quorum interest novi substituantur guardiani custodes prepositi seu principales prout secundum antiquum morem universitatis predicte vacanti bus collegiis aulis sive introibus fieri consuevit. Quod si ipsi custodes prepositi sive guardiani vel principales predicti de super huiusmodi conclusionibus aut propositionibus diffamatibus suspecti ve fuerint aut detecti: seu defensores protestores aut fautores eorumdem si per nos vel auctoritate nostra vel per loci ordinarium factorum:

¶ De hereticis.

te sua moniti non docstrane: et tunc oī prīuilegio scolastico
universitatis predicte + iure quod sibi competebat in hu-
iustiōdi collegio autia siue introitu preter alias penas de
quibus supradictum est ipso iure p̄suientur. Et sententiā
in super maioris excommunicationis incurant. Quod
si quis in diuino casu presentis constitutionis ultimā: alio
ve quocunq; superius expresso statuta nostra hanc in
aliqua sui parte: etiam si pena alia ibidem expresse limita-
tur temere et pertinaciter violare presumperit: eo ipso
ad quodcumq; beneficium ecclesiasticum nostra cātuacū
provincia obtinendū per triennium erit ab q̄ spe veri-
te reddatur inhabilis: et indignus omnino: et nihilomin⁹
iurta sua demerita et qualitatem excessus scđm in superiori
discretionem canonice puniatur. ¶ Ad hec ne in modo
procedēdi circa p̄missa vagare videamus sub incerto ad
uerentes: q̄ licet inter crimen heresis + lese maiestatis in
legibus diversis quedam paritas reputetur. Est tamen dis-
similis culpa: p̄namq; exigit gravissim diuinā q̄ huma-
nam offendere maiestatem. Cum ergo reum lese maiesta-
tis propter pericula que ex dilatatione poterunt immunitate
sufficit conuincere per iudicia: procediq; poterit cōtra cū
summarie de plano accitatione p̄missa per nuncium / p
litera / siue per edictū: et lite non contestata ad receptio-
nem testium et dissimilitudinem suam volumus ordinamus
et declaramus ob facilitate punitionē delinqūentia: in p̄me-
missis et reformationē scissure ecclie + hoc lese: q̄ dissimila-
ti detecti siue denunciati / siue vehementer suspecti in alti-
quo casuum predictorū: siue alio articulo quocunq; in fide
catholica aut bonis morib; male sonante auctoritate lo-
ci ordinari alterū de superioris citetur personaliter si app̄-
hendi poterunt p̄ leas siue p̄ nūciū iurati. Similiter p̄ edi-
ctū ad locū habitatiōis ipsius delinqūentis ubi morari cōcer-
tineuit in ecclesia sua parochiali si certū habuerit domiciliū
publice p̄positum. Quoquin in ecclesia cathedrali loci

Liber quintus. **De hereticis.**

originis sue: et in ecclia parochiali illius loci in quo sic pre-
dicauerunt et docuerunt: ac recepto certificatorio legiti-
mo de citatione huius exequuta contra sic citatum etiam ab
sentem et comparere negligentem: in pena contumacie sue
huius summarie et de plano absq; strepitu et figura iudicu
et lute non contestata ad testium receptionem et alias pro
bationes canonicas procedatur. Habitaq; informatione
legitima idem ordinarius omni dilatatione remota: senten-
tiet et declarat puniatq; secundum qualitatem delicti mo-
do et forma superi expressatis: viteriusq; faciat quod ei
iustum: ipsius contumacis absentia non obstante.

C **De apostatis.** **Johannes pecham.**

Preterea sunt nonnulli/ quos appetet per facti cui-
dētiā seculum intendere perpetuo relinquere. Et
per certa iudicia i claustrī excubis velle toto suo tempo-
re militare . Qui tamē preualēte in eis carnali desiderio
redeunt ad vobitū seculū reperentes inter sydera er-
rantia computandi. Quāvis igitur iura manifeste diffini-
ant eos non posse religionem omnino deserere quin saltē
in religione aliqua perpetuo maneant lariori . Quidam
tamen cū attrite frontis audacia apostasie infamiam nō
verentes postq; absolute se velle seculum relinquere ostē-
derit: relicta hierosolima redeunt in egyptū: quo circa sta-
tuimus ordinarii locorū tales cum omnī diligentia iuisci-
gent: et p subtractionē tam officiū q; beneficiū ecclesiastici:
si quod habeat ad statum pristinū reuocent: vel ad latio-
rem cogāt regulam pertransire . Quod si sunt laici huius
apostate vt ipi ad salutis sue studia redeant per censura;
ecclesiasticam compellantur: hanc autem ordinationem ad
illos non extendimus cum quibus sedes apostolica aliter
ordinavit.

C **De his qui filios occiderant.** **Edmundus.**

Emone commoneātur vt pueros caute alāc: et iutta
se in nocte non collocent teneros: ne opprimant euc

De homi. De furti. De die venia. De eo q̄ fuit. op. re.

Holos in domibus vbi ignis fuerit: vel solus iuxta aquā
sine custode non relinquant: et hoc omni die dominico eis
dicatur. **D**e homicidio. **I**dem.

Si mulier mortua fuerit in partu: hoc bene constitue
tit scindatur: si ifans vivere credatur: procurato ta
men q̄ os mulieris apertum teneatur. **I**dem.

Sacri p̄ponisone cōsiliū statutū est q̄ si patroni aduo
cati aut feudatarii seu vice dñi/rectorē ecclie vicariū
vō clericū ipsius ecclie: per se vel p̄ alios occidere vel muri
late ausu nephatio p̄esumpserint patroni patronatum/
aduocati aduocatiaz/feudatarii feudum/vicē dñi vicedo
minatus: p̄oꝝsus admittant: & posteritas talium in colle
gium clericorū v̄sq̄ ad quartam generationē nullatenus
assumatur / nec in regularibus domibus alicuius prelati
assequatur honorem: & hoc volumus sepius in ecclesiis de
nunciari. **D**e furtis. **S**tephanus.

Prohibemus sub iterminatione anathematis ne q̄s
latrones ad latrocinium faciendū in servitio suo re
tineat/nec eos scienter in terris suis habitare permittat.

De clero venatore. **B**onifacius.

Sicutimus vt si quis clericus de transgressione for
fece aut parti alicuius diffamatus fuerit & corruptus
legitime coram ordinario suo vel confessus eidem p̄ suu
diocesanum: si bona habeat p̄o qualitate transgressionis
grauius redimatur. Et illi cui damnuz vel iniuria est il
lata vel nota/hmōi redemptio assignatur. Si autē nō ha
beat bona sua ep̄s ip̄s p̄out culpa poposcerit grauit p̄u
niat in persona: ne propter impunitatis fiduciam pateat
presumptoribus licentia delinquendi.

De eo qui furtive ordines recepit. **J**ohāne specham.

Communiatur ordinibus singulorū caracteribus i anima
cōsignatis per singulos etiam accipiens augmentum gra
tie; nisi ordinati sicut ordines recipiant: seu criminis atrecti

G. L.

Liber quintus. **D**e excessibus prelatorum.
expedit plurimum ipsos ordines minime recipere icul-
tos: qm̄ inculatio reuerentiā minuit & gratiam: per con-
sequēs que per irreverentiam repercutitur ab ingratis.
Lonera dignitatem igitur tam reuerendissimi sacramen-
ti forse dincscitur: quinque simul quattuor sc̄i ordines non
sacros cū uno sacro alicui vni hoi exhibere. Unde i nōnul-
lis pūscis alicui quattuor minores ordines non faciliter
simul conferunt: vt ascēdentes clerici ad epi ministeria
quasi canticū gradium concūntes cū probati extiterint
in minorib⁹ officiis gradatim deum proficiant ad ma-
iora. **N**isi igit̄ ex singulis ecclesiis que pia q̄ religiosa queq;
honestiora sunt tenemur eligere: et ea tanq; fasciculū i an-
gelorū mentibus colligare precipimus: vt epi in his sequā-
tur canonica sanctiones minores etiā ordines: qm̄ id po-
test fieri bono modo p̄ sacramēti reuerētia dentur saltez
aliquotie combinati. Et recipiētes eos seu simul seu sin-
gillatim in vulgari lingua publice instruantur de distri-
ctione ordinū officiorū et caracteꝝ ac de profectu grātie q̄
i singulis ordinib⁹ etincet: et digne accēdentibus augmē-
tatur. **D**e excessibus prelatorū. **E**dmundus.

MOnemus rectores eccliarū ne capellanos ānuos si-
ne causa ratiōnabili studeāt amouere marie si ho-
neste fuerint conuersationis & laudabile de sua conuersa-
tione habean testimonium. Sed si de incontinentia pa-
rochialis sacerdotis scandalum optum fuerit: cū circa hoc
vigilans debet esse rector ecclesie: et si per famam vel in-
quisitionem episcopo de hoc prius consticerit q̄ per recto-
res denunciationem: tunc rectoꝝ tanq; conscientis puniatur
arbitrio superioris. Et similiter de vicarius est censenduz:
et tam rectores et vicarios q̄ annuos sacerdotes grauiter
pumendos esse decernimus: nisi super denunciatione ex-
cessum et precipue incontinentie in quibus notabiles cle-
ri inuenti fuerint in suis parochiis fuerint vigilantes,

Dpriviliegus. **J**ohannes pechain.

De priuilegiis. De purgatione canonica.

Sacramentū pnie & infra. Sunt ppterēa nonnulli q̄ ppterētu quorundam priuilegiōꝝ generaliꝝ; a sede aplica obtēptōꝝ & tra intentionē applicam: sc; dantis priuilegiū spzeta auctoritate pōficali ipoꝝ pontificū iteꝝ sito bñplacito & assensu ingerunt se subditoꝝ eozūdem confessionibus audiēdis. Quoꝝ p̄esumptiones volentes reppinere vt tenemur. Prohibemus sub pena excommunicatiōis ne quis de cetero absq; epi licentia expresa vel probabili ter p̄esumpta:confessiones audiat subditoꝝ faoꝝ: nisi in audiendis confessionibus a iurisdictione ordinaria & diocesano & metropolitica expresso tenore sui priuilegiū sit exemptas. Et qui cōtrariūꝝ fecere p̄esumpterint: procedatur contra eos sicut contra priuilegiōꝝ temerarios abusores. **C** De purgatione canonica. Stephanus.

C Eteꝝ & infra. Districtius duxim⁹ inhibendū: ne azechidiaconi vt eozū officialis aut iudices aliquē ad suggestione; p̄econū suor̄ ad purgationē compellant: si apud bonos & graues fuerit infamatus: nec i sua causa presumant esse iudiccs & actores: videlicet cum in dubiūꝝ vincerit verum qđ ab eis erigitur debecatur. Bonifacius.

S Tarquinus & ifra. Ad hec si clerici se canonice purgauerit super sibi impositis & obiectis: & laica potestas nichilomin⁹ bona occupet vel occupata detineat: eozūdē occupātes & detinenteſ bona huiusmodi: ad restituendūſ ea per censuram ecclasticam compellantur.

C Johannes peccam.

A Clerici pro suis criminib⁹ detēti a publica p̄atet tam adēm pro quietis eccleſie restituū nō faciliter liberent̄ nec pfunctorie p̄ eis purgatio admittatur: sed cū omni iuris solēnitate & tā puidā matritate oculos merito offendere non debeat regie maiestatis seu quozūlibet alioꝝ q̄s etagittat studium equitatis. **C** Jobes Stratford⁹

T Emulcerit & infra. Starquinus qđ de cetero diffamati de criminib⁹ seu excessib⁹: & de eis se purgate volē

Liber quintus.

De penis.

tes de uno decanatu in alium: seu ad loca ruralia ubi non inueniuntur virtualia venalia et vite necessaria nullatenus pertrahantur. In indicenda vero purgatione diffamatis homini episcopi archidiaconi et ceteri ordinarii aut eorum officiales ultra sexte manus pro fornicatione seu simili criminis. Pro grauioribus liquidem ut pro adulterio vel inatozi ultra. xii. manus copurgatorum numerum non imponat: sub pena suspensionis ab officio quam contra facientes icurrere voluntus ipso facto.

De penis.

Bonifacius.

Eterne sanctio voluntatis et infra. Cum sepe contingat archiepiscopos episcopos et alios prelatos inferiores per leges domini regis ad seculare iudicium euocari: ut ibi rindcant super his que mere ad ipsorum officia et foras ecclesiastiz pertinere noscunt: ut si forte clericos ad ecclesias et capellas vacantes seu non vacantes admiserint vel non admiserint: rectores instituerint vel non instituerint in eisdem subditos excoicauerit: excoicatos denunciarerit: interdirerit: eccelas dedicauerit: ordines celebrauerint: de causis mercipitalibus cognouerit: ut puta de decimis et ablatisib[us] lunitib[us] parochiarum et similib[us] que non pertinet ad seculare foras aliquatenus pertinet: sive etiam cognouerit de petitis subditorum et eorum excessibus: sicut de giurio/ fidei transgressione/ sacrilegio/ violatione: aut perturbatore ecclesiastice libertatis: presertim cum ipsis violatores necnon libertatum perturbatores per cartas domini regis anglie ecclesie concessas in finiam excoicationis incidat ipso facto. Et si inter clericos suos agnoscatur vel inter laicos querentes et clericos defendentes in personalibus actionibus super contractibus vel quasi delictis: vel quasi etiam si personas ecclesiasticas ad mandatum domini regis in foro seculari ameritos non compleuerint ad amerciamenta homini solueda seu ipsa non solverint per eisdem si iurisdictionem suam in ecclesiis vel capellis et patibus seu monasteriis annuis per mortem prelatorum: aut cessione vacantibus exceptas canonicas et consuetatas. Si quia homini fecerit vel

De penit.

non fecerunt pertinētia ad officia orūndem. Statūmūs
auctoritate p̄fis consilii q̄ archiepi et ceteri prelati non
veniant p̄ hmōi spūalibus euocati. Cum iudicandi r̄pos
dñi nulla sit laicis attributa potestas apud q̄s necessitas
manet obsequēdi. Ut tñ honorī regio deferatur: maiores
prelati dñm regem adeant vel sibi scribant q̄ hmōi māda-
tis regiis patere nō p̄nit: absq; giculo sui ordinis. Et si for-
ec dñs rex i suis attachiationibus prohibitionibus moni-
tionibus nō de decimis: sed de iure patronatus: nō de fide
mētita seu perjurio: sed de catallis: non de sacrilegio vel p̄
turbatione ecclesiastice libertatis: sed de transgressione sub-
ditorum suorum: et balliuorum quorum correctiōes ad se afferit p̄ti-
nere fecerit motionē: tunc intiment ei prelati predicti q̄
non de patronatu catallis seu aliis ad forū ipius p̄timenti
bus cognoscunt vel cognoscere itēdūt: sed de decimis pec-
catis et aliis mere spūalibus ab officiū et iurisdictionē eorum
p̄tinētib⁹ et ad alia p̄ salutē monēdo et rogādo q̄ p̄ ipos non
impediat i p̄missis. Et nihilominus ep̄s dñm regē ade-
at: et iterato moneat ut sive sic salutē q̄sulat: et hmōi māda-
tis omnino desiseat: et si non desisterit: tunc ad denunciatio-
nem ep̄i archiepōs quoctatis duobus ep̄is vel trib⁹ vel plu-
ribus quos durerit euocandos sū in p̄uincia extiterit: alio
quin Londonus ep̄s tanq; ep̄orum decanus duobus ep̄is vel
pluribus sibi adiūctis dñm regem adeant: et ipm moneat
diūgentius requirētes q̄ mādatis sup̄se deat sup̄adictis.
Et si dñs rex sp̄retis hmōi exhortationib⁹ et monitionib⁹
et attachiationes hmōi vel distinctiones per se vel p̄ alios
processerint: tunc vicecomites et alii quicunq; ballui ep̄os at-
tachiantes et distingētes p̄ locorum diocesanos in forma in-
ris per excōdicatiōes et suspensionis s̄rias arceantur. Id est
sicut si vicecomites aut ballui ad attachiationes et distinc-
tiones processerit p̄ dentibus sup̄adictis monitionibus
dño regi taliter faciendis. Et si vicecomites vel ballui in
sua diūcia perseverauerint: loca in quibus comonq;

G. III,

Liber quatuor.   **De penit.**

4 terte eoz quas habent i p̄uincia cantuariensi per locosq̄
diocesanos ad denūciationē diocesani in cuius epatu tales
fumē districtiones interdicto ecclastico p̄fatis auctoritate
consiliū supponant. Et si taliter attachiantes clerici fue-
rint a beneficiati ab officio suspendātur. Et si in eoz ma-
licia persecutauerit ad desistenduz et satissaciendum per
subtractionē prouentuu; beneficiorū suorū arceātur. Nō
beneficiati vero per quinquennū si ad beneficiorū ecclastico
i p̄uincia cantuariensi presentati extiterint minime
admittantur. Clerici vero qui b̄zeuia h̄mōi attachiationū
seu districtionum dictauerint scripserunt signauerint cō-
silium aut auxilium dederint seu adhibuerint canonice pu-
natur nec aliqui p̄missione certa ratione suspecti ad ali-
quod beneficiorū ecclasticum obtinendū donec sup his ca-
nonice se purgauerint admittantur. Et si dñs res xpeten-
ter monius / vt alia secularis potestas h̄mōi attachatio-
nis nō reuocauerit eōs qui districtus fuerit terras vicos
villas et castra que dñs rex vel alia secularis potestas i suo
epatu obtinet ecclastico interdicto supponat. Et si rex vt
alia secularis potestas i sua duricia p̄sueret : ceteti coepi
districtione h̄mōi quasi cōem in oīm et etiā cōem iniuriam
ecclie reputates ciuitates terras dñicas burgos / castra /
et villas ipsius regis vel alterius potestatis in suis epati-
bus ex his p̄fatis auctoritate consiliū ecclastico suppo-
nante interdicto. Et si nec sic infra. xx. dies postmodum at-
tachiantes et districtores h̄mōi ex reuocauerit aut ob hoc
manū extra eccliam aggrauauerit archieps et ep̄i suas dio-
ceses ecclastico supponat interdicto. Idē fiat de terris ca-
stris burgis regalia habentibus in p̄uincia memorata.
Et si aliquis ep̄oz i hac parte inuentus fuerit negligēs /
aut remissus per suum metropolitani grauiter arguat
et si persecutauerit in sua negligentia canonice puniatur
per eundem. Et nihilominus sua diocesis oīm prelatorū
et sua auctoritate et consensu in presenti consilio adhibitis

De penis.

ecclesiastico subiectat iterdicto. Et si forte ab aliquo epo-
vel iudice ecclesiastico vel inferiori prelato compulso per
districiones vel spontanee comparante coram dno rege
vel iusticiariis suis ut allegat priuilegium forniisi i casis
a iure permisso ut eos moneat ut a predictis desistant in-
furiis: erigatur acta processus sui: ut per ea appareat utrum
contra prohibitionem regiam in aliquo predictorum casuum
vel consumulii processerit vel petantur super his iuramenta
excusationes vel purgationes nullo modo exhibeat acta:
vt iuret cu*m* instrumenta homini possint a partibus v*ob* aliquaz
partium si necesse fuerit exhiberi. Et si clericus fuerit q*uod* p-
pter hoc fuerit arrestat: diocesair taliter arrestati v*ob* ipse
titi clericis v*ob* archieps aut ep*s* londoni. tamq*e* ep*or* decanus
cu*m* aliq*bus* epis sibi associatis: sicut si fuerit ep*s* arrestat:
redrat e*um* & puniat detentores. Et si necesse fuerit in hoc ca-
sup*rocedat* ad penas superius annotatas. **C** Idem.

Ad hec & istra. Q*uod* frequenter accidit q*uod* nonnulli cleri-
ci p*ro* laic*a* pt*ate* eccl*ias* occupant parochiales v*ob* pre-
b*edales* etiam cur*a* aia*x* habentes: & i*n* eisd*e* absq*ue* aucto-
ritate eccl*astica* i*rrudunt*. Statuimus q*uod* cleric*s* sic pot se-
vel per laicam pt*atem* intrusus i*eccl*ia** vel prebenda ser-
uata iuris fornia ex*co*ice*re*: & exc*co*icatus p*ro* loc*is* diocesan*u* de-
n*u*c*ie*i*re*: & illo b*eneficio* imp*petu*u*m* careat ip*o* facto. Et si pos*si*-
lat*a* s*n*iam in se i*rrusione* homini aio p*tinaci* per daos men-
ses p*stiterit*: p*ro* loc*is* diocesanos v*bi* h*z*; a*ua* b*eneficia* eccl*astica*
ad den*u*c*iatione* ill*e* e*p*i*o* in cuius dioce*s* se i*rrusit*
seu p*curauit* so*l* i*rrudi*: cuiusq*e* monitione*z* & exc*co*icatio*z*: p*re*
dict*u* t*ps* & temp*lerit* p*uentus* illo*x* b*eneficior**z* quousq*e* co-
grue sat*is* fecerit ei sub*trahant* omnino. Et si p*ar* ann*u* id*e*
intrusus i*nhom* eccl*astica* s*n*ia p*seuerauerit*: et t*u* ad
aliqd b*eneficiu* eccl*asticu* i*pu*nc*ia* c*atu*ari*en*. n*un*ime ad
mittatur. Si vero p*ro*curatione*z* cleric*u* fuerit intrusus
contra e*und*e p*curator**z* mo*re* s*il* procedatur: et penis subia-
ctat sup*radictis*. Si vero talis procurator laicus fuerit i*l*

Liber quintus. **De penis.**

forma iuris excoicetur: et excoicatus publice nescietur: dñs aut absens citetur: q; si zparens ratificauerit factū cuius-
cūz procuratoris sui: hac parte penis subiaceat pibat. Si vero per contumaciā se absentet per spacium tricū men-
trum expectatus si sit in regno: maiozts excoicationis snia
innoderetur: et penas nihilomin⁹ p̄tataas incurret mari-
tine cum sacrilegio inobedientia adiecerit et ztemptuz. Si vero fuerit extra regnum cōtra ipsum vocatum post dilatio-
nes trāsmarinās modo simili pcedatur. Et ecclia seu pre-
benda in qua facta fuerit talis intrusio supponatur ecclastico iterdicto. Fautores aut et cooperatores hmōi intrusi-
ones: si clerici fuerit p̄fatas penas cōtra clericos editas
īcurrant. Et si laici fuerint penis plecten⁹ contra laicos
alias annotatis. Loca vero et terre hmōi intrudentiū si in-
tra unum mēsem non satisfecerint supponantur ecclastico
iterdicto. Si vero hmōi iſrusiones facte fuerint ex re-
gia potestate p loci diocesanū moneant dñs rex q; eas fa-
ciat ifra tempus competēs revocari: alioquin terre et lo-
ca que dñs rex habet in illa diocesi in qua facta fuerit in-
trusio ecclastico supponantur iterdicto: scđm formam su-
periūs annotatā. Si vero per aliuz magnatē seu potesta-
tem fiat talis iſrusio: per interdicti et excoicationes snias
ut supias arceat. Et si per duos menses sustinuerit hmōi
snias propter hoc in se latas: extunc terre et loca que obti-
nunt in alia diocesi per loci diocesanū ecclastico interdicto
supponantur: nec relaxentur snie p̄fate donec de iniuria
inobedientia ac ztemptu satisfecerint zpetenter. **I**de.

Si aliqui clerici per laicalē potestatem capti fuerit
vonsuram et clericatu⁹ habētes: si tempore medio ab-
rasi maliciose fuerit et suspensi aut alio modo puniti abra-
dētes vel suspendentes aut alio modo punientes eosdez:
et ad consilium aut auxium impēdentes: penis subiace-
ant supradictios. Foris vero bannientes hmōi clericos: si
milibus penis percellantur. **I**dem.

E lib
per plā
sniam c
soluant
tur. Et
epiteli
tas p̄to
Tur
hēlos i
detiner
rigibili
quibus
debere
dicetur
ti: sed c
serit an
D sancti
sacrile
rendo
cleric
et com
hmōi p
morti
dote:
sub pe
p̄mis
ritua

Q

De penis.

Ecclenit et infra. Statutimus quod laici ad exsolutionem sibi quaslibet penas tam corporales quam pecuniarias canonicas per platos suos eis inflatas precise per excommunicationis finiam compellantur. Impedientes vero ne penae homini exsoluantur per interdicti et excommunicationis finias arceantur. Et si propter hoc ad distinctiones prelatorum processum extiterit contra distingentes per penas in ea parte dictas procedatur.

Cidem.

Tem statutimus quod quolibet episcopus habeat in suo episcopatu vnum vel duos carceres ad clericos flagitosos deinceps iustitia censuram canonicam detinendos. Et si clericus aliquis adeo maliciosus et incorrigibilis fuerit et consuetus ad flagitia commitendis: pro quibus etiam si laicus esset secundum leges seculi ultimum deberet pati supplicium: talis clericus perpetuo carceri adiudicetur. In illis autem qui non ex voluntate vel propositi: sed casu fortuito vel iracundia: aut forte insania commisit antiqua iura decernimus obseruari.

Cohes peccata

Tantum iugaluit detestandi luxuritatis enormitas/ ut quidae nec legibus / nec canonibus ad castitatem sanctimonialium excitandam editis deserentes. Cum eis sacrilegium et incestum committere non formidant: cui horrendo flagito remedium apponere cupientes: omnes tam clericos quam laicos homini turpitudinis perpetratores: maioribus excommunicationis sententia innoxamus. Dolus episcoporum homini personis absolutionem sententie rescriventes: excepto mortis articulo in quo sic absoluvi valeat a quolibet sacerdote: sic ut si conualerint peccatum suum homini teneantur sub pena anathematis infra spacium trium mensium proprie episcopali: aut sede episcopali vacante custodi spiritualitatis aut decano ecclesie cathedrali.

Cohannes Stratford.

Quoniam reus et infra. Statutimus pro delicto notorio i recidivo continuato diuinus scda vice non reci-

Liber quintus. De penitentiis & remissionibus.

platur pecunia villo modo sub pena duplici pecunie restitu-
tiōis &tra hoc recepte infra mēsem post receptionē ciui-
dē fabrice cathedralis ecclesie applicande: ac suspensionis
ab officio q̄ taliter recipientes pniām: nisi eius duplum i
fra mēsem restituerint incurrit volumus ipso facto. In
commutationibus etiam pniātūm corporalium pro pecu-
nia quas absq̄ magna & vrgente causa fieri phibent' lo-
torū ordinarii taliter moderētur q̄ delinquētibus pniās
corporales grātes & publicas non imponant adeo excessi
rias ut causatiue & p obliquū cogant redimere suas pniās
pecuniaria grāti summa. Sed cōmutatiōes hmōi cū faci-
ende impostez videantur: sic flant modeste q̄ rapax non
iudicetur accipiens & dans ipse nimium non grauitate sub
penis predictis superius annotatis.

C De penitentiis & remissionibus. Stephanus.

Quoniam nonnūq̄ ob desertū zcessorū: q̄ decani rura-
les: & persone erubescunt forte & fleti suo p̄zelato im-
minet periculus: aiarum volentes huic morbo mederi sta-
tumus ut certi cōfessores prudentes & discreti per singu-
los archidiaconatus ab epo loci securantur: qui confessio-
nes audiāt decanorū ruraliū: personarum & presbytero-
rum. In cathedralibus autē: ecclesiis vbi sunt secundares
canonici: cōfiteantur ipsi canonici epo vel decano vel ce-
teris personis ad hoc per episcopum vel decanum & capi-
tulum constitutis.

C Bonifacius.

Cum sacramentum cōfessionis & pniā scđa post nau-
fragiūz tabula: ultim⁹ humāne nauigatiōis portus
ac finale refugiuž sit vnicuiq̄ petōri pernecessariū ad sa-
lutē: sub pena excommunicationis districte p̄cipiuntis ne ali-
q̄s p̄sumat impediri: q̄n hmōi sacramētu pniā vnicuiq̄ pe-
tēti libere impēdaſ: & spaciū libēz cōfiteēdi qđ p̄tissime p
pter icarceratos suadet qbus hmōi sacramentū sepius in
humaniter ne dicam⁹ ifideliter denegat. Et si interdū cō-
fici spaciū eis datur: hoc eis ita breue & importune zce-

De penitentiis & remissionibus.

ditur q̄ cedit poti⁹ misericordia desolationis ac desperationis
periculi q̄ solationis gaudii spiritualis. **E**dmundus.
In confessione audiēda habeat sacerdos vultū humili-
tēs & oculos ad terrā dimissos: nec facie respiciat con-
fiteētis: & marie mulieris: et patiēter audiat q̄cqd dixerit
& in spū lenitatis supportet eā: & ei p posse suadeat: & pluri-
bus modis q̄ integre cōfiteatur: aliter vero nō est confessio
peccata inquirat vītata: iūsūtata autē nōmisi a longe: et
q̄ circūstātias. Et exptis deī modis xfitēdi: & in exptis nō
detur occasio deliquendi. Personarū noia cū q̄bus pecca-
uit cōfiteens nō inquirat sacerdos: sed post confessionē po-
test inq̄rere vtr̄ fuerit clericus vel laicus monachus vel
sacerdos vel diacon⁹ existat: & semp maiora crimina & pre-
cipue notoria maioribus reseruētur. Nūt aut̄ ista maio-
ra homicidia / sacrilegia / petā & re naturā / icestus / stupra
virginū & monialū / iniectiones manū in parētes: necnon
& in clericis / vota fracta & hīmōi. Nūt aut̄ casus i quibus
nullus nisi solus papa hīz p̄tātem absolue di vel eius lega-
tus. Absolutio tñ talū in mortis articulo nulli est negan-
da. Sed saltem erit cōditionalis: videlicet si cōualescant
apostolico aspectui se presentēt. nihilominus tñ talū re-
mittēdi sunt ad ep̄z vel eius pniarium. Semp aut̄ q̄ mut-
tūtūr deferant secū lēas cōtinentes genus peti: & circūstā-
tias sufficiētes: vel ipse sacerdos veniat personaliter cum
eis. Illoquin non recipiantur. **E**dmundus.

De penitētia p̄cipimus q̄ diaconi penitentias da-
re non p̄suunt: nisi his casibus cum sacerdos nō
potest: vel absens est: vel stulte vel indiscrete non vult: et
mors imminet egroto. **R**ichardus.

Cum aia lōge p̄ciosioꝝ sit corpore sub interminatio-
ne anathematis prohibemus ne q̄s medicorum p̄ salu-
te corporali aliqd suadeat egroto qd in periculum aie cō-
uertat. Vix cū ip̄z ad egrū vocari r̄igerit: egrū ante om-
nia moniat efficaciter & iducat vt medicos invocet aiarū

Liber. vi. De penitentis et remissionibus.

Ut possib⁹ fuerit firmo de spirituali promissam medicand⁹
ne ad corporalis medicina remedium salubritas proceda-
tur. Transgressores autem h⁹m̄i constitutionis penam in
consilio statutam non evadant. ¶ Robertus wynchelsee.

Probyteri predicti nō audiāt confessiones parochianorū;
vel capellanorū in ecclesiis i quibus diuina ministraverit
nisi in casibus a iure permisis. Quod si contrariū fecerit
crimen sacrilegi icurrant: nisi de licētia p̄sidentis hoc
fecerint petita ei obtenta. ¶ Walterus.

Sacerdos i penitentia iniungenda diligēter attēdat
circumstantias criminis/ qualitatē persone/ et genus
delicti/ tempus et locū/ cām et moxā in pctō factā/ deuotionē
animi penitentis. Et his cōsideratis et diligēter pensatis
ac discere maiore vel minorē penitēti iniugat penitētia;
Item sacerdos ad audiendū confessiones cōem sibi locū eli-
gat: ut cōiter ab oībus videri poterit in ecclia. Et in locis
absconditis non recipiat sacerdos alicuius: et maxime ma-
lieris confessione; nisi pro magna necessitate aut infirmi-
tate penitētis. Item nullus sacerdos alteri⁹ parochianorū
admittat ad pnias; nisi de licētia sui p̄sbyteri vel op̄i. Itē;
sacerdos talē pnias iniugat vtori ut viro suo nō reddat
suspecta de aliquo crimine occulto et enorāti. Idē de mari-
to est obseruādū. Itē de furtu/ rapina/ vsluta/ symonia et
fraude/ et maxie de decimar⁹ detētib⁹ seu substractiōe ali-
cūrūris eccl̄iastici diligēter sibi caueāt sacerdotes ne alii
quibus iniugāt pnias: nisi cū restituzione et satisfactiōe fa-
ciēda iniuria vel dānā passis: cū nō dimittat pctū nisi re-
stituat ablatū. Itē i maioribus criminib⁹ et atrociorib⁹
dubius sacerdos consulat ep̄m vel aliū q̄ vices ei⁹ gerit aut
puictos et discretos quoq̄ cōsilio certificat⁹ sciat quos et
qualiter ligare possit et absoluere. Et ne (qd absit) penitēs
in desperationē cadat: moneat ip̄m diligenter interū ut
quicqđ boni facere possit faciat: ut de eo suū illustrēt ad

De penitentiis & remissionibus.

pniām. Et hoc idē faciat de eo qui pctm cōfiteſ: et tñ ab eo monit⁹ nō vult abstinere: quo casu manus absolūtiōis ei dē nō poterit impēdi cū venia nō legaſ cōcessam̄ si se corrigēti. Itē caueat sacerdotes ne pctā penitētib⁹ inquirāt aut noia pſonaz cū q̄b⁹ peccauerūt: sed circūstātias tñ et qualitatē pcti: cū scriptū ſit: de vitā meā annūciauit ſibi et nō alteri⁹. Et p̄pria d; eſſe cōfessio et nō aliena. ¶ Idem.

Pad altare p̄ſummat accedere celebzaturus anteq̄ cōfiteatur. Nec patet vt quidā errāt credētes q̄ mortalia delenſ per 2fessionē gñalē. Itē nullus sacerdos ira/ odio/ metu etiā mortis audet detegere quo uimodo alicui⁹ cōfessionē ſigno/ metu/ vñ verbo generaliter vel ſpecialiter. Et ſi ſup hoc cōuictus fuerit ſine ſpe recōſiliationis non immerito debet degradari. ¶ Idem.

Aūm ſepe p̄tigat q̄ rectores eccliarū ac etiā nōnulli sacerdotes et i ſacris ordinib⁹ exiftes: eo q̄ nullis vt eis videt quo ad for⁹ penitētiale ſunt ſubiecti: vñ omnino nō 2fitent: vel ad quodā accedunt q̄ nullā hñt i ipos ptātem ligādi vel absoluēdi. Statuim⁹ vt p ſingulos archis diaconat⁹ vñ vel duo p̄ſbyteri p̄donei p̄ficiant ſingu lis decanatibus 2petētis lēature et pbar et opinionis ad cōfelliōes taliū audiēdas: et pniās eisdem iniungendas: qui buſ p loci dioceſanū vñ vice eius gerentē auctoritatē bo lum⁹ imp̄tiri p̄hibētes firmiter ne religiosi monachi vel canonici/ anachorite/ heremite/ vel ſubditum alicuius au deant ad pniām admittere. ¶ Johannes pecham.

Aūm ſalubriter ſit ſtatutum: vt p̄elati indulgentiis p̄terēdis. cl. die p̄ numer⁹ nō excedat: ne claues ecclie p̄temnānt: quib⁹ cū theſaurus misticus 2mittit⁹ diſpēſādus. Caueat alii quicūqz ne p multiplicatas indulgentias p̄elator⁹ ſibi p̄quisitas deder⁹ faciat p̄elat⁹ ecclie ſupozā ipos i ſuis p̄dicationib⁹ indulgentias infundēdo ne qui claui⁹ hñt ſubuci cas faciat vilipēdi.. ¶ Idem.

Et Liber quintus. De penitentia & remissionibus:
Sacramentum pnie naufragantum remedium singulare q-
uoquidam insipientia sacerdotum debito fructu caret.
Et illi qui credunt a fluctibus emergere pnicosus in da-
nationis pelagus demergunt: dum de facto absoluunt pluri-
mos: quos de iure absoluere nequeunt viuisficiens: ut au-
pheta propter pugillum ordini & fragmē pams aias que non
vivunt deputate absoluētes de facto excommunicatos a iure: & preci-
pue ab oratione. Propter lesionē aut perturbationē ecclesiasti-
ce libertatis: vel propter qualia scelera in eodē qualiter cōsiliū pe-
na dānata seu absoluētes de facto excommunicatos decimas vel
alia iura ecclastica detinētes: quib⁹ obſistētes ut se ducto
ribus aīas & puluilloz scelētibus sub cubitis reprobozum
Dibus cantuarieñ pūincie confessozibus sub nobis & nēcis
coepis constitutis districius ihibemus ne decetero manus
audeat extēdere ad scdeuendos hmōt p absolutois signa
culum qđ nodim⁹ sine debita satisfactioe & speciali⁹ missio-
ne archiepi vel epi nō tenere dum sint in suis sceleribus p-
tinaces existimātes nihilomin⁹ hmōi nō tam p fessoz esq-
foucaz diaboli confessores peccare etiā grauissime cū qui
cautur saltem tacite eisdez sceleribus consentire & scelero-
sos i sua perfidia confortare. M̄i caueant ipi ne in eodez
cū talib⁹ excommunicati⁹ laqueo inuoluant. Lū insup nos du-
dū pluralitatē beneficior⁹ sacrilege usurpatā exhibere volē-
tes ihibucrum⁹ sub pena excommunicati⁹ ne q̄s de facto ad ta-
les i suis furris & sacrilegiis p tumaces manus extenderet
absoluēdos. Quidā sacerdotes baal potr⁹ qđ dñi salvatoris
contrariū facere presumperunt occidentes aias epi san-
guine redemptas et euertentes ecclasticam disciplinam
Istos igit̄ quasi vulpes demolientes vnde am dñi veraci-
ter reputantes sub p̄sima districione p̄cipimus itera-
to quatinus a talibus absoluendis de cetero abstineant i-
eos ad renunciandū beneficis obtentis illeite vel reten-
tis sollicite inducant. Alioquin sciānt se certissime diuine
maledictionis fulgere ferendos.

Cadēm,

De penitentiis & remissionibus.

Preterea cu iurta sacros canones pctā grauiora vt i
cestus et similia que quasi vulgatissima suo scandalo
totā p̄mouent civitatē sint solēni p̄nia castiganda. Quo-
tūdem tñ negligentia agente hm̄oi p̄nia videb̄ quasi lob
litionē tradita & creuisse: p̄ sequēs audacia hm̄oi facino
ra horre da & flagitia perpetrādi. **N**uo circa precipiū vt
hm̄oi p̄nia solēnis de cetero imponat scđm canonicas san-
ctiones absolutionem etiam ab homicidio voluntario tā
publico q̄ occulto solis epis reseruanus extra necessitas
articulum: p̄ qđ minoꝝ intendim⁹ refrenare audaciā & nō
maior⁹ reuerentie in aliquod detegare. **I**dem.

Iacet a scđis patrib⁹ iampudē fuerit ordinatū: vt in
quolibet decanatu sit vnus rector vel vicari⁹ lēatu
re sufficientis instructus & illustratus ḡ a forme q̄ lauda-
bilis assignatus ad cōfessiones rector⁹ vicarioꝝ aut alio-
rum sacerdotū ac ministrop̄ ecclie audiēdas iniungēdas
q̄ p̄nias vt sit mare fusile in templi introitu iurta templi
tipici sacramēta. **H**oc tñ nō fuit hactenus cleti morib⁹ vsl-
tatū nō sine multis de iuriis & sacramentoꝝ ministratio-
nibus & missar⁹ celebrazionebus q̄ execrationes potius di-
cerent. **O**rdinatiōeꝝ ergo p̄dictā a dissuetudine renouāt: s
precipū vt ipa suiolabilit̄ de ceto obserueb̄. **E**x hoc tñ nu-
nime iberi itēdim⁹ qđ possint p̄tacti si voluerit ad alios
cōes p̄niarios: dū tñ id q̄stet p̄ sacerdo prie quolari. **S**udburi

Confessiones multeꝝ extra velenum templi audiantur
et in propatulo q̄ptum ad vsum nō q̄ptum ad auditū.
Moneantur etiā laici statim in p̄ncipio quadragesime cō-
fiteri: s p̄ cito post lapsū ne pctm suo p̄dere ad aliud tra-
hat. Itē null⁹ sacerdos noīe p̄nie totalis p̄ partialis mis-
tas p̄sumat iniungere: p̄sulere tñ potest. **I**dem.

In confessionibus & p̄dicationibus sepius laicis icul-
cetur & p̄cipue i maioribus solemnitatibus: qđ oīs
comixtio maris & femme: nisi p̄ matrimoniu excusetur est
mortale pctm. **E**t si in denāciōe huius salubris doctri-

Liber quintus. **D**e sua excoicationis.
ne sacerdos inuentus fuerit negligēs tanq̄ fornicator⁹ vel
consentiens fornicationibus canonice puniat. **C**idem.

Confessores ter i anno audiantur: ter i anno cōicari mo-
neantur: videlicet i pascha / in penthecoste / et in natali
dhi. Pr̄ius tñ p̄parent se per aliquā abstinentiā de cōsi-
lio sacerdotis faciendā. Quicūq; vero semel i anno ad mi-
nus p̄prio confessus nō fuerit sacerdoti: et ad min⁹ ad pascha
sacramentū; eucharisticū non perceperint: nisi de cōsilio sa-
cerdotis duxerit abstinendū: et viuens ab ingressu ecclie
accēat et mortu⁹ t̄piana careat sepulta⁹. Et hoc frequē-
ter i ecclis publicef. **D**e sua excoicationis. Stephan⁹

Auctoritate dei patris omnipotētis et beate marie vir-
ginis et oīz sc̄tōr̄ et p̄sentis consiliū excoicamus oēs
illos qui ecclias suo iure maliciose priuare presumunt: aut
per maliciam liberaentes eorumdem infringere vel pturba-
re stendunt. Itē oēs illos excoicationis innodamus sua
qui pacē et tranquillitatē dñi regis et regni iniutiose ptur-
bare presumunt: et qui iura dñi regis iniuste detinere con-
tendunt. Idicimus oēs etiā illos simili sua innodatos q̄
scienter falsum testimoniu⁹ perhibent et perhibent p̄curāt
vel etiā qui tales testes scienter pducunt vel suboīnant in
cā m̄timoniali ubi sc̄; agit contra m̄timoniū vel ubi agit
ad alicuius etheredationem. Itē excoicamus om̄s illos q̄
ḡta luci odii vel fauoris vel alia quacūq; de cā alicui ma-
liciose crīmē imponunt: bñ infamatus sit apud homines et gra-
ues vt sic saltē ei purgatio indicat vel alio mō grauet. Ad
uocatos quoq; excoicamus oēs q̄ in causis m̄timonialibus
maliciose exceptides opponunt vel opponere p̄curāt: ne m̄ti-
monia vera debitū sociant efficiuntur: vel vt contra iusticiā
processus cause diuti⁹ suspendantur. Pr̄terea oēs illos sua
excoicationis innodant qui vacāte ecclia maliciose oppo-
nunt vel op̄oni p̄curant patronatus questionē: vt ver pa-
tronū illius ecclie collatione saltem illa vice defraudent.
Excoicamus etiā om̄s illos qui ḡta luci odii vel fauoris,

De sententia excoicationis.

aut aliter remanuit ex qui mandatu dñi regis 2tra excoicatores editū claves ecclie remanentes. **S**tephanus.

Altitate pensata pariter et honore decernim⁹ ne archidiaconi vel officiales eorum s̄niā excoicationis suspensiōis vel interdicti i aliquē audeat promulgare: ubi excessus nō est manifestus nisi monitiō canonica precedente. Si q̄s aut 2tra premissa s̄niā excoicationis tulerit in quemcūq; pene subiaceat p late ranēse cōsiliū in tales promulgate. Pro suspēsione vero vel interdicto supioris arbitrio pmiaſ: qđ etiā prēlati supiores obſeruent. **Bonifacius.**

Preterea rtigat interdū q excoicati de mandato prelatorum scđ; regni & suetudinē capti & carceri mācipati aliquā p regē aliquā p vicecomitē aliosq; ballinos sine cōſensu prēlatorum ad qđ mandatū sic captorū debet liberari fieri: nulla satisfactio p̄ presita liberant. Et plerūq; hīmōs excoicati nō capiunt: neq; de iphis capiendis lēe regie secundū. Rōmanūq; etiā dicti rex vice comites & ballini cū iphis excoicatis & publice denūciatis cōitant claves ecclie contemnētes in submersionem ecclesiastice libertatis & suarū periculū; aiarum. Huic ergo morbo cōgruā volentes adhibere medelam. Statuunt quod excoicati sic capti ac taliter exēutes de carcere ad maiore detestationē liberatorū & liberantium publice: et solemniter pulsatis campanis & cādelis accensis excoicentur & denūcientur excoicati in locis in quibus ordinariis eorum videbič expedire. Vicecomites aut & alii ballioi q eos liberauerit nō presita satisfactio ne ecclie vñ emenda excoicent: seruato iuris ordine & excoicati solennit̄ nūcien̄. Si tñ cū mandato regio ad hoc processerit mitius cū eis arbitrio ordinatio agatur. Si aut rtigat q lēa & sueta de excoicato capiendo deneget: cū ipsa; requiri cōtingat. In quo casu date debet scđm regni consuetudinē approbatam moneat idē dñs rex per prēlatum p̄fiantem capiēdū; q̄ sup hoc scribit ut eam cōcedat.

Liber quintus. De sua excommunicationis.

Tet faciat ptransire. Qd si nō fecerit civitates / castra / bur-
gi / et ville quas in dioecesi eius qui sic scribit obtinet p episcopū ipz scribente supponat ecclesiastico iter dicto: donec
negate littere tales cōcedantur: et executionem legitimam
sortiantur. Cōtra cōdicantes vero cū excommunicatis predatur
secundū censuras ecclesiastice discipline. **C**Idem.

Tem cōtra grouamina et infra. Statuimus vt ap-
paritores seu bedelli archidiaconoz vel decanorum
snias excommunicationis suspensiōis interdicti per se nō ferant
neqz per alios latas denscent sine specialibus litteris do-
minoz suoz. Et si secus sumptū fuerit snie sic late ipo iu-
re nō teneāt nec seruentur cū i veritate nō ligant. Et be-
delli qui contra hoc fecerint statutum: et onerosi seu iniu-
riosi subditis dhoz suoz inuenti fuerint grauiter puniā-
tur: et grauatis duplum restituere teneantur. **C**Idem.

Alm sepi dño regi et iusticiariis eius falso suggerat
qz prelati et iudices ecclasticci de iure patronat⁹ ca-
taclis et aliis ad forū regū spectantibus cognoscūt in dñi
regis praeiudiciuz cū idē prelati et iudices sup decimis pec-
catis et excessibus suoz subditoz sue iurisdictiōis officiuoz
put ad eos pertinet exercēt. Noncanc hmoi delatores et
suggestores iniqui vt a tali suggestiōe et delatiōe desistāt.
Quod si platos et iudices ecclasticos sic delatos dānifica-
ti seu vexati ppter hoc p secularem ptatem ptingerit hmoi
suggestores et delatores excommunicati publice nuncienē tanqz
impugnatores ecclesiastice libertatis: donec de expensis dñi
nis et iuris tā iudicibus qz partibus ratione hmoi sugge-
stionis illatis satissicerint ppetenter. **C**ohēs pecham.

Alm malum et infra. Precipunt pvincie sacerdotib⁹
universis vt loli dñica sequētr immediate post cele-
brationē ruralis capituli reponant aperte populo sibi cō-
missio excommunicationis snias que sequunt. Primo quidē ex-
communicat auctoritate oxon. cōsimil a sancte memorie stepha-
no archiepo cantuarie, celebratioēs qz maliciose ecclias

De sententia excommunicationis.

Suo iure p̄uare presumunt aut p̄ maliciā aut 2tra iusticiaz libertates eaq̄ infringere aut perturbare intendunt. Ex quo intelligim⁹ excoicatiōis vīculo subiacete oēs illos q̄ lēas īpetrāt a quacūq; curia laicali ad ipediēdū pcessu; eccliaſticorū iudicij i canis que p̄ sacros canones ad foꝝ eccliaſticū p̄tinere noscunt. Itē scđo oēs illi q̄ pacē + tranquillitatē dñi regis + regni iurioſe perturbāt seu perturbare presumunt: + q̄ iuxta dñi regis iniuste detinere intendunt: et q̄ intelligim⁹ excoicatos: nō solū guerraꝝ ſuſcitantes errorē: verū iatrones publicos oēs pariter + predones: ac quos cūq; regni iusticiā tenere unpugnātes. Itē t̄rio excoicantur vniuersi q̄ ſciēter falso phibet testimoniū vel phibet pcurāt: vel q̄ tales testes ſciēter pduxerit ad ipediēdū iſtum mētimoniū: vel ad erhereditationē alicuius hois pertinēdū. Itē quarto excoicant oēs aduocati q̄ malicioſe p̄e quascūq; exceptiōes verū mētimoniū impediūt: ne affectuꝝ debitū ſortiat: vel q̄buscūq; cauſis et 2tra iusticiā pcessus ecclie diutius ſuspendant. Itē quinto excoicant oēs illi q̄ gratia lucri odiū vel facioſis malicioſe alicui crūmē impo- nunt: vnde infamatus ſit apud bonos et graues: vt ſic ei purgatio indicat vel alio modo grauet. Item ſexto excoicant oēs illi qui vacante ecclia malicioſe opponunt vel op- ponī pcurāt queſtione de iure patronatus: vt verū patro- nū a collatione illius ecclie ſalte impediāt illa vice. Itē septimo excoicantur oēs illi qui malicioſe contemnit ex- qui mādatū dñi regis de excoicatis capiendis vel q̄coiū impediūt captione vel procurant eoz: inuictū libera- tionē contra decretū eccliaſtice discipline. Itē octauo ex- coicantur i 2ſilio bone memoriæ oſtoboni oēs illi q̄ p̄ im- pedimento pacis ſeu p̄poſitione litigatiū quicq; recipiūs donec iſlum ſic receptū reſtituerunt donatori. Itē excoicant per eūdē q̄ de domib⁹ manerib⁹ vel grangis: aut lo- cis archiepox aut aliaꝝ eccliaſticaꝝ personarꝝ 2tra ipo- tum volūcitatē ſeu custodij rēp̄ carūdū aliquo dauerūt

Liber quintus. De sua excommunicatione.

ad consummum aut iniuriose tractat que sua ligantur nec
absoluti potest donec de iuriis satisficerint petenter. Itē
cōicant ab eodē quicūq abstrahunt violenter reos ad ec-
clesias vel cimiteriū aut claustrū fugiētes vel q̄ eis victū
necessariū prohibet exhiberi q̄ vel res alienas in locis eis
dem depositas violenter asportant vel asportari faciunt vel
qui asportationē talē factā noīe suo: vel a familiarib⁹ su-
is ratam habuerint: vel qui ad hāc publice vel occulte cō-
siliū prebuerint vel consensū. Itē ercōicati sunt ab oībus
archiep̄is & ep̄is anglorū illi qui veniunt aut faciunt
q̄tra magnā cartā dñi regis que sua p̄ sedē apostolicā plu-
ries est confirmata & approbata. ¶ Johēs Stratfort.

Supermo dei mūere infortunatos illustris rex aglorū
Edwardus pacem ecclie & regni cupiēs firmiter ob-
seruari. Nos & ceteros coepos dicti regni oīm litteris suis
rogauit: ut q̄munes malefactores & pacis sc̄tē ecclesie atq;
sue perturbatores & violatores felonies: necnō felonū ma-
numentores/conspiratores: falsos iuratores in assisis & tu-
ratis coram iusticiarius dñi regis scienter deierantes/ fal-
sarum querularum assumptores/manutentores. & fauto-
res eaꝝ. Per quos perturbationem pacis & violationem
libertatis ac iuris ecclesie atq; regni in ipso regno nō am-
bigitur procurari in singulis dioecesibus ecclesiastica com-
pescetur censura ip̄os desiderans pro suis graibus in
his excessibus maioris excommunicationis sentētia inno-
darū seu excommunicatos publice nūciari. Unde nos pie-
mentū dici regis invitacione laudabili excitati audaciā
huiusmodi perfidorū compescere cupiētes. Omnes ma-
lefactores predicto taliter imposterū i nostra cantuarie.
provincia delinquentes scienter presenti auctoritate con-
sili maioris excommunicationis sententiam volumus et
pronunciamus incurtere ip̄o facto: quoꝝum absolitionē
locorū ordinariis: seu sedibus ecclesiarū cathedralium
vacantibus his qui iurisdictionē ep̄iscopalem exercerentur

De verborum significatione.

Abdenti: p̄terū i mortis articulo reseruamus certum ut
huiusmodi delinquētum facinora eo amplius evitentur
quo ipi delinquētes excommunicati solēnus fuerint nū-
ciati: hoc p̄ouinciali consilio approbante. P̄cipimus q̄
omnes & singuli malefactores predicti in singulis cathe-
dralibus collegiatis. & parochialibus ecclesias nostre can-
guariefi. p̄uicie ante dicte p̄ima dominica quadragesime
ac i festo corporis Christi: duobus diebus festis et so-
lemnibus annuatim excommunicati publice nuncientur
in genere: cum intimatione reservationis ob solutionis
predicte.

Johannes pecham.

Recipimus q̄ sentētie maioris excommunicationis
promulgantur in ecclesias quater in anno: videlicet
die dñica p̄ima post festū sancti Michaelis. Et die domi-
nica in medio quadragesime. Et in festo sancte trinitatis
Et in die dñica proxima post festum sancti petri ad vincu-
la: candelis accensis & pulsatis campanis cum cruce et ali-
is solemnitatibus prout decet.

De verborum significatione. **J**ohes stratford.

Quamq̄ ex soluentibus & infra. Huius modi declarat
mus p̄missione cōsilii siluam ceduam illam fore: que
cuiuscūq; generis arborum existens i hoc habetur: et ceda-
tur: & que etiam succisa rursus ex stipitibus aut radicibus
renascatur: ac ex ea decimam ut pote realem & prediale;
baptismatib; seu matricib; ecclesias persoluendā: necnon
siluarum possessores huiusmodi ad prestationem decima-
rum ipsorum lignorum excisorum in eis sicut feni & blado-
rum oīm censura ecclasiastica fore canonice cōpellendos;

Explícit opus super constitutiones
p̄ouinciales. **L**aus deo.

Tabula.

Incepit tabula constitutionum profficialium secundum ordinem librorum cum auctorum nominibus.

Liber primus.

De summa trinitate et fide catholica.

Ignorantia sacerdotum. Pecham. Aliissimus. Idem.

De constitutionibus.

Misericordie. Pecham. Exterior habitus. Stratford.

Huius autem consilii. Idem.

De consuetudine.

Statutum et infra. Langham. Nullus rector. Edmundus.

De temporibus ordinandorum.

Eos qui. Edmundus. In primis. Idem.

Quis quidam. Richardus. Cum quanta. Walterus.

De scrutinio in ordine faciendo.

Cum quanta. Idem.

De sacra unctione.

Panni crismales. Edmundus. Sacerdotes. Walterus.

Cum magna. Idem. Cum sancti crismatis. Pecham.

Alignmentis. Idem.

De sacramentis iterandis.

Sacerdotes walterus. Sacramentum extremitate. Idem.

Cib in unctione. Pecham. Ignorantia sacerdotum. Idem.

De filiis bryopterorum.

Cum aure. Pecham.

De canticis peregrinis.

Cum hys. walterus. Reuerendissime synodo. Brondell.

De officio archidiaconi.

Vit archidiaconi. Stephanus. Eisdem etiam. Pecham

Sunt ecclesiarum. walterus. Archidiaconus. Idem.

De officio archipresbyteri.

Ignorantia sacerdotum. Pecham. Itē p̄moneāt. Edmundus

Presbyterorum. Stephanus in consilio Oronien.

De officio vicarii.

Cum hostis. Idem in eodem. Quoniam autem Idem.

Tabula.

- C** De officio iudicis ordinarii.
Statuum. Ste. i cōsilio orōn. Itē statuum. Bonifacius;
- C** De maioritate et obedientia.
Presbyteri et infra. Robertus.
- C** De treuga et pace.
Magna nobis. Edmundus.
- C** De transactionibus.
Leterum districtius. Stephanus.
- C** De postulando.
Mis p aduocatos. Ste. Veloces ad audiendū. Pecham
- C** De procuratoribus.
Exhortanda. Pecham.
- C** Liber secundus.
- C** De iudiciis.
In causis et infra. Ste. i ḡli. orōn. Gardā ruralū. Pecham.
Item ofis illi. Mephā. Excussis et infra. Stratforth.
- C** De fōro competenti.
Contingit aliqd. Bonifacius. Circūspecte agatis. Idem
Dierum inualescens. Stratforth. Excussis et infra. Idem.
- C** De feriis.
Animarum saluti. Mephā. Ad hec. Idem.
Et scripturis. Islepe. Incessabilis et infra. Chicheley.
Anglicane ecclesie. Idem.
- C** De sequestratione possessionis et fructuum.
frequens peruersorum. Stratforth.
- C** De presumptionibus.
Re lepra et infra. Stephanus.
- C** De iureturando.
Presenti statuto. Stephanus. Cuenit et infra. Bonifaci
Presbyteri et stipendarii. wynchelsee.
- C** De appellationibus.
F̄requeñs queror. Stratforth. In ḡilio Opoñ. Mephā.
- C** Liber tertius.
- C** De vita et honestate clericorum.

Tabula.

Ut clericalis ordinis. Stephanus. **Misericordia religiosa.** Pecham. **Exterior habitus.** Stratforth.

C De cohabitatione clericorum et mulierum.
Ut clericalis ordinis. Stephanus.

C De clericis coniugatis.
Si qui clerici. Richardus. **Lum ex eo.** Chicheley.

C De clericis non residentibus.
Statuum. Stephanus in quodlibo Duxi. **Cum hostis.** Ide in codice. **Preterea et infra.** Pecham. **In decumis.** Stratforth.

C De prebendis et dignitatibus.
Quod iurta. Ste. in quodlibo Duxi. **Judicis fratres.** Pecham

C De institutionibus.
Quod iurta. Ste. **Cum secundum apostolum.** Idem in eodem. **Ex solito cursu.** Pecham. **Item quod archidiacum.** Stratforth.

C De concessione prebende.
De lepra et infra. Stephanus. **A nostris.** Bonifacius.

Esuriens avaricie. Stratforth.

C De rebus ecclesie non alienandis.
Ecclesiarum. Stephanus. **Ut secunda.** Idem in eodem.

C De locato et conducto.
Ut vere. Stephanus. **Wendentes.** Pecham.

Licet bone memorie. Stratforth,

C De pignoribus.
Inhibemus. Edmundus

C De donationibus.
Lordis doloz. Stratforth.

C De peculio.
Quia plerique. Stephanus.

C De testamentis.

Ut clericalis et infra. Stephanus. **Cum viris.** Idem in eodem. **Religiosa sinceritas.** Pecham. **Item quia.** Stephā. **Statutum bone memorie.** Stratforth. **Ita quoquanda.** Idem. **A deo quoquanda.** Idem.

C De sepulturis.

Tabula.

Quia sepe. Stratforth. **Quia iter rectoies.** wynchelsee.

C De parochiis et alienis parochianis.

Ad instar. Stephanus. Altissimus. Pecham.

C De decimis.

Quia quidā. Mephā. Erroris damnabilis. Stratforth.

Quāq̄ ex soluentibus. Idem. Immoderate. Idem.

Nm ppter diversas. wynchelsee. **N** s̄ ut audiunt. Idē.

Sancta ecclesia. Idem.

C De regularibus.

Quia vero. Stephanus. Sanctimoniales. Pecham.

C De voto et voti redēptione.

Q uia iurta scrip. Stephanus. Precipimus. Edmundus.

C De statu regulatū.

Vit rectius. Stephanus. **Q** uia nonnunq̄. Idem,

Ad hec qm̄. Idem. **V**it scdm canonicas. Idem.

Inhibemus. Idem. **O**mnenm autem. Idem.

Nm inter alia. Idem. Sanctimoniales. Pecham.

C De religiōis domibus.

Plures inuenim̄. Pechā. **N**s̄ religionū. Edmundus.

C De iure patronatus.

Lum scdm apostolum. Stephanus. **S**i aliquo euicente.

Bonifacius. Per nostram. Pecham.

C De censib⁹ & procurationib⁹.

Vit singula. Stephanus. **V**it archidiaconi. Idem.

Item contra grauamina. Bonifacius. **N**eua et miserabi

lis. Stratforth. **Q**uāvis lex nature. Idē. **I**tem licet quis

Idem. **L**um apparitorum. Idem.

C De celebrazione missarum.

Ad excitandos. Stephanus. Sacerdotes. Pecham.

Sanctum et salubre. Idem. Altissimus et infra. Idem.

Quā sit honestuz. Stratforth. Precipimus. Richardus

In celebrazione. Edmundus. Lintheamina. Walterus.

Presbyteri spēndinari. wynchelsee. Esrenatu & infra

Elepe. Esrenata et infra. Hubduri.

Tabula.

C De baptismo et eius effectu.

Baptisterium. Edmundus. Idem in constitutione. Idem.
Litca sacramentum. Pecham.

C De custodia eucharistie.

Fontes. Edmundus. Dignissimum. Pecham;

C De reliquiis et veneratione sanctorum.

Ad exemplum. Stephanus. Dignissimum. Pecham;

C De ecclesiis edificandis.

Si rector ecclie. Edmundus. Ut parochiani. wynchelsee
Statutimus. Mepham. Licet parochiani. Stratforth

C De immunitate ecclesiarum.

Porro i infra. Bonifacius. Ut inuidentibus. Idem.

Contingit aliquā. Idem. Accidit nouitate. Stratforth.

Heculi principes. Idem. Quia diuinis. Idem.

Sciatis q cum dudum. Idem.

C Re clerici vel monachi.

Lum viris religiosis. Stephanus in consilio oponies.

Presenti decreto. Idem.

C De sponsalibus.

Matronum. walterus.

C De desponsatione impuberum.

Ubi non est consensus. Edmundus.

C De clandestina desponsatione.

Quia ex contractibus. Mepham.

Humana concupiscentia. Stratforth.

C Liber quintus.

C De accusationibus inquisitionib^z + denūciatiōibus
Sint in quolibet. Edmundus.

C De synonia.

Firmiter inhibemus. Hte. Præterea statutimus. Idem

Præterea venalitatem. Edmundus. Nulli liceat. Idem.

C Re prælati vices suas.

Ut omnis cupiditas. Stephanus in consilio oponies,

Tabula.

C De magistris.

Reuerendissime synodo. Trondel. Quia insuper. Idem.
Periculosa res. Idem. Præterea cum. Idem.

C De hereticis.

Reuerendissime synodo. Trondell. Idem qz turpis. Idem
Nullus quoqz. Idem. Præterea cum. Idem.

C De apostatis.

Præterea sunt nonnulli. Pecham.

C De his qui filios occiderunt.

Femine commoneantur. Edmundus.

C De homicidio.

Si mulier mortua. Edmundus.

Hacri prævisione. Idem.

C De furtis.

Prohibemus. Stephanus.

C De cleroce venatore.

Statuimus. Bonifacius.

C De eo qui furtive ordines recepit.

Cam secundum. Pecham.

C De excessibus prælatorum.

Monemus. Edmundus.

C De priuilegiis.

Hacramentum penitentie. Pecham,

C De purgatione canonica.

Lertum et infra. Stephanus.

Statuimus et infra. Bonifacius.

Clerici pro suis criminibus. Pecham.

Item licet et infra. Stratforth.

C De penis.

Eterna sanctio. Bonifacius,

Id hec et infra. Idem.

Si aliqui. Idem.

Cuenit. Idem.

Item Statuimus. Idem.

Tabula.

Cantum latuit. **Pecham.**

Quoniam reus & infra. Stratforth.

C De penitentia & remissionibus.

Quoniam nonnum. Stephanus.

Lum sacramentum. Bonifacius.

In confessione habeat. Edmundus.

De penitentia. Idem.

Lum anima. Richardus.

Presbyteri stipendiarii. wynchelsee.

Sacerdos. walterus.

Prohibemus. Idem.

Lum sepe. Idem.

Lum salubriter. Pecham.

Sacramentum penitentie. Idem.

Preterea. Idem.

Licet a sanctis. Idem.

Confessiones. Sudburii.

In confessionibus. Idem.

Confessiones ter. Idem.

C De sententia explicationis.

Auctoritate dei patris. Stephanus.

Ali archidiaconi. Idem.

Preterea contingit. Bonifacius.

Item contra grauamina. Idem.

Lum sepius. Idem.

Lum malum et infra. Pecham.

Superno dei munere. Stratforth.

Principimus q. Pecham.

C De verborum significatione.

Quāq; cōsoluentibus. Stratforth.

C Finis tabule.

Constitutiones Othonis.

Hic incipiunt constitutiones Othonis.

Prefatio.

Onusā decet domū dñi sanctitudo: et ministris eius a domino dicitur. Sancti estote: quia ego sanctus sum domin⁹ deus vester. Dat agit astuta humani generis iniunctio: ut sanctitatem et emendationem subtrahat vel destruat utrobiq; dum in plerisq; locis ne consecrētur ecclesie impedit vt retardat. Et ne suo digne ministri fungantur officio ministeriorum mores et vitam multorum vitiat et condemnat. Sanctorum patrum regulis et statutis: et generaliter omnibus xpianae religionis pfectibus se totis conatibus opponendo. Huic igitur est armata manu a cunctis populis fidelibus in fide fortiter resistendum: et ad eius molimina renouatis et nouis semper utendo virib⁹ eneruanda. Dic Isaac puteos quos foderant filii abrahæ: sed humo impleuerant palestini prius studuit renouare demū alios fodere nouos. Deniq; nos Otho. miseratione diuina sc̄ti Richasli in Larc. Tull. Diacon⁹ Cardinalis apostolice sedis legatus: et ad partes Anglie legatiōis officio destinati a se de apostolica diuino suffulti auxilio. Et astantis consilii suffragio et cōsensu ad robozandum et reformatum statum ecclesiasticum in partibus Anglicanis. Saluis aliis canoniciis institutis que cum reverentia cupim⁹ obseruari. Quedam ex commissi nobis officiū p̄tate durim⁹ statuēda: que per certos articulos infra dirigi fecimus et distingui.

Cum infra annū oēs ecclesie dedicentur. Rubrica. **B**asilicarū dedicatio iutiam a veteri testamēto dñoscitur habuisse: et in novo est a sc̄tis patribus obseruata: in quo est eo dignus et studiosius facienda quo in illa nō offerebantur hostie aialiu; mortuorū. In uto vero celestis hostia viuat et vera xps scilicet unigenitus dei filius i altari offertur p nobis in manib⁹ sacerdotis. Quae satuerunt prouide sancti patres ne in aliis locis q̄ deo

Constitutiones.

dedicatus nisi necessitas causa celebretur officium tam sibi
me. Porro quod vidimus per nosipos et a plerisque auditumus
tam salubre ministerium conteni vel negligi a nonnullis dum
multas inuenimus ecclesias et aliquas etiam cathedrales quod
lacet sint ab antiquo constructe: nondum tamen sunt san-
ctificatis oleo consacratae. Volentes huic tam periculose ne-
gligentie obuiare statuimus: et statuendo precipimus quod omnes
cathedrales quietuales parochiales ecclesiae quod perfectis pa-
rietibus sunt constructe: infra biennium per diocesanos episcopos
ad quos pertinet: vel eorum auctoritate per alios consacrarent: sicut
infra simile tempus fiet de cetero in construendis ecclesiis.
Et ne tam salubre statutum translatum in contemptum: si loca huius
non fuerint infra biennium a perfectione manere statuimus in
terdictum: nisi aliqua rationabili causa excusentur. Id hec
ne presumant abbates out ecclesiarum rectores antiquas ec-
clesias consagratas sub pretextu aplozis vel pulchrioris fa-
brice faciendo diruere: absque licentia diocesani episcopi et consensu
presenti statuto districtius inhibemus. Diocesanus vero
diligenter consideret: ut expeditat dare licentiam vel nega-
re. Et si de derit attendat et intendat: ut opus per celerius
poterit consumetur: quod extendi statuimus et nolumus ad
iam cepta. De capillis vero minoribus nil noti durumus
statuendum. Consecrationes vero earum quando et qua-
liter fieri debeant diffinitionibus canoniciis relinquentes.

Contra pro sacramentis ecclesie aliquid exigatur: et quod for-
ma in confessione seruetur. Rubrica.

Sacramenta ecclesiastica in quibus tantum in basis cele-
stibus salutis remedia continentur: nec non oleum sanctifica-
tum: et crisma a ministris ecclesie pure ac deuote qualibet
exclusa cupiditatis labore. Statuimus et statuendo precipi-
mus exhiberi nulla difficultate in eis exhibendis adhibe-
da preterea quietudinis alicuius: quia dicatur ad eis quod ea
recipiunt aliquibus aliqua consolacione. Sacramenta quoque pre-

Othonis.

cipalia q̄ sunt & q̄t ppter simpliciores duximus exprimeri da. Hunc enim baptisma / confirmatione / penitentia / eucharistia / extrema unctio / matrimonium / atq̄ ordo: de quorū quolibet in sacris canonibus diffusius est tractatū & plenius ordinatū. Sed q̄ nō est leue canonū grecæ volumina et ignorare medicinale officium medico minus graue Statuum q̄ i susceptiōe cure aīap & ordinis sacerdoti: ex aminētur de his p̄cipue ordinandi. Archidiaconi quoq̄ in singulis decanatum suop̄ conuentibus sacerdotes maxime in his studeant erudire: docētes eos qualiter circa baptismum / eucharistiam / matrimonium / et penitentiā se habere debeant.

De baptismo. Rubrica.

Baptismum solemniter celebriandum duo tēpora
Sabbatum sc̄ ante resurrectionē dñi / et sabbatu n̄ ante p̄thecos: sunt a sanctis canonibus propter myste-
rium deputata. Sed quidā i partibus illis vt audiūm^o
dyabolica fraude decepti periculum suspicantur si p̄fati-
s diebus pueri baptisat̄runt: quod arbitari vel quocū-
q̄ modo metuere sane fidei aduersatur penitut & manife-
ste conuincitur esse falsum. Nam summus pontifer per-
sonaliter illud ministerium solemnizet: et i diebus bapti-
ser solemniter memoriatis: & in aliis mundi partibus ser-
uet ecclesia hoc idem. Quare statuimus vt a tāto errore
predicatione frequēti populus auertatur: & ad solemni-
andum baptismum p̄fatis diebus: & ad baptisandum
pueros suos studiosius inducantur. Statuimus etiam i
super: vt parochiales p̄sbyteri formā baptisini firmaret
addiscentes: eam parochianis suis frequenter exponat in
vulgari in diebus dñicis: vt si articulus necessitatis emer-
get quo ipsos oporteat aliquę sc̄u aliquos babptisare: eā
sciant & valeant obseruare. Que utrum seruata fuerit in
quiratur postmodum diligenter.

De aliquid recipiatur vel exigatur p̄o penitentis
inungendis.

Rubrica.

Constitutiones.

Et iditu horribili audiimus esse relatum: quidam miserabiles et miseri sacerdotes dum forsitan in beneficium vicarie vel ad firmam seu quamcumque alia questus causa prouectus ex altari aut ex penitentia venientes recipiunt: non aliter admittunt ad penitentiam confitentes nisi prius ab ipsis finu avaricie sue quique reponatur: sicque faciunt de aliis sacramentis. Qui igitur qui talia agunt et regno dei et beneficio ecclesiastico sunt indigni. Statuendo districtius precipimus ut inquisitione exactissima per eos de his facta: quid tale qui commisso reportetur fuerit: et a beneficio quod obtinet amoueat omni modo: et ab officio quod perpetram gessit perpetuo suspendatur.

De confessionibus prelatorum. Rubrica.

Quod i quodam consilio inuenimus statutum approbatem statuimus: ut per quoslibet decanatus prudentes viri et fidiles constituantur per episcopum confessores: quibus persone et minores clerici confiteri valeat: q decanis confiteri erubescunt forsitan et reverentur. In ecclesias vero cathedralibus confessores institui precipimus generales.

Ne indigni promoueantur. et. Rubrica.

Sed opus est eo dignus conferend: quo ab ordine cetera sacramenta conferuntur. Quare cum periculose sit nimis minus dignos ydiotas illegitimos / irregulares illiteratos / et extraneos / aut sine titulo certo / et vero aliquos ordinari. Statuimus ut ante collationem ordinis per episcopum de his omnibus in dagatia diligenter habeatur. Et ne reprobatis approbandi: et qui non fuerint approbati approbatis clanculo asserere se valeant respobari in examinatione scribantur numerus et nomina probatorum: et qui fuerint postmodum in ordinationis limite perfecta scripture discretione sollicita requirantur. Ipsaque scriptura apud eum vel ecclesiam conseruetur.

Ne dentur dignitates ad firmam. Rubrica.

Othonis.

Ecclias dari ad firmā vel generaliter cōstitui vīta
cōfūci: sū ppter iſfirmitatē multitūdinis que in causa est
ne videamur laqueos potius immittere q̄ iuēnīcē reme-
dia p̄hibitionis edictum contra emittere formidamus
Quibusdam tñ morbis et eis p̄ouenientibus ad n̄as de-
latis noticiā occurtere coartamur. Accidit enī pletumq̄
vt hi qui firmarii appellantur: lucrari plus appetunt q̄ et
soluant/turpes exactiones faciūt que interdum incidunt
in symoniācam p̄auitatem. Quarē statuendo districti-
us inhibemus: ne dignitates vel officia:puta decanatus/
archidiaconatus sive p̄ouētus ex ecclastice vel spiritua-
lis iurisdictionis exercitio: seu ex altari penitentia vel al-
tari aut aliis sacramentis quibuslibet venientes ad fir-
mam de cetero nullatenus concedantur.

Cre ultra quinquenniū ecclie denc̄ ad firmā. Rubrica.

Aūm laicis dare ad firmā ecclias sit penitus inhōne
stum/et clericis quibuscūq; ad longū tempus ppter
continuationē tpis que afferre consuevit periculū et eccl-
sis possit esse damnosum: vt tūq; inhibētes districtus sta-
tuimus: vt nec laicus nūq; nec personis ecclasticis ultra
quinquenniū; vlerius ad firmam ecclie conferantur:
nec finito quinquennio renouent cisdē: nisi prius ipsas alii
habuerit mediate. Et vt nunc oia sint in tuto statuimus
vt presentibus episcopis vel archidiaconis firmarū fiat
conueniens ex qua plures littere conscribantur: quarū dñi
remaneat penes ipsoſ.

De perpetuis firmis non concedendis. Rubrica.

Alicubi audiūmus coninguisse q̄ vacante p̄ungui ec-
clesia quam quidam optabat habere: nec tñ eam acti-
pere audebat: vt persona ne in aliis ipso iure beneficis q̄
obtinet p̄maroretur: callide procurauit vt ecclia illa subi-
ttraderetur ad firmam perpetuo: ita q̄ modicum quid sol-
ueret inde alii nomine personatus subiç̄ totum reliquias

Constitutiones.

retinetet. Quo dante causam edicto statuimus: ut nulla ecclesia vel prebenda vel aliquis alius redditus ecclesiasticus in totum vel in partem ad firmam alicui sub colore quocunq; imperpetuum conferatnr cassum & mane foze penitus decernentes si contra fuerit attemptatum.

De vicariis et eorum ordinibus. Rubrica.

Ad vicariam statuimus nulluz de cetero foze admitti tendum nisi tam presbyterorum vel saecularium pri misq uattuor temporibus ordinandum. Qui renuncians aliis beneficiis si qua habet: cura aiaq habita iuret residentiam abi facere: ac etiam faciat continue corporalem. Alioquin institutione ipsius decreuimus esse nullam & vicariam forte aliu conferendam. Hic illud est illi dolo quo sepe assignato alicui nomine personat aliquo modo simulate dabatur alicui ecclesia facta nomine vicarie: qui timet alia perdere beneficia metuebat eam recipere ut persona. De iam institutis vicariis qui non sunt presbyteri cum vicarii teneantur i psonis propriis ecclesiis deseruire statuendo precipimus: ut infra annum ad minus se faciant in presbyteros ordinari. Alioqui si per eos stererit quod minus infra annuz ut diximus ordinentur eos extunc vicariis foze eisdem decreuimus tunc priuatos. Et de residentia circa eos statuimus quod de instituendis supra dictum statuendum.

Con conferatur aliquod beneficium: donec constituerit de morte vel de cessione possessoris. Rubrica.

Aelidendum fallacias iniquorum sagaci est studio laborandum cui libet iusticie amatorum si torpescat rectorum industria simplicitas a versutia supplantetur et succumbat veritas falsitati. **H**anc plurimorum relatione accepimus qd quidam i absentis beneficium oculos iacentes novos fungentes rumores asserunt se audisse mortuus esse vel beneficium resignasse beneficii possessorem: sive procurant illud beneficium quomodolibet se intrudi. Et si foz te ceuiviscaens qui mortuus fuerat ad suam exclusam reuer-

Othonis.

tatur nescio te rfidetur eidem: et claudit satura contra eum
Con nulli etiam nimia cupiditate cecati: non solus in absen-
tium sed etiam in pfectu beneficiu clanculo irrumpere: ut ubi
cum possint ipsa inuadere non formidant: et cum intus fue-
rint nec proslunt hinc: nec aliquid quo mitti possint foras:
quin armorum potestia se defendunt. **C**In utroq ergo
articulo remedium quale possumus adhibentes statuimus
districtius prohibentes: ne pretertu opinionis vel fame q
de morte vel cessione habeatur absentis eius beneficiu;
aliquatenus conferatur: sed expectet prelatus donec ple-
nius de alterutro instruatur. Ilioquin ad resarcendum
omne damnum et hoc inflictum absenti cum decernimus
fore obligatum. Et eum qui se procurauit intrudi: preter
restitutionem damnum officio et beneficio quidem su-
spensum protinus ipso facto. **C**Quod ad illum extendi vo-
lamus: qui beneficium ecclesiasticum altero possidente au-
toritate propria / vel temeritate potius vi / vel clam oc-
cupare presumunt: vel postquam declaratum fuerit ad alios
pertinere: armis se defendere nititur in eodem.

CNe pluribus detur una ecclesia pretertu pluriam pa-
tronorum.

Rubrica.

Cum ars artiu; teste beato Gregorio sit regimē ani-
marum nō cessat antiquus sophista sue gitare volu-
mina fraudis: et in falsis suis positionib; studet fallacis
quo valeat concludere discipulis huius artis et eos exclu-
dere a salute animi quos impertos inuenit aut incautos
Hoc est quod facti iussa dei transgreedi. et sanctorum patrum
regulis contrarie: dum nec sermo diuinus nec canonici san-
ctiones a distorto itinere possunt reducere peccatores. Et
git namq ars nostra catholice: ut unicus i una ecclesia sit
magister / prefectus / ordine / habita / vita / scientia / et doctri-
na: et pura sit ecclesie ordinatio atq simplex. Sed obie-
ctio dyabolica multos facit in hoc dogmate decuiare. Duis
incedium co suggerit pō vnu capu una datur ecclesia

Constitutiones.

sed plurib^o prætertu pluriū patronor^p: ubi snt plura capi-
ta i eodē corpore quasi monstrū. Et interdū cōsentit per-
sona quocūq; sit occasio: vt aliqd de ipa ecclia cōcedatur
alii noīe personatus. Absq; magistro præterea ecclia sepe
manet desolata: dū nec persona i ea nec saltem perpetuis vi-
caris iuenit. Sed aliquis forte simpler sacerdos qui nec
iūs habet: nec etiā iuris imaginē i eadē. Et si mox am for-
san persona ibi trahat: nō est tñ perfectas ordine: qm nō sa-
cerdos est: nec habitu qz visus ab aliquo non clericus/ sed
miles poti^r putaret. De vita scientia & doctrina est ei heu
modica cura. Ordinatio quoq; ecclie raro fit ex simplici
oculo vt deberet: nec enī gmenta fraudis diabolice desūt
ei. Hā iterdū vt audiūmus alicui g fertur ecclia hoc pa-
cto tacite vel expresse q; aliquid sibi retineat restituens/
vel presentās: vt aliquā alius ex ea recipiat portionē qui
totū forsan erat habiturus: nisi impotentia vel metu pde-
di alia beneficia dimisisset. Cedit etiā q; s alii de personatu
vt ab istituto mibi recipiat postmodū vicariā q; fieri non
presumitur sine fraude. Has igitur dimissiones & particu-
lares assignatiōes & imitationes: tanq; arti nte cōtrarias
reprobātes ne de cetero fiat penitus inhibemus firmiter
statuētes vt nūq; deinceps in plures personatus vel vica-
rias una ecclia diuidat: & que diuise sunt hacten^o vñ citius
se facultas obtulerit integrantur. Nisi forsan sic istitute
fuerint ab antiquo: vel est p loci ep̄m puidendū q; tā red-
ditus q; parochia ggruis inter eos portionibus & regioni-
bus diuidant. Prouideat etiam diocesani q; semp apud
eccliam resideat aliq; q; de aīaz cura sit sollicitus: ac se in
celebratione diuinor^p et collatione sacramentor^p exerceat
utiliter & honeste. De residentia vero in ecclesias a recto-
ribus facienda videtur nobis consulendum: facto ptius
q; statuto. Extant enim consilia romanor^p pontificum lu-
ce clarius loquacia super eo: propter quod maiorum re-
guli executio statutor^p q; edicto sanctionam. Idez quoq;

Othonis:

per dia dicimus & sentimus de his qui plures dignitates personatus seu beneficia curā aiarū habentia contra statutum consilii gnialis absq; dispensatione sedis apostolice speciali presumunt in salutis sue dispendium retinere.

De statu monachorū & habitu clericorū. Rubrica.

Quoniam de habitu clericorū q̄ non clericalis videtur firmiter statuendo precipimus: ut ad formā; tam de vestibus clericorū q̄ etiā de ornamentis equorū in gnali consilio editā per subtractionē beneficiorū ab epo compellantur: ita q̄ in mensura decenti vesse habeant & capis clavis utrant in sacris ordinibus constituti/ maxime in ecclia et eozā prelatis suis: & in paucis clericorū: & ubiqz in parochiis suis: qui cum aiarū cura regēdas ecclias suscepérunt. Et vt possint epi alios melius ad honestatem vestrum tōsurā & coronā decentes & equorū ornamenti ydonea coarta re: provideat vt i suis clericis comensalibus hoc prius faciunt obseruari: habentes eos in vestibus calcaribus frenis et cellis clericalis gerentes habitum honestatis.

De clandestinis matrimonii quodūdam clericorū et de clericis concubinariis. Rubrica.

Tanquam nobis referentibus plurimis fidēdignis q̄ multi proprie salutis immemores matrimonii contractis clandestine retinere cum viroribus ecclesiis: et ecclesiastica adipisci beneficia de novo: et promoueri ad sacros ordines & tra statuta sacrorū canonū non formidant. Dein pcessu tuis cū ple suscepta et tali copula expedire videbūt i p̄is viuetib⁹ vel defunctis p̄ testes vel instrumenta p̄bare & tracta fuisse m̄rimonia iter eos. Merū qz per clericos matrimonio seu gubernio intēdentes procurari aiarū p̄ditio: & negligi salus eaz & ecclesiastica substātia diripi cōsuevit. Ut aiarū saluti & eccliaz comodo cōsulat huic morbo qui multū i maluisse afferit sic durim⁹ occurrendū. Ut si repertū fuerit aliq̄s taliter & traxisse: et ab ecclesiis & ecclie

J.iii.

Constitutiones.

Ecclesiasticis beneficiis quibus tam eos q̄ quoclibet uxoratus fore
decernimus ipso iure priuatos remoueant omnino. Et si
qua bona post hunc m̄cimontū qualitercumq; q̄sita fuerint
per ipsos seu p̄ submissas personas de bonis eoz ea nequaq; fi-
liis vel uxoribus hinc sed ecclesius quas tenuerūt vel in
quibus habuerit beneficium protinus applicentur. Ipsi quo
q; filii ad ecclesias et ecclesiastica beneficia et ecclesiasticos ordi-
nes velut irregulares nullatenus admittātur nisi cū eis
fuerit exigentibus meritis canonice dispensatum.

De successione tollenda in eclesiasticis beneficiis. Rubrica.
Icet ad profugandum a laribus ecclie putridū illud
turpitudinis libidinose contagiu; quod deoz ecclie
grauius maculatur: studuerūt semper ecclesiaꝝ rectoꝝ
spsum cum tante improbitatis existat: vt semper se inge-
rat impudēter. Solentes igitur tantam ecclastice digni-
tatis ignominiam conuentibus preterire oculis incorre-
stam statuta Romanoꝝ pontificiū: et maxime decretalem
Alexandri pape sup hoc editā ex quentes statuim⁹ et sta-
tuēdo p̄cipimus vt clerici et maxime in sacris ordinibus
constituti q; in dominib; suis publice detinēt cōcubinas: nisi
cas a se remoueāt proflus infra mensim ipsas vel alias de-
cetero nullatenus retenturi: ab officio et beneficio sint suspēsi
Ita q; quoq; sup hoc satistecerit de beneficiis eclesiasticis
se non intromittant. Alioquin ipso iure eos decernim⁹ fo-
te priuatos. **M**olum⁹ quoq; et districte p̄cipimus vt
archiepi et epi diligenter sup hoc faciant p̄ oēs decanar⁹
inquisitionem fieri et quod statum⁹ obseruari.

De successione tollenda in eclesiasticis beneficiis. Rubrica.
Icet adeo detestati fuerint sancti patres q; ecclastica
beneficia iure possent hereditario possideri ut i-
cis etiā sic ecclastica interdicta subcessio sibi bene-
mata. Quidam tamen de nephario coitu p̄creati pede im-
pudentie iuris et honestatis: etiam auctoritate calcātes
in beneficia huiusmodi que patres eozam nullo medio te-

Othonis.

Invenit irrumperet itaq; anima tenere temeratio non formidat. **C**Hoc igitur nos qui ad reuelandum honestatis ecclesiastice statutum ad partes istas venimus attenderemus statuendo districtius prohibemus et prohibendo statuimus ut ecclesiarum prelati aliquos tales in beneficiis huiusque patres eorum quocunq; titulo tenuerunt in totum vel in partem quocunq; colore vel fraude instituere vel undecimq; admittere immediate de cetero non presumant. Illos vero qui iam illicite huiusmodi beneficia sunt adepti eos presenti statuto decernimus fore priuatos.

CDe latronibus non defendendis. **r.c.** **Rubrica.**

Antra latronum flagitia quibus nimis abundat regno Anglicana: q; nequaquam esset ut accepimus nisi maiores eos defenderent vel tenerent: sic durimus statuendis ut nemo eos protegat vel defendat seu teneat in domibus suis vel i' villis quos scierit vel manifestum fuerit sacro cinium exercere. **C**os autem qui contra hoc fecerint si tertio moniti per ecclesiasticus iudicem ordinarium ipsos a se non abiecerint: excommunicationi ecclesiastice subiugamus. **M**onitionem autem volumus et statuimus sufficiente generali: etiam si fiat alicuius nomine non expresso: dummodo ita publice et solemniter fiat q; ad eorum noticiam valeat peruenire.

CDe esu carnium quo ad monachos. **Rubrica.**

Aldiuimus et letati sumus q; religiosi viri abbates ordinis sancti benedicti per Angliam constituti quenientes nuper in capitulo suo generali tanquam filii obediens iuxta sermonem propheticum ad suos terminos reuertentes prouide statuerint: ut de cetero secundum beatissimi benedicti regulam ab esu carnium debeat abstineat: exceptis debilibus et infirmis quibus dicitur sed et eiusdem regule continet in infirmitate prouiderit: qd utiq; approbatet statuimus inutiliter obscurari. **C**ad dicimus quoq; q; postquam nouicium anno probationis finito gestauerit habitum monachiale: qd

Constitutiones.

professionē facienda iuxta decretalē felicis memorie. Non
hōnorii pape districtioē canonica p abbatē p̄tin⁹ cōpellant.
Nullos enī qui pfessionē non fecerit in abbatē vel priorē
aliquaten⁹ admittat. Hec autē quē ⁊ de pfessione finito p-
batiōis tpe facienda dixim⁹: ad canonicos regulares ⁊ mo-
niales duran⁹ prorogāda. Super aliis vēro que ad cor-
rectionē aut reformationē tā eozū q̄ altiarū regulariū no-
nūrimus p̄tinere p̄uidere intēdimus: ⁊ q̄ ecclesias eozū vti-
lia ipsiſq; salubria fuerint concedente dño statuē ⁊ sta-
tuta mandabimus p eozū capitula solemniter publicari.

De procuratiōib⁹ ⁊ visitatiōib⁹ archidiaconor⁹. Rubrica
Darchidiaconis quoq; statuimus vt ecclesias utili-
ter viriliter ⁊ fideliter visitent: de sacris vasis ⁊ ve-
stibus: qualiter diurnis ⁊ nocturnis officiis ecclie serua-
tur: et gnaliter de tpalibus ⁊ spūalibus inquirent: q̄ cor-
rigenda inuenient corrigant diligēter. Ecclesias autē sup-
fluis nō grauet expensis: sed procurations dūtarat ex-
gant dum visitant moderatas: nō secū extraneos: sed mo-
deste se habeant tam in familia q̄ in equis. Cum autē visi-
tēt aut corrigant seu criminia poniant: aliquid ab aliquo
recipere non presumant: nec sentētiis aliquos inuoluāt i-
ustice quo ad eius pecuniam possint extorquere. Cum hec
⁊ talia sapiant prauitatē decernimus: vt qui talia agere
presumperit sic extorta in duplum erogare in pios v̄sus
arbitrio episcopi compellātur: alia nihilominus salua pe-
na canonica contra eos. Sunt autem solliciti frequenter
interesse capitulis per singulos decanatus in quibus dili-
genter instruant inter alias sacerdotes: ⁊ bene sciant ⁊ sa-
cile intelligant verba canonis et baptismatis / que scilicet
sunt de substantia sacramenti.

De p̄cordia reformatā ⁊ pace sine ipedimēto. Rubrica
Atex⁹ districtius duximus inhibendum: ne eccliarū
appelati: ⁊ marime archidiaconi decani vel officiales
corū: vel etiam quicunq; ali ad vniuersitatem causar⁹

Othonis.

ecclaeasticarum vel alia negotia ratione iurisdictionis ec-
clesiastice / vel officii spiritualis ecclesie forum contingentia
delegati: quin de discordiis vel querelis fiat pac: vel con-
cordia inter partes aliquatenus impeditur. Sed quando
tumq[ue] partes voluerit a iudicio per compositionem rece-
dant: dum sit tale negotium super quo iure possit transigi
vel componi nec exigatur propter hoc aliquid ab eisdem

¶ De officio archiepiscoporum & episcoporum. Rubrica.

Quid ad venerabiles patres archiepos & epos perti-
neat seu incumbat ex officio faciendum nomine digni-
tatis eorum quod episcopas id est super intendens exprimunt cuiusdeter. Intendere quippe habent supra gregem suam iuxta verbum euangelicum noctis vigilias custodire. Cum igitur debeant esse forma gregis ad quam se debet
subditi reformati q[uo]d nequit fieri: nisi se omnibus exhibeat
in exemplar. Exhortamur eos in domino et monemus ut mo-
ram trahentes apud cathedrales ecclesias congruentem
missas ibidem celebrent in precipuis saltem solemnitatibus
et in diebus dominicis in quadragesima et in aduen-
tu. **C**ircueant preterea dioceses suas temporib[us] opos-
tunis corrigendo / reformato / et consecrando ecclesias /
& verbum vite in agro dominico seminantes. Id que om-
nia melius exequenda professionem quam in consecratio-
ne sua fecerint saltem bis in anno: in aduentu scilicet & in
maiori quadragesima faciant sibi legi.

**¶ Re cause matrimoniales iudicibus imperitis
commitantur. &c.**

Caram non solum potestas: sed discretio & scientia in dif-
finiendis negotiis potissimum requirantur: solerter
est ab omnibus praeauendum ne talis iudex vel cognitus
deputetur q[uo]d simplicitatem cuius imperitiā vel ruditatem inu-
tiles feratur finia vel iniusta absoluatur reus nocens: vel
innocens & deminetur. Preterea durissimus statuendum q[uo]
matrimoniales cause que iter ceteras cum maturitate ma-

Constitutiones.

igna diligentia sunt tractade viris prouidis fide dignis & habetibus iuris peritiā: vel salte experteſ exercituū committator. Si qui vero abbates archidiaconi vel decani ha- bent ex priuilegio vel constitudine approbata: q̄ de ma- trimonialibus causis cognoscant: diligenter ipsas exami- nare procurent: ita q̄ tam ipſi q̄ delegati eorum ad diffiniti uam ſententiam non procedant: niſi habita prius delibe- ratione de cause maritis cum dioceſano epifcopo diligen- ti: ipſiusq; requiſito conſilio et obtento. Ad qđ tam exem- ptos teneri volumus: vel ſpeciali priuilegio communitos

¶ De iuramento calumnie.

Rubrica.

TAliurandum calumnie in cauſis ecclesiasticis & ciui- libus: & de veritate dicenda in ſpiritualibus quo et veritas aperiatur facilius: & cauſe celerius terminentur. Statuumus preſtari de cetero in regno Anglie ſecunduz canonicas & legitimas ſanctiones obtenta in contrarium conſuetudine non obſtantē. ¶ Huic statuto ſimiliter an- neccētes: ut iudicaleſ iudicis dēetur arbitrio iuxta legitimas et canonicas ſanctiones.

¶ De officio procuratorum.

Rubrica.

Tum procuratoř in obsequiuni iuſticie iſtroducť; Ut ſi quis cauſe ſue non potest intendere per aliū in ſua abſentia releuetur: conuertit frequenter antiqui ho- ſris inuidia in abuſum. Et conſuetudine nam ut dicitur hic habetur: ut citatus ad diem certum procuratořem tā- tum pſtituat ad eundē abſq; litteris vel per litteras ſigil lo autentico nō ſignatas unde fit ut dū talis procuratoř vel probare mādatū vel fidē litteris imponere nō potest per teſtes aut aliud impedimentū occurrit: nihil agitur il la die. Sed nec ex iuratoři officio in ſequenti die ſicos perit illa iſtantia ſine fructu. Huic igit fallaci caute- le clepum aponere cupiētes statuumus: ut de cetero i cauſis ecclesiasticis regni Anglie procuratoř pſtituantur ſimpli- citer: vel ſi conſtituantur ad diem: non ad unum tantū: ſed

Othonis:

ad plures si opus fuerit constitui volumus et intelligi constitutum. ¶ Mandatus etiam per scripturam probetur autenticam: nisi apud acta fuerit constitutus aut sigillus autenticum de facili nequeat constitutus inuenire.

¶ De citationibus faciendis.

Rubrica.

Tanto cælitatatis studio prosecuntur se alterutru; litigantes ut in supplantatione alterius calcato iusticie cultu alter faciat quicquid possit. ¶ Deniq; a multis ac cepimus q; citatorias litteras impetrantes eas ad locum in quo morari d; qui citatur per tres destinant garcones quas super altari loci eiusdem ecclesie, vt ibidem in loco alio duo ponunt: et tertius statim rapit. Ex quo fit q; duobus testificantibus postmodum q; illuz citauerunt iuxta mox sive regiots consuetudinem ecclasticum sive suspendit ut contumac: q; contumacie processus ut pote citatiōis inscius expers erat. Huc itaq; abusum tamē detestabilē et alios similes zelo iusticie prosequentes statuimus: ut p; impetrantes vel eorum nuncios in causis ecclasticis regni anglici litteras citatorie de cetero nō mittant: sed iudex moderatis sumptibus impetratis per suum fideliē nunciū; eas mittat: q; vocandū diligenter p;quirat: quē si reperire nō poterit die dñico vel alio solēni apud ecclesias loci illius in quo degere g̃suevit dū missa cantat publice litteras legi faciat et exponi. Ne salte ad decanū i cuius decanatu morat qui vadus existit citatio dirigat: qui a iudice missus hoc fideliter prosequat per se vel per suos certos nuncios et fideles. Quodq; inde fecerit eidem rescribere iudici non omissat. ¶ Que littere false dicātur: et de pena eorum qui eis vti presumunt.

Rubrica.

Quanto scripturarum que sigillo autentico munium tur est usus magis necessarius in partib; anglicanis ubi publici notarii non existunt: tanto diligentius est cauedum ne per aliquorum violentiam vel insolencia posse p;trahi ad abusus. Conficiunt enim ut audiūm litterarum

Constitutiones.

tete ac signantur: non tñi a mino:ibus clericis: bretuetiam
a prelatis in quibus cauetur aliquem contrariisse et con-
tractui vel negocio affuisse: vel extitisse aliquem ad iudi-
cium euocatum: seu sibi litteras citatorias presentatas: q
tamē nunq̄ presens fuerat vel inuenitus: immo forsitan in
alii prouincia vel diocesi tūc degebat. Leterum cum scri-
pture huiusmodi falsitatis vitium contineant: manifeste
fitri talia decetero inhibentes vel similia districtius pui-
da deliberatione sanctim: q̄ fuerint in his deliquisse co-
victi: et qui talibus litteris maxime in alterius preiudici-
um presumperint ac perseverauerint vni sciēter: pena fal-
sitatis et instrumentis falsis vtentes debita puniantur.

Cuonodo prelati et alii officiales sigilla auten-
tica debent habere.

Kubrica.

Quoniam tabellionum usus in regno Anglie non ha-
betur ppter qd magis recurri ad sigilla autētica est
necessē: ut eorum copia facilis habeatur. Statutumus vt
sigilla habeant: non solum archiepi et epi sed etiam eorum
officiales. Item abbates et priores/decani/archidiaconi
et eorum officiales/decani etiam rurales: necnon et ecclesia-
rum cathedralium capitula et cetera queq; collegia et co-
uentus simul cū suis rectorib; aut diuisim iurta eorum co-
laetudinē vel statutum. Pro varietate quorū predictorū
cuiuslibz: habeat unusquisq; sigillū + nomē puta dignitas vel
officium collegii + etiā illorū ppxiū nomē q̄ dignitatis vel of-
ficii ppetui gaudēt honore insculptū notis + characteribus
manifestis: sicq; sigillum autēticum habeat. Deniq; illi q̄
epale officium suscepunt: puta decani rurales + officiales
sigillum suū qd tñi nomine officii sui habeant insculptum.
Finitoq; officio ei a quo habebant officium: continuo + sine
moja resignent. Hanc de custodia sigillorum curam habe-
ti p̄cipimus diligenter: vt scz unusquisq; per se illud cu-
stodiat: vel vni soli de cuius fide confidat custodendum
omittat: qm̄ etiam iuret q̄ illud fideliter custodiet: ne

Orthoris.

ad sigillandum aliquid alii cuiqu concedat: nec ille etiam
aliquid inde sigillet et quo posset alicui preiudicium gen-
erari:nisi quod dominus eius primus viderit et legerit diligenter/ et
sic preceperit sigillari. In faciendo vero sigillo copia fide-
lis et prouida sit cautela fidelis ut indigentibus de faci-
li prebeatur prouida: ut falsis et fraudulentis penitus de-
negetur. In principio quoque vel fine cuiuslibet scripture
autem tice sufficientem datam statuimus inseri diei tempo-
ris atque loci.

C De iuramento aduocatorum: et de custodia actorum
originarum de cautione prestanda ab eo qui mittitur in pos-
sessionem.

Rubrica.

A Lamorem iusticie audiuitus consequenter quod est non
mis impediuit per cauillationes et versutias aduo-
cati necant eam plerumque per ignorantiam iudicis impe-
tui et illudunt ei per contumacia sepe partes. Nam contin-
git aliqui quod missus i possessione tam rei seruade ipsam re-
tinere contedit: licet aduersarius redeat infra annum: et
iuri per oia satisfacece sit paratus. Aliqui vero qui in pos-
sessionem missus fuerit: nec infra annum nec post quodtumcū-
que verus constituantur possessor: valet illam possessionem re-
sistere cum armis aduersario adipisci. In adiutoriū quo-
que iusticie assurgent es huius sancti approbatione consilium
statuimus: ut qui aduocati officiū voluerint generaliter
promozi apud dioecesanū: cuius origine dei domicilio iu-
risdictionis existat prebeat iuramentum: quod i causis quaque
patronus existit patrocinium fidele prestabit: non ad dif-
fendam vel auferendam alterius partis iusticiā: sed ad
causam clientuli sui legibus differendo: et rationibus vtē-
do intēdat: alia autē nō admittatur. In causis quoque ma-
trimonialibus et ecclesiasticis: nisi iuramentum simile ve-
lit prestare singulariter in eisdem. Sed nec i aliis causis
corum ecclesiastico iudice ultra tres terminos absque iura-
mento hmoi nulatenus admittatur: nisi per ecclesia sua vel

Constitutiones othonis.

dño aut amico notorio seu paupere extraneo: vel persona
miserabili duterit forsitan postulandum. Laueant autē
dñs adiudicati ne per se vel per alios testes suboñet vel
partes instruant falsum deponere vel supplimere verita-
tem. Qui vero contra fecerint ab officio et beneficio ipso
facto sint suspensi: quousq; super hoc satissimenter competē-
ter. Et alias nihilominus si de hoc conuicti fuerint pena
debita puniantur. Judices quoq; iuris ignari si dubiuū ali-
quod emiserit et quo poterit alterutri partiuū graue pre-
iudicium gnari: expensis utriusq; partis alicui⁹ cōsilii aduo-
cēt sapientis. Statuimus etiam vt iniquantū poterunt
cōstitutionē generalis cōsilii tā in ordinatis q̄ i extraor-
dinariis iudiciis obseruātes acta originalia ⁊ autētica di-
ligēter ac fideliter penes sc custodiant: vel per scriptores
suos faciant custodiri: ⁊ partibus inde vt debuerint copi-
am faciat: quibus omnia postq; scripta fuerint statuimus
⁊ statuendo precipimus publicari: vt si erratum fuerit i
scribendo corrigatur vt veritas possit de his que acta fue-
runt liquido apparere. Provideant preterea iudices vt cū
aliquem decreuerint foze in possessionem mittendum: ob
contumaciam partis aduersa de restituenda possessione;
cum fructibus si quos inde perceperint: deductis expensis
legitimis si aduersarius intra annum redierit ad māda-
tum ecclesie: ab eo etiam qui mittendus fuerit congruam
recipiat cautionem. Illum quoq; qui possessionem retine-
re presumperit violenter in quam ob eius concumacia;
alius missus fuerit: ⁊ post annum etiam verus possessor cō-
stitutus iure si quod habuerit in eadem re ne decernim⁹
foze priuatum.

C Dequitur fabula tubicarum.

Table.

- Prohemium.** **Quoniam decet.**
Ut infra annum omnes ecclesie dedicentur. **Basilicar.**
Ne pro sacramentis ecclesie aliquid exigitur / & q̄ forma
in confessione seruetur. **Sacramenta ecclesiastica**
- De baptismo.** **Ad baptismum.**
Ne aliqd recipiat vel exigit p̄ p̄mis iniūgēndis. **Auditū.**
De confessionibus prelatorū. **Quod in quodam.**
Ne indigni promoueant. &c.
De dentur dignitates ad firmam. **Ecclesiastis dari.**
Ne ultra q̄nquām ecclie dentur ad firmam. **Cū laicis.**
De p̄petuis firmis nō cōcedendis. **Alicubi audiūmus.**
De vicarius et eorum ordinib⁹. **Ad vicariam.**
Non conferatur aliquid beneficium donec constituerit de
morte vel de cessione possessoris. **Ad elidendum.**
Ne p̄lib⁹ def̄ vna ecclia p̄tertu pluriū p̄sonorū. **Cū ars.**
De statu monachorū & habitu clericorū. **Qm de habitu.**
De clandestinis matrimonio⁹ quozūdam clericorū; et de
clericis concubinariis. **Innotuit.**
De successione tollenda in ecclesiasticis beneficiis. **Licet**
ad profugandum. et licet adeo.
De latronibus non defe idendis. **Contra latronum.**
De esu carnium quo ad monachos. **Audiūm⁹.**
D̄ p̄curatiōib⁹ & visitatiōib⁹ archidiaconorū. **De archid.**
De zcordia reformatā & pace sine impedimento. **Lete⁹.**
De officio archic̄porū & c̄porū. **Quid ad venerabiles.**
Ne cause m̄rimoniales iudicib⁹ imp̄gitis remittat. **Cū nō.**
De iuramento calumne.
De officio procuratorum.
De citationibus faciendis. **Tanto calliditatis.**
Que littere false dicantur / & de pena eoru⁹ qui eis vt p̄c
sumunt. **Quanto scripturarū.**
Quo plati et alii officiales sigilla autētica dñt h̄ce. **Qm.**
De iuramento adiuvatorū. &c. **Lamorē iusticie,**

Finis table,

Constitutiones.

Incepit consiliū dñi Octoboni legati in Anglia.

Prohemium.

Otoboni miseratione diuina sancti Adriani diaconus Cardinalis apostolice sedis legatus: ad perpetuam rei memoriam. Mādata dei et lex altissimi data sunt a diebus antiquis: ut creatura que fregebat iugum recedens a pace dei sui venturum pacificū regem reconciliatorem meditam et instaurantem omnia pontificem manentem sub obseruantia legis et mandati: tanq̄ lucerne et lucis data spe: quasi umbraculo in patru premissionibus expectaret. Hec autem est dignitas adoptiorum sponsorum gloria filiorū sancte matris ecclesie: ut audiatur ex ea mandata vite custodientes cor suum in illis in pacis pulchritudine pudicitie claritate ac regimie modestie appetitum nori; sub rationis iudicio subiugantur. Id cuius rei comodā executionem sanctorum patrum decreta per ora ipsorum diuinitus promulgata iusticie regulas et equitatis dogmata completentia: quasi lata flumina prodierunt et tam summoꝝ pontificū q̄ ipius apostolice sedis legatorum aliorumq; prelatorum ecclesie sc̄tē toto orbe diffuse constitutioꝝ sacre: tanq̄ riuuli de fluminū latitudine per diversorum typū necessitatē sunt prodite: ut nouis morbis fragilitate humana gravata noua remēdia prouenirent. Sed effrenus illa cupiditas que in primis generis humani parētibus radices misit: ita virus suū imposteros seminauit: ita per illicitos motus ceca discutrit: ut cōminata vaga virtutis et distinctionis ad aliena irreuerēti frōte p̄filiat: et quasi ebria se dimittit. Quo sit ut corrupte mentis aviditas nec abstinere a vētitis nouit: nec gaudere p̄missis: neq; ad bona cōfessum adhibeat pietatis. Hanc sū antiqua et remota pestis huiusmodi ex terminia dolenda suscipimur amarius flēdo modernum vulnus incumbens qd non modo auribus sed etiā oculis et manibus se palam exhibet estimamus ergo tuis huius dīc malū quanto a p̄missis longevitate disce-

Octoboni.

dant eato duriore ceruite i profundiora maiorum temptu
damnabiliori descendat: dum iuris semita derelicta diuertit
se obliquu. Sed ita potestate veritas: et iusticiam fauor expellit
et dum oesque sua sibi videlicet expositum est: qui Christi sunt: que anima sa-
luti et profectibus consilunt: que ecclesia decus erigunt non
solum negligentie nebulis: sed etiam in despactis et ignoran-
tiae latebris tenebris abscondunt. Nos igitur ad regnum
Anglie inclitus: quod diebus proximis a glorie sue culmi-
ne in extinctionem utriusque potestatis exciderat. Necnon
ad regimen Scotie Hibernie et wallie partes: de gremio
sancte matris ecclesie commisso nobis in ipsis plene legaci-
onis officiis destinandi plattardi et euellendi atque edificandi
sollicitudine de manu sanctissimi patris domini Clematis ipsius
us sancte universalis ecclesie summi pontificis. Non et affec-
tu proprio voluntatis: sed pro debite obedientie honoris
scepto ut nostrum iuxta doctrinam apostoli ministerium
impleamus. Cum sacrop canonu statuta quoque imitatione
principium quoque secularii leges assumunt. Constitutioes
quoque bone memorie Othonis Portuensis episcopi tunc Sancti
Michaels in carcere Tulli. Diaconi Cardinalis in regnis
Anglie et Scotie apostolice sedis legati: necnon provinciarum
consiliorum prouisiones mores et actus fidelium sub
ditorum salubriter informates. Iorum quia aliqua siqui-
dem a paucis aliqua vero a nullis inuenimus obserua-
ri. Dignum duxiimus presenti sacro approprobante consilio/
ad omnem sanctam et deo placidam obseruationem certas
constitutiones facere: atque iam promulgatis certa quedam
capitula: negotio penas aducere: que aucto deo profectis
valeant inducere salutem.

De baptismo.

Rubrica.

TAgredientibus hoc mare magnum mundum: videlicet
nausfragis plenus. Prima tabula nos ad portus
salutis adducens baptismus esse dinoſcutur quem oī; Sa-
gramentorum esse ianuā salutis nosque iubuit. Et cum legi
B. 3.

Constitutiones

Quentiu*s* scrib*y* patr*u* testatur auctoritas. **C**ū igit*c* circa i-
gressum ianue et ior*m*arime periculosis existat. P*re*d*ict*us
legatus quosdam ab p*ro*dolatria execrabi revocans: q*uod* tpi-
bus deputatis ad baptis*m*um solēniter celebrand*u*. **S**ab-
bato. **L**ante resurrectionē d*omi*n*is*: **t** sabbato an p*er*theostē su-
spicabat periculū si diebus h*mōi* pueri baptisentur. **S**ta-
tuit vt a r*ati*o errore populus auerteretur p*re*dicacione
frequēti. Et induceretur ad solēnisand*u* in p*ref*atis die-
bus baptis*m*um ad suos p*uer*eros baptisand*os*. **C**um autē
nemo p*ro*p*ro*sus debeat ab h*mōi* p*recepti*ōe sacramēti dimit-
ti potest a quocūq*necessitatis* casu occurrente conferri i-
collatū in forma ecclie pficit ad salutē. **N**o; vero multoq;
simplicitas in baptis*m* collatiōe deficeret: cū necessitatē
articulus immineret: n*isi* a ministris xp*ian*e fidei docerē-
tur a p*re*dicto legato inuenimus p*u*nde p*ro*stitutū: vt paro-
chiales presbyteri formā baptis*m* firmiter adiſcentes eā
parochianis suis frequēter exponant dieb*u* d*omi*nis in vul-
gari: vt si articulus necessitatē c*on*vergat in quo op*z* p*er* ip*os*
aliquē baptisare: r*ati*o sciāt: valeant obseruare. **N**os igit*c*
i h*mōi* Statuto de presbyteri pochialib*o* est exp*res*sū ad p*re*-
petuos ecclia*v* vicarios extēdim*o*: ab ip*os* p*recipim**o* ob-
seruari. Et q*uod* p*re*ter certū salutis p*iculū* n*ō* p*ot* hoc negli-
gi vel omitti adiiciendo statuum*o*: **V**tate setē obedientie
districte p*recipim**o*: vt q*libet* archidiacon*o* xtra pb*cos* i vi-
carios ip*os* in*q*uisitionē faciat diligētē q*s* hoc salubr*u*e sta-
tutū inuenierit nos seruare grauitet p*ut* rei qualitas cri-
getit p*uni*endo. **C**re p*er* sacramētis ecclasticis ali-
quid erigat: q*uod* forma in confessione seruetur. **M**ubica.

Quoniam ceca cupiditas ita ruit in p*re*cess vt op*u* ter-
remoz questu minimi p*tent*a p*er* sacris eti*m* + diminuo
que estimationē n*ō* capiūt p*ecu* p*rophana* venalitate susci-
piat. P*ref*atus legatus xtra hoc statuit + p*recepit* oleum
sc*ificatū* + crisma a ministris ecclie pure ac deuote qua-
libet exclusa cupiditas lab*e* p*er* p*ecu* nulla difficultate i*ei*s

Octoboni.

exhibēdīs adhibita p̄terere alicui⁹ p̄suetudinīs qua dīca-
tur ab eis qui ea recipiunt aliqua quibuslibet persoluen-
da. Nos igit̄ hīmōi 2stitutiōi dicti legati aduciēdo statui-
mus: ut sup his tā c̄pi ū archidiacone per loca sue iurisdi-
ctionis 2tta p̄cipiētes iquisitionē faciat diligentē: et quos
tales inuenient: tanq̄ symoniacos puniant scđm canonī-
cas sanctiones. Quod si hoc implere neglexerit/ c̄ps a p̄o-
tifficalibus archidiaconus ab officio: quoūq; rem emēda-
uerint sint suspēsi. Que oīa circa illos q̄ ante ū ad penitē-
tiā 2fitentes admittet: quicq; ab eis erigat vel extorquēt
Et q̄ alia quelibet sacramēta interuētu pecunie cōfertūt
districte p̄cipimus obseruari. Dēs aut̄ qui confessiones
audiūt aliquoꝝ: a peccatis expelle confitētes absoluant
verba subscripta specialiter exprimētes. Ego te a pctis ⁊
etīa auctoritate qua fungor̄ absoluo. Et qm̄ confitens in
ipso confessionis actu signa debet contritionis ⁊ humilia-
tionis ostēdere p̄cipimus: ut oēs qui 2fessiones audiūt
cōfidentes inducant: vt cū reuerentia ⁊ humilitate sacer-
doti cōfiteat pctā. Id hec qz maior̄ est cedes aic ū corpo-
ris: cū illa perpetua sit: hec aut̄ breuis angustiatiōe t̄pis de-
pereat: nemo remediū 2fessionis auferat postulanti. Qd̄
i custodibus carceris: aliquā circa captiuos fieri miserabili-
ter: audiētes statuumus: vt si quis de cetero i hoc casu vel
alio gratia: confessionis inhibuit careerato vel alii in pe-
nam immanis sceleris: cū ipse ad mortē p̄uenierit: nisi ad
mādatū sui epi aut p̄clau in vita satiscerit caceat ecclī-
stastica sepultura.

¶ De consecratione ecclesiārum.

Rubrica

Dominus dei materiali subiecto non distren̄s a p̄mis-
tis per mīsteriū dēdicationis mīsibile fit templū;
dñi ad expirationē delictor̄ ⁊ diuinā mīam imploranda;
vt in ea sit mēsa quo panis dñm̄s qui de celo dēscēdit p̄
biuor̄ ⁊ mortuor̄ suffragus māducantur. ¶ Re igit̄.
tam salubre mīsteriū concēni vel negligi videret a dicto

¶.ii.

Constitutiones.

legato iuuenimus statutū: vt oēs cathedralis / vel cōuen-
tuales / colegiales / & parochiales ecclie a tpe perfectionis
īpaz: ifra bienniū p diocesanos ad quos pertinet: vel eoz
auctoritate p alios munus 2secratiōis accipiāt. Qd si loca
hmōi a pfectiōis tpe infra biēniū spaciū nō facerint dedi-
cata: idē legat° eadē usq ad 2secrationē a missaz solem-
nū manere statuit interdicto: districte inhibens ne abba-
tes aut eccliaz rectores antiquas ecclias 2secratas sub p̄re
textu amplioris seu pulchrioris fabrice faciēde diruere
p̄sumant absq diocesanī ep̄i licētia & 2sensu: q̄ diligēter
cōsideret vtr expediat dare licentiam hmōi aut negare
Cnos igif hmōi salubrē statutū negligi aut contemni a
plurimis cognoscētes statuimus aduciētes: vt is q̄ ecclie
nondū cōsecrate rectoꝝ aut gubernatorꝝ existat siue ipius
vicarius: ifra annū post ecclie constructionē ep̄m suū si
comode fieri possit sup ipius ecclie 2secratioē regrat. Alio
quin archidiaconū suū vt ip̄m ifra tps predictū sup hoc
ep̄s regrat. **Q**d si rectoꝝ aut gubernatorꝝ hmōi siue vi-
carius aut archidiaconus ab hmōi requisitiōe destinerint
ip̄os extūc donec ea fecerint ab officio decernimus manē
suspēsos. Ep̄os vero qui ab eis taliter requisitus eccliam
detractauerit 2secrare p se vel per aliū nūl consecrandaz
eccliaz i sua diocesi multitudō tps in aliquibus differat
consecandi: aut aliud legitimū impeditmentū excusat/ ex-
tūc a dalmatice tunice & fādaliū vslu donec eā duxerit cō-
secrādā: nouerit se suspēsu: q̄ in ip̄o actu cōsecatiōis illico
reassumat. Gratis aut & sine oī penit° exactione: debita p
curatioē excepta studeat ep̄s mysteriū 2secrationis p̄e-
berene vltione diuina cum symone vt giez p̄cellatue.
De clericis arma portatibꝫ cum furibꝫ. Subiecta.
Quoniam in armis virtutum 2sistit securitas innocē-
tie xpiane: docet apostolus: vt induamur armature
dei: & gladio sancti spūs accigamur: eo q̄ non sit nobis col-
luctatio aduersus carnem & sanguinem: sed aduersus p̄p-

Othonis.

clipes tenebris aris qui nō armis ferreis: sed orationibus et
lachrymis et virtutum operibus expugnatur. Cum ergitur cler-
icis qd in preclarā rpi hereditatē sunt aucti v̄lus armis
rum diuini et humani iuris auctoritate sit omnino prohibi-
tus ita etiā qd iusticia eis ad offensionē seu vindictā nulla
tenus sit permisus. Nos ecclesiastici honoris zelo succensi eo
rum ab hominariis enormes excessus: qd diuini nos et sue
honestatis obliiti arma deferre presumunt: et se furibus ac
predonibus ac aliis malefactoribus sociates: pre das capti-
nas et furta precipiat: nō solum in priuatorū hominib⁹:
sed eccliaz et aliis quacumq; occasione repositis in eisdem.
vel claustris et cimiteriis earudē talia nefaria remittentes.
In his ergo tam horrendis sceleribus clericos deba-
cantes pia salutis p̄suīde psequimur statuentes: ut qui-
cumq; in clericali ordine restitutus arma detulerit vel alias
deliquerit in p̄missis ipso facto vinculū excoicatiōis incur-
rat: et nisi postmodū monit⁹ infra certū terminū a prelato
suo p̄figiendū ad ipsius prelati arbitriū satisficerit: ex-
tunc ipso facto omni eiusdem regni beneficio ecclesiastico sit pri-
uatus. Et nichilomin⁹ ordinis sui periculo se mouerit sub
iacere: qui forte beneficium ecclesiasticum nullum p̄t⁹ ha-
beat: ne sine pena tanti sceleris remaneat per quinquen-
ium sic ihabilis ad beneficia quelibet obtinenda. A predicta
vero sua excoicatiōis a suo diocesano nullaten⁹ absoluat
nisi p̄us ad ipsius diocesani arbitriū satisficerit in p̄missis.
De habitu clericorū. Rubrica.

Cum sancti euāgeliū veritas hominē nuptialē ve-
stem non habentem iubeat foras mitti: qd de vtu-
rum ornatu illud dictum esse sacra expositis doceat: quia
tamen per exteriorem habitum sc̄pe interior designatur
opozet hunc exteriū talem ostendere: vt ei qui intus de-
bet esse verisimiliter coaptetur: ne ex habitu forte indecē-
tis qui gestat in seipso vilis appareat: aut corda videnti-
um p̄ pro facilitate iudicū scandalisit. Proinde tam ab an-

Constitutiones.

Hæcq; qd il modernis patrib; tradita e moderatio: quā clerci qui iuxta nois interpretationē in sortē dñi sunt vocati: in habitu exteriori sequuntur: qui in se lumbos p̄cunget et lucernas ardentes in manib; gerere edocētur. Et hōꝝ cōsideratione bone memorie p̄fatus legatus statuendo p̄cepit: vt ad formā & de vestibus clericorū / qd etiā de ornamentiis equorum in gñali p̄silio editā per subtractio: nem bñficiorū ab ep̄is cōpellantur: ita qd in mensura de: centi vestes habeant: & capis clausis vtantur in sacris or: dinib; constituti: maxiū in ecclesis & corā p̄elatis suis et cōuentib; clericorū: & ubiq; in parochiis suis: qd cū aiarū cura ecclias regēdas suscepérūt. Et vt melius possent ep̄i alios ad honestatē vestiū & tonsuras et coronas decentes et equorum ornamenti idonea coartare: prouideāt vt a suis clericis cōmensalibus hec p̄prias faciant obseruari. Qd in vestibus talaribus frenis & sellis clericalis gerant habitū honestatis. Nos autē graue & puerum nimis abusum cō: era p̄missa quasi gñaliter defusum i cleros harū n̄c legationis partiū detestātes: in quo de° irrideri videb; ob: fuscat decus ecclie clericalis ordinis celitudo deprimitur & p̄s a suis milib; insignia deferētibus aliena deseritur decus honestatis ecclie maculat: dū clericū a laico respiciens oculis non discernit: sitq; oībus vere fidelib; in scāda: lum vel despectū. Statuimus & districte p̄cipimus vt clerci vniuersi vestes gerāt nō breuitate numma ridiculosas vel notādas: sed saleē vitra tibiarū mediū attingētes. Au: tes qui qd parētes crinibus nō copertas: & coronas hate: ant p̄t anda latitudine cōdecētes: in quibus p̄cipue cer: tenorū depositio et regularis sacerdotu designant: nec nū in uniuersi p̄suei nūq; aut in ecclias vel corā p̄elatis suis aut in cōspectu cōlholm publico insulas quas vulgo cop: phas vocant portare aliquatinus audēat nec p̄sumat. Qui asit sunt in sacerdotio/ qui etiā sunt decani aut archi: diaconi/ necnō qd in dignitatibus curā aiarū habētibus

Octoboni.

cōstitutis capas clausas deferant: nisi forte clausa itineris
vel alia iusta causa + honesta alia vestre gerat. Si qui ve-
ro in sacerdotio vel in dignitatibus constituti aut curam
clericorum habentes seu eccliam cathedralium canonici contra
premissa in iuris coronam vel tonsura deliquerit: si moni-
ti non emendauerit ipso facto: ab officio suspensione incurat
in qua si per tres mēses persistaret: extunc a beneficio sint
suspensi/ nec prius per suos diocesanos ab hīmōi sententiis
absoluantur: quod seccā redditus suorum anni illius partem
persoluant per ipsos diocesanos fideliter pauperib⁹ ero-
gandam: saluis aliis penit⁹ & dignis quas prelati subditis
in his delinqüentibus noluerint irrogare. De ipsis sacerdo-
tibus archidiaconis + decanis + aliis in dignitatib⁹ cōstitu-
tis qui in vestium habitu contra premissa deliquerit: hec
eadez statuimus obseruari. Reliquos vero clericos in p̄e-
missis delinquētes: suorum prælatorum arbitrio relinqui-
mus punendos. ¶ Præcipuum autem in virtute sancte
obedientie vniuersis archiepiscopis episcopis archidiaco-
nis + ceteris prælatis: ut in locis sue iurisdictiōi subiecet su-
per premissis diligenter inquirant: contra delinquētes
statutum presens efficaciter obseruent + faciant obserua-
ti. Qui si postip̨ eis per facti evidentiam vel alio iusto mo-
do cōstruerit quemq̨ delinquere in premissis corrigeret sc̨
ea que sunt statuta neglexerint. Archidiaconi quidē et epi-
scopis dalmatice tunice + sandaliis usu. Archidiaconi + aliū
superiores prælati ipso facto ab ingressu ecclie donec circa cor-
rectionem et emendationē exerceant sui officii debitū sint
suspensi. Id hec cū episcopalib⁹ dignitas religionis effectū
augere debeat + cultum eius aperetus demonstrare. Pre-
cipum vniuersis episcopali p̄reditis dignitate ut habitū
gerant dignitati + honori suo cōgruente; p̄out canonica
edocent instituta. Specialiter autem indicimus his q̨ de
monasterio vel aliis regularibus locis in episcopos assum-
pti sunt vel de cetero assumentur ut suū deferant habitū

Constitutiones.

Regularium de religionem precedentem dignitas episcopale
re videatur: quam sibi debet viculo fiduciui federis ad-
ptare. Quibus etiam districtius inhibemus ne tantum pâ-
nis aut pellitas aut altis operatib⁹ ab ordine sine regula
sua priori discrepantibus in coloꝝ: sed in talibus statutis
generalis consilio satagant obseruare.

Clerici iurisdictionē secularē exercet. **Rubrica.**

A tam honestatis ecclesiastice speciali deus existat a car-
inalibus longe fieri actibus alienum: his secularibus
negocii trahisci man⁹ celestibus ministeriis deputatas
grave ac sordidum reputamus: q̄ clerici quidam terrena
lucra & iurisdictiones tpales fidei sedata petulātia & audita
lopatinātē sectātē iurisdictionem recipiunt a laicis secu-
larē ut iusticiarii nōcupentur et ministri fiant iusticie:
quam non possunt sine dispensationis & clericalis ordinis
unaria ministare. Nos igitur horrendum hoc vitium ex-
cipere volentes: universis ecclesiistarum rectoribus et per
petuis vicariis: inamo quibuscumq; in sacerdotio constitu-
tis districtius inhibemus: ne in iurisdictionem secularē
a persona seculari accipiunt vel ipsam exercere presumat.
Qui autē eam suscepserunt ipsam infra duos menses om-
nino dimittat: eam de cetero nullatenus recepturi. Quia
vero apud malitiosos animos habitato ista nō valeret: ni
si cōtra hos delinquentes penalis vltio subsequatur. De-
cernimus q̄ quisquis qui contra predicta conuenire tēta-
uerit ipso facio: ab officio & beneficio sit suspensus. Id que
si temere sic se suspensus ingesserit ultiorē canonicā nō
guader. Iuuimodī vero vltio per diocesanū: cuius qui cō-
tra ista fecerit: donec emēdauerit ipsius diocessani arbitrio
& iuramentū p̄fessiterit q̄ de cetero similia non comi-
cat: nullatenus claretur saluis domini regis p̄iuilegii
in hac parte.

Clerici sunt addicati i causis secularibus: neq; iudi-
ges vel assessores in causis sanguinis. **Rubrica.**

Octobri.

Iuxta factorum canonum censuram priorem constitutione dicta:
Actus ihesumus ne quis in clericali militiae constitutus ad
uocatiōis officiū in foro seculari p̄ causā sanguinis vel qua-
cūq; misi i casib; a iure permisso exercere presumat. Si
quis ait contra fecerit siquidē i causa sanguinis: si p actoris par-
te certauerit ipso factō ab officio sit suspensus. In aliis vero
p diocesanos excessum huius compesci precepimus et puni-
ti pene cōdigite: qualitatē ipsorum arbitrio reseruātes. In
hūsdē quoq; causis sanguinis: in quib; mortali aut mutilatio-
nis membra p̄ iudicium agit. Multiter ihesumus ne quis in cle-
reto constitutus indecet aut ascessorū esse presumat. Quisq; vero
contra fecerit: p̄ reter suspensionis ab officio pena quam ipso fa-
cto incurrat: alias iuxta sui superioris arbitriū punitur.
In quibus suspensionū sententia per nos diocesanos nullatenus absoluatur nisi prius satisficerit competenter.

De concubinariis.

Rubrica.

Quā indecorum sit et puritate christiane contrariū pollutis la-
bus et manib; sacra p̄tigere vel laude offerre mundi-
cie: aut scip̄m sedacū luxurie maculis in templo domini p̄fita-
re. Non solū diuine et canonice leges verū etiā seculariū p̄j-
cipū monita sancte considerantib; iudicio p̄spexerit: oībus christi
fidelibus et ecclie sancte ministris pudicitia: tā sc̄z cōsuleat
q̄ salubriter indicentes. Quos predictus legatus sequēs
laudabili studio p̄cepit et statuit: ut nisi clerici et maxime
in sacris ordinibus constituti qui in domibus suis vel alicuiis
detinet publice concubinas nisi eas a se prospicere amo-
ueant ista mēsem: ipsas vel alias de cetero nullatenus re-
cepturi: ab officio et beneficio sint suspesi. Et usq; quo sup-
hoc digne satisfaciāt de beneficiis ecclasticis se nullatenus i-
tronuerit. Alioquin ipsos decreuit esde; beneficiis foro ip-
so iure privatos. Nos autem pudicitiam velut gemmam
virtutum optantes in clero fulgere: quibus non potest so-
lum persuaderi: sed ex assumptione professionis vinculo etiā
imperari. Statutam dicti legati contra clericos qui publi-

Constitutiones.

ce detinent concubinas editum cura qua possuntus prole-
quentes aduciendo statuimus: ut archidiaconi locorum qui
post episcopos curas gerunt extra concubinarios homines
singulis inquisitione faciant diligentem / et contra eos pre-
dicti legati statutum exquisite faciant obseruari: et que in-
uenient episcopis nihilominus teneantur nunciare: ut ipsi su-
per his pastoralis officii sui debitum exequatur: qd si in exc-
quedis his que premissa sunt quisque archidiacorum vel eppi-
scopus postquam libi denunciatum fuerit ab archidiacono ne-
gligens fuerit. Archiepiscopus quidem ab ingressu ecclesie
noderit se iure suspensum quoique denunciauerit. Episco-
pus vero a dalmatice tunice et sandalium usu sit suspen-
donec a se negligentiam extensiens que statuta sunt dure-
rit exequenda. ¶ Ad hec cum ad peccatum accedit consen-
sus et auxilium alterius utrumque in peccato parificet: et pa-
ci pena condemnnet. Statuimus ut hi qui clericos in domi-
bus suis ad peccandum recipiunt vel scienter peccare per-
mittunt: sive concubinis eorum scienter domos locant vel
accommodant: si clerici fuerint pena consumili. Si vero lai-
ci ad arbitriam episcopi puniantur. ¶ Predicte vero cle-
ricorum concubine de quibus constringit perfecti eviden-
tiam vel alio iusto modo ab ingressu ecclesie dum celebri-
tur dictima penitus arreantur: nec eis paschali tempore tribua-
tur viaticum cum iudicii sibi manducent et bibant qui illud
indigne assumunt. ¶ Leterum quia plerumque etenire di-
dicimus qd coniunctus super crimen adulterii aut alio pecca-
to notorio ad partes fugeat alienas ut et libertus perseue-
ret in crimine. Statuimus ut si quis taliter de provincia
in provinciam aliam nostre legationis aufugerit / episcopis in
cuius dioecesi venerit: seu officialis eiusdem ad mandatum
prelati in cuius dioecesi vel iurisdictione fugiens ipse deli-
querit: sive excommunicationis in ipsum latam efficaci-
ter exequatur: donec ad penitentiam redeat salutarem.
¶ De vicariis residentia et institutione. Rubrica.

Octoboni.

Sacrorū ordinis dispēsatio quasi clavis ad aperiēdū
varias portas salutis & ḡte sp̄ualis hoīb⁹ est cōcessa
quam habere necesse est: ut clavis aperiat q̄ curā h̄z aīap-
qui etiā clavē gestat extra iunctionē vagari nō debet: sed
ut patens sit in statione continua vocantib⁹: & nō vocātes
h̄mō exhortationib⁹ quasi pastoꝝ sollicit⁹ ad se trahat. Hec
licet antiqua sc̄tōn patrum discernat auctoritas: q̄ tñ ab
his qui trahent fructum plus diligūt q̄ eternū iuuenit ut
temere non seruatū. P̄edictus legatus circa vtrūq; pui-
dens statuit inter alia nullum ad vicariā de cetero admit-
tendum nisi iam in presbyterū ordinatu: vel saicē diacono-
nū proximis epib⁹ in presbyterū ordinandū: q̄ renficians
alii bñficiis si qua habeat: curā aīap habēta iuret ibi re-
sidentiā facere corporalē. Alioqui institutionē bñmōi ipi⁹
nullā fore decrevit: & vicariā fore aliū conferendā. De his
aut̄ q̄ tūc iā fuerāt instituti nō tñ in presbyteros ordinati
statuit p̄dict⁹ legat⁹ & p̄cepit ut extūc infra annū ad mi-
nus se facerēt i presbyteros ordinari. Alioqui extūc ipos
privatos vicarus esse decrevit: quod de residētia circa in-
stituēdos p̄ceptum erat statuens etiā circa ipsos. Nos
aut̄ p̄tra hec agētiū cōpescere maliciam: n̄t a quoq; ad hoc
op̄tima discrecio volētes aduciēdo statuum: ut si q̄s de
cetero contra hoc statutū fecerit: alias vicariā detinuerit
fruct⁹ suos nō faciet: sed sic p̄ceptos ipos restituere tene-
atur: i p̄sonā mēdiatis ecclie cur⁹ vicaria est tradat i ipius
vtilitatē modis oībus querēda: mēdictatis vero alteri⁹
vna pars in paupes ipius prochie expēndat: & altera soli
archidiacono applicet. Ipse dō archidiaconus sup his sin-
gulis annis diligētē faciat inquisitionē: sīaꝝ op̄e & sollicitis
dine statutū hoc faciat firmiter obseruari. Qui etiā si ali-
quē p̄tra p̄missa vicariā p̄perit removere: plato ad quē al-
lius collatio vt institutio pertinet: vicariā ipam vacare sine
moza denūciet: ut idē circa illud exequat qđ viderit sui of-
ficii interesse: q̄ etiā nec taliter instituat nec post factā sibi

Constitutiones.

Identicatione huius: ut possit puererit ad ei^o noticiā institu-
tionē vacare differre presumat: q̄ si ztra fecerit a collatio-
ne p̄fatiōe & iſtitutiōe b̄ficioꝝ quoꝝlibet quicqꝫ fuerit
donec q̄ statuta sūt ex quaꝝ nouerit se suspēsuꝫ. Ad hec ut
oīs malicie conat^o diligēti reprimant^o industria statuum^o
ut si q̄s ztra p̄missa vicariā retinere contenderit q̄ mēsem
vnū i sua rebellione p̄sistēs preter penas superi^o imposi-
tas altis b̄ficiis li q̄ h̄z sit ipso facto p̄uatus: necnō etiā ad
vicariā cni sic molestuſ icubuit p̄petuo & ad cetera b̄ficia
q̄bus vicioſo & adulterino ztagio se reddidit idignū q̄ tri-
enniuſ sit ihabiliſ obtineſda. Que oīa non ſolum ad futu-
ra p̄origim^o: veriſtā ad preterita reſorri volam^o. & i eis
efficaciter statuimus & p̄cipimus obſeruari. Archidiaco-
nus vero si que ſint ſuperius iniuncta neglexerit p̄fēt in-
dignationem dei omnipotentis quā incurrit ab ipſa parte
ſibi applicanda p̄nactur: ab ingressu ecclie p̄ntis statuti
auctoritate quousqꝫ p̄missa fecerit ſit ſuſpēſus.

De intruſis.

Rubrica.

Amoris p̄p̄ti damnabilis et immoderata p̄ſuſptio
ſubuertēs i iudicio rationē dū ſibi alienū temere co-
cupiſcit caritatē tradit crilio mortemqꝫ affectat primi ſui
quem nouerit poffidere: quin etiā morte vel iuritatiōe
aliena nihil agēte caliditas & simulatio diuinā p̄nuocan-
tes: ita am impudēter iuſurgunt in cū qui diuic mortuū et
qui adhuc poffidet resignasse verbo vel actu n̄ēdacer co-
fingentes. Quia vero i eccliesi p̄cipue citra mare An-
glicane p̄ſtituſ hic moꝝb^o mortalis ut p̄p̄t p̄fet legat^o
ztra hoc ſtatuit: ne p̄tertu opinioꝫ ut fame que de morte
vel cefſione habeat: abſētis ei^o b̄ficiū aliquatenus zfer-
ret. Sed p̄elat^o donec plenū de veritate iuſtriaſ expe-
ctet. Alioquin ad resarcendū om̄e damnū et hoc iuſlictū
abſenti ip̄z obligatū. Illū vero q̄ſe p̄trauit intrudi p̄ter
dānoꝫ reſtitutionē ab offō & b̄ficio ip̄o facto ſuſpēſu fore
decreuit qđ etiā ad illū extēdi voluit q̄ b̄ficiū ecclasticis

Octoboni.

altero possidere occidere vel clā auctoritāc pppriā vt
poti⁹ temeritate p̄sumit vel postq̄ declaratū fuerit ad
alii p̄tinere: armis se defēdere nōtis i codē. Nos aut lati-
ns & plen⁹ mederi q̄ nōm antidotū cupiētes: adiūcio do sta-
tuim⁹ ne q̄s de cetero patronus ecclasiasticus vel secularis
ad eccliam in qua ius obtinet patronat⁹ quemō audiat
p̄fitare: nisi p̄babilem habeat de ipsius ecclia vacatōe no-
ticiā: in quo casti h̄ p̄fitare possit: ne sibi p̄ lapsū t̄pis p̄cīu
dicīi ḡn̄etur: p̄elat⁹ ad quē iſtitutio spectat nequa q̄ p̄e-
sumat p̄fitatū admittere vt iſtituere: nisi de morte recto-
ris vel alias de vacatiōe legitima prius cōstat. De his ve-
tanō aliter cōſtr̄te sufficiat q̄ per ipsius mortui prelati:
vel resignātis: vel alias dimittentis p̄ficiā corporz alē: aut
si absens sit per ep̄i sui diocesanū: in cuius ciuitate vel dio-
cesi mortuus fuīe: vt̄ alias dimisisse dicet: aut saltē alte-
ri⁹ p̄sonē autētice lēas sigillo autētico uno vel pluribus
cōnūctis: vel per instrumentū publicū: vt̄ p̄ testes iuratos
idoneos in oī exceptione maiores: a quibus sup hoc nō tñ
de crudelitate: sed etiā de scia scđi iuris exigētiā sufficiēs
& apertū testimoniu deponat: q̄ si contra ea que dicta sūt
quisq̄ i ecclia de facto fuerit iſtitutus: vel q̄ verius est
intrusus: iſtitutio talis inuálida et nullus penit⁹ sit mo-
mēti: nec per ipsam cuiq̄ aliquod ius acquirat: etiā si post
modum forsitan apparet et ipsam eccliam t̄pe iſtitutio-
nis hm̄di vacauisse. Cūq̄ p̄sumodū de vita p̄imi rectoris
cōſtr̄terit: eo q̄ personaliter veniēs seipm̄ ondat: aut alias
p̄ autēticas lēas vt̄ instrumentū publicū: vel testes idone-
os viuere comp̄probant: tam p̄elatus iſtituens q̄ is qui ta-
liter fuerit iſtitutus ipsi rectori ad restitutionē integrā
fructuū damnoꝝ & expēsaꝝ que ppter hoc ip̄e rectori icur-
terit teneatur: aliter alterius solutione minime liberato.
Et q̄ nō sufficit pecuniaria pena vbi ē spūiale delictū: p̄re-
latuꝫ qui cōtra hoc iſtituetur nihilominus ab eo t̄pe quo
dicta commiseraꝫ collatiōe iſtitutione seu p̄ſentatio-

Constitutiones.

ne bñficioꝝ quoruſlibet ſtatuim manere ſuſpenſū: donec illi rectori reddat poſteſſio ecclie. Idiſtientes vt ſi poſtꝝ de iſiꝝ rectori vita ſupraſcripto mō 2ſtiterit ecclia nō reſti cuac̄ eide intruſus ſi p tres menses i tā pefima rebellione pſtiterit peer penas ſupra ipoſitas extūt oibꝝ bñficiuſ q̄ in eode regno obtineat ipo facto ppetuo ſit pnuatꝝ + ad illō qđ talr detinuit: qñficiuſq; vel quocuſq; vacauerit ppetuo ſit iha bñlis obtineſdū: ad quod cupiditatis + rapine vicio reddidit ſe idignū. Et ſuqđe forte nullū bñficiuſ habeat: nō ſolū ad hoc qđ ſic pſuplēt: ſ; etiā ad qđlibet aliud in illa diocesi quā ſceleris ſui pefide turbavit ipo factō auctoritate huiꝝ ſtatutis ſe inhabilem ppetuo eſſe ſciat + penitus non capace; veteꝝ ad om̄is qui ad pñrationē patroni vel alius modis bñficia vñ ecclias ſine canonica iſtitutiōe p̄lati p ſe aut p altos occupare pſuplēt: quos adhuc glaur delinquere 2ſtar. Necnō ad eos q̄ ad te hāc 2ſtructionē occupati viuentis bñficiuſ vel ccclaꝝ: + adhuc detinent occupatā. Ad eos quoq; q̄ ſiue canonica iſtitutione p̄lati ſeiſpos interudeſte p̄ſuimpſerūt: niſi iſra tres mēſes a publicatione huiꝝ 2ſtitutiōis tā occupatoꝝ q̄ itruſoꝝ hmōi oīno dimiſtint qđ taliter accepēt: + vt ſupradictū eſt ſatisficerint ſupra noīatas penas ertēdi volam + mādatꝝ. His q̄ cōtra tales i 2ſtitutiōibꝝ p̄dicti legati et pñcialiū 2ſilioꝝ totiꝝ nō legatiōis ſtatuta ſunt i nullo penitꝝ diminutis. Cōtra hōs etenī deliquerēt penas ex q̄ ſufficere nō putam ſanctim̄as eſſe atq; tollerabilꝝ eſtimātes eccliam vel bñficiuſ dicter vacare p̄ incognitā veritatē q̄ momēto quocumq; adulterari apud violentū vel alii nephariū poſſeſſorem. ¶ Ad hec cū ad archiepꝝ vel ep̄m ad quē ecclie vel beneſien collatio ſpectat vacationis noticia p̄abiliter aliis q̄ p̄dictis modi fortes puerit: ſi forſa bñficiuſ ipꝝ vel ecclia ipaꝝ 2ſterat: ne p̄ laſpūm tpiſ pñdicium ſibi ſiet poſſeſſor tñ iſpis ecclie vñ bñficiu corporalē p̄iuſq; de vaca- ciōe ſupraſcriptuſ modis 2ſticerit: mō trādat vel tradi ſagis

Octoboni.

at seu xientiat vel permittat: neq; is cui collatio facta est possessionem ingredi propria vel alterius cuiusq; auctoritate presumat. Quod si archieps vel eps contra fecerit predictis penis se nouerit subiacere. Ipse vero cui collatio est facta si contra premissa possessionem acceptit: ipa ecclesia seu beneficio perpetuo nouerit se priuatum. et nihilominus aliis penis subiaceat supradictis.

Cste vna ecclia diuidat in plures psonatu. **Rubrica.**

Dicitate in oibus maxime vero in diuinis et spualibz officiis et ministeriis: ita perfectio sequit ut divisionem super omnia detestet que desolatione et ruinā inducit: nec enī ullum ipz materiale subiectū stabit: nulla sacre rei designatio intellectū si cōformiter ad se trahit: cum i illis velim isto divisione ager: diuersum faciens qd est vnu: n.

Ex his catholice imitatis sanctit auctoritas: q; in vna ecclia vnu sit rector: quasi vnr corporis vnu caput. H; stu pefacti ne zizāme seminator iter dū per pluriū i vna ecclia psonoz discor dū iter q pluriū cupidoz signata: q de ipa ecclia nihil aliud q̄ comodū t pale venant: hanc p̄ficerā sectionē diuersis modis inducit: vt in plures vnicā ecclia diuidat: rei p̄auitatem qdā mutationē vocabuloz seu nouū occultatet: qd̄ detestabili est int̄m i qbusdā prelatis ardor cupiditatis et auaricie erardescit: vt p̄nctatos ad ecclasticā bñficia nō admittat: nec aliter ea xferat: nisi circa puetū et redditū bñficiorū ipoz p̄tēre retēta quā suis vbius applicat: vñ' aliis eā ad tps vt simplē xferūt p̄ sue libertatis voluntatis. Super his aut legitime xpesēdis dictus legat diuisiones particulares assignatiōes et p̄mutationes penitus prohibēs statuit: vt nūq; in plures psonatus vel vi carias ecclia diuidat: et q tūc aī diuise fuerat itegarent ip̄ cito facultas se offerret: nisi aliqua ecclia sic foget ab antiquo forsanā inservia: in qua q loci eps p̄uideri statuit q tam redditus q̄ parochia iter eos xgruis portionibus diuidat: et q̄ semq; apud eccliam resideat alijs q de aīaz ca-

Constitutiones.

ta sollicitus in celebratiōe diuinorū & collatione sacramētōrū se viriliter exerceat & honeste. **C** Nos igitur dicti legati sanctionem dignā emulatione sequentes adiiciendo statuumus ut oīs hīmōi prorsus diuisio ante p̄dicti constitutionē facta: mis̄i tāto eā processit tpe ut meritū possit antiquitatis iure cēseri: que ne postmodū est secuta: nec nō cuiuslibt portiōis puentiū ecclasticorū bñficiorū retentio & assignatio que fieri nō posse dinoscit absqz labē sy moniace p̄auitatis p̄ locorū diocesanos penit⁹ reuocētur. Si qua vero de cetero fit diuisio: seu alicuius portiōis retentio vel assignatio: hāc nullā ipso iure foze decernimus. Et ne conferentis seu p̄ficationis vel admittentis plures ad vñā eccliam: ex mali relinquat impunitas. P̄mitans qui dem vñus aut plures ius illa vice presentādi amittat ad superiorēm proximū deuoluēdū. Si xpo p̄pelat⁹ sic ruletit: vt p̄sentatos admiserit: aut certā detinuerit vt alii assignauerit portionē simpliciter vel ad tps/nō solum ei⁹ institutio retentio vel assignatio iuribus caret: verūtiā tpe quousqz reuocauerit ipso facto a collatione institutio- ne seu p̄ficatione bñficiorū quoilibet sit suspensus.

C De abstrahētib⁹ fugiētes ad ecclias vt cymiteria seu res ibidē depositas: & de auferētib⁹ aliqd preter volūtate dñiorū ecclasticorū de bonis manerius seu grāgiis. Rubri. **A**D tutclam & confugiū oppressorū ita immunitatē ecclasticā cernim⁹ constitutā: vt etiā reos sanguinis ab hoīz incursu defendantqz tomagis insolentes criminū cōfugientes ad ipsam & res nulli vicio subiacentes hostili timore infra iūius ecclie repositas conuenit nō solum extinde nō abstrahere: vel rapere: sed etiam non tangere ne vt in eis temeritatis aliquid attemptetur/satis intelli git qui p̄udenter attēdit. P̄peterea circa tuitionē tā per sonarū ad ecclias vel cymiteria confugientiā & rex quo in iūis p̄ securitate fiducialiter reputantur: q̄ circa sa- lūtem hoīz prophanoꝝ qui dei timore contempto & ecclie

Octobri.

Si reuerentia prossimis abiecta / immo totius humanitatis
+ fame pudore deposito ad huius cōfugaz abstractionem
et rex predictaz rapinā de locis t̄pis se conferūt impudē-
ter. Pro tanto promptius op̄z intendere q̄to sceleris hu-
ius p̄fida maius noscē periculū importare. Pro sigil h̄mōi
iniquitates + scelera pfecto odio offici n̄i debito psequētes
statuum vt si q̄s aliquē ad eccliaz vel cymiteriū vel clau-
strū r̄fugientē inde abstraherit violenter: vel e: viciū ne-
cessariū phibuerit: i quo s̄l's est necāti: aut res alienas in
locis sacris depositas violēter seu hostiliter asportauerit
seu asportari fecerit aut factā suo noīe: vel a familiaribus
suis abstractionē phibitionē vel asportationē rotā habue-
rit: aut abstrahentib⁹ phibentib⁹ vel asportantibus p̄re-
buerit publice vel occulte auxiliū consiliū vel cōsensū ipso
facto sit exēdicationis vinculo inuolutus: a quo nullaten⁹
absoluat nisi p̄us ecclie cui tantā iniuriā intulit + dānum
passo satisfecerit p̄petēter. Et quidē si exēdicat h̄mōi mo-
ritus a suo dioceſano infra prefū ab eo t̄ps nō satisfce-
rit: terra ipius subtiliaſ ecclastico iter dicto. q̄ aut p̄fici-
tam ab eo satisfactionē minime relaxet. q̄ si forte tēram
nō habeat dñs terre i qua morat si monit̄ infra terū ſibi
indultū ab hoc extra eā nō expulerit h̄mōi p̄filitē: extūc
terra ipius ecclastico ſupponat interdicto q̄diu ibidē ille
māſcrit duraturo. Nempe si talis excommunicatus cleric⁹
fit a p̄relato monit̄ infra terū quē ei duxerit p̄figen-
dū minime satisfecerit: extūc oī bñficio ecclastico qđ i co-
dē regno obtinet ſit priuatus ſuā nullū obtinet ad quod
cūq̄ illi⁹ regni bñficiū ecclasticū p̄ qui quicnuū ſit inhabit-
its obtinendū. Eteni ab ecclasticis bonis excludit q̄ ca-
titatē + ecclie dec̄ in dei p̄temptū + p̄sumi diſpēdiū tāne
quiter violavit: q̄ aut in p̄missis statuta ſunt: eadē p̄tra
eccliaſ icēdarios + cōtractores volunt̄ + p̄cipuum ob-
ſeruari. Ad hec si q̄s de domib⁹ manerius grāngius vel ali-
is h̄mōi locis ad archichos epos vel alias pſonaz ecclastici

Constitutiones.

cas vel ad ipsas ecclesias priuētib⁹ accedēs quicq⁹ p̄ter bo-
luntatē premissor⁹ dñor⁹ vel eor⁹ q̄ sūt hmōi rex custodius
deputati & sumere vel auferre aut tractare presumpserit
ipso facto sit extēcatione ligatissa qua donec satissicerit
absolutiōis ḡam minime & sequat. Et ne hoc salubre sta-
tutum p̄petuū ignorante negligat ipm vel intētionem
ipsius p̄ anni cōtinuū a tpe publicationis eiusdē in eccle-
sia cathedralibus collegiatis & aliis p̄ capellanos recto-
res earum quibuslibet diebus dñicis astrāte parochianor⁹
in multitudine et fidelium precipimus publicari.

C Ne q̄s impedit matrimonia solēnisiari in facie ecclesie.
C Onus gale fed⁹ ab ipo dñio iſtitutū sicut p̄tāti h̄siāne
nō subiacet ita null⁹ temerario ausu pere d̄z occur-
sui quomin⁹ in aspectu hoīni solēnitatē accipiat p̄ quā put
expedit oib⁹ innotescat. Quapropter district⁹ inhibem⁹
ne q̄s matrimonia & tracta legitime quomin⁹ in facie solēni
scē ecclie impeditre p̄sumat. Ep̄i vero quon⁹ interest sa-
crimēta tueri & digne punire studeat hmōi p̄sumtores.

C De executione testamentoꝝ. Rubrica.

T Ibertatē extremi iudicii sicut multa fauoris p̄ero-
gatiua muniūt legitime sanctiones: ita ipsius execu-
tionē quenit adiuuare: ne quid impeditre valcat arbitriū
testatoris. Propterea sup executione testamentoꝝ duxi-
mus statuendū: ut executor testamēti cuiuslibet ad execu-
tionē nullatenus admittat: neq; testamentū corā ordinā-
rio scdm approbatā cōsuetudinē p̄mitatū p̄ ipm aliquaten⁹
approbat: nisi p̄r⁹ quo ad hūc actū sui fori p̄iuriegio corā
eo exp̄esse renūciet executor. Precipimus etiam statuē-
do q̄ hmōi testamentoꝝ executores p̄missō administratio-
nem bonor⁹ attingāt inuentariū in presentia aliquor⁹ fi-
de dignor⁹ qui verisimiliter bonor⁹ defuncti nouerūt quā
titatē omnino cōficiant: & illud suo superiori p̄elato obē-
diant. Si quis aut̄ inuentario nō cōfecto administrare p̄-
sumperit ad arbitriū sui ep̄i puniaſ. Num approbatione

Octoboni.

Siquis dē testamēti eius qui in diuersis dioecesibus beneficia
dum viueret obtinebat approbatione illius ep̄i in cuius
dioceſuſ testator decessit fidem volumus adhiberi.

Contra prelati ecclesiārum fructus vacantium percipiant
vel suos faciant. Rubrica.

Ecclesiārum dispēdia invicte nobis sollicitudinis cursus
submouere volentes: ne duplicit desolatione cōtracte
nimium deprimātur ab his maxime q̄ super intendentēs
quotidianā instantiā subiectis debent ecclēsīs rectōribus
pp̄p̄is viduatis paterno zoliari tenētur affectu statuim⁹
vt cū ecclēsias vacare contigerit: p̄relati sub q̄bus cōsistunt
fructus: p̄rouētus q̄ per annū vel aliquādo tpe obueniūt
ne quaq̄ percipiāt earūdē neq; suos faciant sic perceptos.
Sed iphis fiat qđ in canonib⁹ est statutū nūsi forte p̄relati
iuris hmōi ex speciali priuilegio vel legitima consuetudine
ab antiquo sibi valeant vendicare. Qđ si contra fecerint
donec totū restituētis ab officio sint suspensi. Ne quiclibet
tiones etiā fructuū: p̄ueniū bñficiorū ecclasticoū a p̄la
tis fieri penitus p̄hibent⁹: q̄ leges & canones interdicūt
nisi castis speciales emergat: in q̄bus sequestratiōes terre
placitūdines & iura p̄mittunt⁹. Alter aut̄ factas sequestratiōes
& latas occasiōe hmōrē cōdicationū suspensionū & in
terdicti s̄niā nullas esse deceperimus ipso iure. P̄relatus
etiā q̄ hmōi sequestratiōes fecerit: quousq; ipas reuocauē
rit ipo facto & dalmatice tunice & cādakuū v̄su sit suspēsus.

Contra oblationib⁹ capellāꝝ matrici ecclie restituēdis. R. u.

Onifeste reddidit ingratū si vertit in abusum: suis nō
intenta simib⁹ extēndit in alteri⁹ lesionē. Ecclastice q̄deꝝ
puidēne p̄cas dū alteri p̄ alterū nō vult iniquā qđitio-
nē afferri: si q̄s priuata p̄sona capellā pp̄p̄ā desiderat ob-
tinere: idq; cā iusta mediante cōcessit semper aducere cō-
suevit: vt id fiat sine iuri p̄ prejudicio alieni. Quod et nos
salubri et oportuno cōmodo p̄sequentes statuumus et

Constitutiones.

districte p̄cipim⁹: ut capellani ministrantes i capillis h̄mōt
q̄ saluo iure matricis ecclie sūt 2cess: oēs oblatiōes ⁊ cete-
re q̄ etiā ip̄is nō recipiētib⁹ ad matricē eccliam puenire de-
bet: t̄ ap̄i rectori sine difficultate restituāt: cū id tāq̄ alie-
nū iusste negueāt detinere. Si q̄s aut̄ restituerit 2tēp̄serit
se sp̄ēliōis. Tulo quousq; restituerit se nouerit innodatū.

De domib⁹ eccliarū reficiendis. Rubrica.

Improbam quorū dā avariciā p̄sequētes q̄ cū de suis
ecclesis ⁊ bñficiis eccliaſtīcīs multa bona luscipliunt
domos ip̄aq̄ ⁊ cetera edificia negligūt: ita q̄ integrā nō 2ser-
uent ⁊ diuīta nō restaurēt: ppter qd ip̄aq̄ eccliaſarū statū de-
formitas occupat ⁊ multa incommoda subsequunt: statutū
mus atq; p̄cipimus ut vniueſti clerci suorū bñficioꝝ do-
mos ⁊ cetera edificia p̄ut indignerit reficere studeāt cōde-
ceter: ad qd p̄ suos ephos vel archidiaconos sollicite mone-
antur. Si q̄s post epi aut archidiaconi sui monitionē p̄ du-
os menses id facere ceſsauerit: ex tūc ep̄us ip̄e ip̄ius clerci
sumptib⁹ id fieri faciet diligēter de fructib⁹ ip̄ius ecclie,
vel bñficii pñtis auctoritatē statuti: tñ accipi faciēs q̄tuꝝ
ad refectionē hui⁹ sufficiat pagēda. Lācellos etiā ecclie
p̄ eos q̄ ad hoc tenent ref. ci faciāt p̄ut supius est exp̄ressū
Archiephos vero ephos ⁊ alios inferiores platos domos ac
edificia sua farracta reficere ⁊ i statu suo 2seruare ac te-
nere sub diuini iudicii obtestatione p̄cipimur ⁊ ipsa ea
reficiant que refectione nouerint indigere.

De procurationib⁹ que ratione visitationis debent
nō recipiēdis ab archidiaconis vel aliis inferiorib⁹ p̄re-
lati: s̄ nisi cum visitant. Rubrica.

Naturalis dispositionis effectus sc̄mē serēti reddit et
fructum laboris multiplicat labozanti. Absurdū ve-
to simulq; iniq;uū nemo dubitat quemq; vbi nō seminat
mettere: vel ex his colligere que nō sp̄argit. Ex his sacrorū
canonū p̄uissio equitate p̄oderata decreuit: ut etiā ecclia q̄
visitationē recipit in sp̄alib⁹ ⁊ sp̄ualibus eccliaſarū bonis ſu-

Octoboni.

habuerit constitutis institutis procuratione exhibeat visitati.
Qui autem ratione visitationis procuratio debet: si quid exigitur
vel recipit homini ratione cessante tam male accepti + indebi-
ti non subit. Cum igitur intellexerimus quod plerique prelati
procurationes a subditis exigunt: id visitationis officium non
impedit nos tam ecclesiarum indennitati quam prelatorum saluti & sul-
tius prudenter districtius prohibemus ne quis eorum procuratio-
ne que ratione visitationis debet ab ecclesia quaevque recipiat
nisi cum eidem officium visitationis personaliter impendat. Qui vero
aliter recepit donec restituuerit ab ingressu ecclesie sit suscep-
tus. Episcopi vero + alii inferiores prelati cum visitat in superflua
comitiva seu electionis numero vel alias in expensis grauare
subditos non presumant ultra potestatem + numerum determinans
cum in consistorio se re. Inno. pape. iii. Ne videantur i visitatio-
nibus magis lucris pecuniaris inhiare quam ecclesiarum velle conseruare
statum vel salutem querere sicut. Quod si contra fecerint
vel contra facere attemptauerint subditi eis non parcerent in
hac parte: latas etiam occasione homini excommunicationis suspensio-
num + interdicti suas ipso iure decernimur esse nullas. De
cum etiam visitationis tpe superflua + onerosam multitudinem
hominum non aducant: per quam ecclesiarum requies perturba-
ti sepius consuevit: sed moderationem sequantur constitutionis canonice in laterali. consilio promulgatae.

De pena pecuniaria recipiak a subditis pro delicto notorio
Deus opes cuius oia sunt precium quodlibet pro delicto
non accepit + holocaustum non postulat pro peccato. Qui-
dam vero ad alios regimur deputati hoc ignorantes: aut ex tem-
peraria quadam industria contumenes cum peccamur a sub-
ditis debitam pro pecunia penam remittunt. Et quo sit ut deo
non indulgence tam iudex criminis quam commissor sua in eo-
dem sacculo delicta consignet pariter iudicandi. Et quod iur-
et haec Iodo plus nullum reus primusculpam quam redime-
re minimis existimat: nec ex hoc mala voluntas minuitur
vel imitatur: sed potius datque auctoritas delinquendi. Lit-
L. iii.

Constitutiones.

et correctione quidē criminis predictus legatus statuit q̄ archidiaconi ecclias utiliter & fideliter visitet ut de sacris vasis & vestib⁹: & qualiter nocturnis & diurnis officiis ecclie suis seruiat: & ḡfhaliter de tpsibus inquirendo & que corrigēt iuenerint corrigat diligēt ecclias autē supfluis nō gravēt expēs: sed procuratores dūcāt dū visitat exigat moderatas: non secū ducūt extraneos: se modeste se habent in familia & in equis nec petumā ad hoc vt nō visitet vel nō corrigat: vñl' vt crimina nō puniāt ab aliquo recipit presumat: nec aliquos sententiis suis inuoluat iniuste vt ab eis possit ex hoc pecunia extorquere. Et cū hec sapiat sy moniacā prauitatem decrevit: vt q̄ talis agere presumpscunt: sic extorta in duplū extogare in pios usus ep̄i sui arbitrio spellat: salua m̄ihilomin⁹ pena canonica alia &tra ipsos precepit etiā vt dicti archidiaconi per singulos decanat⁹ capitulis inter sint: in q̄bus diligēter instruat inter alia sacerdotes: vt bene sciant & sane intelligant &ba canonis misse & baptismatis: ca. l. maxime que sunt de substantia sacra m̄eti. Nos igit̄ statutū dicti legati &tra tales editū adiungentes aduiciendo statuimus ne archidiaconi p̄ nullo pctō mortali notorio vñl' de quo scandalum ḡnatur: pecunia a de liquete p̄ ipso recipiant: sed &m̄issum crimen puniāt aiaduersione condigna. Ep̄is districte precipimus: vt h̄mōi salvare statutum firmiter faciant obseruari.

De summis.

Rubrica.

Nudignū est cū spūalib⁹ pecuniariū mire & mercū: dicēte ap̄lo Petro ad Symonē. Nō est tibi pars neq̄ sops in sermone isto. Auare enī & facile spūalia vēdit qui x̄r̄ exercitiū pecunie interventione &ducit. P̄pouide igit̄ constitutionē predicti legati &perimus inhibētē: ne dignitates vel officia puta decanatus vñl' archidiaconatus vel puentus ex ecclastice vel spūalis iurisdictionis exercitio seu ex p̄nia vel altari vel sacramentis aliis quibuscumq; ve puentes nullo modo &cedant ad sumā. Nos ait circa hoc

Octoboni.

nam sanctum & salubre statutū fieri a pluribus audiētes adiūciēdo statuim⁹: ut si q̄s de cetero q̄spia contra fecerit: datio ad firmā sic facta nō teneat: & contrahentiū neuter alterutri ex tali tractu tamq̄ invalido quacūq; turis auctoritati b̄ficii hui⁹ cōstitutiōis nōc expressa renūciatiōe v̄l' alia pactōe vallata aliquaten⁹ obliget: nihilomin⁹ certia parte p̄uetuſ ei⁹ rei quā de facto ad firmā dari p̄tra hoc statutū & titerit fabrice maiorū ecclie cathedralis modis v̄ibus applicanda. Que oīa volumn⁹ habere locū & statuim⁹ obseruant: cū laicis ecclia datur ad firmā: & cū v̄ltra quin quenam etiā clericis ecclie firma recedat p̄tra & cōstitutiōes a dicto legato sup his salubrit̄ p̄mulgatas. Ecclias quoq; a gravi p̄iudicio p̄cauere volentes ipsas ad firmā p̄conis eāꝝ dari sub p̄missis penis districtius prohibemus.

De residentia archiep̄orū vel episcoporum. Rubrica.
Pistor bonus cognoscens gregē suū debet ip̄s & corporis & mentis oculis iugiter intueri: & ne ip̄m insidiosus lupus inadat sicut hostis persequendo invigilat. sic p̄clatus resistat & inue defendendo. Oportet igit̄ ut corporalis p̄ntia ipsum sollicite tueat: q̄r vadēs paskorū & veniens sepe nō iuenit qđ re liquit: eo qđ adutissimus nō recedēs neq; dormiens asportauit. Hanc licet epi ad personalem residentiam circa gregē dñi sibi cōmissum: tā diuinis p̄ ecclia sticis p̄cepit noscum cōstricti: q̄z cū in p̄tibus nō legatiōis nōnulli sunt q̄ hoc accēdere nō vident̄. Nos predicti legati monitionē & exhortatiōe; sup h̄c archiep̄is & epis eiusdem prudenter emulacionis studio condigne subsequentes ipsos efficaciter exhortamur in dñio: & in virtute sc̄tē obedientie atq; sub diuini attestacione cōmonent̄: vt ad cōmissi gregis curiam: & despōsatār sibi eccliarū solaciū p̄rect pue dieb⁹ solēnibus quadragesimalib⁹ & adūctus p̄ntias suā debitā exhibeāt: quibus se fide media copulatunt. In quibus sc̄tēm crisma sacrum oleū & infirmorū in die cene dñi quolibet anno conficiant. Quāli eos dictis diebus ab ipsis

Constitutiones.

ecclesiis & suis superioribus aduocatos/ vt alia iusta causa
oposset absentare vel quod ipso nomine pretendit: & quoniam
sum sibi ministerius exigit: quod non minus gerit onus
in honoris sollicitate studieant excubitis obseruare.

De appropriatimib^o ecclia p^o nō faciēdis. **Rubrica.**

Quoniam alienatōes eccliarū sectōrū patrū romanoꝝ pō
tificū decreta prohibere summo ope studuerūt/nosipos
et officiū nō debito sufficientia qua possumus imitantes
universis ep̄is districtius ihibem^r: ne q̄s eoz eccliam sibi
subiectā altero ep̄o vōl monasterio seu prioratui appropriā
tioni s iure xferat vel assignet: nisi his cui appropriare vo
luerit ideo manifeste paupertatis p̄emāt onere vel alia
cā legitima subsit q̄ talis appropriatio nō tā iuri contraria/
q̄ pietati gloria merito censeat. Si dō ḡtra p̄missa factā
fuerit h̄mōi appropriatio ip̄o iure invalida & nullius peni
tus sit momēt: sed ab ep̄o q̄ hoc fecerit: sicut de facto p̄ces
cerit modis oīb^o reuoce. Nonnulli quoq̄ i ecclia q̄ p̄p̄is
p̄sueuit gubernati rectoriib^o in v̄sus eoz xcessa vt totū q̄d
et appropriata sibi ecclia puenit inaniter absorbeat ipsa
dimittat vicario deſtitutā: aut si fortassis vicariū in ea iſbi
tūn ita modicā ei relinquit fructū portionē vt nō pōt
ei sufficere ad archidiaconalia & alia sibi incūbētia onera
supportare: q̄ sit vt q̄d i elemosinā est p̄misū i siti auarice
xfiuat & trāscat in rapinā. Sup his igī salubria remedia
cogitātes statuum^r & districte p̄cipūt: vt universis religio
ni exēpti & nō exēpti cisterñ et aliū q̄cūq̄ i ecclias in p̄p̄is
v̄sus h̄fit: si vicariū nō sunt positi i eisdē infra sex mensū
spaciū dicarios p̄fitare diocesanis q̄ eos iſtituere detrāt nō
omittat: q̄bus sufficiēt assignare p̄facultate eccliarū stu
deat portionē. Alioqui extūc diocesani id facere studeant
diligēter. Statuum^r quoq̄ vt ip̄i q̄ecclias in p̄p̄is v̄sus
h̄nt domos i ip̄aꝝ eccliarū prochus xſtituāt: vt oīm xſtru
ctas redificēt vōl xſeruēt: i q̄b^o honeste p̄fit recipi visitat̄eg.
P̄edicta vero oīa tā ab ep̄is q̄ alius q̄ ecclias i p̄p̄is

Octoboni.

Vsus habent firmiter p̄cipimus obſeruati.

¶ De bonis intestatorum.

Rubrica.

Cum mortis icerta preoccupatio ſepe fit: anticipet ut
tum arbitrii voluntate: ut rificie di testamēti ſeu extre
me diſpoſitiōis adimār vite detiſio facultatē agit hūana
pietas miſericorditer i defūctū tū res tpales q̄ illi^r fuerāt
q̄ distributionē i pios vſus ipſū adiuuādo ſequunt: & corā
teleſti iudice ppiciabilit̄ itercedūt. Prout de ſup lvnis ab
intestato dece dētiū puiſionē que olim a p̄elat̄ regni an
glie cum approbatione regis et baronum dī cimanass̄ fit:
miter approbātes diſtrictius inhibemus ne p̄elati v̄l alii
quicunq̄ bona intestatorum hm̄i quocunq̄ modo reci
piant vel occupent contra p̄ouisionem p̄emissam.

¶ De delegatione.

Rubrica.

Tudicij robur & decus eropnat aucoſitas iudicāris &
corā illo tutis gressibus veritas ſedere p̄eſumitur
de quo ſtatus eminentioz: & meliora ſtipendia ſtrenuos
actus & dignos fructus iuſticie reppromittunt. Prout de ſa
cris canonibus iherentes: quibus ſtatut̄ in eſt ut non ni
ſi pſonus in maiori ſtatu p̄fittutis cauſe a ſede aptica dele
genſ eadē uiris ratiōe p̄moti ſtattum: ut ab archiepis v̄l
aliis ordinariis nō niſi pſonus in dignitate vel officio cō
ſtitutis: aut cathedraliuz: vel aliaꝝ eccliaꝝ collegiataruz
canonicis cauſe aliquatenus committantur.

¶ De forma citationis.

Rubrica

Ta mortaliū ſeu cupiditas ſurum i ſcipo reflectit
ardorē: quicqđ ſibi poſſet attrahere nō deſiſtat nō ei
mēs diuinā v̄l p̄proximi leſionē que litigiosoz amfractus
& pcelle cauſay manifeſte declarant: i quibus ſcipſum ſo
lum respiciens litigatoz ſic errat i via iuſticie: ut equum
& rectum e pſumet quicquid aduersario noceat & iure vel
iuria ſibi p̄folt. Hanc qm̄ i citationis articulo fraudē
p̄cipue fieri eſt xpertū: dict' legatus ſtatuit: ut per impe
trantes vel coꝝ nuncios in cauſis regni Anglie citatoꝝ

Constitutiones

littere nō mittantur; iudex moderat si aptibus imperād p
suū fidelē nūcīi eas mittat q̄ vocandū diligēter perqrāt
quē si reperire nō poterit: die dñico vel aliquo die solmni
apud eccliam loci illi^r in quo degere s̄ fuerit dū missa cā-
tak lēas legi faciat et exponi vel saltē ad decanū i cur^r de-
canatu moratur qui vocandū existit citatio dirigat q̄ a iu-
dice missus fideliter hoc v̄ posequat q̄ se aut p suos certos
nūcios et fideles: q̄d q̄ iū fecerint eidē iudici rescribere nō
omittant. Nos sūt vt circa citationis articulum pcedat
canci^r et toti^r discriminis materia q̄tū i nobis est penitus
auferat 2stitutioni dicti legati adiuciēdo statuim^r vt cum
iudex 2tra quēlibet absentē emitit citatōis edictū citatio-
nē facienda decano loci vel alicui certe persone alti demā-
det. Is vero cui demādata fuerit cū eā fuerit fideliter ase-
cucus scđ; statuti formā se citasse rescribat. Ilioquin cita-
tioni q̄ aliter factā apuerit: fides nullatenus adhibeat: nec
scđm ipam 2tra ipm q̄ citatus d̄r ad penā aliquā pcedat.

De iuramento adiutoriorum.

Rubrica

Iudabile viteq̄ hoīm necessariū adiutoriorū officiū:
qui quasi athlate iusticie in campo iudici militant:
multi qui dē exauctorisantur ab illis qui in ipso fideliter
se exercēt: per quos iusticia deperit: litiū pcessus innume-
ris subterfugiis i:npedit. Hec sane diligenter predict^r le-
gatus p̄siderans et prudentē attendēs iter alia facta cōsti-
tut^rue decreuit: vt qui adiutoriōis officiū voluerit gene-
raliter p̄metri apud diocesanū cui^r turis dictionis existit
originis vel domicilii ipē prebeat iuramentū: q̄ in causis
quo p̄ patron^r existit patrocinii fidele prestabit. Nos igi-
tur huic statuto p̄ qđ iūqtati occurrit: reiuac iusticia et suc-
cūrī vitatt: pere volētes semita ampliorē adiuciēdo sta-
tuim^r: vt scđ; ea q̄ in dicto statuto 2tēta null^r adiutori-
orū lēas diocesani corā quo iurare p̄cipit p̄us oīdat: fide-
de iuramento hmōi exhibito faciētes vel de nouo exhibeat
hmōi iuramentū ad nullius cause patrocinium admittat

Octoboni.

Cesse iudex parte vel 2coꝝ diā litigantiū ipeditat. **Rubrica.**
Aūm partes suas admittat iudicū: nisi actoris et rei
discensio ꝑquiescit ne aliud agere iudex debeat iurta
legitimas sanctiones quā vt ꝑtroversiā derimat iter ipos
multū pfecto delinquit q̄ partes ad pacē aut 2coꝝ diā pa-
ratas maxime p̄textu alicuius comodi nititur impeditre
Nꝫ vero per impedimentū hmōi si 2tingat puocat deus:
ledit p̄proximꝫ / i iudicii ꝑtaminat honestas / & iurgoꝫ ma-
teria ꝑtouet. **N**os aut̄ statutū dicti legati q̄ sup hoc simpli-
ci fuit inhibitione ꝑtētus efficacius p̄sequētes adiiciēdo
strutuimus: vt si q̄s deinceps p̄ impedimento pacis cōpo-
sitioni s̄ litigantiū obuciendo quicq̄ recipereit: ei q̄ de dit mo-
dis oībus restituer teneant necnō tantūdē et soluat pau-
peribus erogandū. **N**lioquin ex eo tpe quo scelus hmōi sic
recipiendo commiserit: donec sicut dictum est restituerit
excommunicationis vinculo se nouerit allegatum.

De publicanda absolutione.

Rubrica.

Sicut ecclesiastice censure vinculum ad medelam in-
uentum vt efficiat languidum quem cohercet: & pu-
blice & notum fieri consuevit: ita bñficiū absolutiōis q̄ li-
gato impēditur expedir notū esse: ne nō vitādus in sui cō-
tumeliā vel scādulū ab alius cuitetur. **P**rominde statuum:
vt cū aliquā excoicatiōs suspensiōis vel iudicīi sciām
contigerit relaxari: mandet alicui vt relaxationem hmōi
publice denūciat locis & temporib⁹ oportunis.

De institutionibus et collationibus.

Rubrica.

Cūm elatione reliquit: vt cum aie sue cure vix vnusq̄s-
q̄ sufficiat: ip̄i se plures esse mēdaci statera p̄santes non
volum vnius bñficiū sup multos ītrepide suscipiūt: in quo
q̄fīq̄ nec residēt nec ad sacros ordines se faciunt promoue-
ri: quos ip̄i bñficiū cura regrit: sed etiam multas sup innu-
meras curas sibi ꝑgregat impudēter / & p̄ vanitates & fal-
sas insenias ambulātes miserias aīas quas curādas acce-

Constitutiones.

perit necessario negligunt cū on^r tale implere iſa facti lim-
possibilitate nō pñt. Hanc cū hi tā cōtra ſpī q̄ aduersus
deū & primū afflētes: & quaſi de induſtria recedētes a deo
dū ſcīpos i manus diaboli manifeſte precipitāt/ aias xpo
auferūt: & pauperū alimonias i vſus ſupfluas ne dicamus
en malos nephāda pueritate queritūt. Il tātis eruere pe-
ticitis ſctōꝝ patrī romanōꝝ pōtificū & ceterōꝝ ſup his au-
ctozitatē gerētiū ſtōnes tā antiq̄s retro tpibꝝ q̄ moder-
nis multipliſ ſollicitudine laborarūt/ quorū laboꝝ & ſi me-
ritoꝝ fuit hiſ qui vineā dñi fideli exercitio coluerūt
quibꝝ virtꝝ fuit etiā male vſuris materiā ministrare vtu-
tis: multū/ tñ in hoc pphane cupiditas ardore crassantibꝝ
hmoi laboris pfectū iuenimꝝ defuiffe: q̄ pter clauē dispē-
latiōis aplice ſe dis pñlitatē bñficioꝝ eccliaſticoꝝ aiarū
curā hñtiū: nō ſolū de manu platorū male luſcipe: verū etiā
aucte pphas violeſtiaꝝ maiorū dñabiliter occupare pñſa
mūt & temere p̄ excogitatas malicias & ſubterfugia detinē
Ex hiſ aut̄ dicere nō ſufficiunt q̄ta mala pueniūt ecclie
nāqꝝ maculaſ honestas/ adnihilaſ autoritas/ fides xpi p-
ſternūt/ caritas exultat/ ſp̄es pauperū deperit: eo q̄ aptū vi-
dēt os diuitis & potentis in qđ intrat oē bñficiū vacatuꝝ
qđ ſuū nō eſt pterōꝝ muſer & cecuſ retoꝝ ſe iactās nō tā re-
cipit q̄ fu ral. Inter ipos quoqꝝ diuites pñtentiones & ſcan-
dala oziunē: lites & odia ſtouenſ. Digne etiā ſup hmoi re-
gnoꝝ hoies diuine i dignatōis exacuſſe ignē: & ob aliquā-
tū delicta in oēs miſiſſe vindictā ex hoc pñcipue formu-
muſ: & dū nihil aliud ita pñculis plenū conſpicimꝝ talia vt
gramioꝝ etiā pñmescimus i futurū miſi dei mia nō despi-
ciēs correctiōis apponat remedium ſalutare. Volentes igiū
ptra pñtifice q̄ hñc i vix curabile moꝝbū officii n̄ci diligētiā
exhibere: & totū q̄ta i nobis eſt virtute curare pñdicti le-
gati ſtstitutionē ſup hiſ editā ipſū inherendo vſtiguis ad
iuuātes aduiciēdo ſtatuumꝝ & pñcipumꝝ: vt de pteris aī hñc
nīam ſtōne circa beneficioꝝ cū cura pluralitatez: necnō

Octoboni.

circa eos q̄ put dñt in bñficiis suis non residēt: nec ordinē
sacrū recipiūt quē ipius bñficii cora requirit sup pmissis
prelati singlī sine villa dissimulatiōe diligēter inq̄rāt: et in
illis faciat statutū gñalis 2siliū efficaciter obseruari Archi
epi etiā sup pdictis diligēter inq̄rāt i p̄uincialib⁹ 2siliis su
is et negligētes corrigan̄t ut tenent: cū de his i districto tu
dicio rōnē reddere teneant. Imposterū aut cū ad bñficiū
curā hñs aiarū q̄p̄ phitari/ aut ipius collationē alias fieri
debere 2tigerit statum⁹ ut platus q̄ circa hoc gerit officiū
pri⁹ de vita et querentiōe pñtati vel instituēdi: ac de aliis q̄
iura p̄cipiūt iqlitioe pmissa hoc q̄q̄ vigilāter discussat et p
q̄rat utq̄ habeat pñtat⁹ vel instituēdus hmōi psonat⁹ vel
alia bñficia curā hñtia aiaq: et siquidē hz: an illa cū dispen
satiōe vel absq̄ ea tenuerit: quā si se h̄ce asserat illā infra
terū a prelato statuēdū post assertionē hmōi ipi prelato
exhibere p̄curet. Alioquin extunc nullatenus admittatur.
Qd si institutus fuerit nulla sit ipa institutio ipo ure. Di
spēsatiōe vñ exhibita ipē prelatus pvide 2sideret: an ex vi
dispensatiōis ipius aliud vel alia cū iā habitis valcat ob
tinere. Qd si cū plura bñficia sine dispensatiōe h̄ce vel ha
buisse 2parerit: ipm ad id de q̄ agi aliquatenus nō admit
tar: hoc idē obseruās si exhibita dispensatio nō ad futurā:
sed tm̄ ad preterita se extēdat: nūl p̄ius i hoc casu ipē in
stituēdus p̄estet corporaliter iuramētū q̄ habita posses
sione bñficii i quo instituit: statī alia bñficia que p̄ius ha
buit sine difficultate dimittēs de illis p̄ se ve! p̄ aliū extunc
se nullatenus itromittat: q̄ si facere p̄sumpserit p̄ter
peritrii: quā incurrit habiūt et habēdis nouerit se p̄iuatū.
Hosti⁹ aut scdm ea q̄ dixim⁹ q̄p̄ fuerit institut⁹ illico p̄la
tis in regno codē 2stitutis in quoq̄ dioceſi 2sistunt p̄iora
bñficia q̄ habebat: necnō p̄conis ipoq̄ q̄ gestū est si cōmo
de poterit denūciet instituto ut de bñficiis ipis q̄ ad ipos
spectare viden̄ dispnāt: et nihilomin⁹ noia bñficior⁹ ipsor⁹
cōscribēs in primo tūc p̄uinciali 2silio futuro ea denūciet

Constitutiones.

in quo videat quod sit de ipsis beneficiis ordinatis: ut appareat utrum institutus verum dixerit quod per dixerat se alia beneficia non habere. Quod si presul dominus institutus secus egreditur institutione facta reuocet istra mens. Atque a collatione in institutione ad ipsum in quibuscumque beneficiis spectantibus quovislibet reuocauerit sit suspensus. Cum si reprobatus criminis incurrit merito culpa redarguit: in quo alii iudicat scismi condemnatum: dum in eodem ipse reprobatus inuenit haec apostoli dicente fragida labia in platis ecclesie detestantes firmiter inhibemus ne presul dominus quod pertinet sibi ad ecclesiam vacante ob defectum sacro et ordinum recusat admittere alii eadem ecclesia; querat quod perfectum dominum patiat: ne sic potius videat accepisse pensionem in iusticiam dilexisse: quod si fecerit eius collatio vel manifestatio ipso facto sit invalida et nullus momenti potius consideratur.

De commendis ecclesiis.

Subiecta.

Miserabilis humanae dignitatis casus ita concupiscentie frena laxavit: ut reciso acumine rationis et trans mala statuta irascibilitatis virga remunata nihil puteat illud quod impudentia vasa cupiditatis videat influere nichil in honestum quo auaricie parcer cibus cluri non munies sed augmentas. Hec si alias simplicium abundant dolendum est in uno genere hominum quod laici idcirco dicunt quod pluralibus ministeriis sunt derelicti. Sed in illis quibus dominus pars est hereditatis eorum: quod hereditatis sue restitutione sibi debent a domino prestolari quod dicatu suo regere alios et gubernare tenentur. Hic tanto amarius et acerbius sienda conspicimus quanto committuntur iniquius in illis et periculosius tollerant. Hanc iter ad iniurias eorum quod fraudes contra suas alias molliunt haec maxime spumus diuini et humani iuris presidia confundentes: quod cum una ecclesia unius debeat esse rectoris sint ratio dictat et multiplicis iuris statuta declarant. Qui damna tamen rationis expertes vel utris regulas contenen tes cum ad plurimum ecclias occupatione velamine aliud non habentes quo quod durati festinat vocantes sibi ecclesias commen-

Octoboni.

dari procurat: amplectentes iuris verba non sensum: quod aliqui permittit habere unam ecclesiam intitulatam & aliam comedendam. Et cum iuxta sanum intellectum propter necessitatē aut utilitatem ecclesie vacatis tuis commendationis non tam preceptorie quam per missive introductum ipsi a cupiditatis sue lucrum oia querentes in ipsarum ecclesiarum dissipatione non solum unam sed plures recipiunt commendatas. Inter multa vero pericula quae ex hac pestifera factione pueniunt aduertim ecclesiarum dispédia rerum spūaliū negligētiā & contemptū certū miserit suscipiētis casum in malum usum quod aliena esse debuerat congregatis: aut in proprios luxus & pompas supbie profundentes quod sunt ad pauperum alimoniam constituta. Hec autem pro mole peccati farta rapinas & filii in respectu patris victimationem excedere diuini iustis testimonio probant. Nec preterit diuinū intuitū cecitas concedentis quod duabus ecclesiis proprie debet personā hoīis accipit cui non tam curandā ouē remittit quam miserabiliter deuorandā. Quod igit nec timore diuini iudicū: nec sacrorum canonū intentionē ad coheritionem talium sufficere vel etiā proficere hucusque nūdūtur. Nos autem in aiariū saluti & ecclesiarū indēnitate et statui diligentia quas possumus ex officiū nō debito proprie cōpiētes universas ecclesias commendationes hactenus quibuscumque factas: nisi ex cūdēti utilitate vnius tamen ecclesie cōniendatio sit facta penitus reuocamus: et ipsas exinde vacare decernimus eis ad quos ipsarum collatio vel ad quos presentatio spectat districte mandantes ut infra duos mēses post prius constitutio nis nō publicationē cōferent seu patēt. Alioquin ipsorum collatio ad se dem applicam deuoluatur. Impossumus autem firmiter inhibemus ecclesiam quālibet commendari: nisi iusta causa & legitima id exposcat. Et in his oībus adiunctionibus versus & fallacius occurramus: statuimus ne ultra unum enim cuiuscumque cura aiariū beneficium obtinenti ecclesia commendetur neque plures ecclesie alicui persone valeant commendari. Quod si contra ea que salubriter haec p̄ficiat p̄missione statuta

Constitutiones.

Sunt ecclie commendationē quoq; vel cuiq; in locis nō legatiōis fieri 2tigerit: ipaz + quicquid ex ea secutū fuerit ipo iure decernim⁹ nō valcat. Ep̄s vero q̄ commendationē contra premissa fecerit: donec reuocauerit ipo facto a collatio ne seu p̄sentatione bñficior⁹ quopūlibet sit suspensus.

De confirmatione episcoporum.

Rubrica.

Pastoralis sedis eminētia multis indigēs ḡe diuine muneribus vi pastor i se mundo ambulet coram deo i veritate + in 2spectu p̄pli ad doctrinā. Inter alia q̄ de pōtificū electione sacri canones p̄uderūt. Illud igit̄ p̄petuū sibi vēdicat: vt talis ad eā p̄sona concendat q̄ nullis p̄ptuz humanitati possibile sit: sūt maculis deni grata. Quo rūdā igit̄ ignorantia vel negligētia aut dissimulationē q̄ circa elector⁹ 2firmatiōes habet: vel etiā p̄curat ex officiis nō debito diligētia qua possumus corrigētes. Statuum⁹ + in v̄tute sc̄tē obediētie districte p̄cipim⁹: vt cū electiōis ep̄alis 2firmatio p̄stulat̄ intet etera sup q̄bus inqūsitiō + etamiaatio p̄cedere d; sc̄d; canonū iſtituta illud exactissime inquirat: vtrū bñficia plura cū aiaꝝ cura q̄ electus est anteq̄ eligereſ habuerit: + si habuisse inueniat̄ / an cum eo super hoc secū fuerit dispensatū: + dispensatio si quā exhibuerit vera sit: + ad bñficia que obtinuit extēndant̄. Qd̄ si in aliquo premissoruz ip̄e ad quem confirmatio spectat electum deficere sua discussione conperierit eidem nulla tenus munus confirmatio impendet.

De his qui tpe electiōis bñficia diriſtant, + postea recipiunt si eos eligi non contingat.

Rubrica.

Ambitionis viciū in ardore ſitis exēstuā: dū nec mārie optimā partē amplectiſ nec ad marthe mīſteriū in frequētia p̄fecr⁹ aspirat: sed p̄ dñandi libidine ad oēz eo diuente trāmitē detorquel: abieccio rōnis intuitu phas + n̄phas imp̄roba temeritate p̄miscent. Hanc illud iterdum cuenire didiscim⁹: vt cū vacāte ſede ad quā q̄s ascēdere concupiſcit: ip̄e metuens ſe obtentor⁹ bñficior⁹ plura

Octoboni.

litate in suo desiderio posse deficere ipsa beneficia resignet
immo penes eū ad cuius spectat detectabili quadā pactione
deponit: ut si eū eligi nō contigat: eadē beneficia quasi
deposita postmodū re assumat. Contraria hoc igit̄ tā ab homia
bile colludiū stat̄: & deo placēs obstraculū oponētes distri-
cti ih̄ibem⁹ me cuiq̄ de cetero taliter bñficia sua resignā-
ti eadē restituant: nec quasi de novo aliquatenus recedā-
tur: sed tāq̄ vacātia de psonis aliis pdoneis canonice or-
dinētur q̄ si h̄mōi resignāti bñficia ipsa vel aliquo ex eis
fuerint redditā vel concessa: redditionē vel concessionē ī
ipsum factam inualidā decreuimus & manē. Qui vero ta-
liter ī suis manibus resignata postmodū scienter: & cōtra
premissa contulerint: aut ipsum resignantem instituerint
in eisdem: si quidē ep̄s fuerit a dalmatice tunice & sanda-
lium v̄su. Illius vero p̄relatus inferior̄ ab officio sit suspe-
sus: donec illud duxerint reuocandum.

De his q̄ faciūt pactiones cū his quos p̄tant. Rubrica.

Quia pluriū cuenire didiscimus q̄ cum ad vacante
eccīlam fuerit p̄sētatio facie da: ip̄e qui p̄fitandus
est p̄i⁹ cū patrono de certa summa de bonis ecclie sibi an-
nuatum soluēda paciscitur: & sic pactus ad eccīlam p̄fitat.
S̄os huic actui tam symone dicūm q̄ ecclie dispēdiūm
ingerenti occurrere intendentes vniuersas promissōes
& pactiones h̄mōi penitus reuocamus et iu posterūm fui-
ri districtus ih̄ibemus: si facte fuerint vires aliquas de-
certumus non habere. Pensiones aut̄ omnes ecclesias pa-
rochialibus hactenus impositas penitus reuocamus: nisi
qui eas obtinet seu pertipiunt legitima p̄scriptione vel
speciali privilegio aut certo iure aliquo sunt muniti.

Quod negociationes nō fiant in ecclesias. Rubrica.

Onipotēs dñs q̄ cum ppter pcta nostro nobis ita sci-
tit nō obliuiscit misericordi sciēsse posse ac debere pla-
cati per ḡrisonę & humiliacionę ōtones genitus et templo-
stropaeq̄a ḡt̄rui voluit: i q̄bus guenictes fidei & abstra-

Constitutiones

et a cunctis exteriorib^z acribus et scipios clavis corporis
sensibus i suis conscientiis colligentes p oblationes & hostias
& precipue p sacrificia xtriti cordis & o^rtones: qbus dⁿo co:
iungimur: iusti iudicis mitigari: vt in misericordia ius
sticia iuste peccores nō puniant p meritis: sed pro clemen:
tia creatoris misericordiam sequantur. Hec ipse dei filius qui accepit
sic sibi verbis ei operibus indicauit: eccliam cū sit domus
omnium esse specialiter domū suā assertens: cā nō negotiatiois
sed o^rtonis domū voluit noiari: nō abhorres i templo ne
gociationē & mercia exerceris ut de funiculis flagello factō
vendētes & emente de templo eliceris: in eo illa que ad
volum sacrificiorū erat necessaria viderent aperte signe p
detestandū sit illo p delictu: q mercata in ecclesiis faciunt
et negotiatiois exercet de domo dei speluncā latronū et do
mum diaboli faciētes: cū i hīmōi xtractibus se adinuicem
decipiāt vel intendāt decipere & trahē: es. Ea ppter distri:
cti^z inhibem^z & inhibendo statuum: vt i ecclsiis qbuscumq;
nō legatiois nullus de aliqbus rebus venalib^z mercatu:
cneat: nec ullā processu negociationē exercere presumat.
Archiepis epis & alii eccliarū prelati in virtute obediē:
tie firmiter iniungētes: vt hoc salubre statutū per censurā
ecclasticam ab oībus inuolabiliter faciat obseruari.

Quod siat processio p pace regni et terre sancte. Rubrica.
Iustus & misericors dⁿs q nō vult mortē peccōris: sed
vt querat & viuat: hoīm peccātū q̄ siq; punit tpalearer: vt
eternaliter nō cōdēnet: iuste visitat & misericorditer affli:
gēdo castigat: vt querant ad eā & nō pereant peccōres. Ut
qñ diuidūt peccātū iter nos & deū nō ipse languores et
pestilētias immittit: & famas et bella exopiri emittit: dissē:
tiōes guerras: alia multa mala quibus necessanter peccis
co p exigitibus hoīs affligunt. Ex hoc siquidē regnū an:
glie inclitum quod pacis pulchritudine gaudere solebat/
guerris dissentiōibus & bellis afflictū est multipliciter te:
popibus iustis & miserabiliter desolatū: & pudori & dolori

Octoboni.

est toti p̄plo xp̄iano terrā sc̄tā; ī qua ip̄e dei fili⁹ salutē hūa
ni ḡnis operat⁹ est: tradidit ī man⁹ hostiū noīs xp̄iani: vt
pp̄ter delicta n̄a nos tuere tā sc̄tē hereditatiōe idignos
ondēs pp̄l' in xp̄inū ad bellandū suū bellū exerceat ad salu-
tē. Ip̄e vero dñs q̄ quos diligit arguit et castigat q̄ vulne-
rat ⁊ medet ⁊ querit ad ōcones fidelū ad se reuertētiū;
mīa; in ira nō 2tinet: sed cū fuerit iuste iratus mīe recop-
dat vt pestilētūs ⁊ malis cessantibus afflictiōis solationē
tribuat lāgūdis sanitatē restituat ⁊ discordanib⁹ vni-
tate. Eū pp̄ter antiqui p̄ces deliberatiōe p̄uidā ordina-
uerūt: vt certis t̄pibus p̄missiōes fierēt publicē et soleni-
tates: ī q̄bus 2ueniēs pp̄l's fidelū vītatione dñi castigatus
et eo zelo deuotionis accensus ōconib⁹ ad miserandum
dñm puocaret: ⁊ ne vicio ingratitudinis arguāt de colla-
tis b̄nificiis deo grates exhibeat ⁊ laudes exsoluat. ¶ Quos
nos digna emulatione sequētes statuēdo precipim⁹: vt in
oīb⁹ terris n̄cē legatiōis quilibet āno ī crastino Octa. p̄c.
fiat vna p̄cessio pubbica ⁊ solemnis: in qua conuenientes
fideles tam religiosi q̄ seculares de pace misericorditer re-
stituta deo ḡas exsoluētes orent ad dñm: vt ip̄e queso
furore suo regno ⁊ terraꝝ suaꝝ gubernac̄la dirigat/pa-
cem fideliter tribuat ⁊ restitutam cōcordiā 2tinuet ⁊ con-
firmet: ⁊ terrā sc̄tā; quā suo prop̄rio sanguine rubricauit
ad laudem et gloriam suī noīs restitutas cultui xp̄iano.

¶ De legendis restitutōibus singulis annis. Rubrica.
Honoris ecclasiastici obseruatio catholici fidei unitatē
⁊ meriti p̄petens ⁊ augens ḡam ⁊ pacē acq̄rit a dño
pp̄l's xp̄ianis: ⁊ mīe patrē p̄ sc̄tē matris ecclie reuerentia
placabilia et exaudiōe condigna faciat vora iustorū. Et
diuerso vero diuersa ⁊ ḡtraria p̄p̄sus curvant ut fidē
⁊ vanitatem xindat conculta religio. Iram ⁊ indigna-
tionē oīpotētis dei effundat sup pp̄l'm ex lege q̄ sua deside-
ria naufragatē ⁊ iekozabilē reddat misericordias dñi pie-
tatem. P̄sonde ad seruandas h̄mōi positos ⁊ dño sup cu-

Constitutiones.

thodias gregis sui. Archic̄pos & ep̄os salubriter excitam̄:
& eis in virtute sc̄tē obediētie districte precipimus: vt ad
eccliaꝝ & eccliaſticas personas tuitionē seu custodiā colla-
cite inuigilent & intendāt circa reformationē ipaꝝ pasto-
ralem curā & operā ac intentā diligentia apponentes. per
que ecclie & eccliaſtice persone plurimū ad restaurationē
& conseruationē poterūt adiuuari. Cōtra eos vero qui in
his eoz iurisdictionē & opus impeditē tētauerit: sc̄dōꝝ pa-
trum romonarꝝ pōficiū & nōas 2stitutiones circa talia p̄
mulgatas obseruēt & faciat obseruari: sub penis q̄ i eisdeꝝ
cōstitutionibus exprimunt̄. Ne aut̄ ignorantia 2stitutione-
nū ipaꝝ ab e as obseruancia quemq̄ possit auertere: preci-
pimus vniuersis archiepiſis/epiſis/abbatiſbus & prioribus:
exemptis necnō cathedraliū eccliaꝝ capitulis: vt oīa sta-
tuta hec q̄ in hoc nostro sūt 2ſilio p̄mulgata in scriptis ha-
beant. Et ipi archiepiſi & cpi eadem in synodis suis singulis
annis de verbo ad verbum p̄rlegi faciant diligenter.

De monachis & canonicis regularibꝝ & monialibꝝ. Ru.
Regnum celorum mansionibus multis teste veritate
distinctuꝝ de mūndo quasi de torculari sibi exprimit
& colligit incolas per varias incidentes virtutuꝝ semitas
& extra mundi contagia per diuersos cācellos penitentie
salientes mālitionum celestium tabernacula varis p̄emi-
opum ſtipendiis ingressuros. Inter omnes huiusmodi ſā-
ctum et deo proximum ordinem monachorum per viruz
illū venerabilis vite gratia & noīe bñdictum docente Sp̄s
Sancto iuſtitutum et eleuatū ad carismata meliora: quāto
per altioris vite gradus a diebus antiquis de terrenis tri-
umphantem attendimus regnuꝝ dei sancta violentia ra-
pientem: tāto nobis cura maior̄ incumbit illius p̄ſerua-
re decozem iuuenire: sanctimoniam & immisiones per an-
gelos malos precludere: atq; illatos ab hostis gladio et in-
ſidiis sonare languores. Quoniam igitur hec sancta reli-
gio solutis aliquibus constantie nodis in luxu in labenteꝝ

Octoboni.

ad tramites latitudinis qui ducunt ad mortem miserabiliter declinavit: occurritus sub diuino consilio et spe celestis adiutorii ut officii nostri debito circa oportunam reformationem salubriter instamus.

De professione facienda.

Rubrica.

Sane bone memorie Otho. sancti Richasui i carcere tulliano diacon^m Cardinalis apostolice sedis legatus: inter alia de statu monachorum prouidet deliberatione constituit: ut quicumq; in monasterio est ad probationem admissus: professione incontinenti faciat anno probationis elapso: aut erat de eodem. Alioqui abbas vel prior q; aliquem sine professione sustinerit ultra annum per presidentes in capitulo grauiter puniatur: & nouicius qui sic steterit profiteri cogat: & haberi debeat p professo. Nos autem vt expressa & istans pena cohercet quos dilata et tacita sub confidentia impunitatis non cohibet a delicto adiiciendo statuimus: ut abbas vel prior seu abbatissa cuiuscumq; ordinis vel religionis existat: q; nouicium profiteri non fecerit anno probationis elapsomisi canonico fuerit impedimento detenti: vel nouicius ipse monasteriu exiret infra menses: tam diu i oibus ferius siti in pane et aqua ieument donec novicium ipsum fecerint profiteri. Nulli quoq; nouicio ante q; professione fecerint aliqd servitiu offici seu ministeriu committantur cū eo tpe ita regulari discipline debeat esse dedit: & iter: ut ad alia diuertere valde nocuum agitissime dinoscatur.

TQd cōstitutiones summorū pontificū legantur. Rubrica.

Proto cū ignorantia mater erroris ita i interitu duocat: ut cecus ambulans i tenebris illius non prius dampnum sentiat q; incurrit. Interdictus legatus salubriter constitutione decrevit: ut abbates & priores cotinuo post regulas scribi faciat cōstitutiones & sanctiones summorū pontificū ad eos & eorum ordinē p̄ceptu p̄tinentes q; in consilio & compilatione dñi Gregorii pape. ix. sub infrascriptis titulis continentur videlicet de regularib;. Et parte statuimus ne

Constitutiones

Religiosi. De statu monachorum. Monachi. Cum ad monasterium i singulis pumciis ea que De symonia. quoniām sy-
moniaca labes. De sua excoicatiōis. Monachi. Universi-
tatis: cu; eoz absolutio. De monialibus. De fideiussori-
bus. Quod quibusdā. De solutionibus. Quorūdāz. Nos
eūt adiiciendo statuimus: et districte p̄cipimus ut magi-
stri nouicioꝝ eos i regula bti Benedicti vel sc̄i Augusti-
ni seu quacuꝝ alia doceat et iſtruant diligenter ita q̄ qui-
libet religiosus regulam plene adiscat et quasi cozedentem
cam sciat. P̄edice vero cōstitutiones i singulis mana-
sternis bis i anno sc̄i in p̄incipio aduētus et in capite qua-
dragesime omnibus conuocatis in capitulo p̄olegantur.

De p̄prietat̄is monachis vel aliis religiosis. Rubrica

Ona vero i monachis est quasi ydolatria quāscūꝝ
rex detēta p̄prietas in cur̄ habende cecationē faci-
le inducūtur seu cozruunt dyabolo suggestente: dictus le-
gatus simplici canonū p̄ceptione p̄tētus statuit ut nul-
lus monachus p̄prium de cetero habeat: et si habeat p̄clato
suo sine dilanione resignet. Qd ncs efficacius p̄sequētes
statuum et districte p̄cipim⁹ q̄ cuiuscūꝝ ordinis abba-
tes et p̄iores abbates p̄prios qui nō habēt super p̄prietata-
ibus bis āno inquisitionē faciat diligētē quos cum ta-
les inuenient pumiant sc̄dm sanctiones canonicas et re-
gularia instituta. Quod si ep̄i abbates et p̄iores implere
neglexerint ipso facto a suis administrationib⁹ sint suspe-
si: donec p̄missa diligenter fuerint executi.

CQuod non detur pecunia religiosis pro vestibus et ce-
teris vītē necessariis. Rubrica.

Et quidē ne de p̄prietatis vīcio sup dorſuz patōt fa-
briūdi occasio sat hanc offeraet: et ip̄i hoī detur habi-
litas deliquerdi: statuimus ut cū quispiā monachorum seu
aliorū religiosorū vestib⁹ calciamentis vel aliis vītē necel-
lariis indiguerit. is qui sup his ministrādis gerit officiū pe-
cunia vel denarios nō tradat p̄ tē hīmōi: taliter indigenti

Octobdri.

Sed res ipsas p̄t necessitas exigerit subministret. Si autē
is qui h̄mōi p̄festo officio extra facere presumpserit officio
in quo sic deliquerit et prestiterit: materiani delinquendi
sit priuatus: nihilominus alias superioris arbitrio puniēdus.

Cqd monachi soli nō stent in maneris et ecclesiis. **Rubrica.**

Monachos seu canonicos regulares per manera vel
ecclesiis solos morari tā indecēs q̄ aiabus periculo-
sum esse conspicientes firmiter et disticte precipitus ut
abbates et priores monachos sic manere non faciant vel
permittat sed si qui sint eos sine more dispēdio reuertēt ad
conuentū: vel ubi suū monachū studeant sociare. Alioquē
t̄pi abbates et priores ab officio donec id impleuerit sunt
suspensi. Quod si forte pauperes habeant ecclesiias que
duob⁹ non sufficiant exhibendis faciant illis per secula-
res clericos deseruiri: ut sic debet ecclie nō fraudetur ob-
sequiis: nec regularis frangatur integritas discipline.

Cqd nō dentur maneria ad firmā monachis. **Rubrica.**

Ad firmā vero que mercatiōis istar habet alicui mo-
nacho dari manerium ecclesiias possessiones vel alia
quilibet bona sive a p̄prio prelato sive ab alio quocunq̄
districtius inhibem⁹. Quod si factum fuerit preter pe-
nas antedicti legati vel aliis constitutionibus impositas
quicunq̄ deterit firmam h̄mōi singulis sectis feriis i pa-
ne tantum et aqua per vnius spaciū anni leuinet.

CDe esu carnium. **Rubrica.**

Advitā per carnis superbiā laratis habenis multiplicē
impugnat merito sc̄i patres carnē voluerūt ab esu carnū
cohibere: ut eius superbiam cōtereret parcitas: et p̄ mūdi ab
stinentiā carne deuicta spūs dñs ḡam decantaret. Sup
his p̄ueniat legatus statuit: vt cū esus carnū sit mona-
chis nigri ordinis per regulas sc̄i Bñdicti: nisi i certis ca-
sibus et locis necnō abbatū p̄fidēmā et eorum ḡnali caplo int̄
dictis monachis q̄ p̄t abusū glaucerār̄ vesci carnib⁹: abba-

Constitutiones.

Its & priores loco huius vetiti cibi iuxta facultatem domus alii preterea ministrare curarent. Nos autem adiutorio sumus & districte precipimus: ut abbates & priores proprios non habentes abbates: ac abbatissae seu priorissae ordinis sancti benedicti circa esum carniuum sollicitate ac gemitu inquant ac eos quos in hoc inuenient deliquentes grauiter puniant: delicti & deliquentium circumstancias attenderent. Epi vero cum subiecta sibi monasteria visitat de huius esu carniuum subtiliter discutiant & inquirant: et puniant punierent quos pena nouerint indigere. Alioquin preter indignationem & maledictionis diuine acerbatem donec id fecerint sint suspensi.

Cum aliqui religiosi in refectorio & dormitorio vitantur preciosoribus aliis:

Rubrica.

Illud quoque ridiculose scurrilitatis opprobrii auferentes quo monachi & alii religiosi quidam se maiores alios existimantes & ostendare volentes: et vasis preciosoribus utique dunt districti inhibemus: ne quis monachorum vel monachilium seu canonicorum regularium cipho argenteo vel preciosori alio in refectorio vel aliis locis utat illius quasi proprii possidente: aut in dormitorio maiori apparatu lecti vel teguminis. Cum enim oculi pares sint & sub lecte fraternaliter noite coquales ridiculus est ut alter maior altero se ostendat: qui de hoc gloriariri debet: ut ostendat ceteris se minorem.

Cum semper in refectorio due pres remaneant. Rubrica.

Statumus insuper & districte precepimus: ut cum abbas vel prior vult aliquos in camera sua reficere: ita reficiendoque numerus moderetur: quod saltem due partes fratrum in comedione remaneant in conuentu. In hoc vero apponant prouidentiam diligentem: ut sine personarum acceptione nunc hos nunc illos ad refactionem vocent quos magis nouerint indigere.

Cum infirmis.

Rubrica.

De infirmis quibus humanitatis prebere presidiis: caritas iubet: et pietas interpellat: districte precep-

Octoboni.

missus ut prior vel superior claustral is sepe visitationis exercitium adhibens circa ipsos vigilanter perquirat qualiter ab infirmario procuretur. Si quos vero defectus in hoc inuenierit aplos abbati vel priori denunciare festinet. Abbas autem seu prior omnem defectum sine tarditate: & negligentia circa id faciat emendari. Quod si abbas vel prior premissa minime seruauerit ipso facto: non eccl id fecerint ab officio sint suspensi.

¶ Quod nulli religiosi vendant vel assignant liberaciones aliquas.

Rubrica.

Alentes etiam ecclesiarum indennitatibus prouidere illud vicium extirpamus quo quida abbates & priores et alias ecclesiarum rectores et custodes hospitalium cupiditatis ardore qui eorum corda vehementer inflammat interueniente pretio plus personis quam ecclesius consulentes ad certum tempus seu ad vitas illorum quibus fit concessio certum quid quod contiter liberatides appellat vendunt & assignant pro vita necessariis diebus singulis vel certis episibus exsoluendum Ex quo fit ut in ecclesias hospitalibus & monasteriis in districtu liberationi solutiōe grauatis: eorum qui deberent ecclesias & monasteriis deseruire: ac infirmorum et pauperum ad quorum sustentationem homini bona sunt specialiter assignata numerus minus per quod ecclesie seruicus debitum & pauperes ac infirmi alimontii defraudent in eorum qui eas concedunt aiam periculum & scandalum manifestum. Propter quod districtius inhibemus ne unquam personis aliquibus homini liberationes vendantur. Et si aliquis ante hanc constitucionem natus concessit fuit imperpetuum vel ad tempora resignacionibus: vel decedentibus illis qui eas obtinuerunt hactenus abbates/priores/rectores & custodes prefati eas de novo eorum heredibus vel aliis non concedant. Quod si contra hoc salutare statuit aliqui attemptare presumptis nisi eas reuocauerint ab officio sint suspensi.

¶ Quod seruetur antiquus monachorum numerus.

Rubrica.

Constitutiones.

Ceterum tamen iuxta sapientie doctrinam multitudi-
ne populi sit dignitas regis: et paucitate plebis igno-
rancia principis: nulla debet avaricia nulla desidia vel con-
temptus arripere: ut regis regum cultum attenuet colen-
tium paucitas: et contra multiformis nequicie hostes mi-
nistratur exercitus bellatorum. Ideoq; statuimus et distri-
cte precipimus: ut singulis monasteriis: et in his pricipue
que sunt ecclesie cathedrales seruetur antiquus numerus
monochorum.

De ratione administrationis reddenda. Rubrica.

De prelatis autem et administrationibus atq; officiali-
bus illud statuimus: ut abbates et priores proprios
abbates non habentes saltem semel in anno presente to-
to conuentu aut aliquibus ex senioribus vel prudentiori-
bus ad hoc a capitulo deputatis: reddant de statu mona-
sterii et administratione suam plenariam rationem. **S**i
quis vero abbas vel prior statutum huiusmodi neglexerit
obseruare ipso facto donec satissimerint a suis administra-
tionibus sint suspensi.

Quod religiosi non ement vel vendat. Rubrica.

Tenaliu[m] commercia t[er]c[ia] quibus cruditas dandi minus
vel plus recipiendi experti captiones vix aut nunq[ue]
sine interuentu peccati etiam inter laicos fieri dinoscitur
quatomagis eoz manu[is] qui sancte religionis habitu et
obseruancia sunt a terrenis actibus eleuatis: soridu[m] et feti-
dum existat a talibus inquinari. **H**oc igitur circa illos
quasi abominabilem leproz; officio debite sollicitudinis
in sequentes arcus inhibemus: ne monachi montiales aut
religiosi quilibet cuiuscumq; religiosis existunt mercatio-
nes que in emendo vel in vendendo consistunt in mundi
mercatis vel alias audeant in quibuslibet rebus ali-
quatenus exercere. Alioquin non solum hi qui fecerint ve-
rue iam hi de quoq[ue] mandato processerit ipso facts ab of-
ficio sint suspensi: que suspensio per superiorum non relata

Octoboni.

par: quousq; sacrificerint de premisso. Quicunq; vero cit
ta monachorum statum & conuersationem superius sunt
statuta in monialibus: que eadē quoq; professione censem-
tur: volum et precipim obseruari.

CQuod moniales certa loca non exeat. **H**abzica

Moniales deo dedicate que abnegantes scipias & re-
nūciātes seculo xp̄i seruicio se perpetuo māciparūt
omni custodia seruare se debet et portas sensū obseru-
re: ne vñq; intrat pateat maligno spiritui ex quo eis vel
alii i p̄rauo desideriorū ardore: vel saltem leui cogitatio-
ne detur occasio delinquendi. **C**Quapropter i cenobii
certa loca desunt putata que eas exire nō conuenit ut pos-
sint dho corādis & corporis innocētiaz obseruare. Intrare
enī debet monialis in q; prudēter orando si prouideat ne
aliqñ in tētationē incidens in delictum aliquod pbatur.
Accedat ad capitulum i quo iuste peniteat quod cōmisit.
Intret dorzitoriu & refectoriu horis suis in quibus co-
pus ad sustentationē ne deficiat reficat recreando. Illistat
igitur sibi temperātiane ex refectionis superfluitate ca-
ro recalcitret: et eam non deserat fortitudo: vt resistat fo-
titer temptationib; dum quiescit: sed ceteris horis mores
in clauistro in quo sic se claudat et corpus sui sensus: vt in-
ter se & mundū chaos esse firmatū intelligens et solum de
um oculis mens aspiciens aliquod pregustet de eterne vi-
te dulcedime contemplando. Premissa vero loca in perso-
nis secularib; vacua esse p̄cipimus ut ad ea non nisi ex
necessaria causa & iusta persone seculares accedant: & hoc
nō fr̄quēter sed raro:ne ex frequenti queratione secula-
riu; quies eā vel p̄templatio perturbetur: vt saltem ad se-
cularis cogitationis desideria carū animus pertrahatur.
CEa propter & illud statum ut nunq; cū hoībus vel ali-
quib; personis religiosis vel secularibus: nisi in publicis
et non suspectis locis colloquiū habeat monialis: & ubi se-
cōsum colloquium est habendū: monialis sola non conue-

Constitutiones.

nlat ad colloquendū sed sibi ad minus monialis alia deū
timens: et in religionis obseruatione rigida societur: quo
+ illos semper videat et possit om̄ne que per aliā facta fuerit
esse testis nisi quā voluerit confiteri. Nūp̄ etiam extra do-
mum nisi de sui superioris licentia + pmissu cū aliquo ho-
mine comedat: nec tunc nisi cū tali qui tanta sit ei consan-
guinitate + affinitate seu alia honesta familiaritate con-
iunctus + alias nō suspectus q̄ non liceat inter eos aliquid
suspirari sinistrū. Alia vero loca q̄ quicq; premissa monia-
lis sibi reputet penitus interdicta. vt ad ea nūp̄ accedat:
nisi ad locum infirmarie vel alium ad hoc monialibus de-
putatu;: in quo de licentia abbatisse seu priorisse causa re-
creationis esse poterit: si debilitate fuerit seu infirmitate
detenta: ubi recreationē + infirmitatis remedia percipi-
at oportuna. Ad officinas etiam moniales: nisi ille quib⁹
ex officio competit non accedant: + ille nunq̄ sole: sed eū;
honestā societate: vt superius de aliis est expressu;. Abba-
tissa vero et priorissa / et cetere que monasterii presunt
quocūq; noīe cēlestantur monasteria nō exeat: nisi ex eū;
denti monasteriu; veilitate seu nec vītate vīgente: + cum
societate honestā. Leteris vero inferioribus monialibus
nunq̄ nisi iusta et necessaria causa excundi monasterium
licentia p̄cebeatur: et tunc nunq̄ sole / ire / esse / vel morari
extra monasterium permitteatur: nisi tali fuerit alia socia-
ta que sic probata fuerit i monasterio q̄ de ipsa nihil sini-
strum valeat suspicari. In terris quoq; nostre legatio-
nis cōsuetudine; abolemus qua moniales monasteria et
ire consueverūt occasione processionum que q̄nq; fuerūt
publice + solemnēs: firmiter statuentes vt occasione pre-
dicta monasteria sua nō exeat moniales: sed infra cepta
monasteriorum processiones solemnēs peragunt tēpōri-
bus quibus consueverunt fideles in processionib⁹ cōue-
nire. Richilominus archiepiscopis episcopis + aliis ecclē-
siarum p̄relatis quibus vīlitādi officium de iure seu con-

Octoboni.

suetudine competit*i* virtute sancte obediēt*e*le: *i* sub ob
testatione diuini iudicii districte p̄cipim⁹: ut monaste
ria monialium cum expedit visitantes: que statuta sūt fir
miter faciant obseruari.

Cet monachi frequenter confiteantur *i* frequenter ce
lebrent. Rubrica.

Edher quia scriptum est: q̄ septies in die cadit iustus
i q̄ nemo existens i mortali corpore sine crimine vi
vit. Necessaria multum *i* utilis est p̄cipue religiosis cō
fessio i qua omnibus que deum possent offendere: vel con
scientiam p̄emunt: cum cordis contritione discutunt *i* cū
amaritudine recensitis accedant cum securitate consciē
tie ad orandum *i* offerendum immaculatam hostiam in
altari. Propter quod statuimus q̄ abbates / seu priores/
vel sup̄priores eis absentibus frequenter requirāt salte
semel in mense confessores fratribus deputatos: de nomi
nibus confitentium fratrum: ut sic illos qui non frequen
ter confitentur grauerter arguant *i* ad confitendum idu
cant. Quod mandamus circa monachos constitutos i sa
cerdotio: qui non frequenter celebrent obseruari.

Sequitur tabula Rubricarum.

Prohemium

De baptismo.

Cre pro sacramentis ecclasticis aliquid exigatur: vel
q̄ forma in confessione seruetur.

De consecratione ecclesiarum.

De clericis armis portantib⁹ cū fratribus.

De habitu clericorum.

Cre clerici iurisdictionē secularē exerceāt. Lū honestatis.

Cre clerici sint aduocati i causis secularibus: neq̄ iudices

vel assessores in causis sanguinis.

De concubinariis.

Octobonus miseratione diuina.

Ingredientibus.

Quoniam ceca.

Domus dei.

Qm i armis

Lum sancti euangelii.

Lū honestatis.

Jurta sacerorum.

Quam indecorum.

Tabula.

De vicariis residentia & institutione	Sacerdos ordinis
De intrusis.	Amoris proprii.
Ne una eccl^a diuidat in plures personatus. Unicatem.	
De abstractentibus coniugietes ad eccl^{as} ut cymateria seu res ibidem depositas de auferentibus aliquid preter voluntatem dominozum ecclesiasticorum de bonis manc- tris seu grangiis.	Ad tutelam.
Ne quis impedit matrimonia solemnissima in facie eccl^e.	Coniugale fedus
De executione testamentozum.	Libertatem.
Ne prelati ecclesiarum fructus vacantium percipiatur vel suos faciant.	Ecclesiarum dispensandia.
De oblationibus capellarum matrice ecclesie restituendis.	Gratia que concedentis.
De domibus ecclesiarum reficiendis	Improbam
De procurationibus que ratione visitationis debentur non recipiendis ab archidiaconis & aliis inferioribus pre- latismisi cum visitant.	Naturalis dispositionis.
Ne pena pecunaria recipiatur a subditis pro delicto no- torio.	Deus omnipotens.
De firmis.	Indignum est
De residentia archiep^{oz} vel ep^{oz}.	Pastor bonus.
De appropriaitionib^z eccl^{az} non faciendis.	Qui alienati^{es}.
De bonis intestatorum.	Lum mortis
De delegatione.	Judiciorum.
De forma citationis.	Ista mortali^m.
De iureamento aduocatorum.	Laudabile.
Ne iude^r pac^e vel concordia litigantium intercediat. Cum partes.	
De publicano absolutione.	Sicut ecclesiastice.
De institutionibus seu collationibus Episcopate religionis	
De commendis ecclesiarum.	Miserabilis.
De confirmatione episcoporum.	Pastoralis sedis
De his q^{ue} tpe electionis beneficia dimittuntur: & postea ea reci- piunt: si eos eligi non contingat	Ambitionis vicium.

Tabula.

- De his q̄ faciūt p̄ct̄des cū his q̄s putant. Qz pleriq̄
Qd negaciōes nō s̄iat in ecclēsiis. Dipotens dñs.
Qd s̄iat pcessio p̄o pace regni & terre sc̄tē. Justus.
De legendis x̄stitutionib⁹ singulis annis. Donorius.
De monachis & canonicis cl̄arib⁹ et monialib⁹. Regnū.
De professione facienda. Sanc bone.
Qd cōstitutiones sumoꝝ pontificū legant Porro cum.
De p̄petrariis monachis vel aliis religiosis. Qz vero.
Quod nō detur pecunia religionis pro vestibus & ceteris
vite necessariis. Et quidem.
Qd monachi soli nō s̄et i maneriis & ecclēsiis. Monachos.
Qd nō dentur maneria ad firmā monachis. Ad firmā.
De esu carnium. Ad hec.
Ne aliqui religiosi in refectorio & dormitorio v̄tantur p̄e
ciosoribus aliis. Illud quoq;.
Qd semp in refectorio due parte remaneat. Statum.
De infirmis. De infirmis.
Quod nulli religiosi vendant vel assignent liberationes
aliquas. Volentes etiam.
Qd seruet antiquus monachoz numerus. Leterum.
De ratione administrationis reddenda. De prelatis.
Quod religiosi non emant vel vendat. Venalium.
Quod moniales certa loca non ereant. Moniales.
At monachi frequenter confiteantur & frequenter cele-
brent. Ad hec quia scriptum.

CLAVS DED.

Explicit constitutiones Legatum cum Johanne
ne Othone. Impresse Londoni. per me wynandum
de worde/in the flete stete. in signo solis commozā
temp. anno dñi. M.cccc. xviij.

147 321
137777.73: 248997

